

ประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ

นายพลธิป สารข้าวคำ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EXPERIENCES OF BEING A POLITICIAN OF PROFESSIONAL NURSES

Mr. Palatip Sarnkwawkum

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science Program in Nursing Science

Faculty of Nursing

Chulalongkorn University

Academic Year 2016

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ
โดย	นายพลธิป สารข้าวคำ
สาขาวิชา	พยาบาลศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีย์วรรณ อ่วมตานี

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวีพร ธนศิลป์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีย์วรรณ อ่วมตานี)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(พันเอกหญิง ดร.วาสนา นัยพัฒน์)

พลาธิป สารข้าวคำ : ประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ (EXPERIENCES OF BEING A POLITICIAN OF PROFESSIONAL NURSES) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ. ดร. อารีวรรณ อ่วมตานี, 211 หน้า.

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อบรรยายประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบปรากฏการณ์วิทยาการตีความตามแนวคิดของ Heidegger ผู้ให้ข้อมูลคือ พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 7 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต การบันทึกภาคสนาม การรวบรวมเอกสารต่างๆ นิตยสาร เว็บไซต์ และ YouTube นำข้อมูลทั้งหมดมาประมวลและวิเคราะห์เนื้อหาตามวิธีการของ van Manen (1990) ผลการศึกษาประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพมีดังต่อไปนี้

1. การเข้ามาเป็นนักการเมืองของแต่ละคนมีเหตุผลที่ต่างกัน ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อย ได้แก่
  - 1.1) ครอบครัวผลักดันให้มาร่วมกันทำงาน 1.2) มีอุดมการณ์ทำงานเพื่อความถูกต้อง 1.3) เป็นความชอบของตนจึงเริ่มต้นเข้ามาทำงาน และ 1.4) ได้รับการเชิญชวนให้มีส่วนร่วมงานทางการเมือง
2. สมัยครเป็นผู้แทนนั้นต้องใช้อุทธรณ์เสียงจากหลายฝ่าย ประกอบด้วย 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ 2.1) ฐานเสียงจากชุมชนที่ตนให้การพยาบาลและ 2.2) ฐานเสียงจากหลายส่วนงานให้ความช่วยเหลือ
3. หลากหลายวิธีการเรียนรู้งานทางการเมือง ประกอบด้วย 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ 3.1) พัฒนาตนเองให้มีความรู้ด้านกฎหมาย การเมืองและการปกครอง และ 3.2) พรรคเป็นแหล่งที่สองสนับสนุนการเรียนรู้และข้อมูลข่าวสาร
4. เบื้องหลังการทำหน้าที่ วิชาชีพมีส่วนช่วยเป็นพื้นฐาน ประกอบด้วย 7 ประเด็นย่อย ได้แก่
  - 4.1) ใช้จรรยาบรรณพยาบาลทำงานในหน้าที่ 4.2) แนวคิดการพยาบาลที่มี ใช้ได้ดีกับชุมชน 4.3) ให้ความสนใจการป้องกันแทนการรักษา 4.4) ร่วมเป็นกรรมการด้านที่ตนให้ความสนใจ 4.5) ร่างพระราชบัญญัติให้มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย 4.6) ตั้งกระทู้สด-แห่งถามความสงสัย 4.7) อภิปรายไม่ไว้วางใจหากผลงานไม่บรรลุผล
5. ปัญหาของพยาบาลร่วมด้วยช่วยผลักดัน ประกอบด้วย 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ 5.1) พระราชบัญญัติวิชาชีพถูกตราเป็นกฎหมาย 5.2) นโยบายอัตรากำลังคนร่วมด้วยช่วยประสาน 5.3) ตัดขาดการเรียนร้องเรียนมาหาทางช่วยเหลือ
6. แม้การเมืองจะหยุดชะงัก สมาชิกพรรคต้องรู้จักรักษาฐานเสียง ประกอบด้วย 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ 6.1) เยี่ยมชาวบ้านจัดการกับปัญหา 6.2) เป็นที่ปรึกษาให้หน่วยงานด้านต่างๆ 6.3) สร้างอาชีพสำหรับตนและช่วยชุมชนมีงานทำ

สาขาวิชา พยาบาลศาสตร์

ปีการศึกษา 2559

ลายมือชื่อนิสิต .....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

5777353336 : MAJOR NURSING SCIENCE

KEYWORDS: PROFESSIONAL NURSES / POLITICIANS / PHENOMENOLOGY / NURSE POLITICIAN / POLITICS / PHENOMENOLOGICAL RESEARCH

PALATIP SARNKWAWKUM: EXPERIENCES OF BEING A POLITICIAN OF PROFESSIONAL NURSES. ADVISOR: ASST. PROF.AREEWAN OUMTANEE, Ph.D., 211 pp.

The purpose of this study was to explore experiences of being a nurse-politician. The Heidegger's hermeneutic phenomenology was applied for this study. Seven nurse-politicians, who were used to be members of the House of Representatives in Thailand at least one term in their political positions, willingly participated in this study. In-depth interviews with tape-recordings, observation, field notes and artifacts were used for data collection. Study data were analyzed by using a content analysis of van Manen's method (1990).

The study findings fell into six major themes as follows:

1. Having several reasons to be a politician. Nurses enter to a political party for different reasons including 1.1) born into a politician's family, 1.2) intended to stop corruption, 1.3) personal preferences in politics and 1.4) inviting from an idolized politician.

2. Having several sources of bastions from both of 2.1) an individual bastion and 2.2) multi-sources' bastion.

3. Ways to learn the politics. Nurses have learned the politics by 3.1) self-learning and 3.2) political parties' support.

4. Applying nursing science to politics by 4.1) being an honest politician, 4.2) applying holistic healthcare to help people, 4.3) supporting health promotion rather than curative, 4.4) being a committee on health, 4.5) participating the making of Acts, 4.6) interrogating participation and 4.7) censuring a debate.

5. Supporting nursing profession. They support nursing profession by 5.1) promoting the Professional Nursing Act, 5.2) fighting for adequate nurse staffing, and 5.3) assisting nurses who get into trouble from unfair management systems.

6. Taking a break in politics. When they take a break in politics they often 6.1) visiting the community, 6.2) being a consultant and 6.3) running their own business.

Field of Study: Nursing Science

Student's Signature .....

Academic Year: 2016

Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์เล่มหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีนั้น ต้องประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ นานาประการโดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ชี้แนะแนวทางในการคิดหัวข้อ วิทยานิพนธ์ที่น่าสนใจ ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์โดยยึดหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณในการทำวิจัย อย่างเคร่งครัด แก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆจนเป็นรูปเล่มวิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อารีย์วรรณ อ่วมตानी อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ทำให้ผู้วิจัย ทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความสุขและสนุกกับการค้นหาประสบการณ์ชีวิตของพยาบาลวิชาชีพที่เป็น นักการเมือง

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ และพันเอกหญิง ดร. วาสนา นัยพัฒน์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ภายนอกมหาวิทยาลัย ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. วราภรณ์ บุญเชียง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวพร อึ้งวัฒนา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พลอย สืบวิเศษ ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลที่ให้ ข้อเสนอแนะ คำแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง จนทำให้วิทยานิพนธ์เล่ม นี้มีความละเอียด ชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และสมาชิกทุกคนใน ครอบครัวของผู้วิจัยที่ให้การสนับสนุน ให้คำปรึกษา และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ทำให้ผู้วิจัยมี ความมานะและมุ่งมั่นในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้เพื่อให้สำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลา 2 ปีและ วิทยานิพนธ์อยู่ในระดับดีมาก

ขอกราบขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้มอบทุนสนับสนุนการวิจัย ในครั้งนี้ คือ ทุน 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ฝึกให้ รู้จักคิดและพิจารณาเลือกสิ่งดีๆไปใช้ในชีวิตรเรียนและการทำงานของผู้วิจัยต่อไปในอนาคต ขอขอบคุณ คุณภุรินทร์พัฒน์ ศรีสว่าง และกัลยาณมิตรทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริม กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด และขอขอบคุณ Mr. Paul Ebner Mr. Mark Hopewell คุณลักษมี ศรี ทองใบ และคุณรุ่งฤดี ศรียวงที่กรุณาตรวจสอบและแก้ไขนิพนธ์ต้นฉบับภาษาอังกฤษเพื่อการตีพิมพ์ใน วารสารระดับนานาชาติ

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน ที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการให้ข้อมูลที่ มี ประโยชน์ และให้ความร่วมมือในตรวจสอบข้อมูลเป็นอย่างดีและที่สำคัญขอขอบคุณอดีต สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คุณรังสิมา รอดรัศมี ที่กรุณาเป็น Gatekeeper ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกต่างๆจนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	7
คำถามการวิจัย	7
แนวคิดเบื้องต้นที่ใช้ในการวิจัย	7
ขอบเขตการวิจัย.....	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
2. การเมืองกับระบบสุขภาพ	41
3. การเมืองกับวิชาชีพพยาบาล	44
4. การเป็นนักรการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ.....	59
5. การวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยาการตีความ	71
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	78
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	82
1. ผู้ให้ข้อมูล (Informants).....	82

2. การได้มาและการเข้าถึงผู้ให้ข้อมูล.....	83
3. การพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูล.....	84
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	85
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	87
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	90
7. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล (Trustworthiness).....	92
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	95
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	146
สรุปผลการวิจัย.....	146
อภิปรายผลการวิจัย.....	151
ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้	163
ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	164
รายการอ้างอิง	165
ภาคผนวก ก	172
ภาคผนวก ข	179
ภาคผนวก ค	185
ภาคผนวก ง.....	207
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	211

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล	186
ตารางที่ 2 การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์.....	187
ตารางที่ 3 การให้รหัสเบื้องต้นที่ได้จากการสัมภาษณ์.....	188
ตารางที่ 4 ประเด็นหลัก และประเด็นย่อยที่ได้จากการสัมภาษณ์.....	198

สารบัญญภาพ

หน้า

แผนภาพที่ 1 ผลการศึกษาประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ..... 97

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปีพุทธศักราช 2475 จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และทรงอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ (บวรศักดิ์ อุวรรณโน และถวิลวดี บุรีกุล, 2548) และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 87 ได้กำหนดไว้ถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดนโยบาย การวางแผนเศรษฐกิจทั้งในระดับประเทศ หรือระดับท้องถิ่น การตัดสินใจทางการเมือง การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับในรูปแบบขององค์กรวิชาชีพ หรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น เป็นต้น (นาถะ ดวงวิชัย, 2551) จึงสามารถกล่าวได้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้สนับสนุนให้ประชาชนชาวไทยได้แสดงออกถึงบทบาทหน้าที่และมีส่วนร่วมทางการเมือง

Lasswell (1950 อ้างถึงใน ณัชชาภัทร อุ๋นตรงจิตร, 2554) ให้ความหมายของ “การเมือง” ไว้ว่า การเมืองเป็นการได้มาซึ่งอำนาจ เพื่อที่จะตัดสินว่าใครจะได้อะไร เมื่อใด และอย่างไร กล่าวคือ การเมืองเกิดขึ้นเพื่อใช้เป็นกฎเกณฑ์ในการจัดสรรแบ่งส่วนสิ่งต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ อันมีความเกี่ยวข้องกับอำนาจอย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ทั้งนี้ การเมืองยังหมายถึง กระบวนการของการมีอิทธิพลต่อการจัดสรรทรัพยากรต่างที่มีอยู่อย่างจำกัด (Mason, Leavitt, & Chaffee, 2009; Leavitt, 2007) หรือหมายถึง การจัดสรรผลประโยชน์ต่างๆ (Betts, 2001) เมื่อกล่าวถึงการจัดสรรผลประโยชน์แล้ว การเมืองจึงเป็นเรื่องใกล้ตัวของทุกคนและมีผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันของทุกคนทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การจ่ายเงินภาษี การกำหนดตำแหน่งงานต่างๆ การได้รับสิทธิและเสรีภาพในด้านต่างๆภายใต้ขอบเขตของกฎหมายอย่างเต็มที่ การสร้างความเสมอภาคในโอกาสแก่ทุกคนในสังคม (สุรศักดิ์ บุญเทียน, 2549) นอกจากนี้ การเมืองยังมีผลกระทบต่อการประกอบอาชีพของประชาชน เนื่องจากรัฐต้องเข้าไปควบคุม กำกับและดูแลทุกสาขาอาชีพ เพื่อให้ได้รับความเป็นธรรมในด้านต่างๆ ทั้ง เงินเดือน ค่าจ้าง ตำแหน่งงาน สวัสดิการ และการแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดจากการทำงาน (นาถะ ดวงวิชัย, 2551) เช่นเดียวกับวิชาชีพพยาบาล ซึ่งกำหนดให้พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติงานภายใต้กฎหมายวิชาชีพ คือ พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 และแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540 ดังนั้นการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพจึงต้องอยู่ภายใต้

เงื่อนไขที่รัฐบาลกำหนด โดยรัฐกำหนดให้สภาการพยาบาลเป็นองค์กรที่รับผิดชอบควบคุม กำกับ และดูแลพยาบาลวิชาชีพให้ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ

นอกจากนี้ พยาบาลวิชาชีพต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถทางการพยาบาลและต้องมีความสมรรถนะเชิงวิชาชีพ ซึ่งกำหนดโดยสภาการพยาบาล (2552) สมรรถนะดังกล่าวประกอบด้วย 8 ด้าน และในสมรรถนะด้านที่ 8 สภาการพยาบาลได้ให้ความสำคัญกับสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับสังคมและการเมือง โดยสภาการพยาบาลได้ระบุว่าพยาบาลวิชาชีพทั่วไปจะต้องมีความรู้ในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม มีความสามารถในการวิเคราะห์ ข้อมูล ข่าวสารเพื่อการนำมาใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพและสังคม สำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ Betts (2001) ได้เสนอแนะว่า พยาบาลวิชาชีพควรมีส่วนร่วมในการกำหนดหรือผลักดันนโยบายสุขภาพ (Health policy) และนโยบายในวิชาชีพพยาบาล (Nursing policy) นอกจากนี้พยาบาลวิชาชีพในฐานะประชาชนของประเทศไทยที่ใช้การปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่ระบุว่าประชาชนทุกคนต้องมีส่วนร่วมทางการเมือง สอดคล้องกับสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพที่สภาการพยาบาล (2552) ได้กำหนดให้พยาบาลต้องเป็นผู้ที่มีสมรรถนะด้านสังคม ซึ่งในด้านนี้ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองรวมอยู่ด้วย โดยเฉพาะการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายสุขภาพ ซึ่งถือเป็นประโยชน์ต่อประชาชนทั่วไป ซึ่งการกำหนดนโยบายดังกล่าวถือเป็นกิจกรรมทางการเมือง ผลผลิตของระบบการเมือง และกระบวนการทางการเมืองด้วยเช่นกัน อีกทั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะอีกด้วย (ธัญวัฒน์ รัตนศักดิ์, 2546) กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ฝ่ายการเมืองทำการกำหนดนโยบาย ส่งผลให้การเมืองเป็นปัจจัยสำคัญของกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะ ซึ่งนโยบายสาธารณะด้านสุขภาพหรือนโยบายสาธารณสุข (Public health policy) นั้นมีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายสาธารณะด้วยเช่นกัน (อำพล จินดาวัฒนะ, 2551)

การกำหนดหรือผลักดันนโยบายต่าง ๆ นั้นมาจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ (Des Jardin, 2001) สำหรับในต่างประเทศ พยาบาลวิชาชีพเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 โดยในระยะแรกพยาบาลมีการจัดตั้งองค์กรวิชาชีพเพื่อร่วมกันเสนอแนะนโยบายสุขภาพและนโยบายเชิงวิชาชีพพยาบาล ต่อมาในปี ค.ศ. 1980 พยาบาลบางส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นนักเคลื่อนไหวหรือนักกิจกรรมทางการเมือง (Nurse activists) เพื่อรณรงค์หรือต่อต้านนโยบายบางเรื่องที่ประชาชนหรือกลุ่มวิชาชีพสุขภาพได้รับผลกระทบทางลบ เช่น การกำหนด Medicaid และ Medicare ในประเทศสหรัฐอเมริกา และในปัจจุบัน พยาบาลในประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา และออสเตรเลียได้เข้ามามีส่วนร่วมในฐานะนักการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(Nurse politicians) เช่น Mary Ann Dailey พยาบาลวิชาชีพในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของมลรัฐ Pennsylvania ประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ได้ใช้ความรู้ทางด้านสุขภาพและการพยาบาลในการร่างกฎหมายหรือนโยบายทางด้านสุขภาพ และแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อสุขภาพของประชาชนในรัฐ Pennsylvania (Larson, 2014) และ Bethany Lyttle พยาบาลเวชปฏิบัติสาขากุมารเวชศาสตร์ ซึ่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาของมลรัฐ Wisconsin เป็นผู้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายสุขภาพและระบบการให้บริการสุขภาพของ ประเทศสหรัฐอเมริกา การดูแลเด็กอนุบาล และ การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการระบบการศึกษาของเด็กอนุบาล (Lyttle, 2011) และ Cathy McLeod พยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนและผู้บริหารทางการพยาบาล ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของเมือง Kamloops-Thompson-Cariboo ประเทศแคนาดาถึง 2 สมัย และได้ใช้ความรู้ทางการพยาบาลในการพัฒนานโยบายที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตและสถานะของผู้พิการ และยังดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ และสวัสดิการของประชาชน (Larson, 2014) ส่วน Gail Gago สมาชิกวุฒิสภาและอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชาวออสเตรเลีย ได้ใช้ความรู้และประสบการณ์การเป็นพยาบาลผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตเวชในการดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยใช้ความรู้ทางการพยาบาลผู้ป่วยจิตเวชในการปฏิบัติงานเป็นรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบงานด้านสุขภาพจิตและสารเสพติดของประเทศออสเตรเลีย อีกทั้งยังมีบทบาททางด้านการร่างกฎหมาย นโยบายสุขภาพ และพัฒนาการศึกษาของประเทศออสเตรเลียอีกด้วย (Leavitt, 2007)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าพยาบาลวิชาชีพในต่างประเทศให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 โดยเริ่มจากการรวมกลุ่มกันในรูปแบบของสมาคมวิชาชีพเสนอนโยบายสุขภาพต่อรัฐบาล ต่อมาพยาบาลวิชาชีพเข้าไปเคลื่อนไหวทางการเมือง เช่น เป็นนักกิจกรรมรณรงค์นโยบายสุขภาพที่มีประโยชน์ต่อประชาชนหรือต่อต้านนโยบายสุขภาพที่ทำให้ประชาชนเสียประโยชน์ เป็นต้น และในที่สุดได้มีพยาบาลวิชาชีพอีกกลุ่มหนึ่งที่เข้าไปเป็นนักการเมืองเพื่อผลักดันนโยบายสุขภาพที่ควรจะเป็นแก่รัฐบาล เนื่องจากการเสนอนโยบายในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพและการพยาบาลหรือนักวิชาการอย่างเดียว อาจไม่สามารถทำให้นโยบายสุขภาพได้รับความสนใจเท่ากับการเป็นนักวิชาการและนักการเมืองที่เข้าไปอภิปรายข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพประชาชนได้ในสภาผู้แทนราษฎร หรือรัฐสภา ซึ่งจะทำให้นโยบายสุขภาพต่างๆผ่านมติความเห็นชอบของสภาดังกล่าวได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น (Lyttle, 2011; Bishop, 2010; Oestberg, 2012) ซึ่งแนวคิดของพยาบาลวิชาชีพในต่างประเทศนี้สอดคล้องกับแนวคิดสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขาของประเวศ วะสี (2543) ที่ว่าการผลักดันนโยบายสุขภาพต้องดำเนินการ 3 เรื่องพร้อมๆกัน กล่าวคือการสร้างความรู้ การเคลื่อนไหวทางสังคม และการเชื่อมต่อการเมือง สำหรับพยาบาลวิชาชีพแล้ว

ด้านการสร้างความรู้ พยาบาลวิชาชีพมีความรู้ในเรื่องสุขภาพและการพยาบาลทั้งด้านการส่งเสริม ป้องกัน รักษาและฟื้นฟูสุขภาพ จึงสามารถนำความรู้ไปเคลื่อนไหวในสังคม โดยการให้ความรู้การ ดูแลสุขภาพที่ถูกต้องให้กับประชาชน หรือการรณรงค์ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม ในขณะที่เดียวกันความเชื่อมโยงถึงฝ่ายนโยบายหรือ ฝ่ายการเมือง เพื่อให้เกิดการสนับสนุนอย่างเป็นทางการ เพื่อให้เกิดการดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม แต่อย่างไรก็ตามหากนักการเมืองไม่มีองค์ความรู้เรื่องสุขภาพก็อาจเป็นการยากที่จะเห็นความสำคัญ ของนโยบายสุขภาพ ดังนั้นพยาบาลวิชาชีพส่วนหนึ่งจึงหันมาสนใจเป็นนักการเมืองเอง เพื่อจะได้นำ วาระเรื่องสุขภาพ เข้าสู่สภาผู้แทนราษฎร และรัฐสภาได้อย่างรวดเร็วและสามารถอภิปรายให้สมาชิก อื่นได้เห็นความสำคัญของนโยบายสุขภาพที่จะนำมาใช้ในการให้บริการประชาชน

สำหรับในประเทศไทยการใช้แนวคิดสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขาได้ดำเนินการกับนโยบาย สาธารณสุขที่ผ่านมา ได้แก่ สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำในระบบประกันสุขภาพและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง กลไกและมาตรการในการลดความเหลื่อมล้ำระหว่างระบบประกันสุขภาพ ผลการประเมินนโยบาย การลดความเหลื่อมล้ำในระบบการแพทย์ฉุกเฉินของ 3 กองทุนประกันสุขภาพ การเข้าถึงยาของ ประชาชนโดยถ้วนหน้า และกลไกการอภิบาลระบบหลักประกันสุขภาพเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ส่วนใน เรื่องของการเมืองกับวิชาชีพพยาบาลจากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า มีพยาบาลส่วนหนึ่งเข้ามา เป็นนักการเมือง แต่ยังไม่มียางานวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานเชิงวิชาชีพของพยาบาลกลุ่มนี้ พบเพียงแต่ผลการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ เช่น การศึกษาของ วิมาลา อินต้วง (2556) ที่ได้ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ พบว่า พยาบาล วิชาชีพมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอยู่ในระดับสูง ด้านการรณรงค์หาเสียง อยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ด้านการเข้าร่วมกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเมืองอยู่ในระดับต่ำ ส่วนวิภาดา คุณวิกติกุล และคณะ (2551) ได้ศึกษาความรู้และการมีส่วนร่วมของพยาบาลวิชาชีพ เกี่ยวกับนโยบายสุขภาพแห่งชาติโดยภาพรวมของประเทศจากกลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพจำนวน 2,121 คน ซึ่งในการศึกษาดังกล่าวมีข้อคำถามเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองส่วนใหญ่จะเป็นการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งคิดเป็น ร้อยละ 98.1 รองลงมาคือการร่วมกิจกรรมทางการเมือง เช่น การรณรงค์ด้านสุขภาพ ร่วมเดินขบวน เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 13.6 การสมัครเป็นตัวแทนองค์กรทางการเมืองคิดเป็นร้อยละ 0.9 การสร้าง เครือข่ายทางการเมือง คิดเป็นร้อยละ 0.7 และการตั้งกลุ่มต่อรองทางการเมืองคิดเป็นร้อยละ 0.5 ทั้งนี้ วิภาดา คุณวิกติกุล และคณะ (2551) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า พยาบาลวิชาชีพเป็นผู้ที่สามารถมี อิทธิพลต่อนโยบายได้หลากหลายวิธีโดยผ่านกระบวนการทางการเมือง แต่วิธีการที่ได้ผลดีที่สุด คือ การเป็นนักการเมืองที่จะมีส่วนร่วมในการผลักดันนโยบายต่างๆ อีกทั้งการเป็นนักการเมืองของ

พยาบาลวิชาชีพ จะทำให้มีโอกาสนักศึกษาด้านวิชาชีพการพยาบาลให้ทัดเทียมวิชาชีพอื่น และมีส่วนผลักดันนโยบายต่างๆของประเทศให้มีการพัฒนาขึ้น จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า การพัฒนาวิชาชีพพยาบาลจะอาศัยเฉพาะองค์กรวิชาชีพดำเนินการผลักดันการพัฒนาวิชาชีพอย่างเดียวไม่ได้ เนื่องจากไม่สามารถทำให้เกิดการผลักดันด้านนโยบายอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น หากมีพยาบาลวิชาชีพเข้าไปมีบทบาทเป็นนักการเมืองจะเป็นอีกแรงเสริมหนึ่งที่จะทำให้นโยบายต่างๆของวิชาชีพพยาบาลผ่านการเห็นชอบจากผู้บริหารระดับกระทรวงและระดับผู้บริหารประเทศได้ง่ายขึ้น

จากการทบทวนวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพยาบาลวิชาชีพที่เป็นนักการเมืองระดับชาติ ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ได้ทำหน้าที่ทั้งในการแก้ไขปัญหาระดับประเทศและการแก้ไขปัญหาของวิชาชีพพยาบาล เช่น การเป็นคณะกรรมการสาธารณสุขวุฒิสภาเพื่อแก้ไขสถานการณ์ปัญหาการขาดแคลนพยาบาลวิชาชีพในประเทศไทย (วิจิตร ศรีสุพรรณ และกฤษดา แสงวดี, 2555) โดยคณะกรรมการสาธารณสุขวุฒิสภาดังกล่าวได้ทำการศึกษาถึงผลกระทบของปัญหา และคาดประมาณความต้องการของพยาบาลวิชาชีพในอนาคต 10 ปีข้างหน้า (ปี พ.ศ. 2553 – 2562) จึงพบว่า ประเทศไทยมีความต้องการพยาบาลวิชาชีพในอัตราส่วนพยาบาล 1 คน ต่อ 400 ประชากร หรือประมาณ 163,500 – 170,000 คน และมีการจัดสัมมนาเพื่อระดมความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว รวมไปถึงการสร้างมาตรการในการธำรงรักษาพยาบาลวิชาชีพ และการวางแผนกำลังคนต่างๆด้วย (สำนักเลขาธิการวุฒิสภา, 2554) และจากรายงานของสำนักเลขาธิการวุฒิสภา (2551) พบว่า พยาบาลวิชาชีพในที่ไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะของสมาชิกวุฒิสภายังได้ทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาทางสุขภาพในระดับประเทศอีกด้วย เช่น การพัฒนาระบบบริการสุขภาพของประเทศไทย การตั้งครุภัณฑ์ในวัยรุ่น และหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าและปัญหาเร่งด่วนของสาธารณสุข เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาถึงประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ จึงได้ทำการศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติม พบว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 9 รายที่เข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์นำร่องพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์เป็นนักการเมืองระดับประเทศ คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 3 ราย ในช่วงเดือนกันยายน ถึง เดือนตุลาคม พ.ศ. 2558 ผลการศึกษาเบื้องต้นพบประเด็นต่อไปนี้

- 1) เหตุผลของการเป็นนักการเมือง พยาบาลวิชาชีพเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองด้วยสาเหตุที่แตกต่างกัน แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ 1.1) เดิมโตมาในครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เมื่อมีการเลือกตั้งพยาบาลกลุ่มนี้ในฐานะสมาชิกของครอบครัวก็ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การคิดนโยบายพรรค หรือการช่วยเหลือทางการเมืองแก่สมาชิกครอบครัว จนกระทั่งได้รับการผลักดันเข้าสู่เส้นทางการเมืองเพื่อสืบทอดเจตนารมณ์และโอกาสต่างๆของครอบครัว 1.2) อุดมการณ์

ในการจัดคอร์ปชั่น พยาบาลวิชาชีพบางรายมีอุดมการณ์แน่วแน่ในการเข้ามาสู่ตำแหน่งทางการเมือง เพื่อหวังว่าจะสามารถจัดปัญหาการคอร์ปชั่นในสังคมไทย 1.3) ตอบสนองความต้องการของครอบครัว พยาบาลวิชาชีพบางรายเข้าสู่การเมืองเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจและตอบสนองความต้องการของครอบครัว 1.4) ถูกชักชวนจากนักการเมืองในดวงใจ พยาบาลวิชาชีพบางรายมีส่วนร่วมทางการเมือง ติดตามข่าวสารทางการเมือง ครั้นเมื่อตนเป็นนักศึกษาพยาบาล เมื่อเติบโตใหญ่ขึ้น นักการเมืองผู้เป็นนักการเมืองในดวงใจเห็นถึงความตั้งใจและความสามารถจึงชักชวนเข้ามาร่วมพรรคการเมือง จึงทำให้ตนได้ก้าวเข้ามาสู่การเป็นนักการเมืองได้จนทุกวันนี้ 2) กลยุทธ์ในการเป็นนักการเมืองที่ดี เมื่อพยาบาลวิชาชีพได้ก้าวเข้ามาสู่ตำแหน่งทางการเมืองแล้ว ต่างก็มีกลยุทธ์มากมาย ในการทำงานทางการเมืองของตนเอง เพื่อให้ตนเป็นนักการเมืองที่ดี ประกอบด้วย 2.1) การเป็นสมาชิกผู้เยี่ยมไปด้วยความซื่อสัตย์ของพรรคการเมือง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง พยาบาลวิชาชีพจะเป็นสมาชิกผู้มีความซื่อสัตย์ในการครองงาน เพราะวิชาชีพพยาบาลปลูกฝังให้เป็นคนซื่อสัตย์ 2.2) ใช้การดูแลแบบองค์รวมดูแลประชาชนทั้งทางด้านสุขภาพและเรื่องอื่นๆ การมีความรู้ด้านการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมทำให้สามารถดูแลประชาชนได้เมื่อลงพื้นที่ และมองทุกอย่างรอบด้านยามเกิดปัญหา 3) การมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของนโยบายทางสุขภาพที่ดีขึ้น พยาบาลวิชาชีพเป็นตัวแทนของวิชาชีพทางสุขภาพซึ่งมีความรู้ทางด้านสุขภาพจึงมีอิทธิพลในการกำหนดหรือเปลี่ยนแปลงนโยบายทางสุขภาพให้ดีขึ้นได้ และ 4) การสนับสนุนส่งเสริมวิชาชีพการพยาบาล ประกอบด้วย 4.1) การผลักดันการตราพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 และ พ.ศ. 2540 โดยการประสานงานกับสภาการพยาบาล และนำเสนอเข้าคณะรัฐมนตรีเพื่อการตราพระราชบัญญัติฯ 4.2) การเรียกร้องตำแหน่งของพยาบาลวิชาชีพให้เพียงพอในระบบสุขภาพ การมีบทบาทอย่างมากในการเข้าไปเป็นประธานคณะกรรมการ หรือเป็นคณะกรรมการในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนอัตรากำลังสาขาพยาบาลศาสตร์ ซึ่งสามารถช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ดียิ่งขึ้นและ 4.3) การให้ความช่วยเหลือแก่พยาบาลวิชาชีพที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการบริหารของผู้นำองค์กรพยาบาลหรือองค์กรสุขภาพ

จากการทบทวนวรรณกรรมและการศึกษานำร่อง แสดงให้เห็นว่า พยาบาลวิชาชีพที่เข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมือง แม้ว่าจะมีเหตุผลที่แตกต่างกันในการเข้าสู่แวดวงการเมือง แต่สิ่งที่เหมือนกันของพยาบาลวิชาชีพกลุ่มนี้ คือ การปฏิบัติงานทางการเมืองเพื่อการพัฒนาของประเทศ ควบคู่ไปกับการพัฒนาวิชาชีพการพยาบาล ทั้งการส่งเสริมการออกพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ การจัดสรรอัตรากำลังของพยาบาลวิชาชีพ การเรียกร้องความเป็นธรรมให้แก่พยาบาลวิชาชีพ การเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางสุขภาพ เป็นต้น ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นถึงประเด็นความน่าสนใจในการศึกษาประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ

เนื่องจากสิ่งที่บอกเล่าผ่านประสบการณ์ชีวิตที่แท้จริงนั้นถือเป็นความรู้ ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจ และเห็นแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพการพยาบาลอีกแนวทางหนึ่ง ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ การศึกษาแบบปรากฏการณ์วิทยาการตีความของ Heidegger ซึ่งเป็นการค้นหาความจริงของชีวิต มนุษย์จากบุคคลที่มีประสบการณ์ตรง เป็นผู้เล่าเรื่องราวปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ร่วมกับการแปล ความหมายของผู้ให้ข้อมูลร่วมกับผู้วิจัยซึ่งมีความเข้าใจการเป็นนักรบการเมืองระดับหนึ่งจากการทบทวน เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (อารีย์วรรณ อ่วมตานี, 2559) นำเนื้อหาที่ได้จากการ สัมภาษณ์และการทบทวนวรรณกรรมมาแปลความหมายแล้วบรรยายเป็นผลการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อบรรยายประสบการณ์การเป็นนักรบการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ

คำถามการวิจัย

ประสบการณ์การเป็นนักรบการเมืองของพยาบาลวิชาชีพเป็นอย่างไร

แนวคิดเบื้องต้นที่ใช้ในการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาประสบการณ์การเป็นนักรบการเมืองของพยาบาล วิชาชีพจึงได้ทำการศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติม พบว่ามีพยาบาลวิชาชีพจำนวนทั้งสิ้น 9 รายที่เข้าไปดำรง ตำแหน่งทางการเมืองในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้วิจัยจึงได้ทบทวนวรรณกรรมร่วมกับการ ศึกษา นำร่องจนสังเกตเห็นถึงประเด็นความน่าสนใจในการศึกษาประสบการณ์การเป็นนักรบการเมือง ของพยาบาลวิชาชีพด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยาการตีความตามแนวคิดของ Martin Heidegger (Streubert & Carpenter, 2011) ซึ่งทำการศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์ตรง ของผู้ให้ข้อมูล โดยแนวคิดเบื้องต้นที่ใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ คือ แนวคิดบทบาทหน้าที่ของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 (สมบัติ อังรังธัญวงศ์, 2549) ประกอบด้วย 1) บทบาทด้านการบัญญัติและตรากฎหมาย ทั้งการพิจารณาร่าง พระราชบัญญัติและการอนุมัติพระราชกำหนดในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติและการตรา พระราชบัญญัติต่างๆ รวมถึงพระราชบัญญัติวิชาชีพต่างๆ อาทิ พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาล และการผดุงครรภ์ พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ เป็นต้น 2) บทบาทในการควบคุมการบริหาร ราชการแผ่นดิน โดยการตั้งกระทู้ถามทั่วไป การเปิดอภิปรายทั่วไป หรือทำการเสนอญัตติ รวมไปถึง การตั้งคณะกรรมการเพื่อการตรวจสอบและควบคุมการทำงานของรัฐบาล อาทิ การแต่งตั้ง คณะกรรมการสาธารณสุขเพื่อแก้ไขสถานการณ์ปัญหาการขาดแคลนพยาบาลวิชาชีพในประเทศไทย การแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าและปัญหาเร่งด่วนของ สาธารณสุข เป็นต้น 3) บทบาทในการให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญต่างๆที่ประชุมร่วมกันของ

รัฐสภา ได้แก่ การให้ความเห็นชอบในการทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ รวมไปถึงการพิจารณาเลือก แต่งตั้ง ให้คำแนะนำ ให้ความเห็นชอบ การแต่งตั้งบุคคลดำรงตำแหน่งต่างๆตามรัฐธรรมนูญ และ 4) บทบาทหน้าที่เพิ่มเติมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วย 4.1) บทบาทในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆของประชาชน ในการเอาใจใส่ทุกข์สุขของประชาชน รับฟังปัญหาโดยตรงจากประชาชน เพื่อนำปัญหานั้นไปแก้ไขโดยเร็วที่สุด และ 4.2) บทบาทในการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านต่างประเทศของฝ่ายบริหาร และเข้าร่วมเป็นภาคีองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ (สุภวรรณ พันธุ์จันทร์, 2548)

ทั้งนี้ ผู้วิจัยไม่ยึดแนวคิดดังกล่าวเป็นกรอบในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ เพียงแต่นำมาใช้เป็นแนวคิดเบื้องต้นในการสัมภาษณ์และทำการปรับเปลี่ยนข้อความที่ใช้ในการสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลแต่ละราย

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาถึงประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการศึกษาตามแนวคิดของ Martin Heidegger (Streubert, & Carpenter, 2011) เพื่อศึกษาประสบการณ์ต่างๆ ของพยาบาลวิชาชีพที่เป็นนักการเมือง จำนวน 7 ราย โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล ดังนี้ 1) เป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การเป็นนักการเมือง โดยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างน้อย 1 สมัย และ 2) มีความยินดีในการเข้าร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลในการการวิจัย ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นวิธีการหลักร่วมกับการสังเกตและทบทวนวรรณกรรม

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ หมายถึง การเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงของพยาบาลที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการผลักดันนโยบายสุขภาพและนโยบายเชิงวิชาชีพพยาบาล รวมถึงการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากคำบอกเล่าของพยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

นักการเมือง หมายถึง พยาบาลวิชาชีพสำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าหรือสูงกว่าที่เคยเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างน้อย 1 สมัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ความรู้ที่เป็นประโยชน์สำหรับการนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนของนักศึกษาพยาบาลให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ
2. ได้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับพยาบาลวิชาชีพที่สนใจเป็นนักการเมืองได้พัฒนาตนเองเพื่อเตรียมความพร้อมในการทำงานด้านการเมือง
3. ได้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับองค์กรวิชาชีพในการสนับสนุนพยาบาลวิชาชีพที่สนใจเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง เพื่อเป็นเครือข่ายในการผลักดันนโยบายสุขภาพและการพยาบาลร่วมกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ทำการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปรากฏการณ์วิทยาการตีความ มีวัตถุประสงค์เพื่อบรรยายประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนและศึกษาทฤษฎี แนวคิด จากเอกสาร หนังสือ ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา โดยมีหัวข้อในการทบทวนวรรณกรรมดังต่อไปนี้

1. รัฐธรรมนูญ
  - 1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
  - 1.2 รูปแบบรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญ
  - 1.3 ระบบงานรัฐสภาไทย
  - 1.4 การเลือกตั้งผู้แทนราษฎร
  - 1.5 บทบาทนักการเมืองระดับชาติและพรรคการเมือง
2. การเมืองกับระบบสุขภาพ
  - 2.1 การปฏิรูประบบสุขภาพ
  - 2.2 บทบาทการเมืองกับระบบสุขภาพ
3. การเมืองกับวิชาชีพพยาบาล
  - 3.1 บริบททั่วไปของวิชาชีพพยาบาล
  - 3.2 บทบาท/หน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ
  - 3.3 สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ
  - 3.4 การเมืองกับการพัฒนาวิชาชีพพยาบาล
4. การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ
  - 3.1 ความหมายของนักการเมือง
  - 3.2 คุณสมบัติของนักการเมืองที่ดี
  - 3.3 พยาบาลวิชาชีพกับการเป็นนักการเมือง
5. การวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยาการตีความ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. รัฐธรรมนูญ

ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญถือเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศที่กำหนดหลักการเกี่ยวกับการจัดระเบียบการปกครอง โดยการวางรูปแบบและโครงสร้างของรัฐบาล ระเบียบองค์กรหรือหน่วยงานที่จะใช้อำนาจปกครอง เช่น องค์กรประมุข รัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรผู้ใช้อำนาจต่างๆ วิธีการดำเนินการใช้อำนาจ การเข้าสู่ตำแหน่ง รวมทั้งการสิ้นสุดจากตำแหน่ง เป็นต้น นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญยังเป็นกฎหมายที่ประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยมีบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลหรือเอกชนไว้ ดังนั้น รัฐธรรมนูญจึงเป็นกฎหมายหลักหรือกติกาที่กำหนดแนวทางสำหรับการที่รัฐจะใช้อำนาจปกครองราษฎร สำหรับประเทศไทยได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญเป็นลายลักษณ์อักษรขึ้นครั้งแรก เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ.2475 ซึ่งเรียกว่า “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย” (วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ และคณะ, 2558)

1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนั้นมีต้นกำเนิดมาจากเหตุการณ์ทางการเมืองไทยนับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยคณะราษฎรได้เข้ายึดอำนาจการปกครองจากพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 ในวันที่ 24 มิถุนายน 2475 และได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดตามแบบอย่างประเทศที่เจริญแล้ว เริ่มตั้งแต่ฉบับแรก คือ พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ.2475 และนับจากนั้นจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2557) ที่ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญฉบับล่าสุด คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2557 หลังจกเกิดการรัฐประหารในวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 และได้มีการยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวดังกล่าวที่มีการลงพระปรมาภิไธยพร้อมประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อ 22 กรกฎาคม 2557 และนับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแล้ว 19 ฉบับ รัฐธรรมนูญทั้ง 19 ฉบับนี้ เป็นรัฐธรรมนูญที่ตั้งใจประกาศใช้เป็นการชั่วคราว 7 ฉบับ และเป็นรัฐธรรมนูญที่ตั้งใจประกาศใช้เป็นการถาวร 11 ฉบับ ฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเป็นฉบับที่ 19 (วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ และคณะ, 2558) สำหรับรัฐธรรมนูญที่ใช้ในการปกครองประเทศในขณะที่พญาบาลวิชาชีพเข้าไปทำงานทางการเมืองนั้น เริ่มตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534

รัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดให้รัฐสภาเป็นสภาคู่ ประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยมีข้อกำหนดผู้สมัครต้องสังกัดพรรคการเมือง และมีความเกี่ยวข้องกับจังหวัดที่

ลงสมัครในเรื่องการเกิด การเรียนหรือการทำงานมีจำนวนคงที่ 360 คน อีกสภาหนึ่ง คือ สภาวุฒิสภา ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งโดยการเสนอรายชื่อของนายกรัฐมนตรี มีจำนวน 270 คนและแต่งตั้งจากราชการประจำได้ ส่วนบทเฉพาะกาลกำหนดว่าชุดแรกที่มีวาระ 4 ปีให้เป็นประธานสภาคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้ง วุฒิสภานอกจากมีหน้าที่ก่อกองกฎหมายแล้ว ยังมีสิทธิที่จะเข้าชื่อหรือร่วมเข้าชื่อกับ ส.ส.ร้องขอให้มีการประชุมวิสามัญได้ แต่ต้องรวมกันให้ได้จำนวน 1/3 ของสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดและวุฒิสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่า 1/3 ของวุฒิสมาชิกมีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปไปคณะรัฐมนตรีโดยไม่มีการลงมติ นอกจากนี้ใน 4 ปีแรกบทเฉพาะกาลยังให้มีสิทธิเข้าประชุมและลงมติร่วมกับส.ส. ในกรณีที่ส.ส.ขอเปิดอภิปรายทั่วไปไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี รวมทั้งกรณีให้ความเห็นชอบพระราชกำหนดด้วย ส่วนคณะรัฐมนตรีนั้นให้มีนายกรัฐมนตรี 1 คนและรัฐมนตรีอีกไม่เกิน 48 คนโดยประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการฯ การแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีแต่ภายใต้บทเฉพาะการให้ประธานสภาคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) เป็นผู้รับสนองฯ การตั้งนายกรัฐมนตรีคนแรกที่เกิดจากสภาชุดแรกที่มาจากการเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ จาราชการประจำไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมือง คณะรัฐมนตรีจะต้องเข้าแถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อเข้ารับแต่ไม่มีการลงมติ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ให้ความสำคัญกับพรรคการเมืองพอสมควร เช่น การสมัคร ส.ส. ต้องสังกัดพรรคการเมือง เมื่อเป็น ส.ส. แล้วหากลาออกหรือถูกไล่ออกจากพรรคจะพ้นจากการเป็น ส.ส. พรรคการเมืองต้องส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไปไม่ต่ำกว่า 120 คนไม่เช่นนั้นจะถูกยุบพรรค พรรคใดไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งเลยก็ถูกยุบพรรคเช่นกัน อย่างไรก็ตามหลังจากใช้ไปในระยะเวลาอันสั้น วันที่ 10 มิถุนายน 2535 รัฐสภาก็ได้แก้ไขประเด็นสำคัญคือให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภาและประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภานายกรัฐมนตรีต้องมาจากส.ส. วุฒิสมาชิกไม่มีสิทธิลงมติในญัตติการอภิปรายเพื่อไว้วางใจและอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดร่วมกับส.ส.และไม่มีสิทธิยื่นญัตติขอเปิดอภิปรายคณะรัฐมนตรีแม้จะไม่มี การลงมติ ต่อมาได้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับนี้เมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2538 โดยมีประเด็นสำคัญคือแก้ไขจำนวน ส.ส.จากเดิมคงที่ 360 คนให้เป็นไปตามอัตราส่วน 1 คนต่อประชากร 150,000 คนและจำนวนวุฒิสมาชิกจาก 270 คนเป็น 2/3 ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ และคณะ, 2558)

ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้กำหนดเนื้อหาเกี่ยวกับนโยบายสุขภาพที่ประชาชนควรได้รับ คือ รัฐบาลต้องมีการส่งเสริมการสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึงและให้การรักษาพยาบาลแก่ผู้ยากไร้โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย จัดให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้เอกชนมีส่วนร่วมช่วยเหลือและส่งเสริมผู้สูงอายุและผู้พิการให้มีสุขภาพ กำลังใจ และความหวังในชีวิตเพื่อสามารถดำรงตนอยู่ได้ตามสมควร รวมไปถึงการป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตราย ซึ่งรัฐบาลจะต้องมีการ

ดำเนินการให้แก่ประชาชนอย่างทันต่อเหตุการณ์ พร้อมทั้งบำรุงรักษาสภาพแวดล้อม ความสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งทดแทน ป้องกัน ขจัดมลพิษ ดำเนินการเพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการดำรงชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น (วิทยา ชินบุตร, 2559)

1.1.2 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ถือเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการร่างและแสดงความคิดเห็นมากที่สุด ซึ่งถูกเรียกว่า “รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน” มีระบบตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐตลอดจนการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านต่างๆ รัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดให้ประชาชนมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำหนดให้เป็นหน้าที่ที่ต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ถ้าไม่ไปโดยไม่แจ้งเหตุอันควรก็ย่อมเสียสิทธิตามกฎหมายบัญญัติ รัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดให้รัฐสภาเป็นสภาคู่ ประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรที่สมาชิกมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน จำนวน 500 คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้ง 2 ระบบผสมกันคือแบบเขตเดียวเบอร์เดียว จำนวน 400 คน และแบบบัญชีรายชื่อ (Party list) จำนวน 100 คนซึ่งพรรคการเมืองต้องจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคละหนึ่งบัญชีส่วนคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยทั่วไปกำหนดไว้สูงกว่ารัฐธรรมนูญฉบับก่อนโดยมีข้อกำหนดที่สำคัญคือผู้สมัครต้องสังกัดพรรคการเมืองและต้องจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี หรือเทียบเท่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีวาระ 4 ปี อีกสภาหนึ่ง คือวุฒิสภาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน จำนวน 200 คน การที่กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ วุฒิสภามีวาระ 6 ปี วุฒิสภานอกจากมีหน้าที่กลั่นกรองกฎหมายแล้ว สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด มีสิทธิขอเปิดอภิปรายทั่วไปคณะรัฐมนตรีโดยไม่มีการลงมติ และมีอำนาจในการให้ความเห็นชอบบุคคลที่สมควรได้รับการแต่งตั้งในตำแหน่งสำคัญๆ ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน นอกจากนี้ วุฒิสภาด้วยคะแนนเสียง 3 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกเท่าที่มีอยู่ของสภาเมื่อพิจารณารายงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติแล้วมีอำนาจถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด หรืออัยการสูงสุด รวมทั้งกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และกรรมการตรวจเงินแผ่นดินด้วย ส่วนคณะรัฐมนตรีนั้นประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี 1 คน และรัฐมนตรีอีกไม่เกิน 35 คนโดยสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบด้วยการเสนอชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรการลงมติให้กระทำอย่างเปิดเผย ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการฯ แต่งตั้งนายกรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีจะเป็น

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะเดียวกันมิได้ ต้องพ้นจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันถัดจากวันที่ครบ 30 วันนับแต่วันที่มิได้มีพระบรมราชโองการแต่งตั้งให้คณะรัฐมนตรีต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาโดยไม่มีอาการลงมือความไว้วางใจภายใน 15 วันนับแต่วันที่เข้ารับหน้าที่ (วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ และคณะ, 2558)

สำหรับข้อกำหนดเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (วิทยา ชินบุตร, 2559) ได้ระบุว่า ประชาชนมีสิทธิในการมีสุขภาพดี โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิในชีวิต และร่างกาย เป็นสิทธิที่ในระบบรัฐธรรมนูญและกฎหมายให้การรับรองและคุ้มครอง โดยมีการจัดให้มีการประกันสังคมยามเจ็บป่วย การพักผ่อน และการมีเวลาว่างของมนุษย์เพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งสิทธิในสุขภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้มีการกำหนดไว้ นั้นประกอบด้วย 6 สิทธิ ได้แก่ 1) สิทธิในการรับรู้เรื่องที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย 2) สิทธิในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องที่จะกระทบต่อสุขภาพอนามัย 3) สิทธิในการร่วมคิดตัดสินใจในเรื่องของคุณภาพสิ่งแวดล้อม 4) สิทธิในการร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายที่คุ้มครองสุขภาพของคนไทย 5) สิทธิในการเข้าร่วมรับบริการด้านสุขภาพ โดยประชาชนจะต้องได้รับการป้องกันโรคและการบำบัดรักษาอย่างเป็นธรรม และเท่าเทียม การบริการสาธารณสุขต้องได้มาตรฐานและได้รับการบริการจากรัฐอย่างทั่วถึงโดยบริการสาธารณสุขนั้นต้องเป็นการบริการที่มีประสิทธิภาพที่ไม่ใช่ซ่อมสุขภาพ ต้องสร้างสุขภาพ และมีประสิทธิภาพในเชิงบริหารจัดการด้วย พร้อมทั้งการจัดบริการสาธารณสุขให้แก่บุคคลพิเศษบางจำพวก เช่น เด็ก เยาวชน บุคคลซึ่งมีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ บุคคลซึ่งพิการ หรือทุพพลภาพ เป็นต้น จะต้องได้รับการบริการด้านสุขภาพที่มีลักษณะพิเศษตามจำเป็นแห่งสภาวะของตน และ 6) สิทธิในการตรวจสอบกระบวนการในการบริการด้านสุขภาพทั้งของภาครัฐและเอกชนผ่านองค์กรที่เรียกว่า “องค์กรคุ้มครองผู้บริโภค”

1.1.3 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับชั่วคราว พุทธศักราช 2549

คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ได้ทำรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 และได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฯ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2549 มีบทบัญญัติรวมทั้งสิ้น 39 มาตรา กำหนดโครงสร้างการปกครองคล้ายคลึงกับรัฐธรรมนูญการปกครองฯ ฉบับอื่นๆ ที่ประกาศใช้หลังปฏิวัติรัฐประหารรัฐธรรมนูญฯ ฉบับนี้เป็นรัฐธรรมนูญฯ ฉบับชั่วคราวโดยใช้จนกว่าจะได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับถาวรต่อไป รัฐธรรมนูญฯ ฉบับนี้กำหนดให้มีสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) มีสมาชิกจำนวนไม่เกิน 250 คน โดยประธาน คปค. ซึ่งได้แปรสภาพเป็นประธานคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) เป็นผู้ถวายคำแนะนำเพื่อโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยคณะรัฐมนตรีและอนุมัติพระราชกำหนด และยังมีสิทธิตั้งกระทู้และเข้าชื่อไม่น้อยกว่า 100 คน เสนอญัตติขอเปิดอภิปรายเพื่อซักถามข้อเท็จจริงจากคณะรัฐมนตรีก็ได้แต่

จะลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจไม่ได้ ส่วนฝ่ายบริหารกำหนดให้คณะรัฐมนตรีประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี 1 คนและรัฐมนตรีอื่นอีกจำนวนไม่เกิน 36 คน ประธานคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีและให้นายกรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่ง และนายกรัฐมนตรีเป็นผู้สนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งรัฐมนตรีอื่นและให้รัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่ง ข้าราชการประจำมีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้แต่มีการแบ่งแยกฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร ออกจากกัน โดยให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีดำรงตำแหน่งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สมาชิก สภาร่างรัฐธรรมนูญหรือกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญในขณะเดียวกัน รัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดให้มี สภาร่างรัฐธรรมนูญ (สสร.) เพื่อจัดทำร่างรัฐธรรมนูญโดยให้มีสมาชิกแห่งชาติประกอบด้วย สมาชิก จำนวนไม่เกิน 2,000 คน ซึ่งประธานคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรม ราชโองการแต่งตั้ง และให้สมาชิกสมาชิกแห่งชาติคัดเลือกสมาชิกด้วยกันเองเพื่อจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ สมควรได้รับโปรดเกล้าฯแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภากร่างรัฐธรรมนูญจำนวน 200 คน แล้วให้คณะมนตรี ความมั่นคงแห่งชาติคัดเลือกบุคคลตามบัญชีรายชื่อดังกล่าวให้เหลือเพียง 100 คน แล้วนำความกราบ บังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภากร่างรัฐธรรมนูญโดยประธานคณะมนตรี ความมั่นคงแห่งชาติเป็นผู้ลงนามสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้ง สภาร่างรัฐธรรมนูญแต่งตั้ง คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญคณะหนึ่งจำนวน 35 คนจากสมาชิกสภากร่างรัฐธรรมนูญ 25 คน และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกกร่างรัฐธรรมนูญ 10 คน ตามคำแนะนำของประธานคณะ มंत्रीความมั่นคงแห่งชาติ เมื่อร่างเสร็จและเสนอสภากร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว ให้นำร่างรัฐธรรมนูญให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงประชามติให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ ปรากฏว่า เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2550 ร่างรัฐธรรมนูญได้รับความเห็นชอบ และประธานสภา นิติบัญญัติแห่งชาตินำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าฯเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้แล้วเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550 (วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ และคณะ, 2558)

ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ (วิทยา ชินบุตร, 2559) ได้กำหนดเนื้อหาเกี่ยวกับนโยบาย สุขภาพที่ประชาชนควรได้รับ คือ ประชาชนมีสิทธิในชีวิต และร่างกาย โดยมีสิทธิในการรับรู้เรื่องที่มี ผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จะกระทบต่อสุขภาพอนามัย ร่วมคิดและ ตัดสินใจในเรื่องของคุณภาพสิ่งแวดล้อม และสิทธิในการเข้าร่วมรับบริการด้านสุขภาพ โดยประชาชน จะต้องได้รับการบริการทางสุขภาพอย่างเป็นธรรม และเท่าเทียม มีมาตรฐานอย่างทั่วถึง

1.1.4 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เป็นผลจากที่รัฐธรรมนูญฯ (ฉบับชั่วคราว) 2549 ได้บัญญัติให้มีสภากร่างรัฐธรรมนูญและคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญขึ้น มีหน้าที่จัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ทั้งฉบับสำหรับเป็นแนวทางการปกครองประเทศ โดยให้ประชาชน มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในทุกขั้นตอนและนำความคิดเห็นมาใช้ในการยกร่างร่างรัฐธรรมนูญที่

จัดทำใหม่ โดยมีสาระสำคัญเพื่อให้บรรล่วัตถุประสงค์ร่วมกันของประชาชนชาวไทย ในการธำรงรักษาไว้ซึ่งเอกราชและความมั่นคงแห่งชาติ การทำนุบำรุงรักษาศาสนาทุกศาสนา การเปิดทุนพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเป็นวิถีทางในการปกครอง การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ให้ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการปกครอง และตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐอย่างเป็นรูปธรรม การกำหนดกลไกสถาบันทางการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามวิธีการปกครองแบบรัฐสภา รวมทั้งให้สถาบันศาลและองค์กรอิสระอื่นสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยสุจริตยุติธรรม เมื่อจัดทำร่างรัฐธรรมนูญเสร็จแล้ว สภาร่างรัฐธรรมนูญได้เผยแพร่ให้ประชาชนททราบ และจัดให้มีการออกเสียงประชามติเพื่อให้ความเห็นชอบแก่ร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับการออกเสียงลงประชามติปรากฏว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยเสียงข้างมากของผู้มาออกเสียงประชามติเห็นชอบให้นำร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับมาใช้บังคับประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติจึงนำร่างรัฐธรรมนูญ ขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย ให้ประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับนี้ขึ้นไว้แทนรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) 2549 รัฐธรรมนูญฯ 2550 ได้ตราไว้ ณ วันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550 (วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ และคณะ, 2558)

รัฐธรรมนูญฯ ฉบับนี้กำหนดโครงสร้างการปกครองเป็นแบบรัฐสภา ให้รัฐสภาเป็นสภาคู่ ประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎรมีสมาชิกจำนวน 480 คน โดยเป็นสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน 400 คน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบสัดส่วนจำนวน 80 คน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีวาระ 4 ปี อีกสภาหนึ่งคือ วุฒิสภา มีสมาชิกจำนวน 150 คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งในแต่ละจังหวัด จังหวัดละ 1 คน (76 คน) และมาจากการสรรหาเท่ากับจำนวนรวม 150 คน หักด้วยจำนวนวุฒิสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้ง (150-76) จะมีจำนวน 74 คน สมาชิกวุฒิสภาจึงมีทั้งการจัดการเลือกตั้งและการสรรหา วุฒิสมาชิกมีวาระ 6 ปี นับตั้งแต่วันเลือกตั้งหรือประกาศผลการสรรหา วุฒิสภานอกจากมีหน้าที่กลั่นกรองกฎหมายแล้ว สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดมีสิทธิขอเปิดอภิปรายทั่วไปต่อคณะรัฐมนตรีโดยไม่มีการลงมติ และมีอำนาจในการให้ความเห็นชอบบุคคลสมควรได้รับแต่งตั้งตำแหน่งสำคัญๆ ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ อัยการสูงสุด คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน นอกจากนี้วุฒิสภาด้วยคะแนนเสียง 3 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา เมื่อพิจารณารายงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติแล้วมีอำนาจถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออัยการสูงสุด รวมทั้งกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและกรรมการตรวจเงิน

แผ่นดินด้วย ส่วนคณะรัฐมนตรีนั้นประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี 1 คนและรัฐมนตรีอื่นอีกไม่เกิน 35 คน โดยสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบด้วยการเสนอชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรรับรอง และต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร การลงมติให้กระทำโดยเปิดเผย ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎรต้องพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีแล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่มีการเรียกประชุมรัฐสภาเป็นครั้งแรก ให้คณะรัฐมนตรีต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาโดยไม่มีการลงมติความไว้วางใจภายใน 15 วัน นับแต่วันเข้ารับหน้าที่ (วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ และคณะ, 2558)

ส่วนข้อกำหนดเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชนในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ (วิทยา ชินบุตร, 2559) ได้ระบุไว้ว่า ประชาชนมีสิทธิเสมอกันในการรับบริการทางสาธารณสุขที่เหมาะสมและได้มาตรฐาน ผู้ยากไร้มีสิทธิในการรับการรักษาพยาบาลจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ โดยการบริการทางสุขภาพนั้นจะต้องเป็นไปอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และในฐานะของการเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครองในการได้รับข้อมูลที่เป็นความจริง และมีสิทธิร้องเรียนเพื่อให้ได้รับการแก้ไขเยียวยาความเสียหาย รวมทั้งมีสิทธิที่จะรวมตัวกันเพื่อพิทักษ์สิทธิผู้บริโภค โดยรัฐจะต้องดำเนินการจัดให้มีองค์กรเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นอิสระจากหน่วยงานของรัฐ รวมถึงดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการสาธารณสุข ในการคุ้มครองพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบสุขภาพที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพอันนำไปสู่ภาวะที่ยั่งยืนของประชาชน ส่งเสริมให้เอกชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพและการจัดบริการสาธารณสุขร่วมด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญที่กล่าวมาของประเทศไทยได้ร่างขึ้นด้วยวิธีการต่างๆกัน ทั้งพฤติการณ์ที่ทำให้รัฐธรรมนูญฉบับนั้นๆหรือต้องการล้มเลิกเปลี่ยนแปลงแตกต่างกัน รัฐธรรมนูญบางฉบับเกิดจากการปฏิวัติรัฐประหารและบางฉบับเกิดเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงตามวิถีกฎหมาย อีกทั้งรัฐธรรมนูญยังเป็นตัวกำหนดรัฐบาลในแต่ละรูปแบบอีกด้วย ส่วนข้อกำหนดเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชนที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนั้นจะเน้นไปถึงการมีสิทธิในชีวิตและร่างกายของประชาชนในการเข้าร่วมรับบริการด้านสุขภาพอย่างเป็นธรรม และเท่าเทียม โดยการบริการสาธารณสุขนั้น รัฐต้องมีการจัดบริการให้แก่ประชาชนอย่างมีมาตรฐาน ได้รับการบริการจากรัฐอย่างทั่วถึง มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งการจัดบริการสาธารณสุขให้แก่บุคคลพิเศษ เช่น เด็ก เยาวชน บุคคลซึ่งมีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ บุคคลพิการหรือทุพพลภาพร่วมด้วย จากข้อบัญญัติเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชนที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับนี้ ย่อม

แสดงให้เห็นว่า นโยบายสุขภาพเป็นนโยบายสาธารณะหนึ่งที่รัฐให้ความสนใจและพัฒนานโยบายสุขภาพให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามการจะนำข้อบัญญัตินี้ไปสู่การปฏิบัติ ต้องอาศัยคณะรัฐบาล นักการเมือง กระทรวงสาธารณสุขและประชาชนทั่วไปช่วยกันผลักดันและดำเนินการให้เป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะรัฐบาลในแต่ละยุคแต่ละสมัยที่ให้ความสนใจกับสุขภาพของประชาชนไม่น้อยเพียงใด ยิ่งขึ้นอยู่กับรูปแบบรัฐบาลตามที่รัฐธรรมนูญแต่ละฉบับกำหนดไว้ด้วย

1.2 รูปแบบรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญของประเทศไทยมีการพิจารณาจัดแบ่งอำนาจให้กับองค์กรต่างๆและการจัดระเบียบความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรต่างๆ อาจแบ่งรูปแบบของรัฐบาลออกได้เป็น 4 รูปแบบด้วยกัน (วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ และคณะ, 2558) คือ

1.2.1 แบบสภาอย่างสมบูรณ (Assembly government) เป็นรูปแบบรัฐบาลที่ปรากฏภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับแรกของไทย คือพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยาม พุทธศักราช 2475 ซึ่งกำหนดโครงสร้างการปกครองออกมาในรูปการรวมอำนาจไว้ที่สภาผู้แทนราษฎร โดยสภาผู้แทนราษฎรมีฐานะเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดในการปกครองประเทศมีทั้งอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหารอยู่ในมือโดยเด็ดขาด คือมีทั้งอำนาจในการออกกฎหมาย แต่งตั้งและถอดถอนคณะกรรมการราษฎร คณะรัฐมนตรี รวมทั้งควบคุมการบริหารประเทศ นอกจากนั้นยังมีอำนาจในการปลดพนักงานรัฐบาลผู้หนึ่งผู้ใด พิจารณาสอบสวนพระมหากษัตริย์ในกรณีตกเป็น ผู้ต้องหาคดีอาญาได้ ซึ่งศาลธรรมดาไม่มีสิทธิกระทำได้ และมีอำนาจตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อสอบสวนพิจารณาทำความเห็นในเรื่องใดๆเสนอสภาผู้แทนราษฎรได้ดังนี้ จะเห็นได้ว่า สภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีอำนาจมากเทียบเท่าพระมหากษัตริย์ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ทีเดียว รัฐบาลในรูปแบบนี้ปัจจุบันไม่สู้เป็นที่นิยมกัน เพราะให้อำนาจแก่สภามากเกินไป

1.2.2 แบบรัฐสภา (Parliamentary government) เป็นรูปแบบที่ปรากฏภายใต้รัฐธรรมนูญพ.ศ.2475 ถาวร รัฐธรรมนูญพ.ศ. 2490 รัฐธรรมนูญพ.ศ. 2492 รัฐธรรมนูญ 2495 รัฐธรรมนูญ 2517 รัฐธรรมนูญ 2521 รัฐธรรมนูญ 2534 รัฐธรรมนูญ 2540 และรัฐธรรมนูญ 2550 โดยรัฐธรรมนูญทั้ง 10 ฉบับนี้ กำหนดโครงสร้างการปกครองไว้คล้ายคลึงกัน คือ ถือว่าสภานิติบัญญัติเป็นตัวจักรสำคัญที่จะทำให้การปกครองดำเนินไปสำเร็จบรรลุเป้าหมายซึ่งหมายความว่า รัฐสภายังได้รับการยกย่องว่าเป็นสถาบันหลักการปกครองประเทศ แต่ก็ไม่ให้อำนาจไว้ที่สภาแห่งเดียวเหมือนรูปแรก มีการแจกจ่ายอำนาจไปให้ฝ่ายบริหารมากขึ้นและองค์กรเหล่านี้ไม่เพียง แต่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนโดยเฉพาะเท่านั้น ยังมีกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติร่วมกันด้วย โดยยึดหลักดุลอำนาจ Balance of powers คือยอมให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจขอให้ประมุขยุบสภาเพื่อเลือกตั้งใหม่ได้ และรัฐสภาก็มีอำนาจปลดคณะรัฐมนตรีโดยการลงมติไม่ไว้วางใจ ซึ่งทำให้แต่ละฝ่ายปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ

รับผิดชอบและถือเอาประโยชน์ของชาติมิใช่ส่วนตนเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญทั้ง 10 ฉบับนี้ แม้จะวางหลักการใหญ่ไว้คล้ายกัน แต่ในรายละเอียดและในทางปฏิบัติจริงๆ แตกต่างกันไป โดยรัฐธรรมนูญบางฉบับเปิดช่องให้ฝ่ายบริหารคือคณะรัฐมนตรีเข้าครอบงำสภาได้ โดยการแต่งตั้งข้าราชการเป็นสมาชิกประเภท 2 เข้าไปสมทบกับสมาชิกประเภทเลือกตั้ง เช่น สมัยที่ใช้รัฐธรรมนูญ 2475 ถาวรและรัฐธรรมนูญ 2495 หรือแต่งตั้งเป็นสภาหนึ่งต่างหาก แต่ในกรณีสำคัญจะประชุมร่วมกันเช่นรัฐธรรมนูญ 2490 รัฐธรรมนูญ 2521 เพื่อถ่วงดุลอำนาจของสภาผู้แทน และช่วยค้ำจุนฐานะของรัฐสภาซึ่งทำให้ฝ่ายบริหารมีฐานะเหนือรัฐสภา จะมีก็แต่ช่วงสั้นๆ ที่ฝ่ายรัฐสภามีฐานะเหนือหรือเสมอฝ่ายบริหาร คือระยะที่ใช้รัฐธรรมนูญ 2489 รัฐธรรมนูญ 2492 และรัฐธรรมนูญ 2517 เท่านั้น

1.2.3 แบบฝ่ายบริหาร (Executive government) รูปแบบนี้ปรากฏภายใต้การปกครองโดยธรรมนูญพ.ศ. 2502 ธรรมนูญ พ.ศ. 2515 ธรรมนูญ พ.ศ. 2519 ธรรมนูญการปกครอง 2520 และธรรมนูญการปกครอง 2534 โครงสร้างของรัฐสภาออกมาในรูปที่ให้ฝ่ายบริหารหรือคณะรัฐมนตรีมีฐานะเป็นองค์การหลักหรือฐานะเป็นเอก ต่างจาก 2 แบบแรก ซึ่งฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภาเป็นองค์การหลัก โดยการวางรูปในลักษณะการแบ่งแยกอำนาจเด็ดขาด รัฐสภามีอำนาจแต่เพียงการร่างกฎหมาย ไม่อาจคว่ำคณะรัฐมนตรีโดยการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ คณะรัฐมนตรีก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อสภา และยังให้อำนาจพิเศษแก่นายกรัฐมนตรีในการใช้อำนาจนิติบัญญัติและตุลาการในบางกรณีได้คือ บทบัญญัติในมาตรา 17 แห่งรัฐธรรมนูญ 2520 และ 2515 มาตรา 21 แห่งรัฐธรรมนูญ 2519 และมาตรา 27 แห่งรัฐธรรมนูญ 2520 ซึ่งทำให้อำนาจของคณะรัฐมนตรีอยู่เหนือสภา

1.2.4 แบบกึ่งรัฐสภา (Semi-parliamentary government) เป็นรูปแบบรัฐบาลภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2511 โครงสร้างการปกครองภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังยอมรับในหลักการที่ว่ารัฐสภาเป็นสถาบันสูงสุดในการปกครองประเทศคล้ายแบบรัฐสภา แต่จัดระเบียบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐสภากับรัฐบาลเสียใหม่โดยนำหลักการแบ่งแยกอำนาจตามแบบของธรรมนูญ พ.ศ. 2502 มาใช้ด้วย คือ วางหลักเป็นข้อห้ามไว้ว่าสมาชิกรัฐสภาจะใช้อำนาจได้เฉพาะในทางนิติบัญญัติและควบคุมการบริหารของคณะรัฐบาล โดยการตั้งกระทู้ การเปิดอภิปรายเพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือลงมติไม่ไว้วางใจได้ แต่จะดำรงตำแหน่งทางฝ่ายบริหารด้วยในขณะเดียวกันไม่ได้ คณะรัฐมนตรีเป็นข้าราชการประจำได้และไม่ต้องขอความไว้วางใจจากรัฐสภาเมื่อเข้ารับตำแหน่ง แต่มีอำนาจให้เสนอยุบสภาได้ นอกจากนั้นเพื่อเป็นหลักประกัน ความมั่นคงของรัฐบาล รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังเปิดโอกาสให้มีการรวมอำนาจโดยรัฐบาลด้วยการให้วุฒิสภาซึ่งมาจากการแต่งตั้งโดยรัฐบาลมีอำนาจเข้าร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนในการลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจรัฐบาล ภายใต้เงื่อนไขนี้ทำให้

รัฐบาลสามารถครอบงำรัฐสภาได้และความรับผิดชอบทางการเมืองของคณะรัฐมนตรีต่อสภาเป็นหลักการสำคัญของระบอบรัฐสภาลดลง รัฐบาลจึงออกมาในรูปกึ่งรัฐสภาหรือแบบกึ่งฝ่ายบริหาร

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า รูปแบบรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยสามารถแบ่งได้ออกเป็น 4 รูปแบบ คือ แบบสภาอย่างสมบูรณ์ แบบรัฐสภา แบบฝ่ายบริหาร และแบบกึ่งรัฐสภา โดยในแต่ละรูปแบบมีความแตกต่างกันทั้งด้านลักษณะและระบบงาน ส่วนปัจจุบันประเทศไทยได้ใช้รูปแบบรัฐสภาเป็นรูปแบบของรัฐบาลในการบริหารและปกครองประเทศตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

1.3 ระบบงานรัฐสภาไทย

การปฏิบัติหน้าที่ด้านนิติบัญญัติของสมาชิกรัฐสภานั้น ประกอบด้วยบทบาทและหน้าที่หลัก 3 ประการ คือ 1) การออกกฎหมายหรือการตรากฎหมาย 2) การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และ 3) การให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญต่างๆของประเทศ การดำเนินงานของฝ่ายนิติบัญญัติจะอยู่ภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ข้อบังคับการประชุมสภา กฎหมายและระเบียบปฏิบัติต่างๆ ซึ่งเรียกรวมได้ว่า “ระบบงานรัฐสภา” โดยจะประกอบด้วย การประชุมสภา การตราพระราชบัญญัติ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ การตราและการให้ความเห็นชอบพระราชกำหนด การเปิดอภิปรายทั่วไป การเสนอญัตติ การตั้งกระทู้ถาม คณะกรรมาธิการและเอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภา (ศรชัย ท้าวมิตร, 2549) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.3.1 การประชุมสภา จะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากการประชุมทั่วไป ตั้งแต่ลักษณะของการประชุม ผู้เข้าร่วมประชุม หัวข้อเรื่องที่ประชุม การอภิปราย และการลงมติในเรื่องที่ประชุม การประชุมสภาสามารถแบ่งตามประเภทของสมาชิกรัฐสภา กล่าวคือ ในกรณีที่รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา การประชุมจะแบ่งเป็นการประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุมวุฒิสภา และการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ซึ่งจะประชุมได้เฉพาะในระหว่างสมัยประชุมของสภาเท่านั้น และโดยปกติแล้วการประชุมจะกระทำโดยการเปิดเผย เว้นแต่ความจำเป็น โดยคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกของแต่ละสภาหรือทั้งสองสภารวมกันจะต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 4 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา หรือของจำนวนสมาชิกของทั้งสองสภาที่มีอยู่ร่วมกัน แล้วแต่กรณี หรือการร้องขอให้มีการประชุมลับก็ถือเป็นการประชุมลับได้ การประชุมแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1) การเตรียมการก่อนการประชุม ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมด้านบุคคล โดยการจัดเตรียมบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและความชำนาญ สามารถที่จะปฏิบัติงานได้รวดเร็ว ถูกต้องและรัฐธรรมนูญปฏิบัติในการประชุมสภาเป็นอย่างดี เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือในด้านต่างๆ เช่น การนับคะแนนเสียง ติดตามมติของที่ประชุม จัดทำบันทึกการประชุม ควบคุมเครื่องขยาย

เสียง ไมโครโฟน บันทึกเทปการอภิปราย เดินหนังสือให้แก่สมาชิกในห้องประชุม ตลอดจนดูแลเรื่องความปลอดภัยและความเรียบร้อยในบริเวณสภา เตรียมความพร้อมด้านสถานที่ประชุม เตรียมความพร้อมทางด้านเอกสารและอุปกรณ์การประชุม และจัดระเบียบวาระการประชุม เป็นต้น

2) การดำเนินการประชุม โดยหลังจากนัดประชุมเรียบร้อยแล้ว สภาจะต้องดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระที่กำหนดไว้ และในการดำเนินการประชุมไม่ว่าจะเป็นการประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุมวุฒิสภา หรือการประชุมร่วมกันของรัฐสภาจะต้องกระทำในระหว่างสมัยประชุมเท่านั้น และการอภิปรายในการประชุมสภานั้น จะต้องมีการอภิปรายระหว่างสมาชิกซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจของการประชุมสภา เพราะการอภิปรายเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และอธิบายเหตุผล ปรีกษาหาข้อถกเถียงอย่างละเอียดรอบคอบ การอภิปรายจะมีขึ้นได้เมื่อมีผู้เสนอญัตติขึ้นมา และมีการถามตอบกันในสภา ทั้งนี้ไม่รวมถึงการถามตอบกระทู้ การแถลงการณ์ของรัฐมนตรี และการที่สมาชิกขอแถลง ทั้งนี้จะดำเนินการหาข้อยุติในปัญหาใดปัญหาหนึ่งหรือญัตติใดญัตติหนึ่งด้วยวิธีการลงมติ ซึ่งโดยทั่วไปข้อบังคับการประชุมของสภา จะได้กำหนดไว้ว่าให้มีการลงมติดังกล่าวภายหลังการอภิปรายได้สิ้นสุดลง โดยประธานสภาจะถามความเห็นและให้ที่ประชุมลงมติ ซึ่งสมาชิกคนหนึ่งมีสิทธิออกเสียงได้หนึ่งเสียง การออกเสียงลงคะแนน แบ่งได้เป็น 2 กรณี คือ การออกเสียงลงคะแนนโดยเปิดเผย และการออกเสียงลงคะแนนลับ

3) การดำเนินการภายหลังการประชุมสภา เมื่อการประชุมสภาในแต่ละครั้งเสร็จสิ้นลง สิ่งที่จะต้องดำเนินการภายหลังการประชุมสภา คือ การบันทึกการประชุม การทำรายงานการประชุมและการยืนยันมติ โดยรายงานการประชุมสภามี 2 ลักษณะ คือ รายงานการประชุมสภา และรายงานการประชุมลับ สำหรับรายงานการประชุมลับ สภาอาจมีมติให้จัดรายงานการประชุมลับทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนก็ได้ แต่ให้เลขาธิการบันทึกเหตุการณ์ ส่วนการยืนยันมตินั้นจะกระทำภายหลังการประชุมในแต่ละครั้ง ซึ่งโดยทั่วไปการยืนยันมติจะกระทำในเรื่องต่อไปนี้ คือ การยืนยันมติในเรื่องการแต่งตั้งบุคคลเพื่อแจ้งให้บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งทราบถึงมติของที่ประชุมสภาว่า ผู้นั้นได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใด การยืนยันมติในเรื่องผลการดำเนินงานของรัฐบาลเพื่อแจ้งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้ทราบ

1.3.2 การเปิดอภิปรายทั่วไป การเปิดอภิปรายทั่วไปถือเป็นมาตรการการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินวิธีหนึ่ง ซึ่งถือได้ว่าเป็นมาตรการที่สำคัญและมีประสิทธิภาพมาก การเปิดอภิปรายทั่วไปจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา เพราะสามารถเป็นเครื่องมือเหนียวรั้งและถ่วงดุลอำนาจระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารให้อยู่ในภาวะสมดุลได้ดีที่สุด โดยลักษณะของการเปิดอภิปรายทั่วไป ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฉบับ 2540 สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1) การเปิดอภิปรายทั่วไปโดยมีการลงมติ และ 2) การเปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่มีการลงมติ

1) การเปิดอภิปรายทั่วไปโดยมีการลงมติ ได้แก่ การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนไม่น้อยกว่า 2 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรมีสภานิติบัญญัติเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี และต้องเสนอชื่อผู้สมควรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนต่อไปด้วย เมื่อได้มีการเสนอญัตติแล้วจะมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรมิได้ เว้นแต่จะมีการถอนญัตติ หรือมติไม่ไว้วางใจมีคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร สำหรับการขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรมีสภานิติบัญญัติเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล

การเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล ถ้าเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของนายกรัฐมนตรีที่ร้ายวณผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หรือจงใจฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 4 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 50,000 คน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีออกจากตำแหน่งได้ โดยมติที่ถอดถอนผู้ใดออกจากตำแหน่งให้ถือเอาคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภาและคำร้องขอดังกล่าวต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวกระทำความผิดเป็นข้อๆให้ชัดเจน

เมื่อการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลสิ้นสุดลง โดยมีข้อด้วยมติให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายนั้นไป ให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ การลงมติมิให้กระทำในวันเดียวกับวันที่การอภิปรายสิ้นสุด และมติไม่ไว้วางใจต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ในกรณีที่มติไม่ไว้วางใจมีคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายนั้นเป็นอันหมดสิทธิที่จะเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีอีกตลอดสมัยประชุมนั้น ในกรณีที่มติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรนำชื่อผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป

2) การเปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่มีการลงมติ ได้แก่ การเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภาดำรงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้วุฒิสภาสามารถขอเปิด

อภิปรายทั่วไปได้โดยสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภามีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภาเพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือชี้แจงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินโดยไม่มีการลงมติ การขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภานี้ จะกระทำได้เพียงครั้งเดียวในสมัยประชุมหนึ่ง การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อฟังความคิดเห็นในกรณีที่มีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินที่รัฐมนตรีเห็นสมควรจะฟังความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา นายกรัฐมนตรีจะแจ้งไปยังประธานรัฐสภา ขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้ โดยไม่มีการลงมติ

1.3.3 การตั้งกระทู้ถาม คือ การตั้งคำถามที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกหรือสมาชิกวุฒิสภาตั้งถามรัฐมนตรีในเรื่องใดอันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ แต่รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบเมื่อรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน กระทู้ถามที่สมาชิกตั้งถามรัฐมนตรีมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ คำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ของรัฐมนตรีซึ่งส่วนใหญ่จะถามเกี่ยวกับปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของรัฐมนตรีนั้น คำถามเกี่ยวกับนโยบายการบริหารของรัฐมนตรีซึ่งเป็นคำถามที่สมาชิกตั้งขึ้น เมื่อเห็นว่าการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลไม่ได้เป็นไปตามนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อสภา หรือดำเนินการบริหารงานผิดพลาดไม่ตรงตามนโยบาย กระทู้ถาม นับเป็นวิธีการควบคุมบริหารราชการแผ่นดินที่สำคัญอย่างหนึ่งของฝ่ายนิติบัญญัติ เพราะจะทำให้ฝ่ายบริหารมีความระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ดียิ่งขึ้น มิฉะนั้นจะต้องถูกฝ่ายนิติบัญญัติตั้งกระทู้ถามอันแสดงให้เห็นถึงความผิดพลาดบกพร่องในการปฏิบัติงานของตน การตั้งกระทู้ถามต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภา กระทู้ถามมี 2 ประเภท คือ กระทู้ถามสด กระทู้ถามทั่วไป

1) **กระทู้ถามสด** ผู้ตั้งกระทู้ถามสดต้องระบุชื่อเรื่องที่จะถามและเสนอก่อนเริ่มการประชุมในวันนั้น พร้อมระบุวัตถุประสงค์ว่าจะถามนายรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ใด และต้องมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ เป็นเรื่องสำคัญที่อยู่ในความสนใจของประชาชน เป็นเรื่องกระทบถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน เป็นเรื่องเร่งด่วน เมื่อประธานสภาได้รับแล้วจะต้องรีบบรรจุกระทู้ถามสดเข้าระเบียบวาระการประชุม และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้นั้นทราบโดยทันทีในการประชุมครั้งหนึ่งๆจะบรรจุกระทู้ถามสดได้ไม่เกิน 3 กระทู้ และมีให้ผู้ตั้งกระทู้ถามคนเดียวไม่เกินกว่า 1 กระทู้ ระยะเวลาในการถามและตอบกระทู้สดในการประชุมแต่ละครั้งของสัปดาห์ต้องไม่เกิน 60 นาที และผู้ตั้งกระทู้ถามสดมีสิทธิซักถามเรื่องละไม่เกิน 3 ครั้ง การถามการชี้แจง หรือการตอบกระทู้ถามสดให้ดำเนินการในที่ประชุมสภา

2) **กระทู้ถามทั่วไป** จะมีข้อความ เป็นคำถามในข้อเท็จจริงหรือนโยบายโดยระบุว่าจะให้ตอบในที่ประชุมสภา หรือในราชกิจจานุเบกษาเมื่อประธานสภาได้รับแล้วจะจัดส่งกระทู้ถามไปยังรัฐมนตรีผู้เกี่ยวข้อง ในกรณีที่เป็นการตั้งกระทู้ถามที่ต้องตอบในที่ประชุมสภาให้บรรจุเข้าระเบียบวาระ

การประชุมภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ส่งกระทู้ถามไปยังรัฐมนตรี หากเป็นกระทู้ถามที่ต้องตอบในราชกิจจานุเบกษา ประธานสภาจะแจ้งไปยังรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตอบภายใน 30 วัน นับแต่วันที่รัฐมนตรีได้รับกระทู้ถามนั้น และหากรัฐมนตรีได้ตอบแล้วในราชกิจจานุเบกษา หรือมีเหตุขัดข้องไม่ตอบภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ประธานสภาแจ้งให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทราบ

ทั้งนี้ กระทู้ถามควรมีลักษณะเป็นการตั้งคำถาม เพื่อให้ผู้อื่นตอบหรือชี้แจงข้อสงสัย การตั้งกระทู้ถามจึงควรมีลักษณะเป็นข้อความที่ชัดเจนตรงประเด็น สามารถเข้าใจง่าย ซึ่งข้อบังคับการประชุมสภาทุกสมัยที่ผ่านมา ได้กำหนดลักษณะของกระทู้ถามและคำชี้แจงประกอบว่าชัดเจน ไม่ฟุ่มเฟือย วนเวียน ซ้ำซาก หรือมีลักษณะเป็นการอภิปราย และต้องไม่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ เป็นเชิงประชด เสียดสี หรือกลั่นแกล้งใส่ร้าย เข้าใจยาก เป็นเรื่องที่ได้ตอบแล้วหรือชี้แจงแล้วว่าไม่ตอบ เป็นการให้ออกความเห็น เป็นปัญหาข้อกฎหมาย เป็นเรื่องที่ไม่มีความสำคัญ และเป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลใดๆ เว้นแต่ที่เกี่ยวกับการงานในหน้าที่ราชการ

1.3.4. คณะกรรมาธิการ คือ บุคคลที่สภาแต่งตั้งขึ้นประกอบเป็นคณะกรรมาธิการ เพื่อให้พิจารณากฎหมายหรือกระทู้ถามใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา แล้วรายงานต่อสภา โดยประเภทของคณะกรรมาธิการ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และข้อบังคับการประชุมสภาในปัจจุบัน สามารถจำแนกคณะกรรมาธิการได้เป็น 4 ประเภท คือ 1) คณะกรรมาธิการสามัญประจำสภา 2) คณะกรรมาธิการวิสามัญ 3) คณะกรรมาธิการร่วมกัน และ 4) คณะกรรมาธิการเต็มสภา

1) คณะกรรมาธิการสามัญประจำสภา คือ คณะกรรมาธิการที่สภาเลือกและตั้งจากบุคคล ผู้เป็นสมาชิกสภาเท่านั้นประกอบเป็นคณะกรรมาธิการและตั้งไว้เป็นการถาวรตลอดอายุของสภา โดยมีจำนวนและคณะตามความจำเป็นในกิจการของสภานั้น ข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎรแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2541 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภา 23 คณะ แต่ละคณะประกอบด้วยกรรมาธิการจำนวน 17 คน คือ คณะกรรมาธิการกิจการสภาผู้แทนราษฎร, คณะกรรมาธิการกิจการเยาวชน สตรี และผู้สูงอายุ, คณะกรรมาธิการการกีฬา, คณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์, คณะกรรมาธิการการคมนาคม, คณะกรรมาธิการการคลัง การธนาคาร และสถาบันการเงิน, คณะกรรมาธิการการต่างประเทศ, คณะกรรมาธิการติดตามผลการปฏิบัติตามมติของสภาผู้แทนราษฎร, คณะกรรมาธิการการทหาร, คณะกรรมาธิการการท่องเที่ยว, คณะกรรมาธิการการปกครอง, คณะกรรมาธิการการพลังงาน, คณะกรรมาธิการการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน, คณะกรรมาธิการการแรงงานและสวัสดิการสังคม, คณะกรรมาธิการการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, คณะกรรมาธิการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม, คณะกรรมาธิการการศึกษา, คณะกรรมาธิการการเศรษฐกิจ, คณะกรรมาธิการการสาธารณสุข, คณะกรรมาธิการการสิ่งแวดล้อม,

คณะกรรมการการอุตสาหกรรม, คณะกรรมการนโยบาย และติดตามผลงานงบประมาณรายจ่ายประจำปี และคณะกรรมการพิจารณาเปิดเผยรายงานการประชุมลับและตรวจรายงานการประชุม

2) คณะกรรมการวิสามัญ หมายถึง กรรมการที่สภาแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกแห่งสภานั้น มีจำนวนตามที่ที่ประชุมสภากำหนดประกอบเป็นคณะกรรมการ สภาจะตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นในกรณีที่สภาพิจารณาเห็นว่ามิได้ผลและความจำเป็นในกิจการของสภา ซึ่งไม่อยู่ขอบข่ายของคณะกรรมการสามัญคณะใดคณะหนึ่งหรือเป็นเรื่องที่คาบเกี่ยวกับขอบข่ายความรับผิดชอบของคณะกรรมการสามัญหลายคณะ ควรจะได้รับความเห็นจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะหรือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย เมื่อคณะกรรมการวิสามัญได้ปฏิบัติหน้าที่เสร็จสิ้นแล้ว คณะกรรมการวิสามัญก็จะสลายตัวสิ้นสภาพไป สำหรับการเลือกตั้งคณะกรรมการวิสามัญจะเลือกจากบุคคลที่คณะรัฐมนตรีเสนอชื่อมีจำนวนไม่เกิน 1 ใน 4 ของจำนวนกรรมการทั้งหมด จำนวนนอกจากนั้นให้ที่ประชุมเลือกจากรายชื่อที่สมาชิกเสนอ จำนวนคณะของคณะกรรมการวิสามัญจะไม่มีกำหนดไว้แน่นอนเหมือนกับคณะกรรมการสามัญประจำสภา และจะตั้งขึ้นเมื่อใดขึ้นอยู่กับมติของสภาที่พิจารณา ส่วนจำนวนกรรมการในแต่ละคณะก็ได้มีการกำหนดไว้ชัดเจนแต่สภาจะกำหนดจำนวนกรรมการเมื่อมีการตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้น

3) คณะกรรมการร่วมกัน หมายถึง กรรมการที่สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาแต่งตั้งขึ้น เพื่อพิจารณาปัญหาาร่วมกัน อันประกอบด้วยบุคคลที่เป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยมีจำนวนเท่ากันตามที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนดเพื่อทำหน้าที่ร่วมกันพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่วุฒิสภาได้แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่สภาผู้แทนราษฎรได้ให้ความเห็นชอบแล้ว และเมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วก็จะสลายตัวไปเช่นเดียวกับคณะกรรมการวิสามัญ และเมื่อพิจารณาเสร็จจะต้องรายงานผลการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นต่อสภาทั้งสอง หากสภาทั้งสองเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัตินั้น ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป แต่หากสภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วย ให้ยับยั้งพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน

4) คณะกรรมการเต็มสภา หมายถึง คณะกรรมการที่ประกอบด้วยสมาชิกทุกคนในที่ประชุมสภาเป็นกรรมการ โดยประธานของที่ประชุมทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการ คณะกรรมการเต็มสภาจะเกิดขึ้นในกรณีของการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญในวาระที่ 2 ขั้นการพิจารณาของคณะกรรมการซึ่งจะกระทำได้ต่อเมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอ หรือเมื่อสมาชิกเสนอญัตติโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า 20 คน และที่ประชุมอนุมัติ ทั้งนี้ กรรมการมีขอบเขตอำนาจหน้าที่ ดังนี้ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่าง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภามอบหมายแล้วรายงานต่อสภาตามเวลาที่สภากำหนด พิจารณาหลักการของร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ก่อนที่สภามอบหมายแล้วรายงานต่อสภาตามเวลาที่กำหนดพิจารณารายละเอียดของร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่สภามีมติรับหลักการแล้วในการนี้คณะกรรมการมีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมรายละเอียดในร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น และในขณะเดียวกันสมาชิกอื่นก็มีสิทธิเสนอคำแปรญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัตินั้นได้ด้วย และกระทำการใดๆที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาและต้องระบุดังข้างต้นไว้ในมติของสภาเป็นกรณีไป แล้วรายงานต่อสภาตามเวลาที่กำหนด และการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่ทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้นได้ โดยได้รับเอกสิทธิ์ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ เช่นเดียวกับสมาชิกรัฐสภา การเลือกและการแต่งตั้งกรรมการเป็นอำนาจของสภาโดยที่ประชุมสภา มีอำนาจเลือกบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการ โดยวิธีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมสภา

5) ประโยชน์ของการเป็นคณะกรรมการ ในอดีตประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา Woodrow Wilson ได้เคยกล่าวไว้ว่า การปกครองของสหรัฐอเมริกา คือ การปกครองโดยคณะกรรมการ และการทำงานของคณะกรรมการ คือ การทำงานของรัฐสภา ซึ่งจะทำให้เห็นว่าสหรัฐอเมริกาได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับระบบคณะกรรมการมาก จึงทำให้การทำงานเป็นไปด้วยความรวดเร็ว และประโยชน์สำคัญ (ศรีชัย ท้าวมิตร, 2549) ดังนี้ (1) ช่วยแบ่งเบาภาระของสภาเนื่องจากกิจกรรมต่างๆของรัฐสภาได้เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับทุกขณะ และมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสภาไม่อาจจะพิจารณาได้อย่างละเอียดรอบคอบ จำเป็นจะต้องมอบหมายให้คณะกรรมการช่วยเหลือกลั่นกรองเพื่อสภาจะได้วินิจฉัยปัญหา หรือกิจการต่างๆได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพทั้งยังประหยัดเวลาให้สภาอีกด้วย (2) ทำให้ได้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ในกรณีที่สภามีปัญหาที่จะต้องพิจารณาและต้องอาศัยความรู้จากผู้เชี่ยวชาญในด้านนั้นโดยเฉพาะ ก็สามารถแต่งตั้งบุคคลนั้นประกอบเป็นคณะกรรมการได้ (3) ทำให้ได้รับข้อมูลที่จะถูกต้องและเหมาะสมเพราะปัญหาต่างๆได้รับการพิจารณาโดยละเอียดรอบคอบอย่างแท้จริงจากผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์ทั้งได้ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายโดยใกล้ชิด และ (4) สามารถติดตามผลการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเครื่องมือของสภาที่ได้รับทราบปัญหาต่างๆโดยเฉพาะปัญหานโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า รัฐสภาไทยเป็นองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยสมาชิกของทั้งสองสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรง

ของประชาชน รัฐสภามีประธานรัฐสภา ซึ่งมาจากประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้บังคับบัญชา กิจการงานในรัฐสภา และประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา มีบทบาทอำนาจหน้าที่หลัก 3 ประการ คือ การตรากฎหมาย หรือการออกกฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และการให้เห็นชอบเรื่องสำคัญๆ ของประเทศ เป็นต้น โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหาร และระบบงานของรัฐสภาไทยเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และข้อบังคับการประชุมของสภา

1.4 การเลือกตั้งผู้แทนราษฎร

การเลือกตั้งเป็นกระบวนการสรรหาผู้ปกครองหรือรัฐบาลโดยสันติวิธี และมีคุณประโยชน์สองประการ โดยประการแรก คือ สร้างความชอบธรรมให้กับอำนาจรัฐบาลหรือผู้ปกครองที่มาจาก การเลือกตั้งสามารถกระทำแตกต่างในนามประชาชนได้อย่างเต็มที่และมีสิทธิ เพราะได้รับอำนาจโดยความนิยมจากประชาชน และประการต่อมาเป็นกลไกแห่งการสืบทอดอำนาจ โดยสันติ (วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ และคณะ, 2558) การเลือกตั้งแต่ละครั้งอาจทำให้มีการเปลี่ยนแปลง นายกรัฐมนตรี หรือเปลี่ยนกลุ่มการเมืองที่เข้าทำหน้าที่เป็นรัฐบาล แต่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากผลของการเลือกตั้งย่อมเป็นการเปลี่ยนตามครรลองและกระบวนการที่รัฐธรรมนูญกำหนดเป็น ปราบกฎการณ์ธรรมดาที่เกิดโดยสันติวิธี ไม่ทำให้มีปัญหาหรือวิกฤตการณ์ใดๆเกิดขึ้น การเลือกตั้งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทย การเลือกตั้งต้องมีสมาธิเพื่อเป็นหลักประกันให้รัฐบาลปกครองเพื่อประชาชน หรือเพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเปลี่ยนแปลงผู้ปกครองในกรณีที่ไม่ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ การเลือกตั้งเป็นเครื่องมือสำคัญของประชาชนที่จะลิขิตอนาคตของประเทศและยืนยันหลักการ “อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน” ผู้ปกครองผูกพันอยู่กับราษฎรหรือผู้ถูกปกครองก็ด้วยการเลือกตั้ง การเยี่ยมเยียนพบปะรับฟังทุกข์ของราษฎร จึงเป็นกิจวัตรประจำที่นักการเมืองในระบอบประชาธิปไตยต้องปฏิบัติ อย่างไรก็ตามปัจจุบันนี้การเลือกตั้งถูกยอมรับว่าเป็นสากลแม้ในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบเบ็ดเสร็จ (Totalitarianism) ก็ยังใช้การเลือกตั้งเป็นการหวั่นเสียงประชาชนหรือรวบรวมกำลังสนับสนุนจากประชาชน (วิทยา ชินบุตร, 2558)

การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรมีขึ้นครั้งแรกในประเทศไทยเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2476 หลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครอง 24 มิถุนายน 2475 มากกว่า 1 ปี และดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง แต่หาได้มีความสม่ำเสมอไม่ ทั้งนี้เพราะความแปรปรวนของบรรยากาศการเมืองไทยมีการปฏิวัติ รัฐประหารยึดอำนาจรัฐบ่อยครั้งและแต่ละครั้งมักจะยกเลิกสิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จัดตั้งสภาที่ประกอบด้วยสมาชิกมาจากการแต่งตั้ง นานบ้างเร็วบ้างขึ้นอยู่กับสถานการณ์การเมืองและความประสงค์ของกลุ่มที่ยึดอำนาจรัฐไว้ (วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ และคณะ, 2558)

1.4.1 การเลือกตั้งในประเทศไทย นับแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองไทยจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน

ประเทศไทยได้มีการเลือกตั้งทั่วไป (General election) รวม 24 ครั้ง ซึ่งใช้ทั้งวิธีการเลือกตั้งโดยตรง (Direct election) และวิธีการเลือกตั้งโดยอ้อม (Indirect election) โดยใช้วิธีการเลือกตั้งโดยอ้อมในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรก เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476 ด้วยการเลือกผู้แทนตำบลก่อน และให้ผู้แทนตำบลเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดนั้นอีกต่อหนึ่ง สำหรับวิธีการและระบบการเลือกตั้งทั่วไปนับจากการเลือกตั้งครั้งแรก เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2476 เป็นต้นมา มีทั้งวิธีรวมเขตจังหวัด และแบ่งเขตจังหวัด โดยใช้วิธีการคิดคะแนนแบบเสียงข้างมากรอบเดียว หรือเสียงข้างมากอย่างง่ายเพียงวิธีการเดียวเท่านั้น ซึ่งจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเปลี่ยนแปลงไปตามจำนวนราษฎร เช่น การเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 5 เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2491 เป็นการเลือกตั้งโดยตรงด้วยวิธีการรวมเขต โดยกำหนดให้จำนวนราษฎร 200,000 คนต่อผู้แทนราษฎร 1 คนและการเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 18 เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 เป็นการเลือกตั้งโดยตรงด้วยระบบการเลือกตั้งแบบผสมระหว่างการแบ่งเขตและการรวมเขตเลือกตั้งโดยกำหนดให้จำนวนราษฎร 150,000 คนต่อผู้แทนราษฎร 1 คน (วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ และคณะ, 2558)

1.4.2 วิธีการเลือกตั้ง การเลือกตั้งแต่ละครั้งในประเทศไทยดำเนินการไปตามวิธีที่เรียกได้ว่าเป็นประชาธิปไตยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีเสรีภาพในการลงคะแนนเสียง มีวิธีการและหลักการที่ป้องกันมิให้ผู้ใดใช้อิทธิพลบีบบังคับประชาชนผู้ลงคะแนนเสียง เช่น จัดคูหาลงคะแนนให้สามารถลงคะแนนด้วยวิธีลับ ห้ามการหาเสียงในบริเวณทลหน่วยเลือกตั้ง จัดหน่วยเลือกตั้งให้พอเพียงกับจำนวนประชากรโฆษณาชักจูงให้ประชาชนมาใช้สิทธิ เป็นต้น โดยลักษณะของการดำเนินการแล้วถือได้ว่าเป็นไปตามหลักการตามระบอบประชาธิปไตย แม้จะมีการวิพากษ์วิจารณ์ว่า กรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) บางคนไม่วางตัวเป็นกลางแต่ก็เป็นเพียงข้อกล่าวหาหรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในบางแห่ง หากใช้จุดมุ่งหมายหรือลักษณะของการเลือกตั้งว่าสอดคล้องไปในทางไม่สุจริตเช่นนั้น นอกจากนี้ พ.ร.บ.เลือกตั้ง พ.ศ. 2522 ยังจำกัดค่าใช้จ่ายในการหาเสียงไว้ด้วยคือไม่เกินคนละ 350,000 บาทต่อมาได้เพิ่มวงเงินเป็นไม่เกิน 1,000,000 บาทในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2535 เพื่อป้องกันมิให้มีการซื้อเสียงหรือทุ่มเทเงินหาเสียง แต่ในทางปฏิบัตินั้น ผู้สมัครมีการเลี้ยงหลายวิธี ยากที่จะตรวจสอบได้อย่างแท้จริง แม้ในการเลือกตั้งนับตั้งแต่ 22 มีนาคม 2535 เป็นต้นมา รัฐบาลจะพยายามป้องกันด้วยมาตรการต่างๆ เช่น ตั้งคณะกรรมการสอดส่องดูแลการเลือกตั้ง หรือองค์กรกลางเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ แต่ก็ยังปรากฏข่าวการซื้อเสียงอย่างกว้างขวาง (วิทยา ชินบุตร, 2559) การเลือกตั้งที่ผ่านมาประเทศไทยเคยใช้ทั้งระบบรวมเขตและแบ่งเขต กำหนดให้ระบบเป็นแบบผสมรวมเขตกับแบ่งเขตคือจังหวัดใดมีจำนวนผู้แทนราษฎรที่จะเลือกไม่เกิน 3 คนให้ใช้วิธีรวมเขต แต่ถ้าจังหวัดใดมีจำนวนผู้แทนราษฎรเกิน 3 คนให้ใช้วิธีการแบ่งเขต แต่ละเขตจะมีเกิน 3 คนไม่ได้ และทุกจังหวัดที่จ้องแบ่งเขตจะแบ่งเขตเป็นเขตละ 3 คนก่อน แต่ในจังหวัดนั้นจะมีเขตใดมีผู้แทนราษฎรเพียง 1 คนไม่ได้ (วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ และคณะ, 2558)

1.4.3 การหาเสียง เมื่อมีการเลือกตั้งก็ต้องมีการหาเสียง ผู้สมัครต้องปฏิบัติตามกฎหมายเลือกตั้ง เช่น ต้องใช้จ่ายเงินไม่เกินที่กฎหมายกำหนดและไม่หาเสียงด้วยวิธีซื้อเสียงไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม เพื่อป้องกันผู้สมัครที่ร่ำรวยได้เปรียบผู้สมัครที่ฐานะด้อยกว่า โดยปกติวิธีการหาเสียงที่ไม่ขัดต่อกฎหมายและนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายได้แก่การพบปะเยี่ยมเยียนประชาชนถึงบ้าน การปราศรัยในที่ชุมชน การทำแผ่นป้ายโปสเตอร์ แผ่นปลิว ใช้นานพาทะโฆษณ และจัดตั้งหัวคะแนนช่วยหาเสียง ซึ่งวิธีการที่กล่าวมานี้ ผู้สมัครส่วนใหญ่เห็นว่า วิธีการพบปะประชาชนหรือที่เรียกว่า “การเคาะประตูบ้าน” เป็นวิธีที่ได้ผลที่สุด (วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ และคณะ, 2558) อย่างไรก็ตามในการเลือกตั้งครั้งหลังๆนับตั้งแต่ 22 มีนาคม 2535 เป็นต้นมา วิทยุโทรทัศน์ก้าวเข้ามามีบทบาทสำคัญ การจัดรายการให้หัวหน้าพรรคหรือผู้สมัครมีโอกาสแถลงนโยบายหรือตอบปัญหาต่างๆทางโทรทัศน์ ทำให้ประชาชนให้ความสนใจและบรรยากาศในการหาเสียงคึกคักมากขึ้น และการที่ประชาชนจะลงคะแนนให้กับผู้สมัครคนใดย่อมเกิดจากความศรัทธาในนโยบายของพรรคการเมืองเป็นสำคัญ (วิทยา ชินบุตร, 2559) ดังนั้น แต่ละพรรคการเมืองจึงมีการโฆษณาหาเสียงและมีวิธีการต่างๆในการหาเสียง ดังนี้

1) การโฆษณาหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยที่กฎหมายเลือกตั้งมาตรา 124 ได้บัญญัติให้ กกต. กำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้ คือ การจัดสถานที่ปิดประกาศและที่ติดแผ่นป้าย การพิมพ์และจัดส่งเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งและผู้สมัครหรือพรรคการเมืองไปให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง สถานที่สำหรับให้ผู้สมัครใช้ในการโฆษณาหาเสียงได้อย่างเท่าเทียมกัน การสนับสนุนของรัฐในกิจการอื่นที่ กกต. กำหนด โดยมีข้อพึงระวัง การหาเสียงเลือกตั้ง คือ ผู้สมัครสามารถหาเสียงเลือกตั้งได้ก็แต่เฉพาะที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ทางการเมืองของตน เช่น อำนาจในด้านนิติบัญญัติ อำนาจในการควบคุมการตรากฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ การควบคุม การบริหารราชการแผ่นดิน การให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญๆที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของแผ่นดิน การพิจารณาเลือกตั้ง แต่งตั้ง ให้คำแนะนำ ให้ความเห็นชอบบุคคลในองค์กรต่างๆ อำนาจในการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เป็นต้น

2) วิธีการหาเสียง แจกเอกสาร หรือเทปหรือวัสดุโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งในเขตชุมชน สถานที่ต่างๆ หรืองานพิธีต่างๆ โดยเอกสาร หรือเทปหรือวัสดุโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง สามารถมีชื่อ รูปภาพ หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร ข้อมูลประวัติเฉพาะที่เกี่ยวกับตัวผู้สมัคร และข้อความที่ใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งเฉพาะที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของวุฒิสภา ใช้พาทะในการหาเสียงเลือกตั้ง หรือจัดสถานที่หรือเวทีเพื่อโฆษณาหาเสียง นอกเหนือจากการจัดสถานที่โฆษณาหาเสียงหรือเวทีกลาง ใช้เครื่องขยายเสียงเพื่อช่วยในการหาเสียงเลือกตั้ง จัดทำประกาศหรือป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยมีชื่อ รูปภาพ หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร

ข้อมูลประวัติเฉพาะที่เกี่ยวกับตัวผู้สมัคร และข้อความที่ใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งเฉพาะที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของวุฒิสภา จัดหาเสื้อผ้า สิ่งของ เลี้ยงอาหารหรือเครื่องดื่ม สำหรับบุคคลผู้ช่วยในการหาเสียงเลือกตั้ง โดยต้องแจ้งรายชื่อและจำนวนบุคคลผู้ช่วยในการหาเสียงให้ กรรมการการเลือกตั้งของจังหวัดทราบก่อน เพื่อพิจารณาตามความเหมาะสมและคำนึงถึงความเท่าเทียมกันของผู้สมัครทุกคน โฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการใช้ เช่า หรือจ้าง รายการวิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง เคเบิลทีวี หรือสปอตโฆษณา โฆษณาหาเสียงเลือกตั้งผ่านทางเว็บไซต์ จดหมาย สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จัดทำเอกสารที่มีการกากบาทในช่องลงคะแนนเลือกตั้งให้กับตนเอง เพื่อใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งให้กับตนเองได้ แต่การจัดทำเอกสารดังกล่าวต้องไม่มีขนาด ลักษณะ หรือสีที่คล้ายกับบัตรเลือกตั้ง และต้องไม่ปรากฏหมายเลขประจำตัวของผู้สมัครอื่น

ดังนั้น การเลือกตั้งเป็นกระบวนการสรรหาผู้ปกครองหรือรัฐบาลโดยสันติวิธี และมีคุณประโยชน์ คือ สร้างความชอบธรรมให้กับอำนาจรัฐบาลหรือผู้ปกครองที่มาจาก การเลือกตั้งสามารถกระทำการต่างๆ ในนามประชาชนได้อย่างเต็มที่และมีสิทธิเพราะได้รับอำนาจโดยความนิยมจากประชาชน และเป็นกลไกแห่งการสืบทอดอำนาจโดยสันติ ซึ่งในการเลือกตั้งแต่ละครั้งอาจทำให้มีการเปลี่ยนแปลงนายกรัฐมนตรี หรือเปลี่ยนกลุ่มการเมืองที่เข้าทำหน้าที่เป็นรัฐบาล และเมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าไปปฏิบัติงานทางการเมืองย่อมที่จะต้องปฏิบัติตามระบบรัฐสภาในการบริหารและการพัฒนาของประเทศชาติ

1.5 บทบาทนักการเมืองระดับชาติและพรรคการเมือง

สมบัติ อารังธัญวงศ์ (2549) กล่าวว่า นักการเมืองในประเทศไทย ถูกแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ นักการเมืองท้องถิ่น และนักการเมืองระดับชาติ โดยนักการเมืองท้องถิ่น คือ ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นหนึ่งๆ เพื่อบริหารงานภายในท้องถิ่นนั้น ส่วนนักการเมืองระดับชาติ หมายถึง บุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารประเทศ ซึ่งอาจมาจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือ จากการเลือกตั้ง หรือ สรรหาสมาชิกวุฒิสภา เข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารนโยบายระดับชาติ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.5.1 สภาผู้แทนราษฎร

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นสภานิติบัญญัติสภาหนึ่งเมื่อรวมกับวุฒิสภาแล้วจะประกอบเป็น “รัฐสภา” สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 500 คน โดยเป็นสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้น จำนวน 100 คน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต จำนวน 400 คน หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541 อายุของสภาผู้แทนราษฎร มี

กำหนดคราวละ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เข้าไปปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน (สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2549) ส่วนบทบาท/หน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มีดังต่อไปนี้

1) บทบาทด้านการบัญญัติและตรากฎหมาย โดยสภาผู้แทนราษฎรมีบทบาทหน้าที่ในการตราพระราชบัญญัติ การอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด และการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ โดยถือเป็นการใช้อำนาจอธิปไตยทำหน้าที่บัญญัติกฎหมายและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งการเสนอร่างพระราชบัญญัติ การอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด และการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เริ่มตั้งแต่กระบวนการจัดทำร่างพระราชบัญญัติจากส่วนราชการ กระทรวง กรม หรือหน่วยงานของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่ในเรื่องนั้นๆ เป็นผู้จัดทำ และผ่านเข้าสู่การประชุมการพิจารณาอันประกอบด้วย 3 วาระ คือ วาระที่ 1 ชั้นรับหลักการ โดยใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการแก้ไขเพิ่มเติมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา วาระที่ 2 ชั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา โดยการให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ เมื่อการพิจารณาวาระที่ 2 เสร็จสิ้นแล้ว ให้ออกไว้ 15 วัน เมื่อพ้นกำหนดนี้แล้วให้รัฐสภาพิจารณาในวาระที่ 3 ต่อไป และวาระที่ 3 ชั้นสุดท้าย โดยให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผยและต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ซึ่งเมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยและประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อใช้บังคับต่อไป

2) บทบาทในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถใช้สิทธิในการตั้งกระทู้ถามทั่วไปในเรื่องที่ยังเป็นข้อสงสัยกับรัฐมนตรี ทำการเปิดอภิปรายทั่วไป หรือทำการเสนอญัตติ รวมไปถึงการตั้งคณะกรรมการเพื่อการตรวจสอบและควบคุมการทำงานของรัฐบาลได้ โดยรายละเอียดของการตั้งกระทู้ถามทั่วไป การเปิดอภิปรายทั่วไป การเสนอญัตติ รวมไปถึงการตั้งคณะกรรมการ ผู้วิจัยได้กล่าวไว้ในหัวข้อ “ระบบงานรัฐสภาไทย”

3) บทบาทในการให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญต่างๆ โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถพิจารณาให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญต่างๆในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้ ได้แก่ การให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติ การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ การให้ความเห็นชอบในการปิดสมัยประชุมสามัญก่อนครบกำหนดเวลา 120 วัน การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม และการให้ความเห็นชอบในการทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ

4) บทบาทภายนอกสภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วย (1) บทบาทในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆของประชาชน ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรมีบทบาทในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆของประชาชน โดยมีนัยสำคัญในการพบปะเยี่ยมเยียนประชาชน 3 ประการ ได้แก่ ประการที่หนึ่ง เป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงการให้ความสำคัญและการเอาใจใส่ทุกข์สุขของประชาชน ประการที่สอง เป็นโอกาสที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะได้พบปะและรับฟังปัญหาโดยตรงจากประชาชน เพื่อนำปัญหานั้นไปแก้ไขโดยเร็วที่สุด และประการที่สาม ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับข้อมูลโดยตรงจากประชาชน เพื่อใช้ควบคุมการทำงานของรัฐบาล และเพื่อเสนอแนะการตรากฎหมายต่างๆในรัฐสภาต่อไป และ (2) บทบาทในการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ สภาผู้แทนราษฎรมีบทบาทการรับรองคณะทูตานุทูต สมาชิกรัฐสภา และบุคคลสำคัญชาวต่างประเทศ รวมไปถึงการจัดตั้งกลุ่มมิตรภาพสมาชิกรัฐสภาไทยกับสมาชิกรัฐสภาต่างประเทศ แลกเปลี่ยนการเยี่ยมเยียนเพื่อเสริมสร้างและกระชับความสัมพันธ์กับรัฐสภาของนานาประเทศ และเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านต่างประเทศของฝ่ายบริหาร และเข้าร่วมเป็นภาคีองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศหลายองค์กร เช่น สหภาพรัฐสภา (IPU) สหภาพสมาชิกรัฐสภาและแอปซิฟิก (APPU) สมัชชารัฐสภาอาเซียน (AIPA) เป็นต้น (สุภวรรณ พันธุ์จันทร์, 2548)

1.5.2 สมาชิกวุฒิสภา

สมาชิกวุฒิสภา ได้มาจากวิธีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541 โดยอายุของวุฒิสภามีกำหนดคราวละ 6 ปี นับแต่วันเลือกตั้ง ซึ่งสมาชิกวุฒิสภาย่อมถือเป็นผู้แทนของประชาชน เช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนโดยรวม สมาชิกวุฒิสภามีหน้าที่ในการกลั่นกรองกฎหมาย ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน โดยการตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรี หรือเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อให้คณะรัฐมนตรี แลกงข้อเท็จจริง หรือชี้แจงปัญหาโดยไม่มีการลงมติ และมีหน้าที่อื่นตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ยังได้บัญญัติให้วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะ อีกหลายประการ คือ การพิจารณาเลือก แต่งตั้ง ให้คำแนะนำหรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งต่างๆ (ปราชญา กล้าผจญ, 2553) ทั้งนี้ สามารถสรุปบทบาทหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาได้ 6 ประการ ดังต่อไปนี้

1) บทบาทด้านการกลั่นกรองกฎหมาย เป็นการทำหน้าที่ในการกลั่นกรองร่างพระราชบัญญัติประกอบ และการพิจารณาพระราชกำหนด โดยวุฒิสภาจะต้องทำการพิจารณาร่างกฎหมายต่างๆหลายประเภท เช่น ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ เป็นต้น โดยการพิจารณาร่างกฎหมายของ

วุฒิสภานั้น เป็นการกลั่นกรองร่างกฎหมายที่ผ่านความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรแล้วทั้งสิ้น ซึ่งวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ในการเห็นชอบหรือยับยั้งร่างกฎหมายต่างๆดังกล่าว (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2541)

2) บทบาทด้านการควบคุมบริหารราชการแผ่นดิน เป็นการทำหน้าที่ในการควบคุมบริหารราชการแผ่นดินของวุฒิสภาไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะล้มล้างรัฐบาลโดยวิถีทางของรัฐธรรมนูญดังเช่นบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หากมุ่งประสงค์ที่จะกระตุ้นเตือนให้สาธารณชนได้รับทราบและให้รัฐบาลตระหนักถึงความบกพร่องในการบริหารราชการแผ่นดินเพียงเท่านั้น โดยสมาชิกวุฒิสภาจะมีบทบาทหน้าที่ในการตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไป และการตั้งกรรมาธิการในการควบคุมบริหารราชการแผ่นดิน (ปราชญา กล้าผจญ, 2553)

3) บทบาทในการให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญต่างๆ โดยวุฒิสภากระทำการให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญของประเทศ โดยกระทำบนหลักการที่ว่ากิจการที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของส่วนรวมของประชาชนหรือของประเทศชาติต้องได้รับความยินยอมหรือเห็นชอบจากผู้แทนของประชาชน ในที่นี้ คือ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา จึงมีหน้าที่ให้ความเห็นชอบในกิจการสำคัญต่างๆ เช่น การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามที่คณะองคมนตรีเป็นผู้เสนอ การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม เป็นต้น (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2549; ปราชญา กล้าผจญ, 2553)

4) บทบาทในการคัดสรรบุคคลเข้าสู่ตำแหน่ง เป็นการให้คำแนะนำเพื่อทรงโปรดเกล้าฯแต่งตั้งบุคคลดำรงตำแหน่งต่างๆ ซึ่งบทบาทในการคัดสรรบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งต่างๆนี้ได้ถูกบัญญัติขึ้นเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2540 โดยการคัดสรรบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งนั้น ประธานวุฒิสภาจะเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯแต่งตั้ง เช่น ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2541)

5) บทบาทในการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง เป็นการพิจารณาในการถอดถอนบุคคลที่มีพฤติการณ์ร้ายผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ กระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม จงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงให้ออกจากตำแหน่ง โดยบทบาทดังกล่าว เป็นบทบาทที่ถูกบัญญัติขึ้นเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2540 โดยมีสาเหตุเนื่องมาจากวุฒิสภามีความเป็นกลางทางการเมือง ไม่สังกัดพรรคการเมือง ไม่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นใด และส่วนหนึ่งยังมาจากการเลือกตั้งของประชาชนที่มีเขตเลือกตั้งใหญ่ได้รับ

เลือกตั้งโดยไม่มีภาระเสียง รัฐธรรมนูญจึงได้บัญญัติให้วุฒิสภามีบทบาทหน้าที่ในการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งได้ (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2541)

6) บทบาทอำนาจหน้าที่อื่นๆ วุฒิสภายังมีภารกิจที่ต้องกระทำร่วมกับสภาผู้แทนราษฎรในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา เช่น การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือร่างพระราชบัญญัติซึ่งพระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นด้วยและพระราชทานคืนมายังรัฐสภา หรือเมื่อพ้นเก้าสิบวันแล้วมิได้พระราชทานคืนมา การแถลงนโยบายและชี้แจงการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐของคณะรัฐมนตรีก่อนเข้ารับบริหารราชการแผ่นดิน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีหน้าที่เป็นอำนาจหน้าที่วุฒิสภาที่สามารถกระทำในฐานะรัฐสภาแต่ไม่ต้องกระทำในที่ประชุมร่วมกันด้วย เช่น การรับทราบรายงานประจำปีของคณะรัฐมนตรี การรับทราบรายงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2541)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าบทบาท หน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภามีทั้งส่วนที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน ในบทบาทด้านการบัญญัติ ตรากฎหมาย และกลั่นกรองกฎหมาย บทบาทในการควบคุมบริหารราชการแผ่นดินและบทบาทในการเห็นชอบในเรื่องสำคัญต่างๆ ส่วนบทบาทที่แตกต่างกัน ได้แก่ บทบาทในการคัดสรรบุคคลเข้าสู่ตำแหน่ง บทบาทในการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง และบทบาทหน้าที่อื่นๆ หรือหน้าที่เพิ่มเติม อย่างไรก็ตาม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรล้วนดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะนักการเมือง จึงจำเป็นที่จะต้องมีการจัดการเมืองอย่างพรรคการเมืองเป็นต้นสังกัด และคอยสนับสนุนการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่การทำงานของตนเพื่อการพัฒนาประเทศชาติ

1.5.3 พรรคการเมือง

พรรคการเมืองถือเป็นองค์กรทางการเมืองที่พบเห็นได้ในสังคม ทั้งในสังคมที่ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยและสังคมที่ปกครองโดยระบอบเผด็จการ พรรคการเมือง หมายถึง องค์กรที่มุ่งแสวงหาอำนาจในการปกครองรัฐ เพื่อนำเอาอุดมการณ์ หรือนโยบายของตนไปใช้ในการตอบสนองความต้องการของประชาชน แก้ปัญหาของสังคม และวางแนวทางในการพัฒนาประเทศ ในสังคมประชาธิปไตย พรรคการเมืองจะอยู่ในรูปของกลุ่มทางการเมืองซึ่งจัดตั้งขึ้นเป็นองค์กรที่มีชื่อและเครื่องหมายของตนเองอย่างชัดเจน และส่งตัวแทนลงสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง ส่วนในสังคมที่ปกครองโดยระบอบเผด็จการ พรรคการเมืองจะมีฐานะเป็นองค์กรทางการเมืองเพียงองค์กรเดียวที่ผูกขาดอำนาจในการปกครองประเทศ ความแตกต่างระหว่างพรรคการเมืองใน 2 สังคม เกิดจากความแตกต่างในการได้มาซึ่งอำนาจรัฐในสังคมประชาธิปไตย ทั้งนี้ พรรคการเมืองทั้งในระบอบประชาธิปไตยและเผด็จการต่างมีบทบาทหน้าที่ที่เหมือนกัน คือ การจัดตั้งรัฐบาลขึ้นทำหน้าที่บริหารประเทศ การทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างสังคมกับรัฐ การสรรหาผู้นำและ

บุคลากรทางการเมือง และการนำเสนอประเด็นปัญหาแนวทางแก้ไขให้แก่สังคม (ศรัชัย ท้าวมิตร, 2549) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) บทบาทและหน้าที่ของพรรคการเมือง การมองบทบาทหน้าที่ของพรรคการเมืองเป็นการพิจารณาถึงกิจกรรมหลักๆ ที่พรรคการเมืองกระทำอยู่ในสังคม บทบาทหน้าที่ดังกล่าว เป็นกิจกรรมที่พรรคการเมืองแต่ละพรรคกระทำไปตามเป้าหมายทางการเมืองของตน แต่ในเวลาเดียวกัน ก็ก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ ต่อสังคมตามมาด้วย ถึงแม้ว่า ผลดีที่ตามมา นั้นอาจจะไม่ใช่วัตถุประสงค์เบื้องต้นในการทำกิจกรรมของพรรคการเมืองก็ตาม บทบาท และหน้าที่ที่สำคัญ ได้แก่ การจัดตั้งรัฐบาลทำหน้าที่บริหารประเทศ การทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างสังคมกับรัฐ การสรรหาผู้นำและบุคลากรทางการเมือง และการนำเสนอประเด็นปัญหา และแนวทางแก้ไขให้แก่สังคม โดยทั่วไปบทบาทหน้าที่เหล่านี้ของพรรคการเมืองเป็นผลมาจากการแสดงบทบาททางการเมืองในรูปของการเสนอตัวบุคคลลงสมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งต่างๆ การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง และการทำหน้าที่ของพรรคการเมืองในฐานะที่เป็นรัฐบาลหรือฝ่ายค้าน

(1) การจัดตั้งรัฐบาลขึ้นทำหน้าที่บริหารประเทศ นับเป็นบทบาทหน้าที่ลำดับแรกของพรรคการเมือง เนื่องจากรัฐบาลในสังคมสมัยใหม่มีภารกิจที่ต้องปฏิบัติมากมาย ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องอาศัยคณะบุคคลหรือองค์กรที่มีความรู้และความสามารถเข้ามารับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย และควบคุมดูแลการบริหารงาน ด้านต่างๆ โดยปกติ พรรคการเมืองมักมีความพร้อมในการทำหน้าที่ด้านนี้ มากกว่าคณะบุคคล หรือองค์กรอื่นๆ เพราะเป็นองค์กรที่มีเป้าหมายในการบริหารประเทศ มีบุคลากรตลอดจนแนวทางในการจัดการกับภารกิจด้านต่างๆ โดยตรง อย่างไรก็ดี ในประเทศประชาธิปไตย วิธีการจัดตั้งรัฐบาลของพรรคการเมือง อาจแตกต่างกันไปตามรูปแบบการปกครองในประเทศที่ปกครองโดยระบบรัฐสภา การจัดตั้งรัฐบาลอาจจัดตั้งในรูปของรัฐบาลโดยพรรคเดียว หรือรัฐบาลผสมที่มีพรรคการเมืองมากกว่า 1 พรรคเข้าร่วมในการจัดตั้งรัฐบาล ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับพรรคที่มีโอกาสในการจัดตั้งรัฐบาลว่า มีเสียงข้างมากในสภามากน้อยเพียงใด และต้องการเสียงสนับสนุนจากพรรคอื่นหรือไม่และเพียงใด ส่วนในประเทศที่ปกครองโดยระบบประธานาธิบดี เช่น สหรัฐอเมริกา อำนาจหน้าที่ในการจัดตั้งรัฐบาลขึ้นบริหารประเทศเป็นของประธานาธิบดีที่มาจากพรรคที่ชนะการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะพรรคการเมืองนั้นจะมีเสียงข้างมาก ในรัฐสภาหรือไม่ก็ตาม ในกรณีของพรรคการเมืองไทย ในช่วงที่รัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องเปิดโอกาส ให้มีพรรคการเมืองได้ เราจะเห็นพรรคการเมืองต่างๆ เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดตั้งรัฐบาลเสมอ อย่างไรก็ดี ในการแสดงบทบาทดังกล่าว บางครั้งพรรคการเมืองมีฐานะเป็นเพียงเครื่องมือในการจัดตั้งรัฐบาล มากกว่าที่จะเป็นผู้ดำเนินการจัดตั้งรัฐบาลด้วยตนเอง นั่นคือ กรณีที่ผู้นำทางทหารจัดตั้งพรรคการเมืองของตนขึ้นมา เพื่อเป็นฐานในการจัดตั้งรัฐบาลหรือผู้นำทางทหารดึงพรรคการเมือง

ต่างๆ มาสนับสนุน การจัดตั้งรัฐบาลโดยมีตนเป็นนายกรัฐมนตรี การจัดตั้งรัฐบาลในลักษณะนี้ จะเห็นได้ จากตัวอย่าง เช่น รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในระหว่าง พ.ศ. 2492 - 2494 ช่วงหนึ่ง และระหว่างพ.ศ. 2498-2500 อีกช่วงหนึ่ง รัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ระหว่าง พ.ศ. 2523-2531 และรัฐบาลพลเอกสุจินดา คราประยูร ใน พ.ศ. 2535 พรรคการเมืองไทยเพียงมีโอกาสจัดตั้งรัฐบาลได้ อย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา

(2) การทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างสังคมกับรัฐ เป็นกรณีที่พรรคการเมืองแสดงบทบาทคนกลางระหว่างประชาชน หรือกลุ่มคนในสังคมกับรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐ กล่าวคือ ด้านหนึ่งพรรคการเมืองจะรับเอาข้อเรียกร้องต่างๆของประชาชนมาแจ้งให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อให้ดำเนินการตอบสนองต่อข้อเรียกร้องนั้นหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ พรรคการเมืองอาจจะทำหน้าที่สื่อถึงรัฐบาลหรือติดต่อกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องโดยตรงหรืออาจใช้วิธีการตั้งกระทู้ถามหรือการอภิปรายของสมาชิกของพรรคในรัฐสภาหรือวิธีการอื่นผ่านระบบการทำงานของรัฐสภาก็ได้ ส่วนอีกด้านหนึ่ง พรรคการเมืองจะทำหน้าที่รายงานให้ประชาชนรับทราบเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการด้านต่างๆของรัฐบาลที่มีผลกระทบต่อประชาชน ในส่วนนี้พรรคการเมืองจะใช้วิธีเผยแพร่ข่าวสารดังกล่าว ผ่านทางสาขาพรรค ตัวแทนพรรค หรือสมาชิกรัฐสภาจากพรรคของตนในแต่ละเขตเลือกตั้ง ในบางครั้งประชาชนอาจจะได้รับข่าวสารที่สำคัญจากการหาเสียงหรือแม้แต่จากการอภิปรายนอกสภาของพรรคการเมือง นอกจากนั้น บางครั้งพรรคการเมืองยังอาจแสดงบทบาทคนกลาง ในกรณีที่เป็นข้อขัดแย้งด้านผลประโยชน์ระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ดังที่จะเห็นได้จาก กรณีปัญหาการเวนคืนที่ดินในโครงการต่างๆของรัฐบาลหรือปัญหาที่เกิดจากการบังคับใช้มาตรการบางด้านของรัฐบาล ซึ่งมีผลกระทบต่อคนบางกลุ่ม ในกรณีนี้ พรรคการเมืองอาจเสนอตัวเป็นคนกลาง ในการเจรจาต่อรองระหว่างคู่กรณี เพื่อหาทางออกในการแก้ปัญหาที่ทั้งสองฝ่ายยอมรับได้

(3) การสรรหาผู้นำและบุคลากรทางการเมือง เป็นผลที่ตามมาจากการส่งตัวแทนของพรรคการเมืองลงสมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งทางการเมืองตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติ อาทิ สมาชิกสภาเทศบาล ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ พรรคการเมืองจะคัดเลือกตัวแทนจากสมาชิกพรรคหรือบุคคล ที่พรรคเห็นว่า มีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับตำแหน่งทางการเมืองนั้น และสนใจที่จะทำงานทางการเมือง แล้วเสนอชื่อเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรค ผู้ที่ได้รับเลือกก็จะเข้ารับตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองในตำแหน่งนั้นๆต่อไป การแสดงบทบาทเช่นนี้ของพรรคการเมืองเท่ากับเป็นการทำหน้าที่ สรรหาบุคลากร และผู้นำทางการเมืองให้แก่สังคม ถึงแม้ตำแหน่งทางการเมืองที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งโดยตรง เช่น ตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎร และตำแหน่งอื่นๆ ในฝ่ายบริหาร และ

ฝ่ายนิติบัญญัติ พรรคการเมืองก็มีบทบาทในการคัดเลือก และเสนอชื่อตัวบุคคลที่จะเข้ารับตำแหน่งเหล่านี้ ซึ่งบุคคลดังกล่าว จะได้รับเลือกเข้าดำรงตำแหน่งนั้นหรือไม่ขึ้นอยู่กับจำนวนที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรของพรรคที่ได้รับจากการเลือกตั้งและการต่อรองระหว่างพรรคการเมือง โดยทั่วไปแล้ว ผู้นำทางการเมือง เช่น นายกรัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎร และรัฐมนตรีในกระทรวงสำคัญ มักจะมาจากพรรคที่ได้รับเสียงข้างมาก ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และในกรณีที่พรรคการเมืองเพียงพรรคเดียว มีเสียงข้างมากเด็ดขาด และเป็นผู้จัดตั้งรัฐบาล พรรคการเมืองนั้น ก็จะผูกขาดในการสรรหา ผู้นำทางการเมืองแต่เพียงผู้เดียว อย่างไรก็ตาม ในกรณีของประเทศไทย หลายครั้งที่พรรคการเมืองไม่ได้มีบทบาทในการสรรหา ผู้นำทางการเมืองระดับสูงโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ผู้นำในตำแหน่งนี้ อาจถูกกำหนดล่วงหน้าไว้แล้วว่าจะเป็นผู้ใด ดังนั้นในกรณีเช่นนี้ ไม่ว่าพรรคการเมืองจะมีเสียงข้างมากเพียงใดก็ไม่มีโอกาสที่จะทำหน้าที่สรรหานายกรัฐมนตรี แต่อาจเป็นเพียงผู้สนับสนุนบุคคลที่เลือกไว้แล้วให้เป็นนายกรัฐมนตรี ดังจะเห็นได้จากการเสนอชื่อพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรีระหว่าง พ.ศ. 2524 – 2529

(4) การนำเสนอประเด็นปัญหาและแนวทางแก้ไขแก่สังคม เป็นกิจกรรมของพรรคการเมืองที่พบเห็นได้ทั่วไป ไม่ว่าในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การอภิปรายของสมาชิกพรรคการเมืองในรัฐสภาหรือนอกรัฐสภา การให้สัมภาษณ์หรือแสดงความคิดเห็นต่อสื่อมวลชน ในวาระต่างๆ หรือการเสนอแนวนโยบาย และมาตรการในการแก้ไขปัญหาโดยพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล และฝ่ายค้าน บทบาทด้านนี้ของพรรคการเมืองนับเป็นหน้าที่โดยตรงที่ทุกพรรคจำเป็นต้องกระทำ เพื่อเตือนให้สังคมได้รับรู้และตระหนักถึงปัญหาด้านต่างๆ ที่มีอยู่และในเวลาเดียวกันก็เสนอทางออก และทางเลือกในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวไปพร้อมๆ กันด้วย พรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตยจะมีโอกาสได้จัดตั้งรัฐบาลทำหน้าที่บริหารประเทศหรือไม่ขึ้นอยู่กับบทบาทด้านนี้เป็นอย่างมาก ทั้งนี้ เพราะแนวนโยบายของพรรคการเมืองในประเด็นปัญหาต่างๆ และแนวทางแก้ไข นับเป็นเงื่อนไขสำคัญ ประการแรกในการชี้ขาดชัยชนะของพรรคในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง การออกเสียงเลือกตั้งในสังคมสมัยใหม่ มักจะเป็นการเลือกตั้งแนวนโยบายของพรรค มากกว่าตัวบุคคลที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมืองจึงให้น้ำหนักกับการนำเสนอประเด็นปัญหา และแนวทางในการแก้ไขแก่สังคม มากกว่าบทบาทหน้าที่ด้านอื่นในสังคมไทย แนวโน้มดังกล่าวเริ่มปรากฏชัดขึ้นในการเลือกตั้งครั้งหลังๆ เนื่องจาก นโยบายของพรรคมีส่วนทำให้พรรคการเมืองไทยประสบความสำเร็จในการเลือกตั้งมากขึ้น และพรรคการเมืองต่างๆ ก็ให้ความสำคัญต่อการเสนอแนวนโยบายในการหาเสียงมากขึ้นกว่าเดิม

นอกจากบทบาทหน้าที่ของพรรคการเมืองที่กล่าวมาแล้ว กิจกรรมที่พรรคการเมืองแต่ละพรรคทำ ในวาระต่างๆ ก็อาจสะท้อนให้เห็นบทบาทหน้าที่ด้านอื่นๆ ของพรรค

การเมืองอีกด้วย กิจกรรมบางอย่างของพรรคการเมือง อาจเป็นการระดมพลังประชาชน เพื่อร่วมมือกันแก้ปัญหาของส่วนรวม เช่น การรณรงค์ เพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม หรือการให้การศึกษาแก่ประชาชนในปัญหาบางด้าน อาทิ ปัญหาเศรษฐกิจถดถอย สิ่งเหล่านี้ ถือได้ว่าเป็นบทบาทหน้าที่ ของพรรคการเมืองได้เช่นกัน

2) การจัดองค์กรของพรรคการเมืองไทย ในฐานะที่เป็นองค์กรอย่างหนึ่งในสังคม ที่จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ พรรคการเมืองจึงจำเป็นต้องมีกระบวนการในการทำงาน หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ ต้องมีการจัดองค์กรเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ กระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับการจัดองค์กรของพรรคการเมืองก็คือ การระดมทรัพยากรทั้งหลาย เช่น ตัวบุคคล วิธีการจัดการ และเงินมาใช้ในการดำเนินการด้านต่างๆ และประสานงานระหว่างหน่วยงานของพรรค เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการทำงานทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้ง การทำงานด้านนิติบัญญัติ การบริหารประเทศในฐานะรัฐบาล หรือการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอื่นๆ ดังนั้น การที่จะบรรลุเป้าหมายในการจัดองค์กรดังกล่าวนี้ได้ อย่างน้อยที่สุด พรรคการเมืองจะต้องดำเนินการรับบุคคลกลุ่มต่างๆเข้ามาเป็นสมาชิก จัดตั้งสาขาพรรค กำหนดแบบแผนในการดำเนินงาน หรือโครงสร้างพรรค และหารายได้จากแหล่งต่างๆ เข้าพรรค มิฉะนั้นพรรคจะไม่มีทั้งคน แบบแผนในการบริหาร และทุนในการทำงานทางการเมือง

3) การรับสมาชิกของพรรคการเมือง การรับสมาชิกของพรรคการเมืองไทยในปัจจุบัน จะต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 กฎหมายพรรคการเมืองฉบับนี้ ได้ระบุคุณสมบัติของผู้ที่จะสมัครเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองไว้ว่า ต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ และไม่มีลักษณะที่ต้องห้าม มิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้แล้ว กฎหมายดังกล่าวยังมีข้อบังคับให้พรรคการเมืองต้องดำเนินการจัดหาสมาชิกจากทุกภาคให้ได้ไม่ต่ำกว่า 5,000 คน ภายใน 180 วัน นับตั้งแต่จดทะเบียนก่อตั้งพรรค นอกจากคุณสมบัติและจำนวนสมาชิกที่จะต้องเป็นไปตามกฎหมายแล้ว พรรคการเมืองไทยแต่ละพรรคมีกวางระเบียบในการรับสมาชิกเพิ่มเติมเข้าไปด้วย ดังที่เรามักจะเห็นในระเบียบของพรรคต่างๆเกี่ยวกับประเภทของสมาชิก คุณสมบัติของผู้สมัครเป็นสมาชิก วิธีการรับสมาชิก ค่าลงทะเบียนสมาชิก และค่าบำรุงพรรค ในด้านประเภทของสมาชิกพรรคการเมืองไทย ส่วนใหญ่มักวางระเบียบให้มีสมาชิกมากกว่า 1 ประเภท กล่าวคือ ทุกพรรคจะรับสมาชิกสามัญจากประชาชนทั่วไปเหมือนๆ กันแต่จะมีสมาชิกพิเศษเพิ่มเติมเข้ามาอีกอย่างน้อย 1 ประเภท สมาชิกประเภทนี้อาจมีชื่อและคุณสมบัติต่างกันไปตามที่แต่ละพรรคการเมืองกำหนด เช่น สมาชิกกิตติมศักดิ์ สมาชิกสมทบ สมาชิกวิสามัญ และสมาชิกผู้บริหาร ซึ่งสมาชิกสมทบ และสมาชิกวิสามัญ มักจะรับจากผู้ที่ขาดคุณสมบัติบางอย่างของสมาชิกสามัญ เช่น อายุต่ำกว่า 18 ปี ส่วนสมาชิกกิตติมศักดิ์หรือสมาชิก

ผู้บริหารเป็นบุคคลที่พรรคเจาะจงเชิญเข้ามาเป็นสมาชิก ในขณะที่การมีสมาชิกสมทบหรือสมาชิกวิสามัญแสดงถึงความพยายามของพรรคการเมืองไทยที่จะสร้างพรรคของมวลชน การกำหนดให้มีสมาชิกกิตติมศักดิ์หรือสมาชิกผู้บริหารก็สะท้อนถึงแนวคิดแบบพรรคของชนชั้นนำที่มีอยู่ในพรรคการเมืองไทย เพราะสมาชิกประเภทนี้มีสถานภาพบางอย่างเหนือกว่าสมาชิกสามัญทั่วไป อาทิ เป็นผู้มีส่วนต่อการติดต่อพรรคเป็นผู้ที่กรรมการบริหารพรรคมีมติให้เชิญมาเป็นสมาชิกและเป็นผู้มีคุณสมบัติพิเศษที่พรรคเชิญให้เป็นสมาชิก กรณีของการรับสมาชิกสามัญพรรคการเมืองไทยบางพรรคยังระบุคุณสมบัติของผู้สมัครเพิ่มเติมว่า ต้องมีความเลื่อมใสในอุดมการณ์ของพรรค บ้างก็วางระเบียบให้การอนุมัติให้ผู้ใดเป็นสมาชิกพรรคจะต้องเป็นมติของคณะกรรมการบริหารพรรค ขณะที่บางพรรคไม่ได้กำหนดเงื่อนไขพิเศษใดๆไม่ว่าพรรคการเมืองจะมีทิศทางในการรับสมาชิกพรรคอย่างไร แต่ส่วนใหญ่แล้วมักมีสมาชิกจำนวนจำกัด การเติบโตของจำนวนสมาชิกเป็นไปอย่างเชื่องช้า พรรคการเมืองหลายพรรคพยายามหาสมาชิกเข้าพรรค เพื่อที่จะพัฒนาไปสู่การเป็นพรรคของมวลชน แต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ถึงแม้ว่าแต่ละพรรคการเมืองจะมีจำนวนของสมาชิกเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดแต่คนเหล่านั้นส่วนใหญ่มักจะเป็นสมาชิกพรรคเพียงในนามและไม่เคยมีบทบาทใดๆในพรรคหลายคนอาจเป็นสมาชิกพรรคการเมืองมากกว่า 1 พรรค บางคนอาจมีชื่อเป็นสมาชิกพรรคการเมืองโดยไม่รู้ตัวเพราะมีผู้นำชื่อไปใส่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองโดยที่ไม่ได้แจ้งให้ทราบ

4) การยุบพรรค รวมพรรค และย้ายพรรค ถึงแม้ว่าการยุบพรรค รวมพรรค และย้ายพรรคเป็นสิ่งที่อาจเกิดขึ้นได้กับทุกพรรคการเมือง แต่ในสังคมตะวันตก เหตุการณ์เช่นนี้จะไม่ปรากฏให้เห็นบ่อยครั้งนัก และสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของอุดมการณ์และแนวนโยบาย ตัวอย่างเช่น ใน พ.ศ. 2524 นักการเมืองพรรคแรงงานในอังกฤษจำนวนหนึ่ง ไม่พอใจนโยบายของพรรคเดิม ได้ย้ายไปสังกัดพรรค Social democrat ซึ่งพวกเขาร่วมกันก่อตั้งขึ้นต่อมาในพ.ศ. 2531 บรรดาผู้นำของพรรคเห็นว่า พรรค Social democrat มีอุดมการณ์ และนโยบายใกล้เคียงกับพรรค Liberal จึงรวมพรรคเข้าด้วยกันและเปลี่ยนชื่อเป็น พรรค Liberal democrat ในทางตรงกันข้ามการยุบพรรค รวมพรรค และการย้ายพรรคของนักการเมืองไทยมักจะเกิดขึ้นบ่อยและส่วนใหญ่่มักมีเหตุมาจากการแสวงหาโอกาสที่จะได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือได้เข้าร่วมเป็นฝ่ายรัฐบาลมากกว่าประเด็นด้านอุดมการณ์หรือนโยบาย อย่างไรก็ตาม ในขณะที่การยุบพรรค รวมพรรค หรือย้ายพรรคในสังคมตะวันตกมักจะทำได้โดยอิสระ แต่ในสังคมไทยการกระทำดังกล่าวจะต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย ในกรณีของการยุบหรือเลิกพรรคการเมือง พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ระบุว่า การยุบหรือเลิกพรรคการเมืองสามารถทำได้ด้วยสาเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง คือ ประการแรก เลิกตามข้อบังคับของพรรค ประการที่สอง มีจำนวนสมาชิกไม่ถึง 15 คน ประการที่สาม ต้องการไปรวมกับพรรคการเมืองอื่น ประการที่สี่

ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรค และประการสุดท้าย ไม่ดำเนินกิจการพรรคตามที่ระบุไว้ในกฎหมายพรรคการเมือง ทั้งนี้ การยุบหรือเลิกพรรคการเมืองจะมีผลตามกฎหมาย เมื่อประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องให้ยุบเลิกพรรคต่อศาลรัฐธรรมนูญและศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบเลิกพรรคโดยคำสั่งดังกล่าวจะต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา

สำหรับการรวมพรรค การเปลี่ยนแปลงพรรคการเมืองในลักษณะนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ประเภทแรก เป็นการรวมกันระหว่างพรรคการเมืองเพื่อจัดตั้งพรรคใหม่ การรวมพรรคลักษณะนี้ พรรคการเมืองที่จะรวมกันแต่ละพรรคจะต้องขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของพรรคเสียก่อน เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคของแต่ละพรรคการเมืองจำนวนพรรคละ 10 คนจะต้องมาประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดนโยบายและข้อบังคับของพรรคที่จะจัดตั้งขึ้น และจะต้องจัดให้มีการประชุมระหว่างสมาชิกของพรรคการเมืองที่จะรวมกันจัดตั้งพรรคใหม่ โดยต้องแจ้งให้บรรดาสมาชิกเหล่านี้ทราบก่อนการประชุมไม่น้อยกว่า 7 วัน ทั้งนี้ กระบวนการจัดตั้งพรรคการเมืองในลักษณะนี้มีขั้นตอนเหมือนกับการจัดตั้งพรรคการเมืองทั่วไป แต่มีข้อแตกต่างกันตรงที่นายทะเบียนพรรคการเมืองจะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งยุบพรรคเดิม และประกาศคำสั่งการยุบและรวมพรรคการเมืองดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา ส่วนการรวมพรรคประเภทที่สอง เป็นการยุบพรรคเพื่อไปเข้าร่วมกับพรรคการเมืองใดการเมืองหนึ่งที่มีอยู่แล้ว เช่น การยุบพรรคเสรีธรรม พรรคความหวังใหม่ และพรรคชาติพัฒนา เพื่อเข้าร่วมกับพรรคไทยรักไทย ภายหลังจากเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2544 ในการรวมพรรคแบบนี้ พรรคการเมืองที่ต้องการยุบพรรคต้องขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของพรรค เสียก่อน หลังจากได้รับความเห็นชอบแล้ว หัวหน้าพรรคนั้นจะต้องแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ เพื่อดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งยุบพรรคและรวมพรรค ตลอดจนประกาศคำสั่งในราชกิจจานุเบกษาในทำนองเดียวกับการรวมพรรคประเภทแรก

ในกรณีของการย้ายพรรค โดยทั่วไปนักการเมืองสามารถย้ายพรรคได้โดยอิสระ แต่จะต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมือง เพียงพรรคเดียว และสังกัดพรรคการเมืองใหม่อย่างน้อย 90 วัน จึงจะมีสิทธิลงสมัครรับเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ สำหรับผู้ที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การย้ายพรรค นอกจากจะทำให้สูญเสียสมาชิกภาพของสภาผู้แทนราษฎรทันที ที่ลาออกจากพรรคเดิมแล้ว ยังจะต้องเป็นสมาชิกพรรคใหม่ก่อนการสิ้นสุดอายุสภาไม่ต่ำกว่า 45 วัน หรือก่อนการยุบสภา ไม่น้อยกว่า 30 วัน มิฉะนั้นก็จะมีสิทธิลงสมัครรับเลือกตั้ง ด้วยเหตุที่สังกัดพรรคใหม่ไม่ถึง 90 วัน ทั้งนี้ เพราะรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ระบุให้การเลือกตั้งทั่วไปมีขึ้นภายใน 45 วัน หลังจากอายุสภาผู้แทนราษฎร สิ้นสุดลง หรือภายใน 60 วัน หลังจากการยุบสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงย้ายพรรคได้ยากขึ้นในยุคปัจจุบัน

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเมืองค์กรทางการเมือง คือ พรรคการเมืองเป็นต้นสังกัด โดยที่พรรคการเมืองจะต้องปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของพรรคการเมือง ที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ คือ การจัดตั้งรัฐบาลขึ้นทำหน้าที่บริหารประเทศ การทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างสังคมกับรัฐ การสรรหาผู้นำและบุคลากรทางการเมือง และการนำเสนอประเด็นปัญหาแนวทางแก้ไขให้แก่สังคมโดยเฉพาะระบบสุขภาพและสาธารณสุขที่นักการเมืองจำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงเพื่อภาวะสุขภาพของประชาชน

2. การเมืองกับระบบสุขภาพ

การเมืองเป็นการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศให้สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งในประเทศไทยใช้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในการบริหารประเทศ โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศและดำเนินงานต่างๆในทุกด้าน โดยเฉพาะการมีนโยบายด้านสุขภาพ ซึ่งส่งเสริมให้ประชาชนอยู่ดีกินดี และมีความสุข สำหรับเนื้อหาในส่วนนี้ ผู้วิจัยขอนำเสนอถึงการปฏิรูประบบสุขภาพ และบทบาทการเมืองกับระบบสุขภาพ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 การปฏิรูประบบสุขภาพ

ในปี พ.ศ. 2543 ประเทศไทยได้มีการปฏิรูประบบสุขภาพจากการซ่อมสุขภาพมาเป็น การสร้างสุขภาพ โดยให้ทุกภาคส่วน เช่น ภาครัฐ ภาคธุรกิจ และ ภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิรูประบบสุขภาพในครั้งนี้ ซึ่งการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชน ถือเป็นนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ (Healthy public policy) ทุกภาคส่วนต้องมีการขับเคลื่อน เพื่อให้เกิดการสร้างนำซ่อมสุขภาพ (สุรศักดิ์ บุญเทียน, 2549) ในกระบวนการจัดทำนโยบายสาธารณะจะมีฝ่ายต่างๆที่เข้ามาเกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก ซึ่งในแต่ละประเด็นนโยบาย อาจมีทั้งฝ่ายสนับสนุน ฝ่ายคัดค้าน และฝ่ายอื่นๆร่วมมือหรือรวมตัวเป็นเครือข่ายชุมชนนโยบาย โดยที่จุดยืนของฝ่ายต่างๆอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขของสถานการณ์ต่างๆ ประเวศ วะสี (2543) ได้เสนอแนวคิด “สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา” หรือสามพลังเพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องที่ยากไว้ดังนี้

2.1.1 พลังทางการเมือง เป็นพลังในระบบประชาธิปไตยที่มีตัวแทนของประชาชนเข้ามาทำหน้าที่นิติบัญญัติและบริหารกลไกของรัฐ มีข้าราชการเป็นผู้บริหารจัดการให้เป็นไปตามนโยบาย จึงเป็นพลังที่สำคัญในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางนโยบาย งบประมาณ กฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนในสภาพการกระจายอำนาจทางการเมืองในปัจจุบัน กลไกการเมืองท้องถิ่นกำลังพัฒนาองค์กรขึ้นมาเป็นพลังทางการเมืองแยกย่อยรับภาระอันเชื่อมโยงกับระบบสุขภาพในแต่ละท้องถิ่น

2.1.2 พลังประชาสังคม เป็นพลังพลเมืองที่เริ่มมีความเข้มแข็งและเข้ามามีส่วนร่วมใน ส่วนการริเริ่มการผลักดันให้เกิดปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น และ

ระดับชาติอย่างกว้างขวาง รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกลายเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเพิ่มและขยายศักยภาพของประชาสังคมให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น กลุ่มประชาสังคมนี้ ประกอบไปด้วย กลุ่มสนใจ กลุ่มผลประโยชน์ และองค์กรวิชาชีพ ตลอดจนกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ ต่างก็พัฒนาประสบการณ์และขยายเครือข่าย เชื่อมโยงเป็นแนวร่วมในประเด็นปัญหาาร่วมกันได้ดีขึ้นพลังประชาสังคมจึงสามารถสะท้อนปัญหาและความต้องการทางด้านสุขภาพได้อย่างชัดเจนและเข้มแข็งขึ้นเรื่อยๆ

2.1.3 พลังวิชาการ เป็นพลังสำคัญอันหนึ่งที่จะช่วยประสานความเข้าใจระหว่างกลุ่มพลังการเมือง และพลังประชาสังคม ให้สามารถสร้างเจตนารมณ์ร่วม ที่ชัดเจนสามารถช่วยให้เกิดการรวบรวมประสบการณ์และความรู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก มาใช้ประกอบในการตัดสินใจ การณีกำกำลังของกลุ่มวิชาการจากหลายๆสาขาที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยวิเคราะห์ข้อมูลทางวิชาการเพื่อการย่อยข้อมูลและนำเสนอต่อสาธารณชนเข้าใจและเรียนรู้ได้อย่างแจ่มแจ้ง รวมทั้งทำการสังเคราะห์ความรู้ร่วมกับกลุ่มการเมืองและกลุ่มประชาสังคมให้เกิดเป็นปัญญาของสังคมไทย นับได้ว่าเป็นพลังที่สำคัญยิ่ง

นอกจากนี้ ประเวศ วะสี (2543) ได้กล่าวไว้ว่า การประสานความร่วมมือทั้งสามพลังในกระบวนการสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพมีหลักการสำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วม การทำงานเชื่อมโยงกันทั้ง 3 ฝ่าย ทั้งฝ่ายการเมือง (รัฐบาลและราชการ) ฝ่ายวิชาชีพ วิชาการ และฝ่ายประชาชน (ประชาชนและภาคประชาสังคม) เป็นการเปิดช่องทางการสร้างนโยบายสาธารณะแบบเปิดที่ต้องเชื่อมโยงกัน ผลักดันให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ในส่วนของภาคการเมืองนี้จะประกอบด้วยบทบาทพรรคการเมืองและบทบาทของรัฐบาลในการปฏิรูประบบสุขภาพ สำหรับบทบาทของพรรคการเมือง จะต้องมึนโยบายด้านสุขภาพที่ชัดเจนโดยเน้นการปฏิรูประบบสุขภาพให้ความสำคัญกับการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชน ตลอดจนให้การสนับสนุนกิจกรรมเชิงสุขภาพ โดยในเบื้องต้นนั้นพรรคการเมืองจะต้องปรับเปลี่ยนระบบวิธีคิดและทัศนคติจากการให้ความสำคัญกับคนรวย (Pro-Rich) มาเป็นการให้ความสำคัญกับคนจน (Pro-Poor) ในขณะเดียวกันต้องให้ความรู้แก่สมาชิกของพรรคการเมืองให้เข้าใจถึงความหมายของคำว่า “สุขภาพ” โดยเฉพาะเกี่ยวกับงานอาชีวอนามัย พรรคการเมืองควรจะมีบทบาทสนับสนุนนโยบายทางภาษีที่ชัดเจนในการเสริมสร้างสุขภาพ รวมทั้งขยายผลการปฏิรูปในประเด็นต่างๆออกไปและเขียนโครงสร้างการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมชัดเจน โดยเฉพาะประเด็นเรื่องการอยู่ดีมีสุขของประชาชน (ขวัญใจ เอ็มใจ, 2543) และเมื่อพรรคการเมืองนำเสนอแนวนโยบายด้านสุขภาพเข้าสู่ที่ประชุมคณะกรรมการสาธารณสุข เพื่อให้พิจารณาและดำเนินการเสนอต่อไปยังรัฐบาล ส่วนบทบาทของรัฐบาลนอกจากจะพิจารณา นโยบาย และจัดสรรงบประมาณในการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคให้มากกว่าการรักษาพยาบาล รวมถึง

การปรับปรุงกฎหมายและองค์กรเพื่อรองรับการแก้ไขปัญหาต่างๆจากกฎหมายเดิม ในขณะเดียวกัน ต้องมีการปรับปรุงกลไกในการบังคับใช้กฎหมายด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพ เช่น การคุ้มครองผู้บริโภค ตลอดจนการควบคุมคุณภาพของสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ทั้งนี้ การปรับปรุงในด้านกฎหมายควรครอบคลุมถึงการควบคุมด้านคุณภาพการบริการด้านสุขภาพด้วย (ประเวศ วะสี, 2543)

2.2 บทบาทการเมืองกับระบบสุขภาพ

ในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับระบบสุขภาพ การเมืองได้เข้ามามีส่วนร่วมโดยการอภิบาลระบบสุขภาพ ซึ่งการอภิบาลระบบสุขภาพในครั้งนี้สามารถประมวลบทบาทหน้าที่สำคัญได้ 6 ประการ (วิรุฬ ลิ้มสวาท, 2552) ดังนี้

2.2.1 การกำหนดนโยบาย (Policy guidance) คือ การกำหนดยุทธศาสตร์และนโยบายเชิงเทคนิคที่เกี่ยวกับสุขภาพ โดยกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และการจัดลำดับความสำคัญของบริการประเภทต่างๆรวมถึงการกำหนดบทบาทของภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม

2.2.2 การสังเคราะห์และใช้ความรู้และการดูภาพรวม (Intelligence and oversight) คือ การหนุนให้เกิดการสร้าง การวิเคราะห์และการใช้องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบสุขภาพ ซึ่งรวมถึงการติดตามและประเมินเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางการเมือง ผลกระทบของการปฏิรูปและผลลัพธ์ของนโยบายแต่ละด้าน

2.2.3 การประสานงานและสร้างความร่วมมือ (Collaboration and coalition building) ระหว่างตัวแสดงทั้งในและนอกภาครัฐ รวมทั้งการโน้มน้าวให้เกิดการดำเนินการกับปัจจัยกำหนดสุขภาพที่สำคัญและการเข้าถึงบริการสุขภาพ ตลอดจนการสร้างระบบสนับสนุนนโยบายสาธารณะและการรักษาการเชื่อมโยงระหว่างภาคส่วนต่างๆที่เรียกว่า “Joined up government”

2.2.4 การกำกับดูแล (Regulation) คือ การออกแบบและหนุนให้เกิดความเป็นธรรมในการควบคุมและสร้างแรงจูงใจ

2.2.5 การออกแบบระบบ (System design) เป็นการสนับสนุนให้เกิดความสอดคล้องระหว่างยุทธศาสตร์และโครงสร้างต่างๆในระบบสุขภาพ รวมถึงการลดความซ้ำซ้อนและลดความแตกแยก (Fragmentation) ของระบบ

2.2.6 การมีความรับผิดชอบ (Accountability) เป็นการสนับสนุนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในระบบสุขภาพทั้งหมดมีความสำนักรับผิดชอบ มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบโดยสาธารณะชนได้

นอกจากนี้ การเมืองยังมีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างกับการอภิบาลระบบสุขภาพแห่งชาติ โดยผ่านทางกระทรวงสาธารณสุขอีกด้วย นับเป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดองค์กรตามระเบียบ

บริหารราชการแผ่นดิน ที่กำหนดให้มีกระทรวง ทบวง กรม โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นผู้บริหารสูงสุดฝ่ายการเมือง และฝ่ายข้าราชการประจำมีปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้บริหารสูงสุดที่แต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี โดยมีสำนักงานรัฐมนตรี และสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยงานรองรับ ส่วน สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) และ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) นั้นเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นโดยมี พ.ร.บ. ของตนเอง มีคณะกรรมการ เป็นผู้กำกับดูแล ส่วนการบริหารงานมีผู้อำนวยการ หรือ เลขาธิการ เป็นผู้บริหารสูงสุด ทั้งนี้ความสัมพันธ์ของโครงสร้างการบริหารระหว่างกระทรวงสาธารณสุขกับองค์กรเหล่านี้ สามารถวิเคราะห์ได้โดยผ่านบทบาทของรัฐมนตรีว่าการ และ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเป็นกรรมการโดยตำแหน่งใน “คณะกรรมการ” ขององค์กรเหล่านี้ใน 2 ลักษณะ คือ การเป็นประธานคณะกรรมการ ได้แก่ คณะกรรมการสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข และคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ หรือการเป็นรองประธานคณะกรรมการ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการ ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ และคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (วิรุฬ ลิ้มสวาท, 2552)

ดังนั้น ในบริบทของประเทศ รัฐบาลจึงเป็นหัวใจสำคัญที่มีบทบาทในการกำกับดูแล รวมถึงเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและแบบแผนการปฏิบัติขององค์กรภาครัฐที่เชื่อมโยงกันเป็นกลไกอภิบาลระบบสุขภาพแห่งชาติ ซึ่งหากรัฐบาลมีความเข้มแข็งก็จะสามารถช่วยให้เกิดดุลยภาพระหว่างภาครัฐและภาคส่วนอื่น ความชัดเจนของนโยบายรัฐบาลได้ทำให้เกิดการปฏิรูปโครงสร้างองค์กรด้านสุขภาพอย่างต่อเนื่องหรือมีการสร้างองค์กรใหม่และยุบองค์กรเดิมอย่างสมดุลกัน นอกจากการเมืองซึ่งนำโดยรัฐบาลมีอิทธิพลต่อระบบสุขภาพแล้ว ยังมีความเชื่อมโยงกับวิชาชีพพยาบาลด้วยเช่นกัน

3. การเมืองกับวิชาชีพพยาบาล

สรุศักดิ์ บุญเทียน (2549) ได้กล่าวว่า การเมืองเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่มีเป้าหมายเพื่อให้สังคมบรรลุข้อตกลงทางผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งอาจมีการต่อรองแบ่งปันผลประโยชน์ในเรื่องต่างๆ ให้แก่สมาชิกที่เกี่ยวข้องในกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกในครอบครัว สมาชิกในองค์กร สมาชิกในชุมชน สมาชิกในระดับประเทศ จนถึงสมาชิกในระดับโลก เมื่อกล่าวถึงการจัดสรรผลประโยชน์แล้ว การเมืองจึงเป็นเรื่องใกล้ตัวของทุกคนและมีผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันของทุกคนทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การจ่ายเงินภาษี การกำหนดตำแหน่งงานต่างๆ การได้รับสิทธิและเสรีภาพในด้านต่างๆภายใต้ขอบเขตของกฎหมายอย่างเต็มที่ การสร้างความเสมอภาคในโอกาสแก่ทุกคนในสังคม นอกจากนี้ การเมืองยังมีผลกระทบต่อการประกอบอาชีพของประชาชน เนื่องจากรัฐต้องเข้าไปควบคุม กำกับและดูแลทุกสาขาอาชีพ เพื่อให้ได้รับความเป็นธรรมในด้านต่างๆ ทั้ง เงินเดือน ค่าจ้าง ตำแหน่งงาน สวัสดิการ และ การแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดจากการทำงาน เช่นเดียวกับวิชาชีพ

พยาบาล ซึ่งกำหนดให้พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติงานภายใต้กฎหมายวิชาชีพ คือ พระราชบัญญัติวิชาชีพ การพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 และพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุง ครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540 ดังนั้นการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพจึงต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ รัฐบาลกำหนด โดยรัฐกำหนดให้สภาการพยาบาลเป็นองค์กรที่รับผิดชอบควบคุม กำกับ และดูแล พยาบาลวิชาชีพให้ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ นอกจากนี้ พยาบาลวิชาชีพยังต้องปฏิบัติงาน ภายใต้กฎหมายฉบับอื่นๆด้วย เช่น พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติ ประกันสังคม พ.ศ. 2533 กฎหมายอาญา และกฎหมายแพ่ง รวมถึงการแก้ปัญหาในวิชาชีพพยาบาล ที่จำเป็นต้องอาศัยการเมืองเข้ามาช่วยแก้ปัญหาผ่านการเห็นชอบของกระทรวงสาธารณสุข รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขและนายกรัฐมนตรีตามลำดับ ในเนื้อหาส่วนนี้จะกล่าวถึง บริบททั่วไปของวิชาชีพพยาบาล บทบาท/หน้าที่พยาบาลวิชาชีพ สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ และ การเมืองกับการพัฒนาวิชาชีพพยาบาล

3.1 บริบททั่วไปของวิชาชีพพยาบาล

วิชาชีพการพยาบาลถือเป็นวิชาชีพที่มีบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบต่อด้านสุขภาพ ของประชาชนโดยตรง ทั้งในสภาวะที่ดีและสภาวะที่เจ็บป่วยตั้งแต่เกิดจนกระทั่งเสียชีวิต การ ปฏิบัติการพยาบาลของประเทศไทยในปัจจุบันจะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาล และการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 และพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540 ซึ่งได้ระบุความหมายของ “การพยาบาล” ไว้ในมาตรา 3 ว่า การพยาบาล หมายถึง “การกระทำต่อมนุษย์เกี่ยวกับการดูแลและการช่วยเหลือเมื่อเจ็บป่วย การฟื้นฟูสภาพ การป้องกันโรค และการส่งเสริมสุขภาพ รวมทั้งการช่วยเหลือแพทย์กระทำการรักษาโรค” (ราชกิจจานุเบกษา, 2550) โดยต้องใช้ความรู้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในด้านการพยาบาล รวมไปถึงทักษะในการปฏิบัติการ พยาบาลแก่บุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคมในการดูแลช่วยเหลือการดูแลช่วยเหลือทางด้าน สุขภาพอย่างครอบคลุม คือ การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันการเกิดโรค การฟื้นฟูสภาพ และการดูแล รักษาสุขภาพเมื่อเจ็บป่วย และใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาลแบบองค์รวม กล่าวคือ การให้การดูแลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณ เพื่อให้เกิดการดูแล ทางด้านสุขภาพอย่างต่อเนื่องและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล จะต้องยึดหลักจรรยาบรรณ คำนึงถึงสิทธิของผู้ป่วย เนื่องจากเป็นวิชาชีพที่มีการกระทำโดยตรงต่อ มนุษย์ จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญทางด้านจริยธรรมและคุณธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพการ พยาบาล

ดังนั้นสถาบันการศึกษาด้านการพยาบาล จึงต้องมีการเตรียมบุคคลเข้ารับการศึกษ เพื่อให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลที่มีความรู้ ทักษะและความสามารถทางการพยาบาล

โดยได้รับการศึกษาในสาขาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ซึ่งมีระยะเวลาในการศึกษาตลอดหลักสูตร 4 ปี ในหลักสูตรผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ในศาสตร์ทางการพยาบาล ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อให้ครอบคลุมการพยาบาลบุคคลในระยะต่าง ๆ ของชีวิต ตลอดจนปัญหาสาธารณสุขของประชากรส่วนใหญ่ในประเทศ มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความใฝ่รู้ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีส่วนร่วม ในกระบวนการเรียนการสอน และนำความรู้ในศาสตร์ทางการพยาบาลและศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ไปใช้ในการแก้ปัญหาสุขภาพอนามัยแก่ผู้รับบริการได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีความสำนึกและรับผิดชอบต่อสังคม และวิชาชีพ นอกจากนี้หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตยังมีการเรียนการสอนในคลินิก เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง ทั้งด้านการดูแลเด็ก ผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ การทำคลอด และการปฏิบัติงานในชุมชน เมื่อสำเร็จการศึกษาผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานในโรงพยาบาล สถานีนอมา้ย และ ศูนย์บริการสุขภาพทั้งภาครัฐและเอกชน ในด้านความก้าวหน้าของวิชาชีพพยาบาล สายบริการ สามารถพัฒนาตนเองไปเป็นพยาบาล ผู้ชำนาญการ และ สายวิชาการ เป็นอาจารย์หรือนักวิชาการ และยังสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโทและเอกทางการพยาบาล สำหรับการเรียนการสอนที่เป็นองค์ความรู้ทางพยาบาลศาสตร์ ทั้งด้านทฤษฎีและการปฏิบัติการพยาบาล ผู้เรียนได้เรียนทั้งรู้มิติในการดูแลสุขภาพ และการพยาบาลแบบองค์รวม รวมถึง จรรยาบรรณวิชาชีพพยาบาล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1.1 มิติการดูแลสุขภาพ

สุปราณี เสนาดิสัย และคณะ (2547) ได้กล่าวว่า พยาบาลควรให้การดูแลสุขภาพของผู้รับบริการในทุกมิติ ทั้งด้านการส่งเสริม ป้องกัน รักษาและฟื้นฟูสุขภาพ ดังนี้

1) การส่งเสริมสุขภาพ จากแนวคิดเกี่ยวกับความต่อเนื่องของสุขภาพ บุคคลจะสามารถบอกได้ว่าตนเองกำลังอยู่ตรงตำแหน่งใดบนแกนสุขภาพ ผู้ที่ระบุว่าตนเองมีสุขภาพดีมาก สุขภาพดี หรือสุขภาพปกติ จะได้แก่ ผู้ที่มีการปฏิบัติตัวที่ถูกต้อง ไม่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยด้วยโรคใดโรคหนึ่ง และไม่มีพฤติกรรมเสี่ยง คนกลุ่มนี้จะต้องพยายามส่งเสริมสุขภาพของตนให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งการส่งเสริมสุขภาพจะแตกต่างกันตามวัยต่างๆ โดยอยู่บนพื้นฐานง่ายๆ ของการดำเนินชีวิต

2) การป้องกันโรค แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันโรคของพยาบาลคล้ายคลึงกับแนวคิดในการป้องกันของแพทย์ทางเวชศาสตร์ป้องกัน โดยแบ่งการป้องกันโรคออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ การป้องกันระดับที่ 1 (Primary prevention) เป็นการป้องกันโรคที่เกิดจากพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อสุขภาพ การป้องกันระดับที่ 2 (Secondary prevention) เป็นการคัดกรอง หรือให้ความรู้แก่ประชาชน ส่งเสริมการตรวจพบผู้ป่วยตั้งแต่โรครังยังไม่ปรากฏอาการ เพื่อให้สามารถให้การรักษาได้ทันที่ เช่น การให้ความรู้แก่ประชาชนในการตรวจเต้านมตนเอง การรู้จักสังเกตตนเองจากอาการเริ่มแรกของมะเร็ง การสนับสนุนให้ได้รับการตรวจหาเซลล์มะเร็งปากมดลูก เป็นต้น และการป้องกันระดับที่ 3

(Tertiary prevention) เริ่มเมื่อบุคคลป่วยเข้ามารับการรักษาที่โรงพยาบาล โรงพยาบาลจะต้องให้การดูแลและเฝ้าระวังการเกิดภาวะแทรกซ้อนต่างๆ ช่วยให้ผู้ป่วยหายหรือทุเลาจากโรคโดยปราศจากภาวะแทรกซ้อน ตลอดจนให้ความรู้แก่ผู้ป่วยและญาติในการป้องกันไม่ให้เกิดอาการซ้ำ

3) การดูแลรักษา การที่บุคคลคนหนึ่งต้องเปลี่ยนสถานภาพจากที่สุขภาพดีหรือสุขภาพปกติมาสู่การเป็นผู้ป่วย ตัดสินใจอยู่ภายใต้การดูแลของแพทย์และพยาบาล และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามคำแนะนำ ผู้ป่วยจะต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินชีวิตใหม่ ต้องพึ่งพาผู้อื่นมากขึ้น ผู้ป่วยแต่ละคนจึงมีความกลัว วิดกกังวลแตกต่างกัน นอกจากนี้ความต้องการดูแลแตกต่างกันไปตามเพศ วัย โรค และอาการที่เจ็บป่วย แม้ว่าการปฏิบัติของพยาบาลในด้านการดูแลรักษาจะเป็นไปตามแผนการรักษาของแพทย์ แต่พยาบาลจะต้องรู้จักใช้ศิลปะในการสื่อสาร การแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง และการสัมผัสที่อ่อนโยน เพื่อแสดงความเข้าใจในความรู้สึก อารมณ์ของผู้ป่วย การอธิบายให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่ผู้ป่วยรวมทั้งญาติให้เข้าใจต่อการรักษา และสามารถกลับสู่สภาวะปกติโดยเร็ว

4) การฟื้นฟูสภาพร่างกาย เป็นระยะที่บุคคลออกจากภาวะของการเป็นผู้ป่วยกำลังกลับไปอยู่ในบทบาทของคนปกติทั่วไป เป็นระยะที่ผู้ป่วยฟื้นฟูสภาพร่างกายหลังการเจ็บป่วยให้ดีขึ้น รวมถึงการรักษาและดำรงไว้ในส่วนที่เสื่อมหรือเสียไปแล้วให้คงอยู่ในสภาพเดิม ดังนั้น พยาบาลจะต้องเข้าถึงจิตใจและรู้สภาพปัญหาของผู้ป่วยแต่ละคนและเป็นผู้ให้กำลังใจ ให้ความหวัง ในการฟื้นฟูสภาพแก่ผู้ป่วย เพื่อให้กลับมามีชีวิตในสังคมตามสภาพปกติทั้งทางร่างกายและจิตใจ

3.1.2 การพยาบาลแบบองค์รวม

การพยาบาลแบบองค์รวม (Holistic care) เป็นการพัฒนาการดูแลผู้ป่วยจากแนวคิดสุขภาพแบบองค์รวม (Holistic health) ซึ่งเชื่อว่าบุคคลทุกคนเป็นภาพรวมไม่ใช่การนำเอาส่วนต่างๆ มาประกอบกันและพิจารณาว่าเหตุการณ์ต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อคนนั้นจะกระทบต่อคนโดยส่วนรวม ไม่ใช่ส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย ดังนั้น พยาบาลจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้สึก ความเชื่อ ค่านิยม การดำเนินชีวิต และพฤติกรรมต่างๆ ของประชาชนหรือผู้ป่วย เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องบ่งชี้ความเป็นองค์รวมของบุคคลเพื่อให้คำแนะนำหรือการช่วยเหลือ ต้องเป็นการช่วยคนซึ่งเป็นองค์รวมของกาย จิต วิญญาณ และสิ่งแวดล้อม โดยพยาบาลจะต้องมีความตระหนักในความเป็นบุคคลของคนอื่น ให้ความสำคัญ รู้จักการเป็นผู้ฟัง แสดงถึงความเคารพผู้รับบริการในฐานะบุคคล (ทัศนาศาสตร์, 2531) Craven & Hirnle (2002) กล่าวว่า การดูแลบุคคลแบบองค์รวม คือ การดูแลบุคคลที่มีการบูรณาการทั้งของร่างกาย จิตสังคม และจิตวิญญาณ ดังนี้

1) การพยาบาลด้านร่างกาย เป็นการช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยหรือผู้รับบริการให้มีความสุขสบายทางกาย เป็นการตอบสนองความต้องการพื้นฐาน ทำให้ร่างกายอยู่ในสภาวะที่สมดุล การดูแล

ทางด้านร่างกายจึงเป็นการดูแลขั้นพื้นฐานที่มีความสำคัญในการช่วยตอบสนองการเปลี่ยนแปลงที่มีผลคุกคามต่อชีวิต เช่น ภาวะช็อก หมดสติ หรือมีอาการชัก เมื่อภาวะสุขภาพทางกายดีแล้ว บุคคลจะสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทางสังคมได้อย่างเหมาะสมต่อไป

2) การพยาบาลด้านจิตสังคม ประกอบด้วย การดูแลด้านจิตใจ และการดูแลด้านสังคม โดยการดูแลด้านจิตใจนั้นเป็นการดูแลที่มีความเกี่ยวข้องกับอารมณ์ ได้แก่ ความเชื่อมั่น ความเห็นอกเห็นใจ ความเข้าใจ ความเป็นมิตร ความเป็นกันเอง ความอดทน รวมทั้งการตระหนักถึงความต้องการของผู้รับบริการ ส่วนการดูแลด้านสังคม ได้แก่ การสร้างสัมพันธภาพ การตอบปัญหา การเปิดโอกาสให้ผู้ป่วยตัดสินใจ การสื่อสาร การรับฟัง และการให้กำลังใจ

3) การพยาบาลด้านจิตวิญญาณ เป็นมิติหนึ่งที่มีความสำคัญต่อความเชื่อมโยงความเป็นองค์รวมของบุคคลให้มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น เนื่องจากการดูแลมิติที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับศาสนา ความเชื่อ ความหวัง ความรัก ความศรัทธา เป้าหมายของชีวิตและการแสดงออกพฤติกรรมความรู้สึกที่อยู่ส่วนลึกของบุคคลซึ่งด้านนี้สามารถส่งผลกระทบต่อกายและจิตใจได้

3.1.3 จรรยาบรรณวิชาชีพพยาบาล

ประเทศไทยได้มีการกำหนดจรรยาบรรณวิชาชีพพยาบาลขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2546 โดยสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เพื่อมุ่งเน้นให้พยาบาลได้ประพฤติปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบต่อประชาชน ต่อประเทศชาติ ต่อผู้ร่วมวิชาชีพ และต่อตนเอง (สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย, 2546) โดยประกอบด้วยสาระดังต่อไปนี้

1) พยาบาลรับผิดชอบต่อประชาชนผู้ต้องการการพยาบาล และบริการสุขภาพ พยาบาลรับผิดชอบต่อประชาชนผู้ต้องการการพยาบาล และบริการสุขภาพทั้งต่อปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชน และระดับประเทศ ในการส่งเสริมสุขภาพการป้องกันความเจ็บป่วย การฟื้นฟูสุขภาพ และการบรรเทาความทุกข์ทรมาน

2) พยาบาลประกอบวิชาชีพด้วยความเมตตากรุณา เคารพในคุณค่าของชีวิต ความมีสุขภาพดีและความผาสุกของเพื่อนมนุษย์ พยาบาลประกอบวิชาชีพด้วยความเมตตากรุณา เคารพในคุณค่าของชีวิต ความมีสุขภาพดี และความผาสุกของเพื่อนมนุษย์ ช่วยให้ประชาชนดำรงสุขภาพไว้ในระดับดีที่สุด ตลอดจนวงจรของชีวิต นับแต่ปฏิสนธิ ทั้งในภาวะสุขภาพปกติ ภาวะเจ็บป่วย ชราภาพ จนถึงระยะสุดท้ายของชีวิต

3) พยาบาลมีปฏิสัมพันธ์ทางวิชาชีพกับผู้รับบริการ ผู้ร่วมงาน และประชาชนด้วยความเคารพในศักดิ์ศรี และสิทธิมนุษยชน ของบุคคล พยาบาลมีปฏิสัมพันธ์ทางวิชาชีพกับผู้ให้บริการ ผู้ร่วมงาน และประชาชนด้วยความเคารพในศักดิ์ศรี และสิทธิมนุษยชนของบุคคลทั้งในความเป็น

มนุษย์ สิทธิในชีวิต และสิทธิในเสรีภาพเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว การพูด การแสดงความคิดเห็น การมีความรู้ การตัดสินใจ ค่านิยมความแตกต่างทางวัฒนธรรม และความเชื่อทางศาสนา ตลอดจนสิทธิในความเป็นเจ้าของ และความเป็นส่วนตัวของคุณ

4) พยาบาลยึดหลักความยุติธรรม และความเสมอภาคในสังคมมนุษย์ พยาบาลยึดหลักความยุติธรรม และความเสมอภาคในสังคมมนุษย์ ร่วมดำเนินการเพื่อช่วยให้ประชาชนที่ต้องการบริการสุขภาพ ได้รับความช่วยเหลือดูแลอย่างทั่วถึง และดูแลให้ผู้ป่วยบริการได้รับการช่วยเหลือที่เหมาะสมกับความต้องการอย่างดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ด้วยความเคารพในคุณค่าของชีวิต ศักดิ์ศรี และสิทธิในการมีความสุขของคุณคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่จำกัดด้วยชั้น วรรณะ เชื้อชาติ ศาสนา เศรษฐฐานะ เพศ วัย กิตติศัพท์ ชื่อเสียง สถานภาพในสังคม และโรคที่เป็น

5) พยาบาลประกอบวิชาชีพโดยมุ่งความเป็นเลิศ พยาบาลประกอบวิชาชีพโดยมุ่งความเป็นเลิศปฏิบัติการพยาบาล โดยมีความรู้ในการกระทำ และสามารถอธิบายเหตุผลได้ในทุกกรณี พัฒนาความรู้ และประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง รักษาสมรรถภาพในการทำงาน ประเมินผลงานและประกอบวิชาชีพทุกด้านด้วยมาตรฐานสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้

6) พยาบาลพึงป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ และชีวิตของผู้ใช้บริการ พยาบาลพึงป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ และชีวิตของผู้ใช้บริการ โดยการร่วมมือประสานงานอย่างต่อเนื่องกับผู้ร่วมงาน และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกระดับ เพื่อปฏิบัติให้เกิดผลตามนโยบาย และแผนพัฒนาสุขภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน พึงปฏิบัติหน้าที่ รับมอบหมายงาน และมอบหมายงานอย่างรอบคอบ และกระทำการอันควรเพื่อป้องกันอันตรายซึ่งเห็นว่าจะเกิดกับผู้ใช้บริการแต่ละบุคคล ครอบครัว กลุ่ม หรือชุมชนโดยการกระทำของผู้ร่วมงาน หรือสภาพแวดล้อมของการทำงาน หรือในการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขั้นสูง

7) พยาบาลรับผิดชอบในการปฏิบัติให้สังคม เกิดความเชื่อถือว่าไว้วางใจต่อพยาบาล และต่อวิชาชีพการพยาบาล พยาบาลรับผิดชอบในการปฏิบัติให้สังคม เกิดความเชื่อถือว่าไว้วางใจต่อพยาบาล และต่อวิชาชีพการพยาบาล มีคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิต ประกอบวิชาชีพด้วยความมั่นคงในจรรยาบรรณ และเคารพต่อกฎหมายให้บริการที่มีคุณภาพเป็นวิสัย เป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชน ร่วมมือพัฒนาวิชาชีพ ให้เจริญก้าวหน้าในสังคมอย่างเป็นเอกภาพ ตลอดจนมีมนุษยสัมพันธ์อันดีและร่วมมือกับผู้อื่นในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ทั้งในและนอกวงการสุขภาพ ในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ

8) พยาบาลพึงร่วมในการทำความเจริญก้าวหน้าให้แก่วิชาชีพการพยาบาล พยาบาลพึงร่วมในการทำความเจริญก้าวหน้าให้แก่วิชาชีพการพยาบาลร่วมเป็นผู้นำทางการปฏิบัติการพยาบาลหรือทางการศึกษา ทางการวิจัยหรือทางการบริหาร โดยร่วมในการนำทิศทางนโยบาย

และแผนเพื่อพัฒนาระบบวิชาชีพ พัฒนาความรู้ ทั้งในขั้นเทคนิคการพยาบาลทฤษฎีขั้นพื้นฐาน และศาสตร์ทางการพยาบาล ชั้นลึกซึ่งเฉพาะด้าน ตลอดจนการรวบรวม และเผยแพร่ความรู้ข่าวสารของวิชาชีพ ทั้งนี้ พยาบาลพึงมีบทบาททั้งในระดับรายบุคคล และร่วมมือในระดับสถาบัน องค์กรวิชาชีพ ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ

9) พยาบาลพึงรับผิดชอบต่อตนเองเช่นเดียวกับรับผิดชอบต่อผู้อื่น พยาบาลพึงรับผิดชอบต่อตนเองเช่นเดียวกับรับผิดชอบต่อผู้อื่น เคารพตนเอง รักษาความสมดุลมั่นคงของบุคลิกภาพ เคารพในคุณค่าของงาน และทำงานด้วยมาตรฐานสูง ทั้งในการดำรงชีวิตส่วนตัว และในการประกอบวิชาชีพในสถานการณ์ที่จำเป็นต้องเสียสละ หรือประนีประนอม พยาบาลพึงยอมรับในระดับที่สามารถรักษาไว้ซึ่งความเคารพตนเอง ความสมดุลในบุคลิกภาพ และความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตของตน เช่นเดียวกับของผู้อื่นและผู้รับบริการ

นอกจากการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของพยาบาลวิชาชีพที่ได้กล่าวมาแล้ว พยาบาลวิชาชีพจะต้องปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพในการดูแลผู้รับบริการทางสุขภาพ และบทบาทหน้าที่อื่น ๆ ที่สามารถดำเนินการได้อย่างอิสระตามขอบเขตของวิชาชีพด้วย จึงจะทำให้เกิดการปฏิบัติการพยาบาลอย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ

3.2 บทบาท/หน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ

องค์กรวิชาชีพได้เน้นให้พยาบาลตระหนักถึงความสำคัญด้านความรู้ ความเข้าใจ และมีทัศนคติที่ดีต่อกฎหมายวิชาชีพ ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานการพยาบาลภายใต้กฎหมายวิชาชีพเป็นไปอย่างราบรื่น ส่งผลให้งานมีคุณภาพยิ่งขึ้น สนองต่อความต้องการของสังคมได้เหมาะสม จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดถึงบทบาท/หน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการประกอบวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรม (เรณู สอนเครือ, 2540; สมจิต หนูเจริญกุล, 2544; Ellis & Nowlis, 1994; Oermann,. 1997) สามารถสรุปบทบาท/หน้าที่ของพยาบาลได้ดังต่อไปนี้

3.2.1 บทบาทการเป็นผู้ให้การดูแล (Care provider) เป็นบทบาทที่พยาบาลอาศัยต้องความรู้และความเข้าใจความรู้สึก และปัญหาของผู้ป่วย ในการดูแลผู้ป่วยให้เกิดความสบาย โดยใช้กระบวนการพยาบาลทำหน้าที่อภิบาล รักษาโรค ป้องกันโรค ส่งเสริมสุขภาพและฟื้นฟูสุขภาพ รวมไปถึงการรักษาไว้ซึ่งเกียรติยศและศักดิ์ศรีของผู้รับบริการด้วย เป้าหมายที่สำคัญของบทบาทนี้ คือการสื่อให้ผู้รับบริการเข้าใจว่าสิ่งใดคือสิ่งสำคัญสำหรับตนเอง เป็นการสนับสนุนให้เห็นถึงความห่วงใยในสวัสดิภาพและการยอมรับในบุคคล

3.2.2 บทบาทการเป็นผู้ติดต่อสื่อสาร (Communicator) พยาบาลใช้การติดต่อสื่อสาร เป็นเครื่องมือในการสร้างความไว้วางใจจากผู้รับบริการ และครอบครัว ช่วยให้พยาบาลทราบข้อมูล

ความต้องการบริการสุขภาพ และสามารถตอบสนองได้ถูกต้อง การติดต่อสื่อสารของพยาบาลช่วยรักษาไว้ซึ่งสัมพันธภาพระหว่างพยาบาลกับผู้รับบริการ สมาชิกในครอบครัวของผู้รับบริการและเพื่อนร่วมงาน นอกจากนี้ยังช่วยในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งพยาบาล และวิชาชีพอื่น ๆ ซึ่งเอื้อต่อการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของพยาบาลอีกด้วย

3.2.3 บทบาทการเป็นผู้สอน (Teacher) การสอนของพยาบาลเป็นกิจกรรมที่พยาบาลใช้ความรู้ ความเข้าใจในสภาพแวดล้อม ฐานะเศรษฐกิจ และความสามารถในการประยุกต์เทคโนโลยีมาใช้ในการช่วยเหลือให้ผู้รับบริการ ครอบครัว และคนในชุมชนทุกระดับ ให้ได้รับความรู้ และทักษะใหม่ๆ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพไปในทางที่ดี หลีกเลี่ยงสาเหตุของความเจ็บป่วยที่เกิดจากวิถีชีวิต และพฤติกรรมเสี่ยง สามารถดูแลรักษาและพึ่งพาตนเองได้ที่บ้าน และในชุมชน

3.2.4 บทบาทการเป็นผู้ให้คำปรึกษา (Counselor) พยาบาลในฐานะผู้ชำนาญการด้านสุขภาพอนามัย ให้คำปรึกษาทั้งผู้มารับบริการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การให้คำปรึกษาแก่ผู้รับบริการ เป็นการช่วยให้ตระหนักถึงปัญหาที่ก่อให้เกิดความเครียด การเผชิญกับความเครียด ช่วยสนับสนุนทางด้านอารมณ์ จิตใจและสติปัญญา เน้นให้บุคคลพัฒนาความรู้สึกละเอียดและพฤติกรรมใหม่ กระตุ้นให้ผู้รับบริการผู้รับบริการให้มองหาทางเลือก รู้จักเลือกพฤติกรรมที่มีผลดีต่อสุขภาพ และพัฒนาความสามารถในการควบคุมตนเอง และดูแลตนเอง

3.2.5 บทบาทการเป็นผู้พิทักษ์สิทธิของผู้รับบริการ (Advocator) ในฐานะที่พยาบาลปฏิบัติงานเป็นส่วนหนึ่งของระบบบริการสุขภาพ และมีความเข้าใจในระบบบริการ พยาบาลจึงสามารถที่จะเป็นปากเป็นเสียงให้แก่ผู้รับบริการ โดยทำหน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย และสิทธิขั้นพื้นฐานที่ควรได้รับจากรัฐ ส่งเสริมให้ผู้ใช้บริการผู้รับบริการได้รับบริการที่มีคุณภาพและได้รับการตอบสนองความต้องการ ให้คำแนะนำในการติดต่อและเจรจาต่อรองเพื่อให้ผู้รับบริการได้รับบริการสุขภาพตามสิทธิของตนเอง

3.2.6 บทบาทการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change agent) พยาบาลใช้กระบวนการพยาบาลในการช่วยเหลือผู้ใช้บริการผู้รับบริการในการวางแผนเป้าหมายดำเนินการและคงไว้ซึ่งความเปลี่ยนแปลง โดยการแยกแยะปัญหา ประเมินความสามารถและแรงจูงใจของผู้รับบริการ การหาทางเลือกที่เป็นไปได้ ประเมินแหล่งผลประโยชน์ กำหนดบทบาทในการช่วยเหลือ สร้างและรักษาไว้ซึ่งสัมพันธภาพของการช่วยเหลือ เพื่อให้ผู้รับบริการสามารถผ่านระยะต่าง ๆ ของการเปลี่ยนแปลงได้

3.2.7 บทบาทการเป็นผู้นำ (Leader) พยาบาลเป็นผู้นำในการคิดริเริ่ม ตัดสินใจ และแก้ไขการดำเนินงาน โดยใช้วิธีการแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น ประสพการณ์ระหว่างบุคคล ในการชักจูงโน้มน้าวให้ผู้รับบริการมีความเข้าใจ เกิดทัศนคติที่ดี สามารถตัดสินใจกำหนดเป้าหมายและหาแนวทางบรรลุเป้าหมาย เพื่อปรับปรุงสุขภาพและสามารถปฏิบัติตนเกี่ยวกับสุขภาพได้อย่างถูกต้อง

3.2.8 บทบาทการเป็นผู้จัดการ (Manager) พยาบาลเป็นผู้รับผิดชอบในการวางแผน จัดระบบงาน และการนิเทศและประเมินของบุคคลากรทางการพยาบาล ในการดูแลบุคคล กลุ่มบุคคล ครอบครัว และชุมชน การจัดลำดับความรุนแรงของผู้รับบริการ หรือกลุ่มผู้รับบริการ การขอ คำปรึกษาจากวิชาชีพในสาขาสุขภาพอื่นๆ และกำหนดทิศทางการให้การพยาบาลแก่ผู้ช่วยพยาบาล หรือพยาบาลอื่นๆ รวมไปถึงการกำหนดนโยบาย และขั้นตอนการให้การพยาบาลด้วย เพื่อให้ ผู้รับบริการได้บริการทางการพยาบาลที่มีคุณภาพ

3.2.9 บทบาทการเป็นนักวิจัย (Researcher) การทำวิจัยทางการพยาบาลมีจุดมุ่งหมาย เพื่อการแก้ปัญหาหรือการปรับปรุงคุณภาพการพยาบาล พยาบาลผู้ปฏิบัติงานต้องให้ความสำคัญใน การศึกษางานวิจัย สามารถวิเคราะห์ประเด็นปัญหาการวิจัย รวมทั้งมีวิจารณญาณในการเลือก ผลการวิจัยไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม เมื่อองค์ความรู้ทางการพยาบาลเพิ่มขึ้น จะทำให้การพยาบาล มีประสิทธิภาพ เกิดผลดีต่อสุขภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลมีบทบาทโดยทั่วไป ในการปฏิบัติการพยาบาลแก่บุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคมในการดูแลช่วยเหลือการดูแล ช่วยเหลือทางด้านสุขภาพครอบคลุมทั้ง 4 มิติ คือ การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันการเกิดโรค การ ฟื้นฟูสุขภาพ และการดูแลรักษาสุขภาพเมื่อเจ็บป่วยมากมายหลายบทบาท พยาบาลต้องเป็นผู้รอบรู้ใน ศาสตร์การพยาบาลและมีศิลปะในการดูแลเอาใจใส่ผู้รับบริการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และ สังคม บทบาทหน้าที่ดังกล่าวเป็นบทบาทที่พยาบาลวิชาชีพทั่วไปยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ พยาบาลจำเป็นต้องเป็นผู้เฝ้าหาความรู้ และพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามสมรรถนะที่สภาการพยาบาลได้กำหนดไว้

3.3 สมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ

สภาการพยาบาล (2552) ได้ประกาศสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพทั่วไปที่สำเร็จการศึกษา ในหลักสูตรระดับปริญญาตรีตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2552 โดยให้ความสำคัญกับความรู้ ความสามารถ และ เจตคติของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ที่จะทำให้สามารถ ปฏิบัติการ พยาบาลได้ตามขอบเขตของวิชาชีพอย่างปลอดภัย มีความรับผิดชอบ เป็นผู้ร่วมงานที่มีประสิทธิภาพ มีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง และพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม โดยกำหนดให้ มีสมรรถนะ 8 ด้าน ดังนี้

3.3.1 สมรรถนะด้านจริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมาย พยาบาลวิชาชีพจะต้องมี ความรู้ ความเข้าใจถึงทฤษฎีและหลักคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ ศาสนา และ วัฒนธรรม สิทธิมนุษยชน สิทธิผู้บริโภค สิทธิเด็ก สิทธิผู้ป่วย หลักกฎหมายทั่วไป กฎหมายว่าด้วย สุขภาพแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยสุขภาพจิต กฎหมายว่าด้วยหลักประกันสุขภาพ กฎหมายว่าด้วย

สถานพยาบาล กฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ขอบเขต การปฏิบัติการพยาบาลและข้อบังคับสภาการพยาบาลว่าด้วยข้อจำกัดและเงื่อนไขการประกอบ วิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ รวมทั้งข้อบังคับของวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้อง มีจิตสำนึกทาง จริยธรรม ตระหนักในคุณค่า ความเชื่อของตนเองและผู้อื่น มีความไวต่อประเด็นจริยธรรม และ กฎหมาย มีความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมและประยุกต์สู่การปฏิบัติการพยาบาลได้อย่าง เหมาะสม

3.3.2 สมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พยาบาลวิชาชีพจะต้อง สามารถบูรณาการแนวคิดศาสตร์ทางการพยาบาล ศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ศิลปะการพยาบาล ในการ ปฏิบัติการพยาบาลระดับพื้นฐาน เพื่อให้การพยาบาลแบบองค์รวมที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และ ปลอดภัย โดยใช้กระบวนการพยาบาล หลักฐานเชิงประจักษ์ จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และ คำนึกถึงความเป็นปัจเจกบุคคลในการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค ดูแล ช่วยเหลือ และฟื้นฟูสภาพ แก่ผู้ใช้บริการทุกกลุ่มวัย ทั้งผู้ที่อยู่ในภาวะสุขภาพดี ภาวะเสี่ยง เจ็บป่วยเฉียบพลัน อุกเขิน วิกฤติ และเรื้อรัง โดยเฉพาะการเจ็บป่วยที่เป็นปัญหาสำคัญของประเทศและชุมชน

3.3.3 สมรรถนะด้านคุณลักษณะเชิงวิชาชีพ พยาบาลวิชาชีพจะต้องมีบุคลิกภาพ นำเชื่อถือ เป็นตัวอย่างที่ดีทางด้านสุขภาพ มีการแสดงออกอย่างเหมาะสมแก่บุคคล กาลเทศะ พัฒนา ตนเองอย่างต่อเนื่อง มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ แสดงความคิดเห็นด้วยความรู้ ความคิดเชิงวิเคราะห์ เชื่อมั่นในตนเองอย่างมีเหตุมีผล

3.3.4 สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ การจัดการ และการพัฒนาคุณภาพ พยาบาลวิชาชีพ จะต้องมีความรู้ในเรื่องของทฤษฎีภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีม ทฤษฎีการบริหารเบื้องต้น กระบวนการบริหารจัดการด้านสุขภาพ หลักการพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ การประกันคุณภาพและ การพัฒนาคุณภาพ สามารถใช้ความรู้ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม สามารถทำงานเป็นทีมการ พยาบาลและทีมร่วมกับสหสาขาวิชาชีพ เพื่อก่อให้เกิดการบรรลุเป้าหมายของทีมได้ รวมทั้งสามารถ ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

3.3.5 สมรรถนะด้านวิชาการ และการวิจัย พยาบาลวิชาชีพจะต้องตระหนักถึง ความสำคัญในการทำวิจัย การพัฒนาความรู้ และมีความรู้พื้นฐานในกระบวนการทำวิจัย การจัดการ ความรู้ การพิจารณาการใช้ประโยชน์จากความรู้เชิงประจักษ์ในการปฏิบัติงาน และการเผยแพร่ ความรู้ กับทีมสุขภาพและสาธารณะ

3.3.6 สมรรถนะด้านการสื่อสารและสัมพันธภาพ พยาบาลวิชาชีพจะต้องมีความรู้ และ ทักษะในการติดต่อสื่อสาร การนำเสนอข้อมูลและแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้าง

สัมพันธ์ระหว่างบุคคล ตระหนักถึงความถูกต้องในการสื่อสารและการสร้างปฏิสัมพันธ์ตามบทบาทหน้าที่

3.3.7 สมรรถนะด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ พยาบาลวิชาชีพจะต้องมีความรู้และมีทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์ โปรแกรมการใช้งานขั้นพื้นฐานในการประมวลผล คำนวณ จัดเก็บและการนำเสนอข้อมูล การใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความรู้ทางด้านสุขภาพและการพยาบาล ความรู้เรื่ององค์ประกอบของเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบสารสนเทศด้านสุขภาพและการพยาบาล ระบบการจำแนกข้อมูลทางการพยาบาล และการนำสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร การปฏิบัติการพยาบาล การศึกษา และการวิจัย

3.3.8 สมรรถนะด้านสังคม พยาบาลวิชาชีพจะต้องมีความรู้ในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สามารถวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ ต่อการพัฒนาวิชาชีพและสังคม มีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบสุขภาพและสังคม อีกทั้งยังสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบททางสังคม เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านสุขภาพของหน่วยงาน ท้องถิ่น ประเทศ และองค์กรวิชาชีพ

จากที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น จะเห็นได้ว่าพยาบาลวิชาชีพจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางการพยาบาลและต้องมีสมรรถนะเชิงวิชาชีพโดยทั่วไป ซึ่งกำหนดโดยสภาการพยาบาล (2552) สมรรถนะดังกล่าวประกอบด้วย 8 ด้าน โดยในสมรรถนะด้านที่ 8 สภาการพยาบาลได้ให้ความสำคัญกับสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับสังคมและการเมือง โดยสภาการพยาบาลได้ระบุว่าพยาบาลวิชาชีพทั่วไปจะต้องมีความรู้ในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม มีความสามารถในการวิเคราะห์ ข้อมูล ข่าวสารเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพและสังคม รวมถึงการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านสุขภาพของหน่วยงาน ท้องถิ่น ประเทศ และองค์กรวิชาชีพ ซึ่งการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายต่างๆ เป็นกิจกรรมหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Betts, 2001; เรมวล นันทศุภวัฒน์ และคณะ, 2551) อย่างไรก็ตามการที่จะทำให้เกิดพลังอำนาจในการผลักดันนโยบายต่างๆให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด คือ การเป็นนักการเมือง (Oestberg, 2012; Lyttle, 2011) ในปัจจุบันได้มีพยาบาลวิชาชีพกลุ่มหนึ่งเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาเพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายสุขภาพและให้ความช่วยเหลือวิชาชีพพยาบาลเพื่อการพัฒนาวิชาชีพพยาบาลเป็นไปตามเป้าหมายของสภาการพยาบาล

3.4 การเมืองกับการพัฒนาวิชาชีพการพยาบาล

วิชาชีพการพยาบาลมีบทบาทที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ที่ดีของสังคมมนุษย์โดยเฉพาะบทบาทในด้านของการกำหนดนโยบายทางสุขภาพ (Health policy) ซึ่งเป็นนโยบายที่กำหนดการ

กระทำที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการให้บริการสุขภาพใดๆของภาครัฐ โดยนโยบายทางสุขภาพมักได้รับอิทธิพลจากปัจจัยสำคัญหลายปัจจัย อาทิ สุขภาวะของประชากร การวิจัย และสถานะเศรษฐกิจซึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกา การวางแผนนโยบายสุขภาพของประชาชนชาวอเมริกัน สำนักนโยบายและการวางแผนของประเทศสหรัฐอเมริกาจะเชิญพยาบาลวิชาชีพผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมประชุมกับบุคลากรทางสาธารณสุขอื่นๆ เพื่อการวางแผนนโยบายสุขภาพ อาทิ Mary Harper (1997) พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลผู้สูงอายุได้รับเชิญให้เข้าร่วมในการประชุมเพื่อการวางแผนนโยบายสุขภาพของผู้สูงอายุ และการพัฒนาพยาบาลผู้ดูแลผู้สูงอายุ เป็นต้น สำหรับในประเทศไทยจากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า การเมืองมีส่วนช่วยในการพัฒนาวิชาชีพพยาบาล โดยเฉพาะเรื่องการตราพระราชบัญญัติวิชาชีพพยาบาล และการพัฒนาอัตรากำลังสาขาพยาบาลศาสตร์

3.4.1. การตราพระราชบัญญัติวิชาชีพพยาบาล

ในอดีตทุกวิชาชีพด้านสุขภาพ อาทิ แพทย์ พยาบาล เภสัชกร ทันตแพทย์ อยู่ภายใต้กฎหมายการแพทย์ (พระราชบัญญัติการแพทย์ พ.ศ.2466) ต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2479 ซึ่งกฎหมายฉบับดังกล่าวได้ปรับปรุงแก้ไขมาจากพระราชบัญญัติการแพทย์ จนในท้ายที่สุด วิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ได้ถูกตรากฎหมายเป็นของวิชาชีพเอง คือ พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 ภายหลังจากที่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 สภาการพยาบาลและคณะกรรมการสภาการพยาบาล ได้ดำเนินการควบคุมผู้ประกอบการวิชาชีพตามพระราชบัญญัติดังกล่าวมาได้ระยะ 4 ปี คณะกรรมการสภาการพยาบาลได้ทำการประเมินผลการใช้พระราชบัญญัติดังกล่าว ระหว่างปี พ.ศ. 2533 – 2534 และประมวลข้อคิดเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติบางมาตรา บางข้อบังคับ ระเบียบและประกาศบางฉบับ ไม่เอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมและควบคุมมาตรฐานการประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ คณะกรรมการสภาการพยาบาลจึงได้ดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติวิชาชีพฉบับใหม่ (พรจันท์ สุวรรณชาติ และบุญทิพย์ สิริธรังศรี, 2551) โดยการปรึกษารื้อกับพยาบาลวิชาชีพที่เป็นนักการเมือง เพื่อให้คณะบุคคลของพรรคการเมือง หรือคณะรัฐมนตรี ดำเนินการเสนอวาระการพิจารณาเพิ่มเติมบางมาตราในกฎหมายวิชาชีพ โดยมีสภาการพยาบาลเป็นผู้ทำความเข้าใจกับสมาชิกขององค์กรทั่วทั้งประเทศเพื่อความชัดเจนในจุดมุ่งหมาย และผลประโยชน์ที่จะบังเกิดสูงสุดแก่ประชาชนผู้ใช้บริการ ซึ่งการดำเนินการมีลำดับขั้นตอนสรุป ได้ดังต่อไปนี้ (1) จัดทำร่างฉบับแก้ไข สภาการพยาบาลได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่ง เพื่อจัดทำเป็นร่างฉบับแก้ไข (2) นำร่างฉบับแก้ไข ให้ผู้แทนผู้ประกอบการวิชาชีพทั่วทั้งประเทศและผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้แทนประชาชน ผู้รับบริการ ร่วมกันพิจารณา วิจัยให้ข้อคิดเห็น (3) ประสานงานกับพรรคการเมือง ให้นำร่างฉบับแก้ไขนี้ไปพิจารณา เพื่อนำเสนอสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งขณะนั้นมีพรรคการเมือง 3 พรรคได้นำไปดำเนินการและเสนอวาระเข้าประชุมสภา

ผู้แทนราษฎร สภาการพยาบาลได้ทำการประสานกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพรรคการเมืองต่างๆ โดยเฉพาะพรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ จากนั้นจึงได้นัดประชุมร่วมกันเพื่อทำความเข้าใจร่างพระราชบัญญัติที่จะแก้ไขและขอให้ทุกท่านเป็นแกนนำเสนอต่อพรรคการเมืองของตน (4) นำเสนอเข้าคณะรัฐมนตรีโดยผ่านสภานายกพิเศษ ในช่วงเวลาดังกล่าว มีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุขที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองหนึ่ง และเคยเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ จึงมีส่วนร่วมอย่างมากในการผลักดัน โดยให้ความกระจ่างแก่คณะรัฐมนตรี แม้ต่อมาจะมีการยุบสภาและเปลี่ยนแปลงคณะรัฐบาลใหม่ถึง 2 ครั้ง สภาการพยาบาล ยังดำเนินการติดต่อประสานงานคอยให้ข้อมูลแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอ โดยเฉพาะเมื่อมีปัญหาจากกระทรวงอื่นที่ต้องการขอแก้ไขในมาตราที่สภาการพยาบาลไม่ได้ขอแก้ไขหรือปรับเปลี่ยน ซึ่งการเจรจาต่อรองทำให้ได้ข้อสรุปตามที่สภาการพยาบาลยอมรับได้ แต่ต้องใช้ระยะเวลาจนถึง 2 ปี ในระยะนี้ สภาการพยาบาลนอกจากจะประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกทุกจังหวัดได้รับรู้ถึงการแก้ไขกฎหมายวิชาชีพ และ (5) ร่างพระราชบัญญัติฯ ได้รับพิจารณาในวุฒิสภา มีสมาชิกขอแปรญัตติ 1 คนในการจัดตั้งกรรมาธิการวิสามัญ สภาการพยาบาลได้ขอให้มิตัวแทนขององค์กรวิชาชีพอยู่ในกรรมาธิการวิสามัญ ทั้งของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา เพื่อที่จะได้มีโอกาสให้ข้อมูลที่ชัดเจน ซึ่ง ในกรรมาธิการวิสามัญนี้ มีนักการเมืองที่เป็นพยาบาลวิชาชีพเข้าไปเป็นตัวแทน ในที่สุดร่างพระราชบัญญัติฯ ก็สามารถผ่านความเห็นชอบทั้ง 3 วาระโดยที่ไม่มีกรแก้ไข

3.4.2 การพัฒนาอัตรากำลังสาขาพยาบาลศาสตร์

การขาดแคลนกำลังคนสาขาพยาบาลศาสตร์ในรอบ 20 ปีที่ผ่านมา กระทรวงศึกษาธิการ (ทบวงมหาวิทยาลัยในสมัยนั้น) ได้ทำการแต่งตั้งคณะกรรมการทำงานขึ้นมาหนึ่งคณะอันประกอบด้วย คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสังกัดของรัฐ ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงบประมาณและบุคลากรผู้เกี่ยวข้องในทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อการศึกษาถึงความต้องการกำลังคนสาขาพยาบาลศาสตร์เสนอต่อคณะรัฐมนตรี ผลการศึกษานั้นพบว่า การผลิตบุคลากรสาขาพยาบาลศาสตร์ในขณะนั้น และในอีก 10 ปีต่อมา นอกจากจะมีปริมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการของประเทศไทยแล้ว คุณภาพของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่ควรจะเป็นอีกด้วย ทบวงมหาวิทยาลัยจึงได้นำเสนอเรื่องนี้ต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อการพิจารณาให้ความเห็นชอบในการดำเนินการแก้ปัญหาการขาดแคลนกำลังคนสาขาพยาบาลศาสตร์ และคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2535 ได้มีมติให้ความเห็นชอบแนวทางแก้ไขปัญหาดังที่ทบวงมหาวิทยาลัยเสนอ (พรจันท์ สุวรรณชาติ และบุญทิพย์ สิริธรงค์ศรี, 2551) ดังนี้

1) มาตรการระยะเร่งด่วน โดย (1) การขอให้นำเรื่องเสนอต่อคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ เป็นสาขาวิชาชีพที่ขาดแคลนเพิ่มเติมอีกหนึ่งสาขา (2) ให้เพิ่มการรับนักศึกษาสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ ในสถาบันการผลิตที่มีศักยภาพสูงสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และสถาบันการศึกษาภาคเอกชน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2536 จนถึงปีการศึกษา 2544 ปีละประมาณไม่น้อยกว่า 1,100 คน เพื่อเพิ่มการผลิตพยาบาลให้เพียงพอกับความต้องการของประเทศในระยะยาว (3) ให้กระทรวงสาธารณสุขเร่งพัฒนาศักยภาพการจัดการศึกษาของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการจัดการศึกษาที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดโดยเร็ว (4) ให้สำนักงาน ก.พ. และ ก.ม. จัดสรรอัตรากำลังอาจารย์หรือวิทยากร เพื่อให้สัดส่วนภาระงานของอาจารย์ต่อนักศึกษามีความเหมาะสมตามเกณฑ์มาตรฐานการจัดการศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ เป็นกรณีพิเศษ (5) ให้นำหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการรักษาพยาบาล พัฒนาโครงสร้างการบริหารงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลให้เกิดความคล่องตัวและสนับสนุนการจัดการศึกษาพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (6) ให้ทบวงมหาวิทยาลัยเร่งรัดจัดทำรายละเอียดโครงการเพิ่มการรับนักศึกษาและทำโครงการพัฒนาอาจารย์ในระดับบัณฑิตศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและเพิ่มประสิทธิภาพทางวิชาการให้แก่อาจารย์หรือวิทยากรในสถาบันฝ่ายผลิต สังกัดหน่วยอื่นๆ ให้เหมาะสมและนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติงบประมาณสนับสนุนตามความจำเป็น (7) ให้มีคณะกรรมการร่วมระหว่างสถาบันฝ่ายผลิตและฝ่ายใช้พยาบาล เพื่อทำหน้าที่วางแผนการผลิตพยาบาลให้สอดคล้องกับความต้องการ และได้มาตรฐานเดียวกัน (8) ให้นำนักศึกษาพยาบาลที่กำลังศึกษาในสถาบันฝ่ายผลิตในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทุกสังกัดเป็นนักศึกษาคู่สัญญาชดใช้ทุนเป็นระยะเวลา 3 ปี โดยเริ่มตั้งแต่วันที่รับเข้าศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2537 เป็นต้นไป เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนพยาบาลในสถานพยาบาลของรัฐ และให้มีการทบทวนทุกๆ 3 ปี และ (9) ให้สำนักงบประมาณพิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณอุดหนุนการดำเนินงานตามโครงการเพิ่มการรับนักศึกษาและโครงการพัฒนาอาจารย์ได้ตามความจำเป็น

2) มาตรการระยะยาว ได้แก่ การดำเนินการดังนี้ (1) ให้หน่วยงานต่างๆ จัดทำแผนงาน/โครงการพัฒนาพยาบาล เพื่อพัฒนาคุณภาพงานบริการพยาบาล และยกระดับความก้าวหน้าของบุคลากรในวิชาชีพพยาบาลให้มากขึ้น (2) ให้สภาการพยาบาลพัฒนามาตรฐานการพยาบาล เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติในการพยาบาลอย่างมีคุณภาพ และ (3) ให้มีการทบทวนแผนการผลิตพยาบาลของประเทศเป็นระยะๆ เพื่อวางแผนเชิงรุกให้เหมาะสมกับสถานการณ์และความต้องการของประเทศ

สำหรับการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนกำลังคนสาขาพยาบาลศาสตร์นั้น ทบวงมหาวิทยาลัย (ปัจจุบัน คือ กระทรวงศึกษาธิการ) ได้ดำเนินการจัดทำแผนการเพิ่มการผลิต และ

การพัฒนาการจัดการศึกษาสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2535 โดยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงาน คือ กระทรวงการคลัง กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานประมาณ คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เป็นผลให้สามารถแก้ไขปัญหาด้านแคลนบุคลากรสาขาพยาบาลศาสตร์และการพัฒนาการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ควรเป็นได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งเป็นความสามารถของผู้นำทางการพยาบาลที่ได้ใช้การเมืองเพื่อแก้ไขปัญหาวงวิชาการ (พรจันทร์ สุวรรณชาติ และบุญทิพย์ สิริธรงค์ศรี, 2551) อย่างไรก็ตาม สถานะการขาดแคลนบุคลากรสาขาพยาบาลศาสตร์ยังคงเป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งได้มีการจัดตั้ง คณะกรรมการสาธารณสุข วุฒิสภาเพื่อแก้ไขสถานการณ์ปัญหาการขาดแคลนพยาบาลวิชาชีพในประเทศไทยขึ้น (วิจิตร ศรีสุพรรณ และกฤษดา แสงวดี, 2555) โดยคณะกรรมการสาธารณสุข วุฒิสภาดังกล่าวได้ทำการศึกษาถึงผลกระทบของปัญหา และคาดประมาณความต้องการของพยาบาลวิชาชีพในอนาคต 10 ปีข้างหน้า (ปี พ.ศ. 2553 - 2562) จึงพบว่า ประเทศไทยมีความต้องการพยาบาลวิชาชีพในอัตราส่วนพยาบาล 1 คน ต่อ 400 ประชากร หรือประมาณ 163,500 - 170,000 คน และมีการจัดสัมมนาเพื่อระดมความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว รวมไปถึงการสร้างมาตรการในการธำรงรักษาพยาบาลวิชาชีพ และการวางแผนกำลังคนต่างๆด้วย (สำนักเลขาธิการวุฒิสภา, 2554)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า สถานะการขาดแคลนกำลังคนสาขาพยาบาลศาสตร์เป็นปัญหาที่มีมานานตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน และในการแก้ไขสถานะปัญหาการขาดแคลนกำลังคนสาขาพยาบาลศาสตร์นั้น สถานะการพยาบาลไม่สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้เพียงลำพัง จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานภาครัฐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา เป็นต้น โดยเฉพาะพยาบาลวิชาชีพที่เข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาจะมีบทบาทอย่างมากในการเข้าไปเป็นประธาน คณะกรรมการ หรือเป็นคณะกรรมการในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงสามารถช่วยแก้ไขปัญหสถานะการขาดแคลนกำลังคนสาขาพยาบาลศาสตร์ได้ดียิ่งขึ้น รวมถึง การกำหนดนโยบาย และการเสนอพระราชบัญญัติหรือข้อกฎหมายต่างๆของวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ล้วนแต่เป็นเรื่องที่ต้องติดต่อกับฝ่ายการเมืองทั้งสิ้น โดยเฉพาะคณะรัฐมนตรี พรรคการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งหากในตำแหน่งทางการเมืองดังกล่าว มีผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก็จะสามารถช่วยผลักดันพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ หรือเสนอความเห็นชอบให้แก่คณะรัฐมนตรีได้ง่ายขึ้น ความเป็นไปได้ในการรับร่างพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์หรือข้อเสนอกฎหมายวิชาชีพต่างๆได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

4. การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ

ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย นักการเมือง คือ ผู้ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อเป็นตัวแทนของประชาชนในการบริหารประเทศ โดยมีวาระในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองครั้งละ 4 ปี เมื่อระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งสิ้นสุดลง วงจรทางการเมืองก็จะเริ่มต้นใหม่อีกครั้ง กล่าวคือ ต้องทำการเลือกตั้งใหม่ เพื่อสรรหาบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่อไป (อุทัย หิรัญโต, 2525) ปัจจุบันนักการเมืองไทย ประกอบด้วยบุคคลที่มาจากหลากหลายอาชีพซึ่งมีอุดมการณ์เดียวกัน คือ ต้องการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมประเทศอื่นๆ ในเนื้อหาส่วนนี้ ผู้วิจัยขอนำเสนอความหมายของนักการเมือง คุณสมบัติของนักการเมืองที่ดี และพยาบาลวิชาชีพกับการเป็นนักการเมือง

4.1 ความหมายของนักการเมือง

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า คำว่า “นักการเมือง” (Politician) มาจากคำว่า “การเมือง” (Politics) ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษากรีก คือคำว่า “Polis” ที่แปลว่า เมืองหรือนคร ตามประวัติศาสตร์การปกครองของกรีกในสมัยโบราณมีหลักฐานปรากฏว่า เมืองหรือนครมีฐานะของการเป็นรัฐ (State) หรือที่เรียกว่า นครรัฐ (City-state) เช่น นครเอเธนส์ นครสปาร์ตา เป็นต้น เมืองหรือนครในสมัยโบราณต่อมาได้กลับกลายสภาพเป็น “รัฐ” ตามความหมายในยุคปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ในนครรัฐเอเธนส์ถือว่า สังคม คือ การเมือง ประชาชนทั้งหมดในรัฐที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของรัฐถือเป็น นักการเมืองและบุคคลผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในด้านการอำนวยความสะดวกของรัฐหรือเมืองก็คือ ประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการเมืองมากกว่าคนอื่นๆ (ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, 2553) ส่วนความหมายของนักการเมือง Ellsworth & Stahnke (1976) กล่าวว่า “นักการเมือง” คือ บุคคลผู้เสียสละเวลาและกำลังของตนแทบทั้งหมดที่ตนมีอยู่ เพื่อการเข้าร่วมในกิจกรรมของรัฐบาล หรือเป็นบุคคลผู้ซึ่งมีความพยายามในการใช้อิทธิพลต่อวิธีการดำเนินงานของรัฐบาล ซึ่งโดยปกติจะกระทำในฐานะของการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง หรือกลุ่มอิทธิพล ได้แก่ ผู้ที่ดำเนินการการเคลื่อนไหวทางการเมือง ประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกวุฒิสภา เป็นต้น ในขณะที่ Dahl (1982) ให้ความหมายของนักการเมืองว่า บุคคลที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องทางการเมืองตามระดับความมกน้อยแตกต่างกัน ซึ่ง สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

4.1.1 ผู้ไม่สนใจทางการเมือง หรือสนใจทางการเมืองน้อย (The apolitical stratum) บุคคลในกลุ่มนี้ มักเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศที่กำลังพัฒนา ได้แก่ ผู้ที่มีความเฉยเมยทางการเมือง ไม่สนใจที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมืองหรือกระบวนการทางการเมือง อาทิ ไม่สนใจไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ไม่สนใจที่จะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือลงสมัครรับเลือกตั้ง หรือไม่สนใจเรื่องราวต่างๆทางการเมืองเลย ฯลฯ บุคคลจำนวนนี้มีสาเหตุที่ไม่อยากเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมือง

แตกต่างกันออกไป แต่ส่วนใหญ่แล้วบุคคลเหล่านี้มีความเชื่อว่าพวกเขาไม่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองดีพอที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวได้

4.1.2 ผู้สนใจทางการเมือง (The political stratum) เป็นบุคคลที่สนใจเรื่องราวข่าวสารทางการเมืองและอาจเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการดำเนินกิจการของรัฐ การเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องนี้มีอยู่หลายหนทางที่ลักษณะแตกต่างกันออกไป เช่น บุคคลที่รู้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นทางการเมืองและมีความเกี่ยวข้องกัผลประโยชน์ของตนอย่างไร บุคคลที่รู้ถึงความสำคัญของการตัดสินใจของรัฐบาลหรือสถาบันทางการเมืองระดับหนึ่ง เช่น สนใจไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สนใจสมัครเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง แต่ยังไม่ถึงกับที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งหรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจหรือการกำหนดนโยบายโดยตรง

4.1.3 ผู้แสวงหาอำนาจและผู้นำ (The power-seekers) ในสังคมการเมืองมีบุคคลบางคนพยายามแสวงหาอำนาจทางการเมือง ซึ่งทำให้เขามีอำนาจหรืออิทธิพลทางการเมืองมากกว่าคนอื่น ๆ บุคคลเหล่านี้จะพยายามแสวงหาอิทธิพลเพื่อผลทางด้านนโยบาย ระเบียบข้อบังคับและการตัดสินใจในการใช้บังคับกฎหมายของรัฐ และอิทธิพลทางการเมืองนี้ไม่มีทางที่สมาชิกในระบบการเมืองจะมีได้อย่างเท่าเทียมกัน การแสวงหาอำนาจก็เพื่อประโยชน์ในการยึดครองทรัพยากรทางการเมือง โดยมีวัตถุประสงค์ในการปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในสังคมหรืออาจจะเป็นการแสวงหาอำนาจ เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวหรือพวกพ้องเพียงกลุ่มน้อยก็ตาม

4.1.4 ผู้ทรงอำนาจ (The powerful) หมายถึง บุคคลที่มีทรัพยากรทางการเมืองหรือเป็นผู้ใช้อำนาจทางการเมืองอันเนื่องมาจากความแตกต่างของสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้แก่บุคคลเหล่านี้มากกว่าบุคคลโดยทั่วไปในระบบการเมือง บุคคลเหล่านี้อาจมีได้ต้องการแสวงหาอำนาจหรือทรัพยากรทางการเมืองเลย แต่กลับมีอำนาจนั้นและเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นเสียเอง

ในลักษณะของการจำแนกบุคคลออกเป็น 4 กลุ่ม หรือ 4 ระดับของ Dahl (1982) นักการเมืองโดยทั่วไป คือ บุคคลประเภทที่ 3 หรือผู้ที่แสวงหาอำนาจและผู้นำ ซึ่งเป็นความหมายที่มีความเข้าใจกันโดยทั่วไปมากที่สุดในปัจจุบัน หรือในอีกทฤษฎีหนึ่งที่มีความเข้าใจว่าการเมืองนั้นเกี่ยวข้องกับบุคคลประเภทที่ 3 ว่าเป็นผู้ที่ฝักฝ่ายทางการเมือง (Partisan politics) ส่วนบุคคลประเภทที่ 1 และ 2 นั้นเป็นผู้ที่ไม่ฝักฝ่ายทางการเมือง (Non-partisan politics) เป็นต้น

จากความหมายของคำว่า “นักการเมือง” ที่นักวิชาการหลากหลายคนได้ทำการให้ความหมายหรือให้แนวคิดไว้นั้น จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับรัฐ ผู้นำของรัฐ การมีความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ของรัฐ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้สรุปความหมายของนักการเมืองว่าเป็นผู้ที่สนใจทำงานทางการเมือง เสียสละเวลาและกำลังของตน ในการร่วมในกิจกรรมการปกครองและการ

บริหารงานของประเทศโดยเป็นสมาชิกแห่งพรรคการเมือง หรือกลุ่มอิทธิพล และจะต้องมีคุณสมบัติของการเป็นนักการเมืองที่ดีที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อเป็นตัวแทนของประชาชน และกระทำหน้าที่ทางการเมืองของตน

4.2 คุณสมบัติของนักการเมืองที่ดี

นักการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของการพัฒนากระบวนการเมืองการปกครองของประเทศ เนื่องจากนักการเมืองถือเป็นบุคคลผู้ที่ประชาชนมอบอำนาจให้ทำหน้าที่แทนตน ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่นักการเมืองจะต้องมีคุณสมบัติของการเป็นนักการเมืองที่ดี และเหมาะสมกับการได้รับความไว้วางใจจากประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย สำหรับคุณสมบัติของการเป็นนักการเมืองที่ดี ได้มีนักวิชาการให้ความเห็นไว้หลายประการ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2539; ลิขิต ธีรเวคิน, 2548; ปริญญา คงรอด, 2553) โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

4.2.1 การเป็นนักการเมืองที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณภาพสูง กล่าวคือ นักการเมืองที่ดีจำเป็นต้องมีความรู้เรื่องปรัชญาทางการเมือง ความรู้ทางการเมือง (Political knowledge) มีคุณวุฒิที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารประเทศชาติ มีคุณลักษณะชีวิตที่ดี มีลักษณะพื้นฐานของการดำเนินชีวิตแบบเสมอต้นเสมอปลาย มีประวัติดี มีการดำเนินชีวิตตั้งแต่อดีตที่โปร่งใส ทั้งในชีวิตด้านหน้าที่การงานและชีวิตส่วนตัว มีคุณวาจา คุณกริยา มีวาทศิลป์ ไม่โกหก ไม่กลับกลอก ไม่ปลิ้นปล้อน สามารถพูดจาสื่อสารได้ดีกับบุคคลในทุกระดับ

4.2.2 การเป็นนักการเมืองที่ดีต้องมีความผูกพันทางอุดมการณ์ (Ideological commitment) กล่าวคือ นักการเมืองที่ดีจำเป็นต้องมีจิตวิญญาณของประชาธิปไตย เข้าใจว่าประชาธิปไตยนั้นเป็นกรรมวิธี (Means) เพื่อจุดมุ่งหมายบางอย่าง และในขณะเดียวกันก็ยังเป็นสิ่งที่มีเป้าหมายอันปลาย (End) ที่มีคุณค่าในตัวเอง เป็นผู้ที่ปฏิบัติตามกรอบกติกาเพื่อรักษาไว้ซึ่งกระบวนการประชาธิปไตยรวมทั้งมีคุณประโยชน์ในการทำงานเพื่อส่วนรวมด้วยความเสียสละ

4.2.3 การเป็นนักการเมืองที่ดีต้องมีจริยธรรมทางการเมือง (Political ethics) กล่าวคือ นักการเมืองที่ดีต้องไม่เห็นแก่ตัว มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความตื่นตระหนกน้อยเมื่อต้องเผชิญสถานการณ์เฉพาะหน้า และที่สำคัญมีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ จริงใจต่อประชาชนและประเทศชาติ มีจริยธรรมและมีศีลธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจริยธรรมและจรรยาบรรณทางการเมือง ไม่ทำลายหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย ไม่ฉ้อราษฎร์บังหลวง และไม่มุ่งกอบโกยผลประโยชน์โดยใช้ตำแหน่งอำนาจที่ครองอยู่

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าหากพยาบาลวิชาชีพมีคุณสมบัติของการเป็นนักการเมืองที่ดี จะมีความเหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ในการทำงานของตนและการพัฒนาของประเทศชาติ ซึ่งนำไปสู่การ

ได้รับการเลือกตั้งอันถือเป็นกระบวนการสรรหาผู้ปกครองหรือรัฐบาลโดยสันติวิธี และมีคุณประโยชน์อย่างยิ่งในการบริหารประเทศให้เข้ารับตำแหน่งนักรการเมือง

4.3 พยาบาลวิชาชีพกับการเป็นนักรการเมือง

การเมืองมีส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพของทุกคน (นาถะ ดวงวิชัย, 2551) เช่นเดียวกับวิชาชีพพยาบาลที่รัฐได้กำหนดให้พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติงานภายใต้กฎหมายวิชาชีพ โดยมีสภาการพยาบาลเป็นองค์กรที่รับผิดชอบควบคุม กำกับ และดูแลการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพให้ได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ อย่างไรก็ตาม พยาบาลวิชาชีพที่เป็นประชาชนของประเทศไทยซึ่งมีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยได้กำหนดให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ ดังนั้น พยาบาลวิชาชีพจึงควรมีส่วนร่วมทางการเมืองเช่นเดียวกับในประเทศอื่นๆที่ใช้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองเช่นกัน

4.3.1 การเป็นนักรการเมืองของพยาบาลวิชาชีพในต่างประเทศ

ในประเทศสหรัฐอเมริกา พยาบาลวิชาชีพได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 โดยในระยะแรกพยาบาลมีการจัดตั้งองค์กรวิชาชีพเพื่อร่วมกันเสนอแนะนโยบายสุขภาพและนโยบายเชิงวิชาชีพพยาบาล ต่อมาในปี ค.ศ. 1980 พยาบาลบางส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นนักเคลื่อนไหวหรือนักกิจกรรมทางการเมือง (Nurse activists) เพื่อรณรงค์หรือต่อต้านนโยบายบางเรื่องที่ประชาชนหรือกลุ่มวิชาชีพสุขภาพได้รับผลกระทบทางลบ เช่น การกำหนด Medicaid และ Medicare ในประเทศสหรัฐอเมริกา และในปัจจุบัน พยาบาลในประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา และออสเตรเลียได้เข้ามามีส่วนร่วมในฐานะนักรการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (Nurse politicians) เช่น Mary Ann Dailey (Larson, 2014), Bethany Lyttle (Lyttle, 2011), Cathy McLeod (Larson, 2014) และ Gail Gago (Leavitt, 2007) เป็นต้น ซึ่งพยาบาลที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะนักรการเมืองเหล่านี้ได้ใช้องค์ความรู้ทางการพยาบาล สุขภาพ และประสบการณ์การทำงานทางด้านสุขภาพของตนในการกำหนด และเสนอแนะนโยบายสุขภาพ และนโยบายเชิงวิชาชีพพยาบาล ดังนี้

1) นโยบายสุขภาพ พยาบาลวิชาชีพที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะนักรการเมืองได้ใช้องค์ความรู้ทางการพยาบาล สุขภาพ และประสบการณ์การทำงานทางด้านสุขภาพของตนในการกำหนด เสนอแนะนโยบายสุขภาพและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ อาทิ Mary Ann Dailey พยาบาลวิชาชีพในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของมลรัฐ Pennsylvania ประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ได้ใช้ความรู้ทางด้านสุขภาพและการพยาบาลในการร่างกฎหมายหรือนโยบายทางด้านสุขภาพ และแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อสุขภาพของประชาชนในรัฐ Pennsylvania (Larson, 2014)

และ Bethany Lyttle พยาบาลเวชปฏิบัติสาขากุมารเวชศาสตร์ซึ่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาของมลรัฐ Wisconsin เป็นผู้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายสุขภาพและระบบการให้บริการสุขภาพของประเทศสหรัฐอเมริกา การดูแลเด็กอนุบาล และการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการระบบการศึกษาของเด็กอนุบาล (Lyttle, 2011)

2) นโยบายเชิงวิชาชีพพยาบาล พยาบาลวิชาชีพที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะนักการเมืองนอกจากจะใช้องค์ความรู้ทางการพยาบาล สุขภาพ และประสบการณ์การทำงานทางด้านสุขภาพของตนในการกำหนด และเสนอแนะนโยบายสุขภาพแล้ว ยังมีส่วนในการเสนอหรือพัฒนาวิชาชีพพยาบาลด้วย อาทิ Cathy McLeod พยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนและผู้บริหารทางการพยาบาล ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของเมือง Kamloops-Thompson-Cariboo ประเทศแคนาดาถึง 2 สมัย และได้ใช้ความรู้ทางการพยาบาลในการพัฒนานโยบายที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตและสถานะของผู้พิการ และยังคงดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ และสวัสดิการของประชาชน รวมถึงการพัฒนาวิชาชีพพยาบาล (Larson, 2014) และ Gail Gago สมาชิกวุฒิสภาและอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชาวออสเตรเลีย ได้ใช้ความรู้และประสบการณ์การเป็นพยาบาลผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตเวชในการดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยใช้ความรู้ทางการพยาบาลผู้ป่วยจิตเวชในการปฏิบัติงานเป็นรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบงานด้านสุขภาพจิตและสารเสพติดของประเทศออสเตรเลีย อีกทั้งยังมีบทบาททางการร่างกฎหมาย นโยบายสุขภาพ และพัฒนาการศึกษาของประเทศออสเตรเลีย และส่งเสริมการมีบทบาทของพยาบาลวิชาชีพในการปฏิบัติงานทางด้านจิตเวชด้วย (Leavitt, 2007)

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าพยาบาลวิชาชีพในต่างประเทศให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 โดยเริ่มจากการรวมกลุ่มกันในรูปแบบของสมาคมวิชาชีพเสนอแนะนโยบายสุขภาพต่อรัฐบาล ต่อมาพยาบาลวิชาชีพเข้าไปเคลื่อนไหวทางการเมือง เช่น เป็นนักกิจกรรมรณรงค์นโยบายสุขภาพที่มีประโยชน์ต่อประชาชนหรือต่อต้านนโยบายสุขภาพที่ทำให้ประชาชนเสียประโยชน์ เป็นต้น และในที่สุดได้มีพยาบาลวิชาชีพอีกกลุ่มหนึ่งที่เข้าไปเป็นนักการเมืองเพื่อผลักดันนโยบายสุขภาพที่ควรจะเป็นแก่รัฐบาล เนื่องจากการเสนอแนะนโยบายในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพและการพยาบาลหรือนักวิชาการอย่างเดียว อาจไม่สามารถทำให้นโยบายสุขภาพได้รับความสนใจเท่ากับการเป็นนักวิชาการและนักการเมืองที่เข้าไปอภิปรายข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพประชาชนได้ในสภาผู้แทนราษฎร หรือรัฐสภา ซึ่งจะทำให้นโยบายสุขภาพต่างๆผ่านมติความเห็นชอบของสภาดังกล่าวได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น (Lyttle, 2011; Bishop, 2010; Oestberg, 2012) สำหรับในประเทศไทย จากการทบทวนวรรณกรรมและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีพยาบาลส่วนหนึ่งเข้ามาเป็นนักการเมือง แต่ยังไม่มียางานวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานเชิงวิชาชีพของพยาบาล

กลุ่มนี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติม พบว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 12 รายที่เข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองในระดับประเทศ โดยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 9 ราย สมาชิกวุฒิสภา 3 ราย ทั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการสัมภาษณ์นักร้อง เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลเบื้องต้นในบทบาทหน้าที่และการดำเนินงานทางการเมืองของพยาบาลวิชาชีพกลุ่มนี้

4.3.2 การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพในประเทศไทย

จากการสัมภาษณ์นักร้องพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 3 ราย ในช่วงเดือนกันยายน ถึง ตุลาคม พ.ศ. 2558 พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ในประเด็นดังต่อไปนี้ 1) กลยุทธ์ในการเป็นนักการเมืองที่ดี เมื่อพยาบาลวิชาชีพได้ก้าวเข้ามาสู่ตำแหน่งทางการเมืองแล้ว ต่างก็มีกลยุทธ์มากมาย ในการทำงานทางการเมืองของตนเอง เพื่อให้ตนเป็นนักการเมืองที่ดี ประกอบด้วย 1.1) การเป็นสมาชิกผู้เปี่ยมไปด้วยความซื่อสัตย์ของพรรคการเมือง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง พยาบาลวิชาชีพจะเป็นสมาชิกผู้มีความซื่อสัตย์ในการครองงาน เพราะวิชาชีพพยาบาลปลูกฝังให้เป็นคนซื่อสัตย์ 1.2) ใช้การดูแลแบบองค์รวมดูแลประชาชนทั้งทางด้านสุขภาพและเรื่องอื่นๆ การมีความรู้ด้านการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมทำให้สามารถดูแลประชาชนได้เมื่อลงพื้นที่ และมองทุกอย่างรอบด้านยามเกิดปัญหา 2) การมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของนโยบายทางสุขภาพที่ดีขึ้น พยาบาลวิชาชีพเป็นตัวแทนของวิชาชีพทางสุขภาพซึ่งมีความรู้ทางด้านสุขภาพจึงมีอิทธิพลในการกำหนดหรือเปลี่ยนแปลงนโยบายทางสุขภาพให้ดีขึ้นได้ และ 3) การสนับสนุนส่งเสริมวิชาชีพการพยาบาล ประกอบด้วย 3.1) การผลักดันการตราพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 และ พ.ศ. 2540 โดยการประสานงานกับสภาการพยาบาล และนำเสนอเข้าคณะรัฐมนตรีเพื่อการตราพระราชบัญญัติฯ 3.2) การเรียกร้องตำแหน่งของพยาบาลวิชาชีพให้เพียงพอในระบบสุขภาพ การมีบทบาทอย่างมากในการเข้าไปเป็นประธานคณะกรรมการวิชาการ หรือเป็นคณะกรรมการวิชาการในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนอัตรากำลังสาขาพยาบาลศาสตร์ ซึ่งสามารถช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ดียิ่งขึ้นและ 3.3) การให้ความช่วยเหลือแก่พยาบาลวิชาชีพที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการบริหารของผู้บังคับการพยาบาลหรือองค์การสุขภาพ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า พยาบาลวิชาชีพเมื่อเข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะนักการเมืองจะมีบทบาทหน้าที่ทั้งในส่วนของพัฒนาประเทศควบคู่ไปกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพพยาบาลร่วมด้วย

4.3.3 การพัฒนาตนเองในการเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ

จากการทบทวนวรรณกรรม เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์นำร่อง สามารถสรุปได้ว่า พยาบาลวิชาชีพเมื่อเข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะนักการเมืองจะมีการพัฒนาตนเองเพื่อเรียนรู้งานทางด้านการเมือง โดยมีการพัฒนาตนเองตามแนวคิดทฤษฎีของการพัฒนาตนเองดังต่อไปนี้

การพัฒนาตนเองถือเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองของบุคคล โดยบุคคลรู้จักเรียนรู้ตนเอง มีความอิสระในการเรียนรู้ ทั้งในระดับความคิด จิตใจ และทักษะ ซึ่งเกิดจากการที่บุคคลมีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงตนเอง เพื่อก้าวสู่สิ่งใหม่ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพ เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ของตน (Boydell, 1985; Megginson & Pedler, 1992) ดังเช่นพยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้มีการพัฒนาตนเองเพื่อก้าวสู่การเป็นนักการเมือง และสามารถปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองของตนได้อย่างมีศักยภาพ ทั้งนี้ แนวคิดในการพัฒนาตนเองได้มีผู้ที่เสนอแนวคิดไว้อย่างหลากหลาย แต่ผู้วิจัยจะได้นำเสนอแนวคิดไว้ในการศึกษาในครั้งนี้ 2 แนวคิดดังต่อไปนี้

1) การพัฒนาตนเองตามแนวคิดของ Boydell การพัฒนาตนเองตามแนวคิดของ Boydell (1985) โดยกล่าวว่า ความเชื่อพื้นฐานของคนในการพัฒนาตนเองเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้ตนเองสามารถพัฒนาตนเองจนประสบผลสำเร็จ และผลของการพัฒนาตนเอง แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ (1) ด้านสุขภาพ (Health) คือ บุคคลต้องมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่สมบูรณ์ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับความคิด เปิดใจกว้างยอมรับความคิดของผู้อื่น สามารถปรับความคิดได้โดยพิจารณาได้ทั้งรายละเอียดและภาพรวม มีมาตรฐานส่วนบุคคล ค่านิยม จริยธรรม ความเชื่อทางปรัชญา ศาสนาและจิตวิญญาณ ส่วนระดับที่สอง คือ ระดับความรู้สึก ตระหนักและยอมรับความรู้สึกบูรณาการ ให้ความสมดุลง่ายใน ภายนอก และระดับที่สาม คือ ระดับความมุ่งมั่น ต้องมีความสมดุลง่ายระหว่างความคิด ความรู้สึก ความมุ่งมั่น คิดก่อนลงมือทำ (2) ด้านทักษะ (Skill) พัฒนาทักษะด้านสมอง และการสร้างสรรค์ ความคิดในหลายรูปแบบ รวมทั้งความทรงจำ ความมีเหตุผล ความรู้ในงาน เทคนิคต่างๆแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับความคิด เป็นทักษะทางจิตใจ และความคิดรวบยอด ระดับที่สอง คือ ระดับความรู้สึก เป็นทักษะทางสังคม ด้านศิลปะ การแสดงออก โดยต้องนำความรู้สึกของตนเข้าร่วมกับสถานการณ์นั้น สามารถแสดงออกได้จากการกระทำ ไม่ใช่แค่การรับรู้ และระดับที่สาม คือ ระดับมุ่งมั่น มีทักษะทางเทคนิค ทักษะทางด้านการทำงาน ทักษะทางกายภาพ ซึ่งสามารถปฏิบัติได้เป็นอย่างดี (3) ด้านการกระทำ (Action) เป็นการปฏิบัติสิ่งต่างๆให้ลุล่วง โดยมีแรงบันดาลใจหรือความกล้าหาญที่จะทำ และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยไม่รอคำสั่ง แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับความคิด มีความสามารถที่จะเลือก เสียสละ หรือปฏิเสธได้ ระดับที่สอง คือ ระดับความรู้สึก

มีความสามารถในการจัดการ รู้ความหมาย และสามารถเปลี่ยนสภาพความไม่สมหวัง ให้เป็นความเข้มแข็ง สามารถทนทุกข์ที่เกิดขึ้นและสามารถสู้ต่อไป และระดับที่สาม คือ ระดับความมุ่งมั่น เริ่มมีการกระทำ มีส่วนร่วม จัดการด้วยตนเองได้ เมื่อเกิดปัญหาไม่ยอมแพ้แต่กลับพยายามต่อไป เรียนรู้จากประสบการณ์ที่ไม่สมหวัง มุ่งกระทำให้สำเร็จ (4) ด้านเอกภาพ (Identity) เป็นการยอมรับข้อดีข้อเสียของตนเองด้วยความพึงพอใจในความสามารถ และพยายามแก้ไขปรับปรุงให้ดีที่สุด แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับความคิด มีความรู้ ยอมรับ รู้จัก เข้าใจตนเอง ระดับที่สอง คือ ระดับความรู้สึก ยอมรับตนเอง และระดับความมุ่งมั่น มีแรงผลักดันตนเอง มีเป้าหมายและมีจุดประสงค์ในชีวิต

วงจรการพัฒนาดตนเองตามแนวคิดของ Boydell (1985) มีดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 วงจรการพัฒนาเริ่มต้นด้วยสิ่งทำให้เกิดความวิตกกังวลอย่างแท้จริง อาจเป็นปัญหา หรืองาน ซึ่งเป็นสิ่งที่แปลกใหม่ ยุ่งยาก สิ่งที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดหวัง

ขั้นที่ 2 การใช้ความคิดเกี่ยวกับปัญหา หรือสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นการค้นหาคำอธิบายหาหนทางที่เป็นไปได้ บางครั้งอาจต้องนำไปถกปัญหากับบุคคลอื่นด้วย

ขั้นที่ 3 แนวคิดการพัฒนา หรือการคิดใหม่ รวมทั้งการรับรู้ภายในตน และสิ่งรอบตัวใหม่ ขึ้นกับความคิด ความรู้สึก และความมุ่งมั่น ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นพร้อมกัน หรืออย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ การใช้ความคิดจะนำไปสู่วิธีการใหม่

ขั้นที่ 4 การนำแนวทางการพัฒนามาปฏิบัติ โดยการลองนำความคิดใหม่ไปใช้ ใช้ความรู้สึกนึกคิด อย่างมีจุดมุ่งหมาย ถ้าสถานการณ์นั้นผ่านไปได้ด้วยดี นั่นแสดงว่าเกิดการพัฒนาขึ้นแล้ว

ในการพัฒนาดตนเองตามแนวคิดของ Boydell (1985) นั้น ถือว่าการพัฒนาดตนเองเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งเสริมให้ตนเองสามารถพัฒนาดตนเองจนประสบความสำเร็จได้ ในการพัฒนาดตนเองนั้นเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง ปรับตัวส่วนบุคคล ทั้งในด้านสุขภาพ ด้านทักษะในการพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ด้านการกระทำในการลงมือปฏิบัติสิ่งต่างๆให้ลุล่วง และในด้านเอกภาพ ในการยอมรับข้อดีข้อเสียของตนเอง และพร้อมที่จะปรับปรุงตน ซึ่งในการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เป็นการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ดีขึ้น นำไปสู่วิธีการใหม่ๆ ซึ่งพบว่าในการเปลี่ยนผ่านตำแหน่งจากบทบาทหนึ่ง สู่บทบาทหนึ่งบุคคลจะต้องมีการพัฒนาดตนเอง เพื่อส่งเสริมให้ตนเองสามารถปฏิบัติในบทบาทได้อย่างประสบผลสำเร็จ

2) การพัฒนาดตนเองตามแนวคิดของ Megginson & Pedler แนวคิดการพัฒนาดตนเองของ Megginson & Pedler (1992) มีลักษณะเป็นกระบวนการ 7 ขั้นตอน ดังนี้

(1) ความปรารถนาในการเรียนรู้ (Desire to learn) หมายถึง การพัฒนาดตนเองนั้นเริ่มจากการที่บุคคลมีความต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับงานและองค์การ ทั้งนี้ ความก้าวหน้าในการ

ทำงานจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้เลยหากบุคคลไม่มีความต้องการที่จะพัฒนาตนเอง บุคคลที่มีความต้องการที่จะเรียนรู้จะรู้ว่าตนเองต้องการเรียนรู้สิ่งใด ด้านใด

(2) การวินิจฉัยในตนเอง (Self-diagnosis) หมายถึง การที่บุคคลที่มีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองจำเป็นจะต้องสำรวจวิเคราะห์ตนเอง เพื่อให้ทราบถึงจุดเด่นและจุดบกพร่องของตนเองและนำจุดบกพร่องนั้นมาปรับปรุงแก้ไข

(3) การกำหนดเป้าหมาย (Goal setting) หมายถึง เมื่อบุคคลทำการวิเคราะห์สำรวจตนเองเสร็จแล้ว บุคคลจะทราบถึงเป้าหมายในการพัฒนาตนเองว่า บุคคลมีความต้องการที่จะก้าวหน้าขึ้นอย่างไรบ้าง ความคิดที่ต้องการจะทำต่อไปคืออะไร และเขียนเป้าหมายไว้ ถ้าเป็นไปได้ ควรกำหนดระยะเวลาในการประเมินตนเองหรือความก้าวหน้าของตนเอง ซึ่งขึ้นอยู่กับสิ่งที่ต้องการการเรียนรู้

(4) การสรรหาทรัพยากรที่เหมาะสม (Finding appropriate resource) หมายถึง ภายหลังจากที่บุคคลได้เป้าหมายแล้ว บุคคลจะสามารถกำหนดวิธีการที่จะทำให้บรรลุผลสำเร็จนั้นๆ โดยการศึกษาหาความรู้ในรูปแบบต่างๆกัน และการค้นหาแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์หรือทรัพยากรที่เหมาะสมสำหรับตนเอง แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ต้องการการเรียนรู้

(5) การสรรหาเพื่อน (Recruit of other people) หมายถึง การสรรหาหรือการแสวงหาความช่วยเหลือและการสนับสนุนจากบุคคลอื่น เพื่อช่วยให้ความพยายามของการพัฒนาตนเองประสบผลสำเร็จ ซึ่งเราเรียกบุคคลเหล่านี้ว่า เพื่อน เช่น เพื่อนร่วมงาน เพื่อนที่มีทักษะความชำนาญ หรือผู้เชี่ยวชาญซึ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้ถึงวิธีการในการสร้างเครือข่ายกับเพื่อนเหล่านี้ ในการช่วยเหลือให้บรรลุผลสำเร็จในเป้าหมาย รวมทั้งการได้รับข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งเป็นการเรียนรู้โดยได้รับข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อน

(6) ความอดทนและความพยายาม (Strickability & perseverance) หมายถึง ในระหว่างการเรียนรู้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ที่ต้องการพัฒนาตนเอง จะต้องมีความพากเพียรพยายามมานะอดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ต้องเผชิญ ทุ่มแถมและใช้เวลาที่มีอยู่ให้คุ้มค่าไม่ให้สูญเปล่าเพื่อให้บรรลุความสำเร็จในที่สุด

(7) การประเมินผลด้วยตนเอง (Evaluation) หมายถึง การประเมินตนเองกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ ผลของการกระทำเป็นอย่างไร บรรลุเป้าหมายที่ต้องการหรือไม่ มีการเปลี่ยนแปลงใดเกิดขึ้นกับตนเองบ้าง ซึ่งอาจทำได้จากการให้คะแนนตนเอง และตั้งเป้าหมายใหม่เพื่อพัฒนาตนเองต่อไป

จากการทบทวนวรรณกรรมแนวคิดการพัฒนาตนเอง พบว่า การพัฒนาตนเองถือเป็นการเปลี่ยนแปลงตนเองในทางที่ดีขึ้นด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง ซึ่งผู้ที่พัฒนาตนเองจะเป็นผู้

ตัดสินใจในการพัฒนาตนเองผ่านกระบวนการและวิธีการต่างๆ ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้มีการพัฒนาตนเองเพื่อการทำงานทางการเมืองของตน และการปรับตนเองเพื่อเข้าสู่บทบาทใหม่ในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้ การเป็นนักการเมืองและการพัฒนาตนเองของพยาบาลวิชาชีพเพื่อการทำงานทางการเมืองนั้นยังได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวอีกด้วย

4.3.4 การสนับสนุนจากครอบครัว (Family Support)

การสนับสนุนจากครอบครัว นับว่าเป็นส่วนหนึ่งของการสนับสนุนทางสังคม (Social support) ซึ่งหมายถึง การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในด้านความช่วยเหลือทางด้านข้อมูล ข่าวสาร วัตถุประสงค์ของ หรือการสนับสนุนทางด้านจิตใจจากผู้ให้การสนับสนุน ซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือกลุ่มคน และเป็นผลให้ผู้รับได้ปฏิบัติหรือแสดงออกทางพฤติกรรมไปในทางที่ผู้รับต้องการ แรงสนับสนุนทางสังคมอาจมาจากบุคคลในครอบครัว เช่น พ่อแม่ พี่น้อง เพื่อนบ้าน ผู้นำชุมชน เพื่อนร่วมงาน เพื่อนนักเรียน ครู เจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมถือเป็นกระบวนการทางสังคมที่มีความสำคัญต่อบุคคลเป็นอย่างมาก (King et al., 1996)

1) องค์ประกอบของการสนับสนุนจากครอบครัว

Blankfeld และ Holahan (1996) ได้ศึกษาองค์ประกอบของการสนับสนุนจากครอบครัวจำนวน 3 องค์ประกอบ และให้นิยามแต่ละองค์ประกอบไว้ดังนี้

(1) ความผูกพันอย่างแน่นแฟ้น (Cohesion) คือ การที่สมาชิกในครอบครัวมีการช่วยเหลือ และสนับสนุนเกื้อกูลกัน

(2) การแสดงออก (Expressiveness) คือ การที่สมาชิกในครอบครัวสามารถแสดงออกทางความคิด ความรู้สึก และการกระทำได้อย่างเปิดเผย

(3) การมีความขัดแย้งในครอบครัวระดับต่ำ (Low conflict) คือ การที่สมาชิกในครอบครัวมีปัญหาขัดแย้งกันในครอบครัว และแสดงออกถึงความโกรธต่ำ

2) ประเภทของการสนับสนุนจากครอบครัว

King et al. (1996) ได้เสนอประเภทของการสนับสนุนของครอบครัวว่า ประกอบด้วยการสนับสนุน 2 ด้าน ได้แก่

(1) การสนับสนุนด้านอารมณ์ (Emotional sustenance) คือ การที่สมาชิกในครอบครัวมีทัศนคติ และพฤติกรรมที่เป็นการกระตุ้นและส่งเสริม เข้าใจ เอาใจใส่ ให้กำลังใจกัน เต็มใจที่จะรับฟังสนทนา ให้คำแนะนำ และมีทัศนคติเชิงบวก รวมถึงดูแล ห่วงใย ให้ความสนใจในสิ่งที่สมาชิกทำอยู่

(2) การสนับสนุนด้านทรัพยากร (Instrumental support) คือ การที่สมาชิกในครอบครัวแสดงทัศนคติ และพฤติกรรมในการจะช่วยเหลือครอบครัวด้านสิ่งของ เงินทอง หรือแรงงาน รวมถึงมีความเต็มใจที่จะแบ่งเบาภาระในบ้าน

จากการทบทวนวรรณกรรม เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์นำร่อง การสนับสนุนจากครอบครัวของพยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัวคอยช่วยเหลือกันทั้งในด้านของทรัพยากร และจิตใจให้แก่พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คอยให้ทุนสนับสนุนจุนเจือกัน มีความผูกพันกัน คอยดูแลเอาใจใส่ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน ให้คำปรึกษาให้กำลังใจกัน และให้การยอมรับกันโดยปราศจากเงื่อนไขจนทำให้พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและทำงานทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพตามบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพที่เป็นนักการเมือง

4.3.5 บทบาท/หน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพที่เป็นนักการเมือง

จากการทบทวนวรรณกรรม เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์นำร่อง สามารถสรุปได้ว่า พยาบาลวิชาชีพเมื่อเข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะนักการเมืองจะมีบทบาทหน้าที่ทั้งในส่วนของการพัฒนาประเทศควบคู่ไปกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพพยาบาลร่วมด้วย ดังต่อไปนี้

1) การมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายสุขภาพ พยาบาลวิชาชีพในฐานะการเป็นตัวแทนของวิชาชีพทางสุขภาพ ผู้ซึ่งมีความรู้ทางด้านสุขภาพจะเป็นผู้มีอิทธิพลอย่างยิ่งในการกำหนดหรือเปลี่ยนแปลงนโยบายทางสุขภาพให้ดีขึ้น โดยการประยุกต์ใช้ความรู้และประสบการณ์ทางด้านสุขภาพ หรือการพยาบาลในการเสนอนโยบายสุขภาพ หรือการพัฒนานโยบายสุขภาพต่างๆ ซึ่งการดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะนักการเมืองจะทำให้มีส่วนร่วมในกระบวนการของนโยบายสุขภาพทุกกระบวนการ (Hunter, 1993) และก่อให้เกิดการนำประสบการณ์และความรู้ทางการพยาบาลมาใช้ในการพัฒนาประเทศอย่างสูงสุด

2) การสนับสนุนส่งเสริมวิชาชีพพยาบาล พยาบาลวิชาชีพในฐานะของนักการเมือง นอกจากจะมีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาประเทศในเรื่องต่างๆแล้ว พยาบาลกลุ่มนี้ยังคอยให้ความช่วยเหลือสนับสนุนวิชาชีพพยาบาล อาทิ การผลักดันการตราพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ การเรียกร้องตำแหน่งของพยาบาลวิชาชีพให้เพียงพอในระบบสุขภาพ การเข้าไปเป็นประธานคณะกรรมการ หรือเป็นคณะกรรมการในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนอัตรากำลังพยาบาล เป็นต้น (พรจันท์ สุวรรณชาติ และบุญทิพย์ สิริธรงค์ศรี, 2551) โดยการใช้ตำแหน่งหน้าที่ในการเสนอร่างนโยบาย หรือประชุมหารือร่วมกับเครือข่ายทางการเมืองต่างๆ รวมไปถึงการล็อบบี้ใน

ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งนโยบายต่างๆ และการพัฒนาของวิชาชีพพยาบาล (Mason et. al., 1993)

3) การประยุกต์ใช้วิชาชีพพยาบาลในการดูแลประชาชน พยาบาลวิชาชีพเมื่อเข้าไปสู่การดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเป็นผู้ที่มีความโดดเด่น มีเอกลักษณ์เป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของประชาชน(Hunter, 1993) เนื่องจากพยาบาลวิชาชีพในฐานะของนักการเมืองจะใช้การดูแลแบบองค์รวมในการดูแลประชาชนทั้งทางด้านสุขภาพและเรื่องอื่นๆ โดยการมีความรู้ด้านการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมทำให้สามารถดูแลประชาชนได้เมื่อลงพื้นที่ (Larson, 2014) และมองทุกอย่างรอบด้านเมื่อเกิดปัญหาต่างๆ ทำให้สามารถนำเสนอแนะนโยบายต่างๆได้อย่างตรงตามสภาพของปัญหา และได้รับการยอมรับจากประชาชนในการปฏิบัติงานทางการเมือง (Betts, 2001)

4) การประยุกต์ใช้จรรยาบรรณวิชาชีพพยาบาลในการเป็นนักการเมือง จากข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในต่างประเทศและภายในประเทศ และการสัมภาษณ์นำร่อง พบว่า พยาบาลวิชาชีพเมื่อเข้าไปสู่การดำรงตำแหน่งทางการเมืองนอกจากจะเป็นผู้ที่มีความโดดเด่น มีเอกลักษณ์ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของประชาชนแล้ว ยังเป็นนักการเมืองผู้ยึดมั่นในจรรยาบรรณของการเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพพร้อมด้วย (Betts, 2001) โดยเฉพาะในเรื่องของความซื่อสัตย์ของพรรคการเมือง พยาบาลวิชาชีพจะเป็นสมาชิกผู้มีความซื่อสัตย์ในการครองงาน เพราะวิชาชีพพยาบาลปลูกฝังให้เป็นคนซื่อสัตย์ และยึดมั่นในความถูกต้อง คำนึงถึงสิทธิในความเป็นมนุษย์ของบุคคล และสิทธิขั้นพื้นฐานต่างๆของประชาชน (Warner , 2003)

จากการทบทวนวรรณกรรม เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการศึกษานำร่องดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ถึงบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานทางการเมืองเพื่อการพัฒนาของประเทศ ควบคู่ไปกับการพัฒนาวิชาชีพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพในฐานะของนักการเมือง ทั้งการส่งเสริมการออกพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ การจัดสรรอัตรากำลังของพยาบาลวิชาชีพ การเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางสุขภาพ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนวรรณกรรม และเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ พบว่ามีรายละเอียดที่ไม่เพียงพอ หรือรายงานการวิจัยใดที่เกี่ยวข้องกับการเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความน่าสนใจในการศึกษาถึงประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ โดยใช้แนวคิดของการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยาการตีความ เนื่องจากสิ่งที่บอกเล่าผ่านประสบการณ์ชีวิตที่แท้จริงนั้นถือเป็นความรู้ และเป็นการศึกษาถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง อันตั้งอยู่บนพื้นฐานของการตีความที่เกี่ยวข้องกับการเป็นอยู่ของมนุษย์ (อารีย์วรรณ อ่วมตานี, 2559)

5. การวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยาการตีความ

แนวคิดปรากฏการณ์วิทยามีด้วยกันหลากหลายแนวคิด ขึ้นอยู่กับแนวคิดของนักปรากฏการณ์วิทยาแต่ละคน โดยมีแนวคิดปรากฏการณ์วิทยาที่เป็นที่นิยม ได้แก่ แนวคิดปรากฏการณ์ของ Husserl ซึ่งเน้นในเรื่องของความสำคัญของสภาพที่เป็นจริง (Essence) การเข้าไปถึงส่วนที่อยู่เหนือความเป็นจริงสู่ความเป็นอุดมคติ กฎแห่งตรรกะและทำให้เกิดการขยายผลนำไปใช้วางกฎเกณฑ์ที่กว้างๆได้ (Streubert & Carpenter, 2011) แนวคิดปรากฏการณ์วิทยาของ Heidegger ซึ่งมีจุดเน้นที่ธรรมชาติของความจริง ธรรมชาติของสิ่งที่มีอยู่จริง (Ontological) และการแปลตีความ (Hermeneutic) มารวมไว้เข้าด้วยกัน ซึ่ง Heidegger ได้ให้ความหมายของปรัชญาแนวคิดของเขาว่าเป็นการศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยาที่นำไปสู่ความจริงที่ถูกค้นพบในระดับธรรมชาติของสิ่งที่เป็นจริงที่อยู่บนฐานของการแปลความ ตีความที่เกี่ยวกับการเป็นอยู่ของมนุษย์ (Spiegelberg, 1975 cited in Streubert & Carpenter, 2011)

Heidegger ให้ความสำคัญของปรากฏการณ์วิทยาโดยการมุ่งประเด็นถึง Ontological หรือความรู้ความจริง ในการพยายามทำความเข้าใจในธรรมชาติของมนุษย์ ทำให้สามารถนำไปสู่ความเป็นไปได้ของความเข้าใจ ให้การแปลความ ตีความนำไปสู่การเข้าใจในการให้ความหมายของมนุษย์ โดยใช้วิธีการของปรากฏการณ์วิทยาแบบตีความ (Hermeneutics phenomenology) ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของพลังแห่งความจริง (Ontological power) ของการเข้าใจและการแปลความ ตีความ ทำให้ธรรมชาติของความจริงและความหมายนั้นๆ ปรากฏการณ์ออกมาให้เห็นได้ การทำความเข้าใจเปรียบเสมือนวงล้อ ที่เริ่มจากการทำความเข้าใจ และนำไปสู่การให้ความหมายของการดำรงอยู่ของความจริงที่ปรากฏอยู่ทั้งหมด นำไปสู่การวิเคราะห์ความจริงที่ดำรงอยู่ ที่เป็นอยู่ ที่มีความเฉพาะเจาะจงลงไปอีก ซึ่งผลที่ได้ก็นำไปสู่ความเข้าใจในธรรมชาติของความจริงที่ดำรงอยู่นั้นทั้งหมด โดยเรียกกระบวนการนี้ว่า “Hermeneutics circle” (อารีย์วรรณ อ่วมตานี, 2559)

5.1 ลักษณะของปรากฏการณ์วิทยาการตีความ

แนวคิดของการตีความ (Hermeneutics) เปรียบเสมือนวิธีดำเนินการศึกษาในเชิงปรัชญา ไม่ใช่วิธีการในเชิงวิทยาศาสตร์ เป็นวิธีการแปลความตีความ (Interpretive method) ที่มีมากกว่าการพรรณนาสิ่งที่แสดงให้เห็น หรือการพยายามที่จะเปิดเผยความหมายที่ซ่อนเร้นอยู่ โดยการคาดเดาล่วงหน้าที่มีความสำคัญมากกว่าวิธีการที่ใช้ Hermeneutic phenomenology เป็นวิธีการดำเนินการศึกษามากกว่าจะเป็นทฤษฎี ดังนี้

5.1.1 เป็นการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจในธรรมชาติของปรากฏการณ์นั้นๆ จากคนใน (Insider view)

5.1.2 เป็นการศึกษาประสบการณ์ชีวิตของคน หรือกลุ่มคนในปรากฏการณ์ที่เฉพาะ

5.1.3 เป็นการศึกษาเพื่อหาแก่นของความหมายของประสบการณ์ชีวิตของคน กลุ่มคน

5.1.4 เป็นการศึกษาเพื่อให้เราเข้าใจโลกในสังคมของผู้ที่เราศึกษา

เอกลักษณ์ที่โดดเด่นของปรัชญาแนวคิดของ Heidegger คือ การมองเห็นถึงการทำงานของปรากฏการณ์วิทยาอันเปรียบเสมือนวิธีการ “Destruction” โดย Heidegger อธิบายว่า เหมือนกับการเปิดกล่องที่ใส่ของออกมาสำรวจดูแล้วทำการจัดใหม่ นอกจากนี้ Spiegelberg (1975 cited in Streubert & Carpenter, 2011) ได้ให้คำอธิบายเพิ่มเติมเพื่อความชัดเจนเกี่ยวกับ “Destruction” ดังนี้

5.1.5 เป็นการเปลี่ยนวิธีการมองสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นปกติในทุกๆ วันที่เป็นปัจจุบันและอดีต เสียใหม่โดยการมองให้ลึกซึ้งลงไปถึงความหมายของการดำรงอยู่ของสิ่งที่ปรากฏอยู่

5.1.6 เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ปลดปล่อยตัวเราเองจากความคิด ความเชื่อแบบเดิมๆ ในอดีตของเราเอง

5.1.7 เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ช่วยให้เราได้หลุดพ้นจากกรอบประเพณีที่ถือปฏิบัติมาแต่ก่อนซึ่งมีความเข้มงวด เพื่อช่วยให้เราได้มองเห็น, รับรู้, ตรวจสอบ, ความเป็นจริงของการดำรงอยู่ของเราได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงสามารถสรุปได้ว่าการศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา ตามแนวคิดของ Martin Heidegger เป็นการศึกษาปรากฏการณ์วิทยาเพื่อการทำความเข้าใจ เพื่อตีความ (Hermeneutic phenomenology) โดยเน้นการค้นหาเพื่อแปลความหมายของการมีชีวิตหรือการเป็นอยู่ในปรากฏการณ์นั้นๆ ของบุคคลที่มีความหมายต่อบุคคลนั้นๆ อย่างไร ดังนั้นการเข้าใจแนวคิดของความเป็นบุคคล จึงมีความสำคัญเพราะจะนำไปสู่แนวคิดในการเลือกใช้ปรัชญา เพื่อนำไปใช้เป็นระเบียบวิธีวิจัย โดยบุคคล (Person) จะเป็นผู้ให้ความหมายต่อปรากฏการณ์ตามความคิดความรู้สึกของตนเองซึ่งมีความแตกต่างจากความหมายของคนอื่นๆ นั่นคือ ประสบการณ์ของใครก็เป็นใครคนนั้น เป็นประสบการณ์เฉพาะและเป็นความจริงของบุคคลนั้น

5.2 ปรัชญาของปรากฏการณ์วิทยาการตีความ

ปรัชญาของปรากฏการณ์วิทยาตามแนวคิดของ Martin Heidegger เชื่อว่าบุคคลมีคุณลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

5.2.1 บุคคลเป็นผู้ที่มีโลกของตัวเอง (The person as having a world) หมายถึง บุคคลมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่ติดตัวเขามาตั้งแต่กำเนิด ไม่สามารถแยกจากกันได้ โดยสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งแวดล้อมในเชิงวัฒนธรรม ภาษา อายุ การศึกษา ค่านิยมทางสังคม และขนบธรรมเนียมประเพณีที่ถือปฏิบัติและสืบทอดกันมา ซึ่งบริบททางสังคมของบุคคลและเป็นภูมิหลังที่ติดตัวบุคคลนั้นมาโดยกำเนิดอันซึมซับอยู่ในตัวบุคคลที่เรารู้มาตั้งแต่เกิดและเชื่อว่าบุคคลไม่

สามารถแยกจากสิ่งแวดล้อมทางสังคมนั้นๆได้ บุคคลจะคุ้นชินกับกิจกรรมต่างๆ ที่ถูกกำหนดขึ้นในสังคมของตัวเองจนกลายเป็นแบบแผนในชีวิตประจำวันและเป็นความสัมพันธ์ที่บุคคลมีประสบการณ์อยู่ในปัจจุบัน

5.2.2 บุคคลเป็นผู้ให้คุณค่าและความหมายในแต่ละเรื่องแตกต่างกัน (The person as a being for whom things have significance and value) หมายถึง การให้คุณค่าและความหมายต่อเหตุการณ์หรือสิ่งใดก็ตามของบุคคลขึ้นอยู่กับภูมิหลังของสังคม วัฒนธรรม ภาษา ของแต่ละบุคคล ดังนั้น การที่จะทำความเข้าใจในการแสดงออก หรือความรู้สึกของบุคคล เราจึงจำเป็นต้องทำการศึกษาศักยภาพของบุคคลในบริบทของสังคมของบุคคลนั้น

5.2.3 บุคคลเป็นผู้แปลความหมาย (The person as self-interpreting) หมายถึง บุคคลให้ความหมายของประสบการณ์หรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามความคิด และความรู้สึกของตัวเอง ซึ่งอาจแตกต่างจากการแปลความหมายของบุคคลอื่นหรือความจริงจากทฤษฎี เป็นการแปลความตีความที่มาจากภูมิหลังด้านสังคม ภาษา และวัฒนธรรมของบุคคลนั้นๆ

5.2.4 บุคคลเป็นหน่วยรวม (The person as embodies) นั่นคือ รวมการให้ความหมาย ความคาดหวัง ความรู้สึกนึกคิด นิสัย แบบแผนการดำเนินชีวิตไว้ด้วยกันเป็นหนึ่งเดียว ไม่สามารถแยกคนออกเป็นส่วนๆ ได้โดยเชื่อว่า คนประกอบด้วย กาย จิต สังคม และต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ประสบการณ์ของบุคคลจึงเป็นประสบการณ์โดยรวม ที่มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันของทุกสิ่งในตัวบุคคลนั้น

5.2.5 บุคคลมีมิติของเวลา (The person in time) เวลาไม่ถูกแยกออกจากการดำรงอยู่ เวลาเป็นขอบเขตที่เป็นจริงของการวิเคราะห์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่ปรากฏอยู่ ดำรงอยู่ เวลาเป็นกรอบที่ใช้ในการอ้างอิงและเป็นกุญแจสำคัญที่นำไปสู่ความเข้าใจ เพราะในแต่ละช่วงเวลาที่ผ่านมาจะช่วยให้เกิดความเข้าใจถึงสิ่งที่ดำรงอยู่มากขึ้นเหมือนกับเป็น Setting หรือ Matrix ของการดำรงอยู่ของมนุษย์ ประสบการณ์ชีวิตของบุคคลจะเป็นอยู่ตามมิติของเวลา โดยความคิดในปัจจุบันของบุคคลจะได้รับอิทธิพลมาจากอดีต และส่งผลถึงอนาคตได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่บุคคลตระหนักและให้ความสนใจ ทำให้ได้เห็นภาพที่ชัดเจนของปรากฏการณ์ที่เฉพาะของการดำรงอยู่ของมนุษย์

ปรากฏการณ์วิหยาตามแนวคิดของ Martin Heidegger ยังเชื่อว่า โลกหรือสังคมของบุคคล เป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการเข้าใจ และเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความจริงของบุคคล การทำความเข้าใจเป็นกระบวนการที่บุคคลรับรู้ตระหนักในความเป็นไปได้ในสิ่งที่เกิดขึ้นจริง และนำไปสู่การสร้างความหมายของสิ่งนั้นๆ ที่เกิดขึ้นของบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้การศึกษาปรากฏการณ์วิทยาตามแนวคิดของ Martin Heidegger ยังได้ให้ความสำคัญต่อภาษา (Language) โดยอธิบายว่าการดำรงอยู่ในโลกมนุษย์ การพูดคุยเป็นเครื่องมือหลักของการสื่อสาร เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของมนุษย์ในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และเป็นการส่งผ่านข่าวสารที่เป็นอยู่ ณ ปัจจุบันขณะนั้น ซึ่งรวมถึงการได้ยิน การฟัง และการเงิบในบริบทที่มีการพูดคุยเกิดขึ้นนั้นจะบอกถึงใครเป็นคนพูด เขาพูดอะไร พูดกับใคร ในสถานการณ์ใด ซึ่งในทั้งหมดที่กล่าวมานี้มีความหมายอยู่ในตัวมันเอง และเมื่อนำการพูดคุยนั้นมาจัดระบบระเบียบของการแปลความ ดีความ ดังนั้น ผู้ที่จะศึกษาถึงปรากฏการณ์วิทยาจึงต้องใช้การสนทนาหรือการสื่อสารโดยทำความเข้าใจกับคำหรือภาษา ที่ผู้ให้ข้อมูลต้องการสื่อความหมาย จึงจะเข้าใจประสบการณ์ทั้งหมดของผู้ให้ข้อมูลได้

5.3 การดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา

การวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยาเป็นวิธีการวิจัยที่มีความเข้มงวด ถูกต้อง แม่นยำ ชับซ้อน และมีระบบของการสืบค้นหลายวิธี หลายขั้นตอนที่จะนำไปสู่การศึกษาวิจัย และมีหลายๆ ทางที่เป็นแนวทางที่เหมาะสมกับปรากฏการณ์ที่สนใจ (Spiegelberg, 1975 cited in Streubert & Carpenter, 2011) ขั้นตอนในการสืบค้นแบบปรากฏการณ์วิทยาที่นิยมมี 6 ขั้นตอน ดังนี้

5.3.1 การพรรณนาหรือบรรยายปรากฏการณ์ (Descriptive phenomenology)

ขั้นตอนนี้จะมีผลต่อการสำรวจ วิเคราะห์ และการบรรยายปรากฏการณ์โดยเฉพาะเจาะจงหรือพิเศษลงไป การบอกจุดมุ่งหมายของการนำเสนอ ส่วนนี้จะเป็นส่วนที่น่าสนใจมากเนื่องจากจะมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ประสบการณ์ชีวิตที่บุคคลให้ความสำคัญ โดยแบ่งออกเป็นสามย่อย 3 ส่วน ได้แก่

1) Intuiting ขั้นตอนนี้ นักวิจัยมีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วม ในขณะที่ทำการสืบค้นและเป็นกระบวนการที่นักวิจัยเริ่มต้นไปรับรู้เกี่ยวกับปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ หรือเหตุการณ์ที่ประทับใจโดยหลีกเลี่ยงการวิจารณ์ การประเมินผล หรือใช้ทัศนคติของตนเอง นักวิจัยจะเปรียบเสมือนเป็นเครื่องมือในการวิจัยในส่วนกระบวนการสัมภาษณ์ การเก็บรวบรวมข้อมูล รับฟัง การถอดความจากการคุยสัมภาษณ์

2) การวิเคราะห์ (Analyzing) ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์แยกแยะ จุดสำคัญของปรากฏการณ์ ภายใต้การสืบค้นในข้อมูลที่ได้มาและมีการแบ่งแยกข้อแตกต่างในส่วนประกอบที่สัมพันธ์กับปรากฏการณ์นั้นๆ

3) การบรรยาย (Describing) จุดประสงค์การบรรยายกระบวนการติดต่อสื่อสาร เพื่อนำไปสู่การเขียนและการบรรยายที่เป็นส่วนประกอบพิเศษของปรากฏการณ์เป็นการจัดหมวดหมู่

ของปรากฏการณ์ ซึ่งสิ่งที่นักวิจัยจะต้องหลีกเลี่ยงคือ การบรรยายก่อนเวลาอันสมควร ทำให้เกิดความคาดเคลื่อนได้ เพราะส่วนนี้จะเป็นส่วนที่ทำให้เกิดความสมบูรณ์ในการวิเคราะห์เหตุการณ์

5.3.2 สารสำคัญหรือแก่นของปรากฏการณ์ (Phenomenology of essence)

ขั้นตอนนี้จะมีผลต่อความเที่ยงของข้อมูลในการสืบค้นและกำหนดความเฉพาะของปรากฏการณ์ ขั้นตอนนี้จะมีความเกี่ยวข้องกับจินตนาการต่างๆ นอกจากนั้นยังจะมีผลต่อการทำให้สิ่งที่ศึกษาวิจัยชัดเจนเป็นรูปธรรมขึ้น ทำให้เข้าใจลึกซึ้งในโครงสร้างหรือส่วนประกอบที่สำคัญและสัมพันธ์กับปรากฏการณ์ ทำให้ปรากฏการณ์นั้นๆ น่าเชื่อถือขึ้น ซึ่งจะต้องทำต่อจากขั้นตอนที่ 1 ที่ได้กล่าวมาข้างต้น

5.3.3 การเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนขึ้นของปรากฏการณ์ (Phenomenology of appearance)

ขั้นตอนนี้เกี่ยวข้องกับการเฝ้าดูการที่ปรากฏการณ์นั้นปรากฏขึ้นมา ซึ่งนักวิจัยต้องเฝ้าดูในวิธีการที่แตกต่างกันเพื่อเห็นวัตถุนั้นแสดงสิ่งที่เป็นตัวมันออกมา ขั้นนี้จะเน้นความสนใจที่ปรากฏการณ์แสดงตัวออกมาเป็นข้อมูล

5.3.4 องค์ประกอบหรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ (Constitutive phenomenology)

หมายถึง ขบวนการที่ปรากฏการณ์ ปรากฏรูปร่างในจิตสำนึกตั้งแต่ความประทับใจครั้งแรกจนโครงสร้างสมบูรณ์

5.3.5 การลดทอนปรากฏการณ์ (Reductive phenomenology)

ภายใต้การสืบข้อมูลเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการพรรณนาที่บริสุทธิ์ที่สุด ผู้วิจัยต้องทำการตรวจสอบความลำเอียงส่วนตัว ข้อตกลงเบื้องต้น กลุ่มของความเชื่อ ขั้นตอนนี้เป็นการเตรียมวัตถุประสงค์ (Objectivity) ในวิธีการทางปรากฏการณ์วิทยา

5.3.6 การตีความปรากฏการณ์ (Hermeneutic phenomenology)

กรอบการตีความในปรากฏการณ์วิทยาเป็นการหาความสัมพันธ์และความหมายระหว่างความรู้และบริบท (Lincoln & Guba, 1994) การตีความในปรากฏการณ์เป็นวิธีการหนึ่งของปรากฏการณ์วิทยาในการให้ความหมายของปรากฏการณ์ มี 3 ขั้นตอนในขบวนการของปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความ (Hermeneutic phenomenology)

- 1) อ่านอย่างไม่เอาอะไรมานำใจไป ซึ่งนักวิจัยต้องอ่านเนื้อหาทั้งหมดแล้วรวบรวมความคิดเกี่ยวกับความหมายของมันสำหรับการวิเคราะห์ในอนาคต

- 2) การวิเคราะห์โครงสร้าง เป็นการตีความสิ่งที่อ่าน นักวิจัยต้องเปรียบเทียบและอภิปรายเนื้อหา

- 3) การตีความหมายสิ่งทั้งหมดที่ตามมาและเกี่ยวข้องกับการสะท้อนการตีความหมายการอ่านเพื่อความเข้าใจและข้อมูลที่ได้

5.4 กระบวนการในการตีความปรากฏการณ์

กระบวนการที่สำคัญของปรากฏการณ์วิทยาการตีความ (Hermeneutic phenomenology) ที่อธิบายโดย Streubert & Carpenter (2011) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

5.4.1 การอ่านคร่าวๆ (Naïve reading) นักวิจัยอ่านข้อความทั้งหมดเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยกับข้อความ และเริ่มสร้างความคิดเกี่ยวกับความหมายของข้อความเพื่อนำมาวิเคราะห์ต่อไป ในส่วนนี้ของการวิเคราะห์ข้อมูลจัดได้ว่าเป็นการอ่านบทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลที่แต่ละคน เพื่อให้ได้ความรู้สึกของข้อความทั้งหมด หลังจากนั้นนำความรู้สึกเกี่ยวกับข้อความมาจดบันทึกและหารือกัน การอ่านอย่างคร่าวๆจะนำความสนใจไปสู่ปรากฏการณ์

5.4.2 การวิเคราะห์โครงสร้าง (Structural analysis) เป็นขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการระบุรูปแบบของการเชื่อมต่อที่มีความหมาย ขั้นตอนนี้มักจะหมายถึงการอ่านเพื่อตีความ (Interpretive reading) หรือเป็นการเปรียบเทียบและหารือเกี่ยวกับข้อความร่วมกันของนักวิจัย ซึ่งขั้นตอนนี้กระทำโดยการแบ่งข้อความออกตามความหมายโดยสาระสำคัญยังคงเดิม ใส่หมายเลขให้กับแต่ละความหมาย เพื่อหาประเด็นที่มีร่วมกัน อย่างไรก็ตาม ข้อความบางส่วนและทั้งหมด จะมีการเปลี่ยนแปลงในระหว่างกระทำการวิเคราะห์ข้อมูล

5.4.3 การตีความโดยรวม (Interpretation of the whole) เกี่ยวข้องกับการสะท้อนจากการอ่านในเบื้องต้น ควบคู่ไปกับการอ่านเพื่อตีความ เพื่อให้แน่ใจว่ามีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อข้อค้นพบ จึงจำเป็นต้องอ่านหลายๆครั้งในระหว่างขั้นตอนนี้ หรือเป็นการตีความเพื่อแยกประเด็น และอธิบายประเด็นหลักและประเด็นย่อยของข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยปรากฏการณ์วิทยามักใช้หลายวิธีร่วมกัน เช่น การสัมภาษณ์ด้วยคำถามปลายเปิดร่วมกับการบันทึกเทป ซึ่งช่วยเพิ่มความถูกต้องในการรวบรวมข้อมูล นอกจากนี้ต้องมีการสังเกตร่วมด้วย เพื่อยืนยันความตรงของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ภายหลังจากสัมภาษณ์ควรถอดเทปและฟังเทปให้เร็วที่สุดเพื่อทราบว่ามีข้อมูลอะไรบ้าง และประเด็นใดบ้างที่ต้องสัมภาษณ์เพิ่มเติมในครั้งต่อไป เมื่อเก็บข้อมูลแล้วต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลไปด้วยตั้งแต่เริ่มแรกช่วงฟังคำบอกเล่า วิเคราะห์ว่าเกิดอะไรขึ้น มีความหมายว่าอย่างไร ผู้วิจัยควรเก็บข้อมูลให้ถึงจุดอิ่มตัวจึงจะถือว่าสำเร็จ ในการสัมภาษณ์นี้ต้องคำนึงถึง บริบทประสบการณ์กลุ่มตัวอย่าง เนื้อหาโครงสร้าง ประสบการณ์ และการสะท้อนความหมายออกมา

5.5 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปรากฏการณ์วิทยา

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปรากฏการณ์วิทยาจะเกิดขึ้นทันทีที่นักวิจัยเข้าไปในพื้นที่ศึกษาซึ่งหมายถึงการวิเคราะห์ข้อมูลและการตีความหมายข้อมูล ในการศึกษานี้ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทาง Max van Manen (1990) ซึ่งประกอบด้วย

5.5.1 กลับคืนสู่ธรรมชาติของประสบการณ์ชีวิตโดยการมุ่งไปยังปรากฏการณ์ กำหนดคำถามของปรากฏการณ์ และอธิบายข้อสมมติฐานอย่างละเอียดและก่อนที่จะทำความเข้าใจร่วมกัน

5.5.2 การตรวจสอบที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยปรากฏการณ์ การสร้างข้อมูล การใช้ประสบการณ์ของบุคคลให้เป็นเหมือนจุดเริ่มต้น แหล่งบันทึกคำโดยอัตโนมัติ การค้นหาสำนวนแบบเจ้าของภาษา การบรรยายประสบการณ์ที่ได้รับจากผู้ให้ข้อมูล สร้างการบรรยายประสบการณ์ในวรรณกรรมและวรรณกรรมทางด้านปรากฏการณ์วิทยา ศิลปะ ไปข้างหน้า

5.5.3 การสะท้อนปรากฏการณ์วิทยาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการวิเคราะห์ที่ใจความสำคัญที่ไม่ครอบคลุมถึงใจความสำคัญของด้านในการบรรยายชีวิตและโลก การแยกประโยคใจความที่สำคัญ ประกอบด้วย การแปลงภาษาและการรวบรวมใจความสำคัญที่บรรยายจากศิลปิน

5.5.4 การเขียนปรากฏการณ์วิทยาที่ประกอบด้วยความสนใจในการพูด ภาษา การเปลี่ยนแปลงของตัวอย่าง การเขียนและการเขียนซ้ำ

5.6 ความเข้มงวดของงานวิจัยปรากฏการณ์วิทยา

ความเข้มงวดของงานวิจัยปรากฏการณ์วิทยา ใช้การพิจารณาคุณภาพความน่าเชื่อถือของข้อมูลวิจัย (Guba & Lincoln, 1994) ได้แก่

5.6.1 ความน่าเชื่อถือ (Credibility) เป็นการสนับสนุนการอธิบายข้อสรุปและการแปลผลข้อสรุปมีความถูกต้อง คือ การตรวจสอบถึงความน่าเชื่อถือของข้อมูล ซึ่งมีหลายวิธีได้แก่ ระยะเวลาการอยู่ในสนามที่นานเพียงพอ (Prolong engagement) การสังเกตติดต่อกัน (Persistent observation) การตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) การตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer debriefing) การตรวจสอบโดยผู้ให้ข้อมูล (Member checking) และการวิเคราะห์ข้อมูลในแง่ลบ (Negative case analysis)

5.6.2 ความสามารถในการถ่ายโอน (Transferability) คือ การที่ผู้อ่านผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแล้ว สามารถเข้าใจเรื่องราวและมองเห็นภาพของประสบการณ์ดังกล่าวเหมือนเกิดขึ้นกับตนเอง

5.6.3 ความสามารถในการพึ่งพา (Dependability) โดยการให้ผู้อ่านและนักวิจารณ์ได้ใช้เกณฑ์การตรวจสอบต่อกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งหากผู้อ่านและนักวิจารณ์สามารถติดตามเรื่องราวได้อย่างเข้าใจ แสดงว่าการศึกษานั้นผ่านเกณฑ์ดังกล่าว ซึ่งอาจทำตรวจสอบโดยใช้หลายวิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูล การทำงานร่วมกับทีมวิจัยเพื่อลดความลำเอียงที่เกิดจากผู้วิจัยคนเดียว นักวิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล

5.6.4 ความสามารถในการยืนยัน (Confirmability) เกณฑ์นี้จะเกิดขึ้นได้เมื่อผ่านทั้ง 3 เกณฑ์มาแล้ว เป็นการตรวจสอบข้อมูลอย่างเป็นระบบโดยร่องรอยการตรวจสอบ (Audit trail)

เกณฑ์ที่ใช้ในการตรวจสอบความสามารถในการยืนยันได้แก่ การตรวจสอบจากข้อมูลดิบ ได้แก่ เทปบันทึกการสัมภาษณ์ การตรวจสอบการวิเคราะห์ข้อมูล ตรวจสอบกระบวนการวิจัย การตรวจสอบวัตถุประสงค์การวิจัยและความคาดหวังการวิจัย การตรวจสอบการพัฒนาเครื่องมือ นอกจากนี้อาจตรวจสอบโดยการให้ผู้อ่านตัดสินใจว่าข้อค้นพบที่เกิดขึ้นจากการวิจัยเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้หรือไม่

จากการทบทวนวรรณกรรมถึงการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยาการตีความสามารถสรุปได้ว่า การศึกษาแบบปรากฏการณ์วิทยา เป็นการศึกษาที่มีความเชื่อในประสบการณ์ชีวิตของบุคคล การวิจัยเชิงปรากฏการณ์วิทยาจะใช้ประสบการณ์เป็นการชี้นำที่มุ่งเน้นค้นหาคำถามที่เกี่ยวกับการทำความเข้าใจเกี่ยวกับประสบการณ์ ความรู้สึก เป็นการศึกษาสิ่งที่ปรากฏ คนที่อยู่เบื้องตันหลัง โดยสังเกตจากการกระทำ การพูด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการตีความ งานวิจัยเชิงปรากฏการณ์ที่ดีต้องตีความหมายให้ได้ตรงที่สุด ซึ่งเหมาะสมกับการนำมาใช้ในการศึกษาถึงประสบการณ์การเป็นนักรบการเมืองของพยาบาลวิชาชีพในวิจัยครั้งนี้

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาถึงการเป็นนักรบการเมืองหรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพยาบาลวิชาชีพในประเทศไทยมีการศึกษาอยู่เพียงจำนวนน้อย ซึ่งแตกต่างจากต่างประเทศที่มีการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพยาบาลวิชาชีพอย่างกว้างขวางทั้งในบทบาทในฐานะของการเป็นประชาชน การเป็นนักรบการเมือง หรือการเป็นนักรบการเมือง ดังต่อไปนี้

วิภาดา คุณาวิกติกุล และคณะ (2551) ทำการศึกษาถึงความรู้และการมีส่วนร่วมของพยาบาลวิชาชีพเกี่ยวกับนโยบายสุขภาพแห่งชาติโดยภาพรวมของประเทศจากกลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพจำนวน 2,121 คน ซึ่งในการศึกษาดังกล่าวมีข้อคำถามเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองส่วนใหญ่จะเป็นการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งคิดเป็นร้อยละ 98.1 รองลงมาคือการร่วมกิจกรรมทางการเมือง เช่น การรณรงค์ด้านสุขภาพร่วมเดินขบวน เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 13.6 การสมัครเป็นตัวแทนองค์กรทางการเมืองคิดเป็นร้อยละ 0.9 การสร้างเครือข่ายทางการเมืองคิดเป็นร้อยละ 0.7 และการตั้งกลุ่มต่อรองทางการเมืองคิดเป็นร้อยละ 0.5 ทั้งนี้ วิภาดา คุณาวิกติกุล และคณะ (2551) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า พยาบาลวิชาชีพเป็นผู้ที่สามารถสร้างความแตกต่างในด้านผลลัพธ์นโยบายสุขภาพ และมีอิทธิพลต่อนโยบายได้หลากหลายวิธีโดยผ่านกระบวนการทางการเมือง อาทิ การระบุปัญหาสุขภาพให้เป็นปัญหาเชิงนโยบาย การกำหนดนโยบายผ่านการร่างกฎหมายโดยอาศัยความร่วมมือกับสมาชิกสภานิติบัญญัติ การลอบบี้เจ้าหน้าที่รัฐบาลในระดับบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการดำเนินการด้าน

นโยบายสุขภาพ การยื่นคำร้องต่อศาลในการดำเนินกลยุทธ์ด้านนโยบายสุขภาพในนามของผู้บริโภค เป็นต้น

อุดมรัตน์ สวงศิริธรรม และคณะ (2553) ทำการศึกษาถึงความต้องการพัฒนาทักษะการมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสุขภาพแห่งชาติของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลเขตภาคใต้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเขตภาคใต้มีความต้องการพัฒนาทักษะด้านการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง โดยมุ่งเน้นการโน้มน้าวคนหรือลอบบี้และการพัฒนาพลังอำนาจในตนเอง และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 394 คนคิดเป็นร้อยละ 69.2 ไม่เคยมีประสบการณ์ในการร่วมรณรงค์ทางการเมือง โดยมีเพียง 175 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 30.76 ที่เคยมีประสบการณ์ในการร่วมรณรงค์ทางการเมือง

วิมาลา อินดั่ง (2556) ทำการศึกษาถึง ปัจจัยทำนายการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลเขตภาคเหนือ พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพยาบาลวิชาชีพในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ โดยพยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอยู่ในระดับสูง ด้านการรณรงค์หาเสียงอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการเข้าร่วมกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเมืองอยู่ในระดับต่ำ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการให้เงินสนับสนุนการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ด้านการติดต่อเจ้าหน้าที่รัฐ ด้านการประท้วง ด้านการเป็นคณะกรรมการชุมชน และด้านการทำงานด้านกิจกรรมชุมชนอย่างไม่เป็นทางการอยู่ในระดับไม่มีส่วนร่วม หรือมีส่วนร่วมอยู่ในระดับต่ำมาก

Farley (2004) ทำการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง และปัจจัยสนับสนุนการทำกิจกรรมทางการเมืองของพยาบาลวิชาชีพในรัฐวอชิงตัน ทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในรัฐวอชิงตันจำนวน 77 ราย ผลการศึกษาพบว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่างจะเป็นในลักษณะที่ค่อนข้างมีความกระตือรือร้นทางการเมือง (Somewhat politically active) คิดเป็นร้อยละ 40.2 ส่วนรูปแบบของการทำกิจกรรมทางการเมืองจะเป็นไปในลักษณะของการลงคะแนนในการเลือกตั้งระดับรัฐคิดเป็นร้อยละ 89.6 รองลงมาคือการลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้งระดับชาติ และระดับท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 88.3 และ 85.7 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีด้านการมีส่วนร่วมในการเสวนาทางการเมือง และลงชื่อเข้าร้องทุกข์หรือร้องเรียนปัญหาคิดเป็นร้อยละ 75.3 และ 61 ตามลำดับ

Lee (2005) ศึกษาการเคลื่อนไหวทางการเมืองของพยาบาลวิชาชีพในรัฐ Mississippi ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 108 ราย ผลการศึกษาพบว่า 1) พยาบาลวิชาชีพที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเชื่อว่าตนมีพลังอำนาจที่จะมีอิทธิพลต่ออนาคตด้านการพยาบาลและระบบสุขภาพเพียงร้อยละ 24 2) ปัจจัยด้านการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้สึกด้านพลังทางการเมืองของพยาบาลวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

3) พยาบาลวิชาชีพกลุ่มตัวอย่างต่างเห็นด้วยและค่อนข้างเห็นด้วยว่าการกระตือรือร้นหรือการตื่นตัวทางการเมืองเป็นบทบาทสำคัญของพยาบาลวิชาชีพคิดเป็นร้อยละ 56 4) พยาบาลวิชาชีพที่เป็นกลุ่มตัวอย่างยอมรับถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาระบบสุขภาพในประเทศสหรัฐอเมริกาคิดเป็นร้อยละ 91 5) พยาบาลวิชาชีพที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทราบถึงบุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งและผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งวุฒิสมาชิกทั้งในระดับมลรัฐและรัฐบาลกลางคิดเป็นร้อยละ 74 6) เพื่อน ครอบครัว และเพื่อนร่วมงานที่มีความกระตือรือร้นทางการเมืองมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ ($r=0.428$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 7) พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสมาคมพยาบาลในมลรัฐ Mississippi จะมีความกระตือรือร้นทางการเมืองมากกว่าที่ไม่เป็นสมาชิก คิดเป็นร้อยละ 63 8) พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกขององค์กรที่ทำงานทางการเมืองจะมีความกระตือรือร้นทางการเมืองมากกว่าพยาบาลวิชาชีพที่ไม่เป็นสมาชิก และ 9) แนวคิดด้านทุนทางสังคม ด้านความตระหนักรู้ และด้านพลังอำนาจสามารถทำนายทุนทางการเมืองและการเคลื่อนไหวทางการเมืองของพยาบาลวิชาชีพได้ร้อยละ 26

Warner (2005) ศึกษาถึง สมรรถนะทางการเมืองของพยาบาลผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะนักเคลื่อนไหวหรือนักกิจกรรมทางการเมือง (Nurse activists) โดยพบว่า สมรรถนะทางการเมืองที่จำเป็นสำหรับพยาบาลผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะนักเคลื่อนไหวหรือนักกิจกรรมทางการเมือง (Nurse activists) ประกอบด้วย 1) ความเชี่ยวชาญทางการแพทย์พยาบาลเป็นสิ่งที่มีความค่า (Nursing expertise as valued currency) 2) โอกาสที่เกิดจากการมีเครือข่าย (Opportunities created through networking) 3) การชักชวนเพื่อเสริมอำนาจ (Powerful persuasion) 4) พันธะในการรวมพลังความเข้มแข็ง (Commitment to collective strength) 5) กลยุทธ์การก้าวไปข้างหน้าจากการมองย้อนหลัง (Strategic prospective: a view from stepping) และ 6) ความอดุสาหะพากเพียร (Perseverance) ซึ่งจากสมรรถนะทั้ง 6 ประการนั้นเป็นสมรรถนะที่จำเป็นและสำคัญที่พยาบาลพึงมีและแสดงบทบาททางการเมือง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพและสังคมได้ต่อไป

Casey (2009) ศึกษาในระดับและอุปสรรคการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการบัญญัติกฎหมายแห่งรัฐของวิสัญญีพยาบาลที่ปฏิบัติงานในรัฐ North Carolina จำนวน 203 ราย ผลการศึกษาพบว่า วิสัญญีพยาบาลที่ปฏิบัติงานในรัฐ North Carolina ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแสดงถึงความสนใจที่เพิ่มขึ้นในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยเริ่มจากระดับปัจเจกชนไปสู่ระดับวิชาชีพการพยาบาลและระดับของการเป็นผู้ให้บริการทางวิสัญญี ส่วนการรับรู้ในด้านประสิทธิภาพทางการเมืองจะมีมากขึ้นเมื่อมุ่งเน้นในระดับวิชาชีพพยาบาล และระดับการเป็นผู้ให้บริการทางวิสัญญีเมื่อเปรียบเทียบกับระดับปัจเจกชน และเมื่อวิเคราะห์กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระดับรัฐคิดเป็นร้อยละ 82.8 และ การสนับสนุนทางการเงินแก่สมาคมวิสัญญีพยาบาลของรัฐเพื่อเป็น

กองทุนเกี่ยวกับการทำกิจกรรมทางการเมืองคิดเป็นร้อยละ 49.7 และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับรัฐ โดยการลงชื่อในคำร้องเพื่อสนับสนุนการเสนอกฎหมายในระดับท้องถิ่นหรือระดับรัฐคิดเป็นร้อยละ 47.8 เมื่อวิเคราะห์ด้านอุปสรรคของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่างพบว่า เกิดจากภาระงาน คิดเป็นร้อยละ 81.7 ภาระหน้าที่ในครอบครัว ร้อยละ 78.3 การขาดความสนใจในการเมือง ร้อยละ 64.5 การไม่มีเวลาเพียงพอ ร้อยละ 55.2 การขาดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการสร้างความแตกต่างในเวทีทางด้านกฎหมายคิดเป็นร้อยละ 48.3 การขาดความรู้ทางด้านกฎหมาย ร้อยละ 42.9 การขาดด้านงบประมาณหรือการเงินสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการทำกิจกรรมทางการเมืองคิดเป็นร้อยละ 42.3 และการไม่ได้รับการอบรมหรือศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการเมือง คิดเป็นร้อยละ 37.9 เป็นต้น

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ตามแนวคิดปรากฏการณ์วิทยาของ Heidegger (Heideggerian phenomenology) เพื่อบรรยายประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) การสังเกต การบันทึกภาคสนาม (Field note) และการรวบรวมเอกสารต่างๆ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูล (Informants)

ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากการวิจัยเชิงคุณภาพได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการศึกษาข้อมูลจากผู้ที่มีประสบการณ์โดยตรง และสามารถถ่ายทอดข้อมูลประสบการณ์นั้นอย่างครบถ้วน ตรงตามปรากฏการณ์ที่ให้ความสนใจ ดังนั้น การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อได้มาซึ่งข้อมูลจากประสบการณ์จริงของผู้ให้ข้อมูล และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้ 1) เป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การเป็นนักการเมือง โดยดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างน้อย 1 สมัย และ 2) มีความยินดีในการเข้าร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลในการการวิจัย และใช้วิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบสายใยเชื่อมโยง (Snowball sampling) เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลรายแรกบอกต่อถึงผู้ให้ข้อมูลรายต่อไป ทั้งนี้ ขนาดของผู้ให้ข้อมูลขึ้นอยู่กับความอิ่มตัวของข้อมูล (Data saturation) โดยผ่านการวิเคราะห์ข้อมูล (Content analysis) ตามรูปแบบของ van Manen (1990) กล่าวคือ ข้อมูลที่ได้มาไม่มีประเด็นหรือข้อมูลใหม่เพิ่มเติมจากข้อมูลเดิมที่ผู้วิจัยมีอยู่

จากการศึกษา ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดจำนวน 7 ราย เป็น เพศหญิง 6 ราย เพศชาย 1 ราย มีอายุระหว่าง 51-80 ปี อายุเฉลี่ย 64 ปี นับถือศาสนาพุทธ 7 ราย สถานภาพสมรสคู่ 4 ราย สถานภาพหม้าย 1 ราย สถานภาพโสด 2 ราย สำเร็จการศึกษาระดับชั้นปริญญาตรี 4 ราย ระดับปริญญาโท 2 ราย และระดับปริญญาเอก 1 ราย โดยดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 สมัย จำนวน 1 ราย, 2 สมัย จำนวน 1 ราย, 3 สมัย จำนวน 3 ราย, 4 สมัย จำนวน 1 ราย และ 7 สมัย จำนวน 1 ราย (รายละเอียดผู้วิจัยได้แสดงไว้ในภาคผนวก ค)

2. การได้มาและการเข้าถึงผู้ให้ข้อมูล

ในขั้นแรก ผู้วิจัยได้ค้นหารายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) จากเว็บไซต์ <https://th.wikipedia.org> หลังจากนั้นศึกษาประวัติการศึกษาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละราย หากพบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายใดสำเร็จการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยได้จัดบันทึกสถานที่ที่ติดต่อได้ ทั้งที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ และข้อมูลจากสื่อออนไลน์ ในระยะของการสัมภาษณ์นำร่อง ผู้วิจัยเลือกติดต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 2-3 รายผ่านทางโทรศัพท์ E-mail และ Facebook มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายหนึ่งติดต่อกลับมาทางข้อความใน Facebook ผู้วิจัยจึงแจ้งวัตถุประสงค์ในการติดต่อและขออนุญาตสัมภาษณ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายนี้จึงให้ติดต่อนัดเวลาผ่านทาง Line application และอนุญาตให้สัมภาษณ์ ณ ที่ทำการของพรรคการเมืองต้นสังกัด เนื่องจากผู้วิจัยยังไม่มีประสบการณ์ในการสัมภาษณ์เชิงลึก อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จึงไปพบสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพร้อมกับผู้วิจัยและช่วยในการสัมภาษณ์ ภายหลังจากที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรับทราบว่าเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ จึงมีความยินดีให้สัมภาษณ์และแนะนำการสัมภาษณ์สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายอื่นเพื่อให้ได้ข้อมูลมาประกอบการเขียนโครงร่างวิทยานิพนธ์ แต่เนื่องจากผู้วิจัยไม่มีเครือข่ายทางการเมืองหรือเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใด เวลาติดต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละรายจึงไม่มีการตอบรับให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยจึงได้ติดต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายแรก และเล่าปัญหาในการติดต่อกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายอื่นให้ฟัง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายแรกจึงยินดีให้ความช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายอื่น โดยนัดหมายเวลาให้ผู้วิจัยไปสัมภาษณ์ในวันฉลองครบรอบการจัดตั้งพรรคการเมือง โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายแรกได้เชิญสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายอื่นที่เป็นพยาบาลวิชาชีพมาให้ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์อีก 3 ราย ซึ่งการสัมภาษณ์ในครั้งนี้เป็นการสัมภาษณ์นำร่องและทำความรู้จักเพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไป

หลังจากได้รับการอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมแล้ว ผู้วิจัยได้ติดต่อทางโทรศัพท์ และ E-mail ไปยังสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีคุณสมบัติของการเป็นผู้ให้ข้อมูลในรายที่ยังไม่เคยสัมภาษณ์มาก่อน ในช่วงแรกผู้ให้ข้อมูลยังไม่ไว้วางใจในตัวผู้วิจัย เนื่องจากผู้วิจัยไม่มีประสบการณ์ทางด้านการเมืองมาก่อน หรือเป็นบุคคลที่เป็นที่รู้จักในสังคมมาก่อน ผู้ให้ข้อมูลบางรายจึงปฏิเสธในการให้ข้อมูลในช่วงแรก บางรายขอเอกสารสำคัญที่แสดงถึงตัวตนของผู้วิจัย รวมไปถึงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ อาทิ ประวัติผู้วิจัย บัตรประจำตัวนิสิต โครงร่างวิทยานิพนธ์ เอกสารการรับรองการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน เป็นต้น ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการจัดส่งเอกสารดังกล่าวแก่ผู้ให้ข้อมูลก่อนที่จะทำการนัดหมายเก็บรวบรวมข้อมูลอีกครั้ง เมื่อผู้ให้ข้อมูลได้รับเอกสารสำคัญที่แสดงถึงตัวตนของผู้วิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ

การศึกษาในครั้งนี้แล้ว ผู้ให้ข้อมูลได้มีความไว้วางใจในตัวผู้วิจัยมากยิ่งขึ้นจึงอนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าพบตามวันเวลาและสถานที่ในการให้ข้อมูลตามความสะดวก และสมัครใจของผู้ให้ข้อมูล เมื่อผู้วิจัยได้พบกับผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการกล่าวทักทาย และพูดคุยเรื่องราวทั่วไปเพื่อให้เกิดความผ่อนคลายในการสร้างสัมพันธภาพ จากนั้นผู้วิจัยได้อธิบายที่มาและความสำคัญของการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ และการพิทักษ์สิทธิ์ของผู้ให้ข้อมูล โดยได้เน้นย้ำถึงการปกปิดข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยจะไม่มีเปิดเผยถึงผู้ให้ข้อมูล และผู้วิจัยจะทำการลบไฟล์ ทำลายเอกสารบันทึกข้อมูลทั้งหมดทันทีเมื่อการศึกษาในครั้งนี้เสร็จสิ้น การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยให้ความอิสระแก่ผู้ให้ข้อมูลในการตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัยและเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลซักถามได้ตลอดระยะเวลาการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้มอบเอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้แก่ผู้ให้ข้อมูล และมอบเอกสารแสดงความยินยอมในการเข้าร่วมโครงการวิจัยเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลตัดสินใจในการเข้าร่วมการวิจัยและลงนามยินยอม จากนั้นจึงขออนุญาตบันทึกเสียงการสนทนาในขณะทำการสัมภาษณ์ และเริ่มทำการสัมภาษณ์ด้วยการสนทนาถึงภูมิหลังของผู้ให้ข้อมูลด้วยคำถามกว้างๆ แล้วเข้าสู่ประเด็นที่ต้องการศึกษาด้วยคำถามหลักและคำถามเจาะลึกถึงประเด็นที่น่าสนใจ ในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ทำการจดบันทึก และสังเกตผู้ให้ข้อมูลอย่างตั้งใจในตลอดระยะเวลาการสัมภาษณ์ ทั้งนี้ เมื่อผู้วิจัยได้ประเด็นที่ครอบคลุม และข้อมูลมีความอิ่มตัวแล้ว จึงได้ยุติการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล

3. การพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้คำนึงถึงสิทธิของผู้ให้ข้อมูล โดยผู้วิจัยได้คำนึงถึงข้อพิจารณาด้านจริยธรรม (Ethical consideration) 3 หลักการ ได้แก่ 1) หลักการเคารพในบุคคล 2) หลักผลประโยชน์ และ 3) หลักความยุติธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ, 2559) จึงได้ดำเนินการเก็บข้อมูลภายหลังจากที่ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้วิจัยทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลตามเกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนดและตามความยินยอมสมัครใจของผู้ให้ข้อมูล โดยก่อนที่จะดำเนินการเก็บข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ทำการติดต่อและขออนุญาตก่อนทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายทุกครั้ง จากนั้นผู้วิจัยได้ชี้แจงถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการวิจัยในครั้งนี้ โดยประกอบด้วยชื่อเรื่อง วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ การบันทึกเสียงสัมภาษณ์ จำนวนครั้งและระยะเวลาที่สัมภาษณ์ การขอตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การรักษาความลับด้วยการทำลายเทปบันทึกเสียงหลังจากสิ้นสุดการวิจัยในครั้งนี้ การไม่เปิดเผยข้อมูลอันสามารถเกี่ยวข้องถึงการระบุตัวผู้ให้ข้อมูล การเสนอข้อมูลการวิจัยโดยภาพรวมในเชิงวิชาการ และผู้ให้ข้อมูลสามารถยุติการให้ข้อมูลและเรียกคืนเทปบันทึกเสียงคืนได้ตลอดเวลา ขอความยินยอมและให้ผู้ให้ข้อมูลลงลายมือชื่อในใบให้ความยินยอมให้ข้อมูลทุกครั้งก่อนเริ่มดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บใบ

ให้ความยินยอมนั้นไว้ในที่ปลอดภัย ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีความยึดมั่นในจรรยาบรรณของนักวิจัยอย่างเคร่งครัดด้วยการรักษาความเป็นส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล ความปลอดภัยของข้อมูล การรักษาความลับ และการเปิดโอกาสแก่ผู้ให้ข้อมูลในการตัดสินใจเข้าร่วมหรือถอนตัวจากการวิจัยได้ตลอดเวลา หรือร้องขอข้อมูลของตนกลับคืนโดยไม่มีเหตุจำเป็นต้องชี้แจงเหตุผลใดๆแก่ผู้วิจัย รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลซักถามข้อสงสัยได้ตลอดเวลา การยึดความสะอาดของผู้ให้ข้อมูลเป็นหลักในการนัดหมายสัมภาษณ์ ภายหลังจากที่ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลจากการวิจัยอันเป็นข้อเท็จจริงที่ได้รับการตรวจสอบแล้ว พร้อมทั้งเสร็จสิ้นกระบวนการการทำวิจัย ผู้วิจัยจะทำลายไฟล์และเอกสารบันทึกข้อมูลทั้งหมดของผู้ให้ข้อมูลโดยทันที

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ตัวผู้วิจัยเอง เป็นผู้ทำการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ให้มากที่สุด สามารถดำเนินการวิจัยได้อย่างถูกต้องตามกระบวนการวิจัย ก่อให้เกิดการได้มาซึ่งข้อมูลและผลการวิจัยที่มีความน่าเชื่อถือ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีการเตรียมความพร้อมในการทำวิจัยครั้งนี้ ทั้งระยะก่อนและระหว่างการดำเนินการวิจัย รวมทั้งการเตรียมความรู้ที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวิธีวิจัยเชิงปรากฏการณ์วิทยาพร้อมด้วย อุปกรณ์ที่ใช้ในการบันทึกข้อมูลในขณะเก็บรวบรวมข้อมูล คือ เครื่องบันทึกเสียง และแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1) การเตรียมความรู้ด้านระเบียบวิธีวิจัย โดยทำการศึกษาถึงปรัชญา เป้าหมาย จรรยาบรรณของนักวิจัย วิธีการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาในรายวิชาการวิจัยเชิงคุณภาพทางการพยาบาล (3600626) ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพยาบาลศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 3 หน่วยกิต ร่วมกับการอ่านค้นคว้าจากตำราที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปรากฏการณ์วิทยา ทั้งตำราภาษาไทยและตำราจากต่างประเทศ ด้านการวิจัยเชิงคุณภาพทางการพยาบาล และขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ผู้มีความชำนาญในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ

4.2) การเตรียมความรู้ด้านเนื้อหา แนวคิดและทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเมือง การเป็นนักการเมือง และบทบาทหน้าที่ของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้าง

แนวคำถามการสัมภาษณ์ ความพร้อมในการรับข้อมูล แปลความและตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับจากผู้ให้ข้อมูล

4.3) การเตรียมความพร้อมด้านทักษะการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยในครั้งนี้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกในการรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ฝึกประสบการณ์ในการสัมภาษณ์เชิงลึกในรายวิชาการวิจัยเชิงคุณภาพทางการพยาบาล (3600626) ทั้งภายในห้องเรียนและการลงพื้นที่จริงในการสัมภาษณ์เชิงลึก การวิจัยนำร่อง และมีการบันทึกเสียงการสัมภาษณ์และการเขียนบันทึกภาคสนามทุกครั้ง

4.4) การเตรียมคำถามเพื่อการสัมภาษณ์ โดยการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการเมือง การเป็นนักการเมือง และบทบาทหน้าที่ของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวมถึงปรากฏการณ์วิทยาเพื่อสร้างแนวคำถามในการสัมภาษณ์ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์จะมีความยืดหยุ่นในการถาม เมื่อการสัมภาษณ์เสร็จสิ้น นำเทปบันทึกเสียงมาถอดเทปแบบคำต่อคำ และทำการตรวจสอบความครอบคลุมสมบูรณ์ของข้อมูลร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและแก้ไขในส่วนที่มีความบกพร่องของคำถาม การตั้งคำถามและเทคนิคในการถาม รวมทั้งปรับปรุงแนวคำถามให้มีความสมบูรณ์เพิ่มขึ้น

4.5) การเตรียมเครื่องมือสำหรับช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

- 1) เครื่องบันทึกเสียง จำนวน 1 เครื่อง สำหรับบันทึกการสัมภาษณ์
- 2) แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย หมายเลขผู้ให้ข้อมูล วันที่สัมภาษณ์ ครั้งที่สัมภาษณ์ เวลาในการเริ่มสัมภาษณ์ เวลาสิ้นสุดการสัมภาษณ์ ระยะเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ สถานที่ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ เพศ อายุ ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งทางการเมือง ประสบการณ์การปฏิบัติงานในวิชาชีพพยาบาล ระดับการศึกษา อาชีพในปัจจุบัน สถานที่ปฏิบัติงาน และที่อยู่ปัจจุบัน
- 3) แบบบันทึกภาคสนาม ประกอบด้วย หมายเลขผู้ให้ข้อมูล วันที่สัมภาษณ์ ครั้งที่สัมภาษณ์ เวลาที่เริ่มในการสัมภาษณ์ เวลาสิ้นสุดการสัมภาษณ์ ระยะเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ สถานที่ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ความคิด ความรู้สึก เหตุการณ์ ปัญหา และการแก้ไขปัญหาขณะทำการสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลให้เกิดความชัดเจนและถูกต้องมากยิ่งขึ้น
- 4) แบบบันทึกการถอดความ เพื่อใช้ในการบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยมีการถอดความด้วยวิธีการถอดความแบบคำต่อคำ และการให้รหัสเบื้องต้น

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth interview) โดยใช้แนวคำถามที่สร้างขึ้น (Interview guideline) เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์เชิงลึก ร่วมกับการสังเกต การบันทึกภาคสนาม (Field note) และเอกสารอื่นที่ผู้วิจัยค้นหา เช่น เว็บไซต์ Facebook และ YouTube เป็นต้น โดยมีรายละเอียดของขั้นตอนดังต่อไปนี้

5.1 การเตรียมตัวก่อนการสัมภาษณ์

1) ผู้วิจัยดำเนินการขออนุมัติการวิจัยในคนจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเมื่อผ่านการอนุมัติจากกรรมการผู้ทบทวนหลัก คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้ผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยโครงการวิจัยที่ 126.1/59 เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2559 ผู้วิจัยจึงได้ติดต่อขอความร่วมมือกับผู้ให้ข้อมูลในการขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลแต่ละราย

2) ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อเพื่อขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลแต่ละราย โดยผู้วิจัยโทรศัพท์ติดต่อไปยังผู้ให้ข้อมูลโดยทำการนัดหมาย วันเวลา สถานที่ ตามที่ผู้ให้ข้อมูลสะดวก ทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งอธิบายถึงแนวคำถามและวิธีการสัมภาษณ์ ระยะเวลาโดยประมาณในการสัมภาษณ์ การบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ การพิทักษ์สิทธิ์ของผู้ให้ข้อมูล การรักษาความลับในการเปิดเผยรายชื่อและข้อมูล หรือลักษณะอื่นใดของผู้ให้ข้อมูลอันสามารถนำไปสู่การรู้จักผู้ให้ข้อมูลได้ และข้อมูลทั้งหมดในการศึกษาครั้งนี้จะถูกนำเสนอและสรุปผลในภาพรวมเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาเพียงเท่านั้น ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้เปิดโอกาสแก่ผู้ให้ข้อมูลมีความอิสระในการตัดสินใจที่จะเข้าร่วมการวิจัย ซึ่งผู้ให้ข้อมูลที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์คัดเลือกและมีความยินดี เต็มใจในการให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 7 ราย

3) เมื่อผู้ให้ข้อมูลอนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูล และมีความยินดีและเต็มใจในการเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ให้ข้อมูล และรู้สึกคุ้นเคยต่อสถานที่ สร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย และราบรื่นในการสัมภาษณ์ ซึ่งสถานที่ในการให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล คือ สถานที่ทำงานปัจจุบันของผู้ให้ข้อมูล และที่ทำการของพรรคการเมืองที่ผู้ให้ข้อมูลสังกัดอยู่ โดยสถานที่ที่ใช้ในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งนั้นขึ้นอยู่กับทางเลือกสถานที่ของผู้ให้ข้อมูลและผู้ให้ข้อมูลสะดวกและสบายใจในการให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย

5.2 การดำเนินการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้เริ่มดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก 2 ช่วงเวลา คือ ช่วงของการศึกษานำร่องถึงประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ ตั้งแต่ช่วงวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2558 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2558 รวมระยะเวลา 6 สัปดาห์ และช่วงของการศึกษาจริง ตั้งแต่ช่วงวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2559 ถึงวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559 รวมระยะเวลา 5 สัปดาห์ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) เมื่อถึงวัน เวลาและสถานที่ตามที่นัดหมายไว้ ผู้วิจัยทำการกล่าวทักทายและสร้างสัมพันธภาพกับผู้ให้ข้อมูลก่อนเริ่มดำเนินการสัมภาษณ์และอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการวิจัยในครั้งนี้ ขอความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้จากผู้ให้ข้อมูล และขออนุญาตทำการบันทึกเสียง ในขณะที่เก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งขออนุญาตในการจดบันทึกรายละเอียดต่างๆขณะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย และดำเนินการแจ้งผู้ให้ข้อมูลทราบว่าหากมีข้อมูลที่ขัดตลกบกพร่อง ผู้วิจัยขออนุญาตทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติมอีกครั้งเพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล ซึ่งภายหลังจากที่ได้อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการทำวิจัยในครั้งนี้ และขอความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัยจากผู้ให้ข้อมูล ส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกผ่อนคลาย ใจกว้างใจ และมีความเชื่อถือในตัวผู้วิจัยมากยิ่งขึ้น อันเป็นผลต่อการได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นจริงและเกิดความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูลมากยิ่งขึ้น

2) หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้แสดงเอกสารการได้รับอนุญาตให้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้แก่ผู้ให้ข้อมูล พร้อมทั้งอธิบายถึงสิทธิของผู้ให้ข้อมูลร่วมด้วย ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียดต่างๆตามที่กล่าวข้างต้นไว้ในเอกสารข้อมูลสำหรับกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย (AF04-07) และหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย (AF05-07) ไว้เป็นที่เรียบร้อย

3) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ โดยเริ่มต้นด้วยการเกริ่นนำด้วยคำถามกว้างๆที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์การเริ่มต้นเข้าสู่การเป็นพยาบาลวิชาชีพ เมื่อผู้ให้ข้อมูลเข้าสู่บรรยากาศของการสนทนามากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้ใช้คำถามที่แคบลงมากยิ่งขึ้น เพื่อนำเข้าสู่ประเด็นที่ต้องการศึกษาอย่างค่อยเป็นค่อยไป อาทิ “ท่านเริ่มสนใจการเมืองตั้งแต่เมื่อไหร่” “ท่านเริ่มต้นเข้ามาสู่การเป็นนักการเมืองได้อย่างไร” ซึ่งผู้ให้ข้อมูลจะกล่าวถึงการเข้ามาสู่การเป็นนักการเมือง จึงถามต่อด้วยคำถามที่ว่า “ท่านเตรียมตัวอย่างไรบ้าง เมื่อคิดที่จะเข้าสู่การเป็นนักการเมือง” ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างบรรยากาศการสนทนาให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย สบาย และเป็นกันเอง ซึ่งเมื่อผู้ให้ข้อมูลได้เข้าสู่บรรยากาศของการสนทนามากยิ่งขึ้น มีการให้ข้อมูลอย่างเปิดเผยมากยิ่งขึ้น จึงถามต่อด้วยคำถาม “กรุณาเล่าประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของท่านว่าท่านได้ทำอะไรบ้าง” “งานที่ท่านทำนั้น ทำให้เกิดความสำเร็จได้อย่างไร” “วิชาชีพพยาบาลมีส่วนร่วมในการทำหน้าที่การเป็นนักการเมืองของ

ท่านอย่างไร กรุณายกตัวอย่าง” และ “ในฐานะที่ท่านเป็นนักการเมือง ท่านได้มีส่วนผลักดันวิชาชีพพยาบาลอย่างไร” ซึ่งในขณะที่ทำการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยได้สังเกตท่าทางและลักษณะของคำพูดของผู้ให้ข้อมูล จดบันทึกลงในแบบบันทึกภาคสนาม เพื่อทำการเก็บรวบรวมรายละเอียดเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล และในขณะที่ทำการสนทนา ผู้วิจัยได้ตั้งใจฟังในสิ่งที่ผู้ข้อมูลได้ถ่ายทอดออกมาอย่างตั้งใจ เมื่อมีข้อมูลที่มีความคลุมเครือ ผู้วิจัยได้ใช้คำถามที่เจาะลึก เพื่อให้เกิดการได้มาซึ่งความกระจ่างของข้อมูล ไม่ทำการวิพากษ์วิจารณ์ ไม่กระทำการเร่งรัดหรือขัดจังหวะ รวมทั้งไม่กระทำการพูดสอดแทรก ชักชวนให้เปลี่ยนเรื่องที่สนทนา หรือรีบด่วนสรุปแต่อย่างใด แต่กลับเปิดโอกาสแก่ผู้ให้ข้อมูลได้ทำการถ่ายทอดข้อมูลต่างๆออกมาจนจบ และกระตุ้นผู้ให้ข้อมูลให้มีอิสระในการแสดงออกถึงความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ของตนออกมาขณะสนทนา

4) ผู้วิจัยได้ดำเนินการยุติการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลแต่ละราย เมื่อผู้วิจัยได้รับข้อมูลที่มีประเด็นที่ครอบคลุม ก่อนยุติการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้กล่าวขอบคุณผู้ให้ข้อมูลที่สละเวลาและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย พร้อมทั้งขออนุญาตทำการนัดหมายเพื่อการสัมภาษณ์ในครั้งต่อไป เมื่อผู้ให้ข้อมูลมีความสะดวก รวมทั้งมีการนัดหมาย เพื่อให้ผู้วิจัยนำบทสนทนาที่ได้จากการถอดเทปสัมภาษณ์แบบคำต่อคำกลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลได้ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาจากการสัมภาษณ์

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและสื่อวีดิทัศน์ทั้งสิ้น 11 สัปดาห์ โดยเป็นระยะเวลารวมทั้งการศึกษา นำร่องและการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แท้จริง ซึ่งจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งอยู่ระหว่าง 30 – 154 นาที โดยมีการสัมภาษณ์ 1 ครั้งจำนวน 1 ราย, 2 ครั้งจำนวน 5 ราย และ 3 ครั้ง จำนวน 1 ราย เพื่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นที่ยังมีความคลุมเครือหรือไม่ชัดเจนของมูลให้มีความสมบูรณ์และครบถ้วนมากยิ่งขึ้น การเก็บรวบรวมข้อมูลได้มีการดำเนินการจนกระทั่งข้อมูลอิ่มตัว ซึ่งจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและสื่อวีดิทัศน์ต่างๆจากผู้ให้ข้อมูลทั้ง 7 ราย พบว่า ข้อมูลมีความอิ่มตัว และเมื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลทุกรายทำการตรวจสอบข้อมูล พบว่า ไม่เกิดการทักท้วงหรือขอปรับแก้ไขข้อมูล

5.3 ภายหลังการสิ้นสุดการสัมภาษณ์

ภายหลังจากการสิ้นสุดการสัมภาษณ์หรือกลับจากสนามศึกษาแต่ละครั้ง ผู้วิจัยได้ดำเนินการกับข้อมูลที่ได้ดังต่อไปนี้

1) ผู้วิจัยได้ทำการถอดเทปแบบคำต่อคำโดยทันที เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงสิ่งที่ได้ยิน และเป็นโอกาสให้ผู้วิจัยได้ค้นหาถึงประเด็นต่างๆที่เกิดขึ้น โดยการถอดเทปคำสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยได้

ดำเนินการถอดเทปด้วยตนเองทันทีซึ่งสามารถช่วยทำให้ผู้วิจัยได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องและเข้าถึงสาระของข้อมูลได้ดียิ่งขึ้น

2) ในกรณีที่คำสัมภาษณ์มีการกล่าวถึงชื่อของบุคคลอื่น หรือมีการอ้างอิงถึงบุคคลผู้วิจัยได้ดำเนินการถอดเทปคำสัมภาษณ์นั้นโดยใช้นามสมมติแทนชื่อของบุคคลนั้น

3) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่เสร็จสิ้นจากการถอดเทปคำสัมภาษณ์โดยทันที เพื่อให้ได้แก่นสาระ หรือสาระสำคัญของข้อมูล และนำไปสู่การสัมภาษณ์ในครั้งต่อไป และหากมีข้อความที่เกิดความสงสัยหรือไม่มีความละเอียดเพียงพอ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสะท้อนความรู้สึกนึกคิดของผู้สัมภาษณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้งที่ดำเนินการสัมภาษณ์ ซึ่งการสะท้อนคิดเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่สามารถช่วยให้ผู้วิจัยได้ถอดความรู้สึกดังกล่าวออกจากตนเอง เพื่อให้ผู้วิจัยมีความพร้อมในการสัมภาษณ์ในครั้งต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการตามแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลของ van Manen (1990) ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลจะดำเนินไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยหลังจากการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยจะทำการถอดเทปสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ (Verbatim transcription) ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยการฟังเทปบันทึกเสียง และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การให้ความสำคัญแก่ธรรมชาติของประสบการณ์ชีวิต ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่

1) การทำความรู้จักในปรากฏการณ์ เริ่มต้นจากการทำความรู้จักกับปรากฏการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ พยาบาลวิชาชีพในกลุ่มนี้มีประสบการณ์อย่างไรในการเป็นนักการเมือง มีความรู้สึกอย่างไร มีการเรียนรู้การทำงานทางการเมืองอย่างไร และการพัฒนาตนเองอย่างไร ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร และวรรณกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการเมืองการปกครอง และการเป็นนักการเมือง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพกลุ่มนี้ตามคำบอกเล่าของผู้ที่ประสบการณ์โดยตรง ว่ามีความเหมือนหรือคล้ายคลึงกันอย่างไร

2) การกำหนดข้อคำถามของปรากฏการณ์ โดยผู้วิจัยมีการกำหนดคำถามเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ โดยอาศัยการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และมีการปรับปรุงข้อคำถามหลังจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1-4 เพื่อให้ได้รับประสบการณ์ใหม่

3) การอธิบายถึงข้อตกลงเบื้องต้นและสมมติฐานอย่างละเอียด ผู้วิจัยมีความตระหนักถึงประสบการณ์ทางการเมืองของตนอยู่เสมอว่าผู้วิจัยไม่เคยมีประสบการณ์นั้นมาก่อน จึงทำให้ผู้วิจัยเปิดรับความรู้หรือประสบการณ์จากให้ผู้ข้อมูลโดยปราศจากอคติของการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมจากหนังสือ ตำรา และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องการเป็นนักการเมืองอย่างมากเพื่อนำมาใช้ในขั้นตอนของการตีความร่วมกับข้อมูล ประสบการณ์ที่ได้รับจากผู้ให้ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ในขั้นตอนนี้ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างมาก ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ก่อนที่จะเริ่มดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยต้องพิจารณารากศัพท์ที่จะใช้เชื่อมโยงไปยังปรากฏการณ์นั้นๆ ซึ่งผู้วิจัยได้ระบุไว้ในบทที่ 2 ตามรายละเอียดที่ผู้วิจัยได้ระบุไว้ข้างต้น โดยในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกในการเก็บรวบรวมข้อมูล เนื่องจากเชื่อว่าสามารถทำให้ได้คำตอบเชิงลึกจากพยาบาลวิชาชีพ ผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ตรงในการเป็นนักการเมือง โดยผู้วิจัยได้ใช้ข้อคำถามปลายเปิดในการสัมภาษณ์ และได้ติดตามสิ่งที่ผู้ให้ข้อมูลเปิดประเด็น ได้ซักถามคำถามต่อในสิ่งที่ผู้ให้ข้อมูลเปิดประเด็น หรือใช้คำถามที่ช่วยให้ผู้ให้ข้อมูลอธิบายต่อ อาทิ “รบกวนคุณ...ยกตัวอย่างถึงสิ่งที่เล่าเมื่อสักครู่นี้ได้ไหมครับ” หรือ “ที่คุณ...พูดว่า...หมายความว่าอย่างไรครับ รบกวนอธิบายเพิ่มเติมได้ไหมครับ” ทั้งนี้ จุดประสงค์ของการถามคำถามดังกล่าวนี้ คือ เพื่อช่วยให้บทสนทนาย้อนกลับไปถามผู้ให้ข้อมูล ทำให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถยืนยันถึงประสบการณ์ตรงของผู้ให้ข้อมูล ได้คำตอบที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น สามารถแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกได้ง่ายมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การสะท้อนถึงประเด็นที่สำคัญ มีรายละเอียดของขั้นตอนย่อย 3 ขั้นตอน คือ

1) การมองภาพรวม ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยการถอดเทปบันทึกแบบคำต่อคำ และทำการตรวจสอบข้อมูลรวมกับการฟังเทปบันทึกซ้ำอย่างน้อย 2 ครั้ง หลังจากนั้นได้ทำการอ่านข้อมูลที่ได้ทั้งหมดเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และนำกลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลทุกรายได้อ่านข้อมูลที่ตนเองได้ให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยไว้เพื่อก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลที่ศึกษา ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลทุกราย ไม่มีการปรับแก้ไขคำสัมภาษณ์หรือข้อมูลที่เคยได้ให้ไว้กับผู้วิจัยแต่อย่างใด

2) การค้นหาและเน้นส่วนที่สำคัญ ผู้วิจัยได้อ่านบททวนข้อมูลทั้งหมดกลับไปกลับมาหลายครั้ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเป็นการตรวจสอบผู้ให้ข้อมูลร่วมด้วย เมื่อพบข้อมูลที่น่าสนใจ ผู้วิจัยได้ทำการเน้นข้อความโดยใช้ปากกาสีเน้นข้อความในประเด็นหลักและประเด็นย่อยที่อธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษา

3) การลงรายละเอียดบรรทัดต่อบรรทัด ผู้วิจัยได้ทำการจัดกระทำในผู้ให้ข้อมูลแต่ละราย ซึ่งขั้นตอนนี้เป็นกระบวนการแยกย่อยของข้อมูล เปรียบเทียบและตรวจสอบข้อมูล

ในลักษณะของการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรทัดต่อบรรทัด วลีต่อวลี และคำต่อคำ และดำเนินการจัดข้อมูลที่ได้ให้รหัสแล้วเป็นหมวดหมู่ โดยนำส่วนที่คล้ายคลึงกันมารวมกัน เพื่อลดทอนจำนวนข้อมูลลงไป

ขั้นตอนที่ 4 การบรรยายปรากฏการณ์ผ่านศิลปะของการทบทวนและการเขียน ผู้วิจัยได้ใช้ขั้นตอนนี้ในการนำเสนอผลการศึกษาวิจัย โดยการใช้ภาษาในการนำเสนอมุมมองของประสบการณ์ชีวิตนั้นๆตามที่เป็นการนำเสนอผลการวิจัย การเขียนบรรยาย ตามประเด็นหลักและประเด็นย่อย ผู้วิจัยได้เขียนบรรยายด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย สะท้อนปรากฏการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ และผู้วิจัยได้สอดแทรกประสบการณ์ส่วนตัวที่ได้พบเจอหรือศึกษาค้นคว้าลงไปในช่วงค้นพบ พร้อมทั้งได้นำเสนอตัวอย่างที่สำคัญจากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาใช้ในการอ้างอิงบรรยายปรากฏการณ์ร่วมด้วย

7. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล (Trustworthiness)

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลตามแนวทางของ Guba & Lincoln (1994) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

7.1) ความน่าเชื่อถือ (Credibility) เป็นความถูกต้องและเชื่อถือได้ของข้อมูล โดยการดำเนินการวิจัยอย่างมีขั้นตอนและเป็นไปตามกระบวนการ ซึ่งประกอบด้วย

7.1.1 ระยะเวลาการอยู่ในสนามที่นานเพียงพอ (Prolong engagement) ก่อนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ทำการแนะนำตัว โดยการให้ข้อมูลแก่ผู้ที่มีส่วนร่วมในการวิจัยว่า ผู้วิจัยเป็นใคร ทำงานอะไร เหตุผลของการทำวิจัยในครั้งนี้มาจากสาเหตุใด เป็นต้น ทำการสร้างสัมพันธภาพ จนกระทั่งเกิดความคุ้นเคย และได้รับความไว้วางใจจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยในการบอกเล่าประสบการณ์ที่เป็นชีวิตจริงแก่ผู้วิจัย

7.1.2 การสังเกตติดต่อกัน (Persistent observation) การใช้เวลาที่มากพอในการสังเกตประสบการณ์ที่ศึกษา เพื่อให้ได้ประเด็นที่สำคัญที่สุดของประสบการณ์ การสังเกตติดต่อกันนี้เป็นการสังเกตเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งเกิดความอิ่มตัวของข้อมูล และพบประเด็นที่สำคัญในปรากฏการณ์ที่ศึกษา จึงก่อให้เกิดการสังเกตที่ติดต่อกันเป็นระยะเวลาที่มากพอในการศึกษา

7.1.3 การตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลจากคำสัมภาษณ์ การสังเกต ข้อมูลจากภาคสนาม และเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่ามีความถูกต้องตรงกัน

7.1.4 การตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer debriefing) ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้นำเสนอ

ต่อผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ในการทำการวิจัยเชิงคุณภาพทางพยาบาลศาสตร์ จำนวน 2 คนและรัฐศาสตร์ จำนวน 1 คน เพื่อการตรวจสอบขอความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งนี้

7.1.5 การตรวจสอบโดยผู้ให้ข้อมูล (Member checking) ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่ได้จากการถอดเทปคำสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของประเด็นและเขียนเค้าโครงคำอธิบายประเด็นกลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลทุกรายทำการตรวจสอบข้อมูล และเปิดโอกาสให้เพิ่มเติมเสนอแนะหรือตัดข้อมูลออก ซึ่งไม่มีผู้ให้ข้อมูลคนใดเพิ่มเติมหรือแก้ไขข้อมูลดังกล่าว จากนั้นผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลกลับไปตรวจสอบเพื่อใช้ในการวางแผนการดำเนินการวิจัยต่อไป

7.2) ความสามารถในการถ่ายโอน (Transferability) คือ ความสามารถในการอ้างผลการวิจัยที่ได้ไปสู่ประชากรกลุ่มอื่น ซึ่งในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง และผู้วิจัยได้มีจุดมุ่งหมายในการถ่ายโอนข้อมูลการศึกษาไปยังประชากรกลุ่มอื่น หากแต่มุ่งนำเสนอข้อมูลที่มีความละเอียด ถูกต้อง ครบคลุม เพื่อใช้ในการอ้างอิงปรากฏการณ์ที่มีลักษณะเหมือนหรือคล้ายคลึงในการวิจัยในครั้งนี้เพียงเท่านั้น อีกทั้งผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลที่มีความลุ่มลึก ละเอียดครบถ้วนและครอบคลุมมากที่สุด ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวและมองเห็นภาพของประสบการณ์ดังกล่าวได้ โดยผู้อ่านจะเป็นผู้พิจารณาและตัดสินใจนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้กับบริบทที่คล้ายคลึงกันมากที่สุดด้วยตนเอง

7.3) ความสามารถในการพึ่งพา (Dependability) คือการพิสูจน์ ตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีการเชื่อมโยงข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการจดบันทึกภาคสนามในระหว่างการสัมภาษณ์ รวมถึงข้อมูลที่ได้จากหลักฐานต่างๆ อาทิ ข้อมูลจากการสังเกต สื่อดีทัศน์ นิตยสาร เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อการเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลโดยผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ ในที่นี้คือ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รวมไปถึงผู้เชี่ยวชาญภายนอก หากมีความจำเป็นและมีการตรวจสอบร่วมกันกับผู้ให้ข้อมูลดังกล่าว การตรวจสอบข้อมูลดังกล่าวถือว่าเป็นเกณฑ์อื่นๆที่ใช้ในการร่วมตรวจสอบข้อมูลเพื่อเป็นการลดความลำเอียงที่อาจเกิดขึ้นจากการที่ผู้วิจัยเป็นผู้วิเคราะห์และตีความเพียงผู้เดียว

7.4) ความสามารถในการยืนยัน (Conformability) เป็นความสามารถในการยืนยันผลการวิจัยที่เกิดจากข้อมูลและการตรวจซ้ำของข้อมูลด้วยความเป็นกลาง โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบสามารถตรวจสอบได้ (Audit trail) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1) การตรวจสอบจากข้อมูลดิบ โดยทำการตรวจสอบจากบทสัมภาษณ์ที่ได้จากการถอดเทปบันทึกเสียงแบบคำต่อคำ ร่วมกับการฟังเทปบันทึกคำสัมภาษณ์อย่างกลับไปกลับมาหลายๆ

ครั้งว่ามีข้อมูลใดที่ตรงหรือแตกต่างกันหรือไม่ รวมไปถึงข้อมูลที่ได้จากการบันทึกภาคสนาม และจากการรวบรวมข้อมูลจากหลักฐานต่างๆร่วมด้วย

2) การตรวจสอบการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นความรู้พื้นฐาน แต่ได้ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลอย่างลุ่มลึก โดยในส่วนของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้ข้อมูล เพื่อเป็นการอธิบายข้อค้นพบที่ได้เค้าโครงคำอธิบายประเด็น (Theme)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบปรากฏการณ์วิทยาการตีความ (Hermeneutic phenomenology) ตามแนวคิดของ Martin Heidegger โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบรรยายประสบการณ์การเป็นนักรบการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ ผู้ให้ข้อมูล คือพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การเป็นนักรบการเมืองโดยดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างน้อย 1 สมัย จำนวน 7 คน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) รวมทั้งการสังเกต การบันทึกภาคสนาม (Field note) และการรวบรวมเอกสารต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ และ YouTube จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดมาประมวลและวิเคราะห์เนื้อหาตามวิธีการของ van Manen (1990)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ประสบการณ์การเป็นนักรบการเมืองของพยาบาลวิชาชีพแบ่งเป็น 6 ประเด็นหลัก และ 21 ประเด็นย่อย ดังต่อไปนี้

1. การเข้ามาเป็นนักรบการเมืองของแต่ละคนมีเหตุผลที่ต่างกัน
  - 1.1 ครอบครัวผลักดันให้มาร่วมกันทำงาน
  - 1.2 มีอุดมการณ์ทำงานเพื่อความถูกต้อง
  - 1.3 เป็นความชอบของตนจึงเริ่มต้นเข้ามาทำงาน
  - 1.4 ได้รับการเชิญชวนให้มีส่วนร่วมงานทางการเมือง
2. สมัครเป็นผู้แทนนั้นต้องใช้ฐานเสียงจากหลายฝ่าย
  - 2.1 ฐานเสียงจากชุมชนที่ตนให้การพยาบาล
  - 2.2 ฐานเสียงจากหลายส่วนงานให้ความช่วยเหลือ
3. หลากหลายวิธีการเรียนรู้งานทางการเมือง
  - 3.1 พัฒนาตนเองให้มีความรู้ด้านกฎหมาย การเมืองและการปกครอง
  - 3.2 พรรคเป็นแหล่งที่สองสนับสนุนการเรียนรู้และข้อมูลข่าวสาร
4. เบื้องหลังการทำหน้าที่ วิชาชีพมีส่วนช่วยเป็นพื้นฐาน
  - 4.1 ใช้จรรยาบรรณพยาบาลทำงานในหน้าที่
  - 4.2 แนวคิดการพยาบาลที่มี ใช้ได้ดีกับชุมชน
  - 4.3 ให้ความสนใจการป้องกันแทนการรักษา
  - 4.4 ร่วมเป็นกรรมการด้านที่ตนให้ความสนใจ

4. เบื้องหลังการทำหน้าที่ วิชาชีพนีมีส่วนช่วยเป็นพื้นฐาน (ต่อ)

- 4.5 ร่างพระราชบัญญัติให้มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย
- 4.6 ตั้งกระทู้สด-แห่งถามความสงสัย
- 4.7 อภิปรายไม่ไว้วางใจหากผลงานไม่บรรลุผล

5. ปัญหาของพยาบาลร่วมด้วยช่วยผลักดัน

- 5.1 พระราชบัญญัติวิชาชีพถูกตราเป็นกฎหมาย
- 5.2 นโยบายอัตรากำลังคนร่วมด้วยช่วยประสาน
- 5.3 ดัดขัดการงานร้องเรียนมาหาทางช่วยเหลือ

6. แม้การเมืองจะหยุดชะงัก สมาชิกพรรคต้องรู้จักรักษาฐานเสียง

- 6.1 เยี่ยมชาวบ้านจัดการกับปัญหา
- 6.2 เป็นที่ปรึกษาให้หน่วยงานด้านต่างๆ
- 6.3 สร้างอาชีพสำหรับตนและช่วยชุมชนมีงานทำ

สำหรับเนื้อหาผลการศึกษาที่บรรยายไว้ภายในบทที่ 4 นี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล ดังต่อไปนี้

[ข้อความ]	หมายถึง	คำอธิบายเพิ่มเติมของผู้วิจัย
...	หมายถึง	การนำเอาข้อความเนื้อหาในประเด็นเดียวกันจากหน้าอื่นมาต่อกัน
(ID1T1I1P1)	หมายถึง	ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1 (ID1) ครั้งที่ 1 (T1) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกครั้งที่ 1 (I1) บทถอดเทปบันทึกคำสัมภาษณ์หน้าที่ 1 (P1)
(ID1T1Y1P1)	หมายถึง	ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 (ID1) ครั้งที่ 1 (T1) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีทัศนเทพที่ 1 (Y1) บทถอดเทปบันทึกจากวิธีทัศนเทพหน้าที่ 1 (P1)

นอกจากนี้เพื่อให้ผู้อ่านมีความเข้าใจผลการศึกษาประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพได้ง่ายขึ้น ผู้วิจัยจึงได้นำมาแสดงโดยใช้แผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 ผลการศึกษาประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ

1. การเข้ามาเป็นนักการเมืองของแต่ละคนมีเหตุผลที่ต่างกัน

การเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ มีที่มาของเหตุผลที่แตกต่างกัน โดยผู้ให้ข้อมูลได้บอกเล่าเรื่องราวที่เป็นจุดเริ่มต้นให้ตนเองหันมาสนใจการเมืองและเข้ามาสู่การเป็นนักการเมืองไว้ 4 ประเด็น ดังนี้ 1.1) ครอบครัวผลักดันให้มาร่วมกันทำงาน 1.2) มีอุดมการณ์ทำงานเพื่อความถูกต้อง 1.3) เป็นความชอบของตนจึงเริ่มต้นเข้ามาทำงาน และ 1.4) ได้รับการเชิญชวนให้มีส่วนร่วมงานทางการเมือง

1.1 ครอบครัวผลักดันให้มาร่วมกันทำงาน

พยาบาลวิชาชีพที่เติบโตมาจากครอบครัวนักการเมือง เล่าว่าสมาชิกในครอบครัวตน ได้แก่ บิดา พี่ชาย หรือ คู่ชีวิต เข้ามาเป็นนักการเมืองจากการสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้นเมื่อมีการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎร ตนในฐานะสมาชิกของครอบครัวจึงเข้าไปมีส่วนร่วมกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง และลงพื้นที่เยี่ยมชาวบ้าน ทำให้ตนซึมซับการทำงานทางการเมืองมาจากสมาชิกในครอบครัวดังกล่าว เมื่อนักการเมืองในครอบครัวชวนให้เข้าร่วมกันทำงาน จึงตัดสินใจเข้ามาทำงานทางการเมือง นอกจากนี้พยาบาลวิชาชีพรายหนึ่งกล่าวว่า การเป็นนักการเมือง “ต้องเป็นกันทั้งบ้าน” กล่าวคือ ต้องมีความสนใจการเมืองทั้งครอบครัว เพื่อให้การสนับสนุนซึ่งกันและกัน แม้ว่าครอบครัวไม่ได้เป็นครอบครัวนักการเมืองแต่ให้ความสนใจการเมือง มีพรรคการเมืองที่ครอบครัวชอบและเป็นหัวคะแนนให้ ดังนั้นเวลาที่มีการหาเสียง ตนก็ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการหาเสียง และได้รับความเคลื่อนไหวทางการเมืองตลอดเวลา ทำให้รู้สึกว่าการเมืองเป็นเรื่องใกล้ตัว นอกจากนี้ครอบครัวยังผลักดันให้เข้าไปสังเกตการณ์การประชุมของพรรค ครั้งแรกที่เห็นการโต้เถียงกันในการประชุมพรรค รู้สึกตกใจกับความดุเดือดและรุนแรงของการประชุม แต่เมื่อเลิกการประชุมทุกอย่างยุติ ภาพที่หัวหน้าพรรคให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ เป็นสิ่งที่พยาบาลประทับใจประกอบกับความชอบพรรคการเมืองนี้อยู่แล้ว จึงตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคดังกล่าว

“ลงสมัคร ลงสมัคร ส.ส. เลยก เลือกพรรค ป. เนีย มัน มันติดต่อมาจากพ่อ แม่ที่เค้าชอบ หรือว่าอะไรๆแบบนี้มันติดอยู่ในใจเราอยู่แล้ว พอได้สัมผัสอะไรๆกับ.....[หัวหน้าพรรค] ซึ่งท่านลงไปหาเสียงเองอะไรแบบนี้ เราก็ เราก็ชอบ ชอบก็เลยลาออกจากพยาบาล ลาออกเลย ลาออกแล้วก็มาสมัครอย่างจี้ แต่ ไม่ได้รับเลือกตั้ง เพราะตอนนั้นมันเขตจังหวัดซึ่งมันกว้างมาก เราก็อายุยังน้อย ประสบการณ์ทางการเมืองไรเราก็ไม่มี แต่ว่าก็ชอบ ชอบก็ลงไป แต่ก็ไม่ได้ 19 ไม่ได้ 22 ก็ 2522 ก็ลงอีก ไม่ได้ ก็มาได้เป็น 2526” (ID6T11P3)

“ตอนนั่งฟังเค้าปราศรัยแล้วตัดสินใจที่จะสมัครลงการเมือง จริงๆตอนนั้นก็ยังไม่แน่ ทีนี้สามีชอบ มันมีคนช่วย มีกำลังช่วย สิ่งสำคัญที่สุดคนที่จะเป็นสส.คือต้องเป็นกันทั้งบ้าน ไข่ม้อยคะ ถ้าเราชอบคนเดียว สามีไม่ชอบก็ไม่ได้ สามีก็ชอบ สามีก็ผลักดัน ก็ช่วย ลงเลยไม่เป็นไร มาสมัครกับสามีนี้แหละไม่ค่อยรู้จักกับกรุงเทพเท่าไร มาเรียนพยาบาลมันก็ไม่ค่อยได้ไปไหน ไม่รู้ที่ โรงเรียนประจำ เพราะมันเป็นโรงเรียนประจำไม่รู้เท่าไรหรอก ก็ไปบ้านหัวหน้าพรรค ไปประชุมอะไรๆบ้าง ก่อนที่จะตัดสินใจ ก็ไปดูว่าเค้าประชุมกันที่บ้านเป็นไง เพราะตอนนั้นสำนักงานอยู่ที่บ้าน[หัวหน้าพรรค] เมื่อก่อนก็จะมี...มีแต่คนเก่งๆทั้งนั้นเวลาเค้าประชุมพรรคกัน โอ้โหรุนแรง ดุเดือด แต่พอจบการประชุมพรรคคือเสร็จ ใครอยากพูดอะไร เถียงกันในพรรค เราก็ตกใจครั้งแรก เราก็ตกใจเหมือนเค้าจะมีเรื่องมีอะไรกัน พอมาตอนหลังจึงเข้าใจ อ้อ พรรคเป็นแบบนี้ เราก็โอเค เราก็ชอบอยู่แล้ว ไม่ใช่ว่าหัวหน้าบอกอะไรก็ต้องทำตาม มันไม่ได้” (ID6T2I2P4)

“น่าจะ 11 ปีนะที่เป็นพยาบาล ช่วงนั้นค่อนข้างจะลำบากหน่อยต้องดูแลลูก ก็เลยตัดสินใจลาออก [จากงานพยาบาล] พอลาออก สามีเขาเรียกมาช่วยกัน เพราะว่าสามีเป็น ส.ส. อยู่ก่อน ก็คือมาช่วยในด้านการเมือง ก็เลยชิมซาบเข้าไปโดยอัตโนมัติ ก็เข้ามาช่วยในเรื่องของหาเสียง ช่วยหาเสียง ช่วยออกหน่วย ช่วยออกพื้นที่ แต่ก่อนทำถึงขั้นว่าออกเยี่ยมตามบ้านออกหน่วยสุขภาพ อะไรพวกนี้...” (ID3T1I1P1)

“ไม่เคยคิดว่าจะเป็นนักการเมืองมาก่อนนะ แต่ว่าอยู่ในวงการการเมืองมานาน เนื่องจากว่าครอบครัวเป็นนักการเมือง ก็คือที่บ้านเล่นการเมืองอยู่แล้ว แต่ว่าตัวพี่เองคือไม่ได้สนใจการเมือง แต่คืออยู่ในแวดวงการเมืองและก็ช่วยในเรื่องการเมืองมาตลอด ช่วยที่บ้านอะนะ คุณพ่อเป็นนักการเมืองท้องถิ่น เป็น สจ. พี่ๆ ก็เป็นเหมือนกัน เป็นอดีต ส.ส. เป็น ส.ส. ในปัจจุบันคนหนึ่งและก็เป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดคนหนึ่ง สามีก็เป็นอดีต ส.ส. ทีนี้พอสามีเล่น เรายังจะต้องลงมาช่วยดูแล ตอนสามีเข้าวงการ เราเป็นหลังบ้านต้องมีส่วนช่วยและสนับสนุน ที่จริงก็เป็นอุบัติเหตุทางการเมือง เพราะว่าที่ไม่คิดลงมาในจุดนี้ เพราะสามีก็ชอบ พอเขาโดนโทษไม่ได้ลง ก็คิดว่าคือเขาไม่ใช่คนพื้นที่ แต่ที่จริงเขาเป็นคนพื้นที่ เขาเป็นลูกเขยแต่เขาก็ทำอะไรให้ชาวบ้านที่เป็นบ้านเกิดของเราเอง ถ้าเขาไม่ได้ลง เราคนในพื้นที่แท้ๆ ทำไมเราไม่คิดจะดูแลและสานงานต่อ เพื่อให้ประชาชนมีที่พึ่ง” (ID3T2Y3P5)

“เริ่มจากคุณพ่อก่อนตอนนั้นเกษียณแล้วมั้ง เอาเป็นว่า มีครอบครัวเป็นข้าราชการทุกคน คุณพ่อเป็นข้าราชการ คุณพ่อเกษียณแล้ว คุณพ่อชอบการเมือง คุณพ่อจะเป็น ส.ส. คนแรกของในบ้านที่ (จังหวัดแห่งหนึ่ง) แล้วพอครั้งแรกคุณพ่อที่จะเป็นผู้ว่าฯ ลงครั้งแรกก็คะแนนมากที่สุดเลย ถ้าถามว่าเราใช้คน(จังหวัดแห่งหนึ่ง) ใหม่ พี่นเพเราไม่ใช่ แต่รับราชการมา เพราะว่าคุณพ่อเป็นข้าราชการ พี่รับราชการครั้งแรกปี 2520...อยู่ได้สัก 2 ปี ก็โอนไปอยู่กระทรวงสาธารณสุข พอไปอยู่กระทรวงสาธารณสุขเราก็มาอยู่สาธารณสุขจังหวัด ก็จะไม่มียานบริการแล้ว ก็จะเป็นงานพื้นที่ เราดูประชาชนในพื้นที่ แต่คุณพ่ออยู่ในสายการเมืองแล้ว พอคุณพ่อลงอะไรเราก็ไปช่วยคุณพ่อแต่เรื่องการเมืองเราไม่ถนัด ตอนนั้นเราก็ถือว่าเราเด็กเราไม่ถนัด คุณพ่อลงเราก็มีหน้าที่เป็นกองกำลัง คนที่ 2 ในบ้านก็คือสามีเราเอง พอเสร็จแล้วเราก็ได้ชิมชั๊บไปเรื่อยๆ ส่วนงานก็งาน ส่วนเรื่องการเมืองก็เป็นความรู้ที่เราคุยบนโต๊ะอาหาร จนทำให้เรามีความชิมชั๊บ การเมืองเขาก็เล่นการเมืองของเขาไป เขาก็ดูพื้นที่ดูอะไรไป เราก็บอกว่าก็ดีเหมือนกันนะ งานของทั้งคุณพ่อหรือทั้งคุณสามีเราจะไม่ยุ่ง เรื่องราชการเราก็ราชการ หาเสียงก็ไม่เคยหาให้ชนะไม่เคยออกไป เพราะว่าเราเป็นข้าราชการต้องวางตัวเป็นกลาง แต่จริงๆ ไม่ออกเพราะว่าตอนนั้นลูกอ่อนก็ไม่ได้ไป ถามว่าดีไหมก็ไม่ดี เพราะว่าเราอยู่เบื้องหลังเราก็ให้กำลังใจ ทำนู่นทำนี่ใส่รถไปให้ พอช่วงนั้นแฟนที่เขาได้เป็น ส.ส. สมัยที่ 2 ถ้าพี่จำไม่ผิดนะคะ เขาก็ได้เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ พี่คุยการเมืองทุกวันเข้าใจไหม ทุกวันก็ชิมทุกวัน เราก็ฟังก็ดีนะก็สนุกดี ถามว่าลงพื้นที่ก็เหมือนเราลงพื้นที่ไม่ต่างกัน เขาไปหาประชาชนเราก็ไปหาประชาชนเหมือนกัน แต่มันจำกัดตรงที่ว่าเลือกตั้งของเขาแบ่งเป็นเขต แต่ของพี่ดูทั้งจังหวัด แต่เราก็ได้รับผิดชอบเป็นอำเภอเหมือนกัน ก็ไม่ต่างกันอย่างไรก็ไม่ต่างกันแน่ๆ ก็ดีเหมือนกันนะ พอมีเลือกตั้ง เขาก็มีคนสมัครมา 8 คน เขาก็เลยถามพี่ว่าตัดสินใจลงไหม เราเป็นข้าราชการ เราก็โอเคแล้ว เราเป็นทุกอย่างทั้งภาคปฏิบัติ ทั้งนักวิชาการ ทั้งผู้บริหาร เราเป็นหมดแล้ว ก็เลยบอกก็ได้ไม่ป็นไร ก็เลยลงสมัคร” (ID7T2I2P6)

1.2 มีอุดมการณ์ทำงานเพื่อความถูกต้อง

พยาบาลอีกกลุ่มหนึ่งเข้ามาทำงานการเมือง เนื่องจากมีอุดมการณ์ในการทำงานเพื่อความถูกต้อง ไม่ชอบเห็นการเอารัดเอาเปรียบของนักการเมืองที่ทำงานอยู่ในขณะนั้น พยาบาลรายหนึ่งเล่าว่า ตนเองทำงานเป็นพยาบาลแผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลชุมชนแห่งหนึ่ง ช่วงสายๆของทุกวันจะมีเด็กที่ได้รับอุบัติเหตุจากเครื่องเล่นมาเย็บแผล พยาบาลสงสัยว่าเกิดอะไรขึ้น จึงไปหาข้อมูล

ที่โรงเรียนแล้วพบว่า อุบัติเหตุจากเครื่องเล่นเด็กที่ผลิตจากวัสดุไม่มีคุณภาพ เมื่อวัสดุที่ทำของเล่นนั้น ถูกแสงแดดทำให้วัสดุกรอบและแตก เวลาที่เด็กไปเล่นทำให้เศษวัสดุนั้นทิ่ม ตำ เด็กได้รับบาดเจ็บ ซึ่งอุปกรณ์เครื่องเล่นนี้จัดซื้อโดย ส.ส. ด้วยงบประมาณที่รัฐจัดสรรมาให้แต่ละจังหวัด แต่ ส.ส. นำมาซื้อ วัสดุที่ไม่มีคุณภาพ แสดงว่างบประมาณส่วนหนึ่งถูกนำไปใช้ในทางมิชอบ พยาบาลรายนี้จึงต้องการ เข้ามาทำงานเป็น ส.ส. เพื่อขจัด ส.ส. กลุ่มที่คดโกง และไม่ซื่อสัตย์เหล่านี้ ส่วนพยาบาลอีกรายหนึ่ง มองเห็นว่า วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่เข้าถึงคนในชุมชนอยู่แล้ว หากวิชาชีพจะถูกนำมาใช้ให้เกิด ประโยชน์ในวงกว้างขึ้นด้วยการมาทำงานเป็น ส.ส. ก็น่าจะช่วยประชาชนได้มากขึ้น พยาบาลจึง ตัดสินใจเข้ามาสู่การเป็นนักการเมือง

“ที่มาการเมืองเพราะว่าเราอยู่ ER ER เนี่ยประมาณ 11 โมงของทุกวันก็ จะมีเด็กเล็กๆ มาเย็บแผล การที่เราเย็บแผลเนี่ยเราต้อง sound ประวัติก่อนในขณะ ว่าไปโดนไรมา ทำไม่ถึงโดน โดนมานานเท่าไร อะไรอย่างเงี้ย แล้วโดนก็คน ก็ชักไปชักมาก็เลยมารู้ว่าเกิดจากอุบัติเหตุ จากของเด็กเล่น ซึ่ง ส.ส. เป็นคนเอาไป ให้โรงเรียน เป็นงบแปลญัตติที่ ส.ส. เอาไปทำอะไรก็ได้ ในสมัยนั้นก็จะมีงบทำ อะไรก็ได้ 20 ล้าน พอมา ...[พรรคของผู้ให้ข้อมูลเป็นรัฐบาล] เป็นก็ยกเลิกใจ จำ ได้ใหม่ เพราะว่ามันเกิดการทุจริต อันนี้แหละมันเป็นนโยบายของพรรค ค ชื่อ หมดทั้งประเทศ แต่จังหวัดอื่นเขาไม่มีออกมาเลย ทำไม่ไม่รู้ เรางงมากเลย มีเนี่ย เราเนี่ยที่ออกมาต่อสู้เรื่องนี้ นี่แหละที่เราลงเพราะว่า พอ 11 โมง เด็กเล็กมันจะ พักใจ พอมันกินข้าวเสร็จมันก็จะไปเล่นกระดานลื่นอะ ไอที่บ้านหลังสี่ๆ มันไปใช้ พลาสติกเอาไปหลอม แล้วใส่สีเข้มๆ อะ สีแดง สีเหลือง สีเขียว สีน้ำเงินเนี่ยมา ต่อๆกัน ทีนี้พลาสติกพวกนี้มันจะกรอบ ความเหนียวมันไม่มี มันโดนแดดด้วย แล้วก็อีกอย่างพอตัวหนักมากเนี่ย ช่วงต่อมันจะแตกร้าวหมดเลย เสียบไม่อยู่ เพราะมันใช้ตัวต่อ ทีนี้พอไปเล่นกระดานลื่นปั๊บเนี่ย มันเสียบนี้ เสียบนี้ แบบโอโห! เรามานั่งคิดว่าอีกหน่อยถ้าเป็นลูกหลานเราโดนละ เราจะรับได้ไหมเนี่ย นี่เราเป็น คนไม่มีครอบครัวไม่มีลูกไม่มีหลาน แต่เราเศร้าใจแทน ว่าทำไม มันโกงมัน กระทั่งหิน ดิน ทราย แต่ทำไมจะต้องมาโกงกะเด็ก รับไม่ได้เลย แล้วเย็บแผลให้มัน ร้อง พวกเราเหมือนจะต้องข่มขืนมันอะ เอาผ้ารัดไม่ให้มันตื่น แล้วมันก็ร้อง แบบอ้ออ้อ ทุกวัน เด็กเล็กๆนี่จะมาทุกวัน โรงเรียนต่างๆ ททยอยกันมา โรงเรียน นะไม่มีกล้าพูดเลย เพราะโรงเรียนกลัวนักการเมือง นักการเมืองไปบังคับให้ครู เช่น โรงเรียนละ 2 ชุด ต้นทุนไม่ถึง 2 พัน แต่บังคับให้ครูเซ็นชุดละ 2 หมื่น กิน 10 เท่าเลย หลวงพ่อเจ้าอาวาสบอก หลวงพ่อรับไม่ได้ แกเห็น เพราะว่าสมัยก่อน

โรงเรียนจะอยู่ตามวัดใช้ไหม ครูไม่พูดเลยได้แต่เอาเด็กมาเย็บแผล ถามไรก็ไม่ได้อะไร
 กลัวโดนแกล้ง กลัววิทธิพล กลัวมือปืนจะมายิง อะไรอย่างเงี้ย หลวงพ่อคว่า
 เก้าอี่มาเลย เอาตัวอย่างมาให้ดูยัน โรงเรียนเลย ว่าเนี่ยหมอดูลี เนี่ยมันทำอย่างเนี่ย
 เราก็เลยมานั่งคุยกันว่าเราจะทำอย่างไรกับพวกนักการเมืองนี่ดี เพราะเราเห็นแล้ว
 เรายังไม่ได้ เราเย็บทุกวันไม่ต้องไปไหน เพราะมีมาทุกวัน 11 โมงเนี่ย รอเลย
 เดียวก็มา คน สองคน สามคน อะไรอย่างเงี่ย พวกพี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ ที่
 โรงพยาบาลบอกว่าเราต้องไปเป็นเองเลยพี่ เขาบอกพี่ไปเป็นแล้วมันจะได้ไม่โกง
 ถ้าเราไม่โกง เด็กมันก็จะไม่เป็นแบบนี้ เราบอก หุยยย..ไม่เอาหรอก เพราะเราไม่มี
 ญาติพี่น้อง ไม่มีใครเป็นเลย เราไม่มีตั้งค์เลย เรานี้ทำใช้หนี้อย่างเดียว แล้วเราก็
 ต้องส่งน้องเรียน ตอนนั้นน้องยังไม่จบ เราบอก ไอ้โหไม่มีปัญญา คนเขาก็ไม่รู้จัก
 เราเลยนอกจากแถวเนี่ย เราไม่ได้ไฝฝืนเป็นนักการเมือง เราเป็นพยาบาลอย่างเดียว
 แต่เหตุการณ์ที่นักการเมืองซี้โกง เลยทำให้เราสนใจที่จะล้มคนซี้โกง” (ID1T11P6)

“[เรียนจบพยาบาล] .. ก็ไปทำงานใช้ทุนเค้า 2 ปี 2 ปีเสร็จแล้วก็แต่งงาน
 แต่งงานแล้วก็ยังทำงานอยู่ ตอนนั้นกำลังจะมีเลือกตั้ง คุณ ม. [หัวหน้าพรรค] ก็ไป
 ปราศรัยที่ จังหวัด อ. แล้วก็ไปหาผู้สมัคร ซึ่งมันไม่มีเลยที่ของพรรค ป. ที่นี้ ที่ตาม
 ต่างจังหวัดเนี่ยนะคะ ก็ไปฟังปราศรัย ก็คิดว่าเราทำอาชีพทางนี้อยู่แล้ว เราก็ดูแลคน
 ป่วยดูแลอะไรอยู่แล้ว ถ้าเราขึ้นไปเป็นสส. ขึ้นไปเป็น ส.ส.เนี่ย เราอาจจะช่วย
 ประชาชนได้มากเรื่องกว่านี้ นอกจากเรื่องการเจ็บป่วยไข่มั้ยคะ ก็เลยลงสมัครเมื่อปี
 19 อะ 2519 แต่ไม่ได้” (ID6T11P1)

1.3 เป็นความชอบของตนจึงเริ่มต้นเข้ามาทำงาน

พยาบาลบางรายเข้ามาทำงานการเมืองด้วยความชอบการเมืองเป็นพื้นฐานตั้งแต่เด็กๆ แต่
 ด้วยฐานะยากจนจึงต้องหันมาเรียนวิชาชีพพยาบาลเนื่องจากมีทุนการศึกษาให้เรียนโดยทำงานใช้หนี้
 ทุน เมื่อใช้ทุนหมด ก็แสวงหาสิ่งใหม่สำหรับตัวเอง คือ การทำงานทางการเมือง พยาบาลจึงลาออก
 จากวิชาชีพพยาบาล ไปเรียนนิติศาสตร์ เพื่อเป็นการเตรียมตัวตนเองเข้าสู่การเป็นนักการเมือง แต่เมื่อ
 สำเร็จการศึกษาก็ยังไม่ได้เข้ามาสู่การเมือง เนื่องจากต้องทำงานเลี้ยงตนเองและครอบครัว จนกระทั่ง
 วันหนึ่งโอกาสการเป็นนักการเมืองเข้ามา มีสมาชิกพรรคมาชักชวนให้ลงสมัครเลือกตั้ง ตนจึง
 ตัดสินใจเข้ามาสมัครเป็น ส.ส. ของพรรคการเมืองหนึ่ง ส่วนอีกรายหนึ่ง มีความชอบทางการเมืองอยู่
 แล้ว โดยเริ่มต้นจากการทำงานการเมืองเล็กๆ ในขณะที่เป็นนักศึกษาพยาบาล คือ การเป็นนายก
 สโมสรนักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง เข้ามามีบทบาททางการเมือง ในช่วง 16 ตุลาคม 2519 ที่มีการ

รณรงค์เรื่องการเมือง การบริจาคเงิน และ เข้าช่วยเหลือองค์กรนักศึกษาที่กรุงเทพฯ จาก ประสบการณ์ดังกล่าว เมื่อจบการศึกษา ทำงานเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย สมัครเป็นสมาชิกสภา คณาจารย์ และได้มีโอกาสเข้าไปช่วยอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเดียวกันที่สมัครเป็น ส.ส. หาเสียง และ ในที่สุดก็มีโอกาสเข้าไปสมัครเป็น ส.ส. เนื่องจากพรรคการเมืองที่รู้จัก ขาดสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้ง พยาบาลจึงลงสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนให้แก่พรรคการเมืองดังกล่าว

“ผมเป็นนักเรียนพยาบาล... จบแล้วทำงานที่โรงพยาบาล... [ต้นสังกัด] สมัยนั้นนะแต่ที่ผมก็อยู่ไม่นาน อย่างที่บอกว่าเราชอบการเมือง ก็เลย จากวันนั้น ไม่รู้จะทำไฉนนะ ชีวิตมันหักเหมาก ก็เลยลาออก แล้วก็มาเรียนกฎหมาย ที่...[มหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่ง] อ่านหนังสือเอง ไม่เคยไปฟัง lecture แม้แต่ ชั่วโมงเดียว ในช่วงรับราชการ ก็ไม่ยอมเอาเวลาราชการมาทำ ก็เลยลาออกแล้ว จึงมาเรียน ระหว่างนั้นเราก็กินงานส่วนตัวไป ตั้งใจ ใจ เรียนคณะนิติศาสตร์โดยตรง เลย เพราะเราสนใจในเรื่องการเมือง ก็เลยไปขึ้นมาตั้งแต่เด็กจนจบนิติศาสตร์ จบก็ มาเป็นทนายความฝึกหัด เป็นทนายความอยู่ปีหนึ่ง ได้ตัวทนายความก็มาทำงานเป็น ทนายความว่าความอยู่ประมาณ 19 ปี จึงได้เป็นสส. อันนี้เราไปขึ้นมาว่าที่สนใจ การเมืองนี้ก็ต้องเอาความรู้ในด้านกฎหมายด้วยแล้วระหว่างที่เราเป็นทนายความนี้ เราก็ช่วยเหลือสังคม ช่วยเหลือสังคมไปว่าความฟรีบ้างอะไรบ้างทำนองนี้ช่วยเหลือ เขา แล้วระหว่างที่เป็นทนายจริงๆ เราตั้งสำนักงานเองแล้วเราก็เป็นทนายขอแรง ให้แก่ศาลจังหวัดชลบุรี ศาลจังหวัดพญาที่เรามีภูมิลำเนาอยู่เข้ามาช่วยสังคมไป เป็นทนายขอแรงบ้าง รับผิดชอบเราก็คิดพูดมาตรงๆในหลักการแล้วย่อมเยามาก ยากจนเราก็ไม่คิดเงินก็มี จนลูกสองคนรอดจบการศึกษา มีงานทำระดับปริญญาโท คนโตจบปริญญาโทมหิดล คนเล็กจบ สถาปัตย์ลาดกระบัง แล้วพอมีงานเสร็จมันก็มี เพื่อนมาชวนให้ไปสมัครเลย ให้ลงสส.เลย” (ID5T1I1P7)

“อาจารย์ [ผู้ให้ข้อมูล] เริ่มสนใจการเมืองตั้งแต่ตอนเป็นนักศึกษา เป็น นายกลโมสรณักศึกษาคณะพยาบาล เป็นรุ่นที่อยู่ 14 ตุลา 16 ตั้งแต่สมัยนั้น ที่นี้ ตอนนั้น 14 ตุลา 16 อยู่ปี 3 จะขึ้นปี 4 ก็จะมีประชุมนักศึกษาพยาบาลทั่วประเทศ มี มช. มหิดล รามา อะไรประมาณนี้ ขอนแก่น ยังไม่มาเข้าเลย เพราะขอนแก่นมีปี แรกก็คือปี 18 นั้นแหละ มันจะมีศิริราช รามา แล้วก็เชียงใหม่ แล้วก็สงขลา สงขลา ก็จะทีหลัง เราก็จะไปประชุมกับ 3 สถาบันนี้ ไปประชุมที่กรุงเทพฯ เรื่อง ตั้งแต่จะ ช่วย ไปช่วยของสมาพันธ์นักศึกษาแห่งประเทศไทย เริ่มตั้งแต่ไปประชุมกับเขาที่ โนนด้วย อาจารย์เข้าเป็นนายกลโมสรณักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ แล้วก็ไป

ประชุมร่วมกับเขา ทีนี้ในช่วงที่ก่อตั้งมันจะเป็นชมรมพยาบาลแห่งประเทศไทยของ
ศึกษาพยาบาล แล้วในที่ประชุมเขาก็เลือกอาจารย์ไปเป็นประธานที่ประชุมอีก เราก็
จะไปช่วยตั้งแตร์ณรงค์หาผู้บริจาค ช่วยเงิน ช่วยอะไรกัน เข้าไปประชุมไปร่วมอะไร
กับเขาในช่วง 14 ตุลา ปี 35 อาจารย์ ว. [อาจารย์คนหนึ่งในมหาวิทยาลัยเดียวกับ
ผู้ให้ข้อมูล] เข้าไปสู่การเมืองก่อน เป็น ส.ส. ตอนนั้นอาจารย์ [ผู้ให้ข้อมูล] ได้เข้าไป
ช่วยแต่ก็ไม่ได้คิดอะไร เข้าไปช่วยคือ ไปช่วยหาเสียง อย่างลืมนี่เราเป็นนายกสโมสร
มาก่อนเราอยู่ในช่วง 14 ตุลา 19 14 ตุลา 19 เป็นช่วงของนักศึกษาอยู่ 6 ตุลา 19
จบมาใหม่ก็เป็นอาจารย์แล้ว ก็ไปช่วยดูแลนักศึกษาเรา นักศึกษาเราเข้าป่าก็มี
(หัวเราะ) เราก็ได้ดูแลจนกระทั่งว่า เลือกตั้งเมื่อปี 35 อาจารย์ ว. ได้เป็น พอชยุบ
สภา 38 ทีมอาจารย์ ว. ลงเหมือนเดิม แต่อีกคนหนึ่งเขาไม่เอาแล้ว [เลิกเป็น ส.ส.]
อาจารย์ ว. ก็เลยชวนลง เพราะว่าเขาก็มองว่าเราก็ช่วยมาตลอด ก็เลยลงก็ลง พอ
ลงกับอาจารย์ ว. ก็เลยไปกับพรรค พ. ปี 38 ลง ส.ส. เลย์” (ID2T11P11)

1.4 ได้รับการเชิญชวนให้มีส่วนร่วมงานทางการเมือง

การเข้ามาทำงานเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ให้ข้อมูลมาจากการที่สมาชิกพรรค
การเมืองเชิญชวนให้เข้าร่วมพรรคฯ เพื่อสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของเขตหรือจังหวัดที่ตนมี
ภูมิลำเนาอยู่ ผู้ให้ข้อมูลบางรายตอบตกลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากมี
ความศรัทธาในพรรคการเมืองนั้นอยู่แล้ว บางรายศรัทธาตัวแทนพรรคที่มาติดต่อทาบทามตนให้เข้า
ร่วมพรรคและลงสมัครรับเลือกตั้ง ประกอบกับตนเองมีความสนใจงานทางการเมืองอยู่แล้วจึงเข้า
ร่วมพรรคการเมืองนั้น ในขณะที่บางรายนอกจากจะศรัทธานักการเมืองที่มาเชิญชวนแล้ว ครอบครัว
ยังสนับสนุนให้ตนเองทำงานการเมืองอีกด้วย ทำให้ตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแม้ว่า
ตนเองจะมีอายุมากแล้วก็ตาม

“คุณ...[ส.ส.] มาชวนลง เขามาตั้งตั้งแต่ปี 29 ตอนที่เขาไปชวนนี้ปี 35 แล้ว
อายุ 55 แล้วนะก็ยังบอกเขาว่าพี่ไม่ไหวนะ อายุมากแล้วให้ไปหาคนอื่น เขาก็ไม่
ยอมคือเห็นว่า คุณ ส. [ส.ส. พรรคการเมืองหนึ่ง] เขาเก่งเรื่องการเมืองต้องยอมรับ
เขาดูแล้วพิจารณาแล้วที่เราเหมาะสมแล้วก็คุยจนกระทั่งเราต้องยอม แล้ว
โดยเฉพาะคุณหมอนี่รักเขามาก บอกว่านักการเมืองดี ๆ ณะมีอะไรที่สนับสนุนได้
ต้องทำแล้วพรรคประเทศไทยมีคนอยู่กรุงเทพฯ 5 คน ก้าวไกล เขาดูทะเลเลยแล้ว
เขาก็ให้ช่วย ทั้ๆที่ตัวเองก็ลำบากเพราะว่าเราต้องดูแลลูกดูแลครอบครัวแต่พอมา

อยู่ตรงนี้คุณหมอดูแลหมคนทำเองยอม ยอมเลย ยอมสนับสนุนให้อยู่กรุงเทพ ”
(ID4T11P2)

“เค้ากำลังจะสมัครกันด้วย ปี 50 เค้ากำลังจะสมัครกันด้วย แล้วเค้าก็เห็นว่าเขตนี้มันมี3คน ผมอยู่ ส... [อำเภอหนึ่ง] อีกคนอยู่แถว พ [อำเภอที่ 2] อีกคนอยู่...ศ [อำเภอที่ 3] พอตัวอย่างเงี้ย เค้าอาจจะมีการอำเภอ ศ มีแล้ว อำเภอ พ มีแล้ว แต่อำเภอ ส ไม่มีใครเคยอยู่อำเภอ ส ปี 50 ส.ส. มาชวนสมัคร ก็ขอขอยุ่แล้ว ขอขอยุ่แล้ว พอมาชวนก็เลยลง แล้วก็ได้เลย” (ID5T11P8)

2. สมัครเป็นผู้แทนนั้นต้องใช้ฐานเสียงจากหลายฝ่าย

การสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น จะมีการหาเสียงเพื่อให้ประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเข้ามาเป็นตัวแทนของประชาชนในการบริหารประเทศ ผู้ให้ข้อมูลทุกคนกล่าวถึงฐานเสียงที่ทำให้ตนเองได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นมาจาก 2 ส่วน คือ 1) ฐานเสียงจากชุมชนที่ตนให้การพยาบาล และ 2) ฐานเสียงจากหลายส่วนงานให้ความช่วยเหลือดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ฐานเสียงจากชุมชนที่ตนให้การพยาบาล

ในการเลือกตั้ง ส.ส. นั้น ฐานเสียงของ ส.ส. แต่ละราย นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ชนะเลือกตั้งได้ สำหรับพยาบาลวิชาชีพแล้ว ฐานเสียงส่วนใหญ่มาจากกลุ่มผู้ป่วยและชาวบ้านที่พยาบาลวิชาชีพเคยให้การช่วยเหลือดูแล พยาบาลส่วนใหญ่ที่เข้ามาเป็นนักการเมืองบอกเล่าว่า ตนเองทำงานกับชุมชน บางคนทำงานที่สถานีอนามัย บางรายทำงานในโรงพยาบาลชุมชน แม้ว่าจะหมดเวลาในการทำงานตามที่รัฐกำหนด แต่การดูแลผู้ป่วยไม่ได้สิ้นสุดที่เวลาตามที่รัฐกำหนดไว้ เมื่อใดก็ตามที่ชาวบ้านมีความต้องการด้านสุขภาพ ชาวบ้านจะมาตามพยาบาลถึงที่บ้าน เพื่อให้ไปช่วยเหลือผู้ป่วยหรือหญิงตั้งครรภ์ใกล้คลอด ด้วยความมีน้ำใจของพยาบาลเหล่านี้ พยาบาลจึงเดินทางไปช่วยเหลือชาวบ้าน บางรายหลังจากลงเวยรจากการทำงานแล้ว ก็ยังเข้าไปเยี่ยมผู้ป่วยแต่ละบ้าน เช่น ไปดูแลแม่หลังคลอด เช็ดตัวและสายสะดือให้ทารกแรกเกิด เมื่อพยาบาลกลุ่มนี้สมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ป่วย ญาติและชาวบ้านที่พยาบาลเคยดูแล หรือเยี่ยมบ้านจึงลงคะแนนเสียงให้กับพยาบาล พยาบาลรายหนึ่งกล่าวว่า การทำงานด้วยใจ ทำงานด้วยจรรยาบรรณวิชาชีพ ตรงนี้จะเป็นฐานเสียงของพยาบาลนักการเมือง อีกรายกล่าวว่า ตนเองไม่มีเงินทองที่จะไปหาเสียง ไม่มีญาติพี่น้องเป็นนักการเมือง รวมถึงไม่มีประสบการณ์ทางการเมืองมาก่อน แต่เป็นเพราะชาวบ้านเชื่อว่า พยาบาล เป็นคนที่ซื่อสัตย์ ทำให้ตนเองได้รับความไว้วางใจจากชาวบ้านให้เป็นตัวแทนของ

ชาวบ้านในการทำงานการเมือง พยาบาลกล่าวว่า รู้สึกเป็นหนี้วิชาชีพพยาบาล หากไม่ได้อยู่ในวิชาชีพพยาบาล ตนคงไม่ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร

“ตอนนั้นมันเป็นสถานีนอนามัย ไม่ใช่โรงพยาบาล ก็ต้องลงพื้นที่ตลอด เราต้องไปทำคลอด ไปทำคลอดเมื่อก่อน ก็ชาวบ้านยังไม่สามารถที่จะมาทำคลอดที่โรงพยาบาลได้ สถานีนอนามัยได้ ตอนนั้น สถานีนอนามัยเค้าจะมีจักรยานให้คันหนึ่ง ละก็เครื่องมือทำคลอด ละก็มีเครื่องมือใส่ท้ายรถจักรยานไป แล้วขี่จักรยานไปทำคลอด ไปคนเดียว ก็ไปกับพวกญาติๆ เค้าที่มาตามนั้นแหละ ก็ไปทำคลอดให้เค้าที่บ้าน ความสนิทสนมความอะไรมันก็มี ฐานเสียงส่วนใหญ่มาจากคนไข้ด้วย มาจากจากผู้หญิงส่วนมาก ผู้หญิงส่วนมากเนี่ยถ้าจะเลือกใคร ส่วนมากจะไม่เปลี่ยนใจเท่าไร” (ID6T1I1P10)

“ด้วยตำแหน่งของเรา เราทำด้วยใจ เราทำตามจรรยาบรรณของเราตามวิชาชีพ ตรงนี้เป็นฐานเสียงเลย เพราะคนที่มาสัมผัสกับเรา เขาจะเป็นหัวเสียงให้เราต่อไปในอนาคต เราทำหน้าที่ให้ดีที่สุดในขณะนะ แล้วสิ่งเหล่านี้จะเป็นฐานสำคัญตามเรา มา เราก็ชม เขาก็ชม คุณพยาบาลคนนี้น่ารัก เก่ง ดูแลดี ทำงานดี แล้วเขาก็จะมาช่วยเรานั้นแหละ คือการจะเป็นนักการเมืองจะต้องมีฐานเสียงนะคะ” (ID4T2I2P9)

“คือเราทำอย่างนี้ สมมุติว่าเราเนี่ยรักชาคนไข้ สมมุติรักษาน้องไป น้องกลับไปบ้าน พอตกตอนเย็นเราตามไปดู ทำคลอด เยี่ยมทุกวันเลย ไปกินข้าวบ้านเขาเลย หุงข้าวให้เขาด้วยเพราะเราเก่งอาหาร เราก็ไปกินกับเขาเลย แล้วก็ทำคลอดนี่เราก็มองไปเช็ดสะดือ สอนเขาหุงอาหาร อะไรอย่างเนี่ย สอนทุกอย่างเลย คือเหมือนเยี่ยมบ้านเลยอะ เพราะว่าเราเป็นพยาบาลโสดไง แล้วก็คนที่มีการครอบครัวเนี่ยเขาจะกลับหมดอะ เขาจะไม่ค่อยอยู่ ทีนี้เราอยู่ที่นั่นเราไปไหนไม่ได้อยู่แล้ว เพราะไม่มีถนนรถ ไม่มีไฟ แล้วก็น้ำประปาอะไรไม่มี ทีนี้พอเราว่างเราไม่รู้จะไปไหน เราก็ไปตามบ้าน ไปแทบทุกบ้านเลย แต่ตอนนั้นไม่ได้คิดเล่นการเมืองนะคะ คือ ทำด้วยใจรักใจ ... ถ้าเราไม่ได้เป็นพยาบาลเราไม่ได้เป็น ส.ส. แน่ เพราะเราไม่รู้จะเอาอะไรไปสู้มัน เพราะเงินเราก็ไม่มี พ่อแม่พี่น้องก็ไม่มีใครเป็นนักการเมืองเลย ประสบการณ์ทางการเมืองก็ไม่มีเลย แต่เราได้จากอาชีพจริงๆ คือคนที่เลือกเราคือคนไข้ส่วนใหญ่ที่เลือกเรา อันที่ 2 เขาเชื่อมั่นในวิชาชีพว่าวิชาชีพนี้เป็นแล้วไม่โกงแน่ เพราะมันซื่อสัตย์โปร่งใส คือจากชุดก็มีส่วนที่เคยเล่าให้ฟังแล้ว เปรียบเทียบเลยใช้ไหมจะเลือกขาวหรือเลือกดำ เราถึงบอกว่าเราเป็นหนี้วิชาชีพ ถ้าเราไม่ได้อยู่ในวิชาชีพนี้ เราไม่มีทางที่จะสู้ได้” (ID1T2I2P14)

“ลงนี่คือสมัยแรกก็ได้เลย ได้เลย หาเสียงจากคนไข้ คนไข้ก็เยอะแล้ว นื่องๆ พยาบาลที่สนับสนุนก็ช่วย ...ช่วยได้เยอะ หนึ่ง คือ คนไข้จะเป็นคนสนับสนุนเรา เขาจะเป็นคนช่วยเลือกเรา แต่ว่าเราก็ต้องมีจรรยาบรรณของเราให้ดีกว่าก่อนนะ คือเราก็ต้องมีจรรยาบรรณอะ” (ID3T1I1P11)

2.2 ฐานเสียงจากหลายส่วนงานให้ความช่วยเหลือ

นอกจากการทำงานในวิชาชีพพยาบาลที่คลุกคลีกับคนในชุมชน ทำให้ได้ฐานเสียงที่มากพอจนได้รับเลือกตั้งแล้ว ผู้ให้ข้อมูลบางรายที่ไม่ได้ทำงานกับชุมชน กล่าวว่า ฐานเสียงของตนมาจากคนในหลายส่วน ส่วนหนึ่งมาจากเพื่อนๆ ในวิชาชีพพยาบาล หากเป็นอาจารย์พยาบาล จะได้เสียงสนับสนุนจากอาจารย์ ลูกศิษย์ และชุมชนที่ลงไปทำวิจัยด้วย นอกจากนี้ยังได้เสียงสนับสนุนจากฐานเสียงของพรรคการเมืองทั้งพรรคใหม่และพรรคเดิมที่ตนเคยสังกัด บางรายได้ฐานเสียงจากความมีชื่อเสียงของสมาชิกอื่นๆ ในครอบครัว เช่น ชื่อเสียงของบิดาที่เป็นผู้ใหญ่บ้าน ภรรยาที่เป็นครู เวลาออกไปหาเสียงสมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมไปหาเสียงด้วย ทำให้ตนได้รับคะแนนเสียงจากคนที่รู้จักสมาชิกในครอบครัวของตนเพิ่มขึ้นอีกด้วย

“ฐานเสียงนั้นจากพรรค ป [พรรคใหม่] ส่วนหนึ่ง ฐานเสียงเขาจะมีเขตละ 2 หมื่น อันที่สองอาจารย์ ลูกศิษย์ อันที่สามออกทำวิจัย อันที่สี่ช่วย... [พรรคเดิม] ช่วยอาจารย์ ว ออกหาเสียงเสร็จ อาจารย์ไปช่วยทำงานดูแลไปช่วยงาน เราจะรู้จักแกนนำค่อนข้างเยอะตอนที่ช่วยพรรค พ [พรรคเดิม] แล้วเราก็ได้ฐานเสียงของพรรค พ ส่วนหนึ่ง มันก็เลยได้หนึ่งความเป็นพรรค พ สองพรรค ป [พรรคใหม่] สามความเป็นอาจารย์ สี่เราออกงานวิจัย อันที่ห้าเราไปช่วยงาน อันที่หกพ่อเคยเป็นผู้ใหญ่บ้าน มันเป็นจุดที่ทำให้เราได้” (ID2T1I1P12)

“แต่ว่าพอเข้าไปสูบก็มีแต่คนเป็นห่วงว่าเราจะทำได้หรือเปล่า ตัวเราเองเราก็เป็นห่วงนะว่าเราไม่ได้ไปสัมผัสในส่วนการเมืองอย่างจริงจัง ก็คือออกพื้นที่หาเสียงเราก็เป็นทางเสียงอะไรคือเราพูดคุยกับชาวบ้านอะไรก็มีเราก็ทำอยู่แล้วอันนั้นไม่ต้องห่วงแต่พอไปจริงๆ มันก็ว่าจะง่าย” (ID3T1I1P11)

“หาเสียงก็แจกใบปลิว แจกแผ่นพับ ก็หาเสียงช่วง เขาเปิดรับสมัครแล้วเราก็ไปสมัครแล้วมาหาเสียงเดี๋ยวนั้น ระยะเวลาไม่นาน น้อยมาก น้อยมาก เดือนกว่าๆ แค่นั้นเอง ภรรยาก็ช่วยกัน พรรคให้เงินมาแสนกว่าบาท และเราเป็นพยาบาลที่โรงพยาบาล ส. ผมเคยทำงานที่นั่น ...ตั้งนั้นรุ่นน้องๆ ผมจะเยอะ อันนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผมได้เป็น

สส.ก็ได้ เพราะพื้นที่ลัดทึบมันมีโรงพยาบาล 2 โรง โรงพยาบาล ส. กับ โรงพยาบาล อ. ตอนที่เพื่อนที่มาชวนต้องรู้ว่ามีความเสี่ยง ก็คงอย่างนั้นด้วย ...แม้แต่ภรรยาผมเป็น ครูก็ได้ครูลงคะแนนให้อย่างเจี๊ย ถู้อว่าเป็นฐานเสี่ยง เวลาหาเสียง หรือเวลาทำงานมัน ต้องอาศัยคนที่อยู่โซนนั้นนานมาก” (ID5T1I1P16)

“ฐานเสี่ยง คือฐานเสี่ยงจากสามเอนที่หนึ่ง ที่นี้พีก็ไปลงเขตใหม่ ฐานเสี่ยงก็ เกิดใหม่ เราก็ใช้คุณงามความดีของเรา ของตระกูล ไปหาเสียง เพราะว่าพีไม่มีอะไร ต่างพร้อม รู้แต่ว่าเป็นลูกสาวท่านผู้ว่าฯ เป็นภรรยาท่านรัฐมนตรี เขาจะเรียกว่า ภรรยาท่านอดีตรัฐมนตรี เขาก็จะบอกว่าไม่มีอะไรต่างพร้อมเลย เพราะว่าท่าน [สามี ของผู้ให้ข้อมูล] ก็ไม่ต่างพร้อม ฐานเสี่ยงจาก สสจ. เพราะพีไปลงเลือกตั้ง มาเพียบ ถ้ามองว่าคุณอยากให้พีเขาไปไหม เขารู้ว่าพีทำงานกับเขาพีทำเหมือนพีเหมือนน้อง และ น้องทุกคนที่อยู่ตอนนี้ เขาก็เลือกเรา” (ID7T2I2P13)

3. หลากหลายวิธีการเรียนรู้งานทางการเมือง

การเรียนรู้งานทางการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ มีวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายแตกต่างกัน ผู้ให้ข้อมูลได้บอกเล่าเรื่องราววิธีการเรียนรู้งานทางการเมืองไว้ 2 ประเด็น ดังนี้ 3.1) พัฒนาตนเองให้ มีความรู้ด้านกฎหมาย การเมืองและการปกครอง และ 3.2) พรรคเป็นแหล่งที่สองสนับสนุนการเรียนรู้ และข้อมูลข่าวสาร

3.1 พัฒนาตนเองให้มีความรู้ด้านกฎหมาย การเมืองและการปกครอง

การเข้ามาทำงานการเมืองของผู้ให้ข้อมูลเริ่มต้นด้วยการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เนื่องจาก โดยพื้นฐานไม่มีความรู้ทางด้านการเมืองมาก่อน และไม่ได้รับการสอนทางด้านการเมืองจากการเรียน พยาบาลมาก่อน แต่ด้วยความใฝ่รู้ ความสนใจ จึงทำให้ผู้ให้ข้อมูลแสวงหาค้นคว้าความรู้ทางการเมือง ด้วยตนเอง บางรายใช้วิธีการสืบค้นทาง Google ถึงบทบาทหน้าที่ การทำงานต่างๆของสมาชิก วุฒิสภา และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บางรายอาศัยการอ่านตำราทางด้านการเมืองการปกครองด้วย ตนเอง พร้อมทั้งอาสาเข้ารับการอบรมเสริมความรู้ทางด้านการเมืองการปกครอง และกฎหมายต่างๆ เพื่อสามารถนำมาใช้การทำงานในฐานะนักการเมืองของประชาชน ในขณะที่บางราย นอกจากศึกษาค้นคว้าความรู้ทางด้านการเมืองการปกครองด้วยการอ่านทำความเข้าใจ และเข้ารับการอบรมจาก สถาบันทางการเมืองการปกครองต่างๆแล้ว ยังสมัครเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นปริญญาโท ในคณะรัฐศาสตร์ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจอย่างแท้จริงทางด้านการเมืองและกฎหมาย เพื่อให้ตนเองมีความรู้อื่นๆ

นอกจากด้านการพยาบาลที่ตนเรียนมา และสามารถนำไปใช้ในการทำงานด้านการเมืองได้อย่างเกิดประโยชน์สูงสุด

“พอเราเข้าไปแล้ว เราต้องรู้ เรากี่ Google นี่แหละ เข้าไปดูวุฒิสภาว่าเป็นอย่างไร มีกรรมการมีข้อมูลอะไรบ้าง หน้าที่ของเรามีอะไรเราก็ทำตาม ส.ว. ซึ่ง ส.ว. กับ ส.ส.หน้าที่ไม่เหมือนกัน ส.ส. จะต้องลงพื้นที่หาเสียงแล้ว ก็ต้องดึงลงไปที่จังหวัด แต่ ส.ว.ไม่ใช่ ส.ว.กลับกรอกกฎหมายแล้วก็ใช้ทักษะที่เราเคยเป็นประธานสภา เพราะตอนนั้นกฎหมายกำลังออก เพราะมหาลัยออกนอกระบบเยอะมาก” (ID7T11P15)

“เราก็ต้องไปเรียนรู้เรื่องอื่นด้วยเรื่องกฎหมาย เรื่องโน้น-นั้น-นี้ ให้ความรู้ไม่ใช่ว่ารู้แค่วิชาชีพเราอย่างเดียว คืออย่างน้อยเราก็ใช้ความรู้ที่เราได้ไปอบรมตอนแรก ในเรื่องของการเมืองยุคใหม่ ก็คือไปเรียนเองสักประมาณ 5 เดือน ก็จะต้องทุกวันนั้นวันนี้เขากำหนดให้พอเรียนจบปั๊บเราก็ไปเรียนเรื่องการเมืองการปกครองของพระปกเกล้า อันนี้เป็นงานของ 9 เดือนที่เราทำงานไปด้วยเรียนไปด้วย เพื่อที่จะเสริมความรู้เราไปเรื่อยๆ เพราะถ้าเราอยู่อย่างนี้ความรู้มันก็ค่อนข้างแคบในด้านวิชาเรา ก็ต้องไขว่คว้าหาความรู้ไปด้วย และในขณะที่เราไปทำอย่างนี้เราก็ต้องบอกชาวบ้านด้วย บอกไปว่าเรากำลังทำอะไรอยู่ คือเขาก็เป็นห่วงเราว่า เราจะไปทำอะไรได้ไหม เพราะว่าเราเป็นพยาบาลมันก็ไม่ได้เกี่ยว เราก็ต้องไปหาความรู้ ... เราไม่เคยรู้ว่า พ.ร.บ.เป็นอย่างไร ดังนั้นเราก็ต้องไปอบรมอันนั้นอันนี้ อันไหนที่ทำให้เรามีความรู้เพิ่มขึ้นเราก็ต้องไป หลังจากนั้นก็ไปเรียนต่อปริญญาโทอีก 2 ปีที่ธรรมศาสตร์ ธรรมศาสตร์ที่ทำพระจันทร์เป็นรัฐศาสตร์ เป็นการบริการ เป็นรัฐประศาสนศาสตร์นะ เป็นคณะรัฐศาสตร์ เราก็ต้องเรียนกฎหมายมหาชน กฎหมายนั้นกฎหมายนี้เยอะแยะมากที่เราไปเรียนเพิ่ม คือเราก็ต้องมีความรู้เรื่องอื่นๆบ้าง เพราะว่าเราจบพยาบาลมา ถ้าไม่มีความรู้บางทีก็คุยกับเขาไม่รู้เรื่อง” (ID3T11P4)

“ตอนที่เรียนเขาก็ไม่ได้สอนเรื่องการเมือง และเวลาเลือกตั้ง เพราะเราต้องย้ายทะเบียนบ้านไปอยู่ในวิทยาลัย อาจารย์ที่เป็นหัวหน้าแผนกก็มาบอกให้ลงเบอร์นี้นะ นักเรียนไม่รู้เรื่องก็ตามครุฑหมด มันไม่ถูก มันต้องเป็นตัวของตัวเอง เพราะเป็นประชาธิปไตย แต่เขาไม่ได้ไล่ไปในหลักสูตร ตอนหลังมีแต่น้อยมาก

มันต้องซึมซับไปเรื่อยๆ [ตอนนั้น] ไปเรียนกฎหมายก็ดี อย่างน้อยเราได้ใช้ มี
 อาสาสมัครกฎหมายเขาให้ความรู้ ... [แต่ตอนนี้] คือเราอนตีกอยู่แล้ว เราจะ
 ฟังวิทยุบ้าง คือต้องคอยดูข่าวทั้งวันแหละ” (ID1T2I2P8)

“...เราไม่ได้เรียนเรื่องการเมืองมาก่อนเลย ไม่ได้เรียนมาก่อนเลย
 ความรู้ก็ไม่ได้เตรียมความรู้อะไรเลย ฟังแต่ว่าท่าน ส [หัวหน้าพรรคการเมือง]
 ไปปราศรัยตรงนั้นตรงนี้ เราก็ติดตามไปในพื้นที่จังหวัดอุดรระนะคะ เพราะว่ามันมี
 สส.ลงตอนนั้นทั้งหมดประมาณ 5 คนหรือ 6 คนเนี่ย ก็ไปปราศรัยกันก็ไปฟัง ฟัง
 ก่อน ฟังพอรู้เรื่องก็โอเค” (ID6T1I1P9)

“อย่างเข้าไปในสภาเนี่ยจะไปรู้กฎหมายอย่างเดียวมันก็ไม่ work
 เท่าไหร่ มันต้องมีความรู้ หลากๆอย่างเข้ามาผสมผสานกันแล้ว ก็... มันก็จะทำ
 ให้งานที่เราทำมันราบรื่น อย่างเวลาเราประชุม คณะกรรมการเงี้ยอย่างผม
 เคยเป็นประธานอนุกรรมการทหารฝ่ายร้องทุกข์ระหว่างประชาชนกับทหาร
 เขามาร้องเราก็เป็นประธานสอบให้คณะกรรมการเขาสอบกัน สอบกันว่าเป็น
 ยังไง ต้นเหตุเป็นยังไง ใครผิดใครถูก เราก็สรุปแจ้งให้สภาเขาทราบ ถ้ามันแต่มี
 กฎหมายอย่างเดียว เวลาเขามาคุยเกี่ยวกับเรื่องทางโรงพยาบาล เราก็ไม่ค่อยจะ
 รู้เรื่อง ถ้าเรามีความรู้หลายๆด้านเราก็ช่วยได้เยอะ” (ID5T1I1P17)

“ค่อนข้างลำบากเพราะพื้นฐานจบพยาบาลมา เพราะเหมือนมันต้องมา
 เรียนรู้อะไรอีกเยอะแต่เราก็ไม่หยุดนิ่งเพราะเราสามารถเรียนรู้ได้ตลอด
 โดยเฉพาะเมื่อมาสู่การเมือง มีเรื่องที่เกี่ยวข้องคือเรื่องกฎหมาย น่าจะเป็นเรื่อง
 รัฐศาสตร์ เรื่องการเมือง มีอะไรที่เราต้องพยายามเรียนรู้ มาเป็นนักศึกษาใหม่
 เราจะอยู่หนึ่งๆ ไม่ได้ ตอนนั้นจบไปหลายหลักสูตร เรียนพระปกเกล้าฯ คือจะมี
 หลายหลักสูตร เรียนนักการเมืองยุคใหม่ พอจบหลักสูตรประมาณ 6 เดือน คิด
 ว่าเรียนจนหลักสูตรนั้น ถ้าเรามีความรู้เพิ่มขึ้นก็จะเป็นประโยชน์ต่อพี่น้อง
 ประชาชน เราไปเรียนเพิ่มอีกหลักสูตรคือเรียนการเมืองการปกครองของ
 พระปกเกล้าฯ เขาเปิดโอกาสให้นักการเมืองที่เข้ามาในสภาไปเรียน เราต้อง
 พยายาม ไม่อย่างนั้นมีความรู้แค่นั้นคิดว่าไม่เพียงพอ เราจะต้องใช้ชีวิตที่
 เกี่ยวข้องกับอะไรหลายอย่าง เรียนอีกอย่างคือเรียนรัฐศาสตร์ที่ธรรมศาสตร์
 ภาควิชาทบตอนเย็น พยายามเต็มที่ทำเวลาที่อยู่ที่พื้นที่ หาเวลาไปเรียน ช่วงที่มา
 ประชุมพยายามใช้ช่วงที่มาประชุมและเรียนไปด้วยได้อะนะ” (ID3T1Y3P5)

3.2 พรรคเป็นแหล่งที่สองสนับสนุนการเรียนรู้และข้อมูลข่าวสาร

นอกจาก สมาชิกผู้แทนราษฎร มีการพัฒนาตนเองด้วยการศึกษาหาความรู้ หรือ ติดตามหัวหน้าพรรคไปยังสถานที่ต่างๆ เพื่อได้เรียนรู้ประสบการณ์จริงแล้ว พรรคการเมืองต้นสังกัดมีการสนับสนุนให้ลูกพรรคได้มีการพัฒนาความรู้ด้านการเมืองเช่นกัน ซึ่งแต่ละพรรคการเมืองจะมีโควตาให้เข้าอบรมการเมืองการปกครองของสถาบันพระปกเกล้า และเวลาอยู่ในพรรค หัวหน้าพรรคจะทำหน้าที่เป็นผู้สอนเรื่องต่างๆ ให้กับสมาชิกใหม่ โดยเน้นเรื่องของความซื่อสัตย์และความสามัคคีเป็นหลัก นอกจากนี้พรรคการเมืองจะมีระบบการสนับสนุนเรื่องข้อมูลข่าวสารต่างๆ ในแต่ละวันให้กับสมาชิก โดยจะมีทีมรวบรวมข้อมูลข่าวสารและสรุปส่งให้กับลูกพรรค และหากเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ ส.ส. คนใด ข้อมูลนั้นจะถูกส่งตรงไปยัง ส.ส. นั้น เช่น เรื่องที่เกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาล พยาบาลวิชาชีพที่เป็น ส.ส. ก็จะได้รับข้อมูลนั้นเพื่อไปหาข้อมูลเพิ่มเติมและติดตามเรื่องราวของปัญหาเพื่อพิจารณาหาทางแก้ไขปัญหานั้นๆ

“...อบรมของสถาบันพระปกเกล้า พรรคส่งไป ไปในนามของพรรค ที่นี้ในนามของพรรคเขาก็ถามว่าใครอยากไป เราก็อาสาไปเพราะมันจะมีโควตาให้ไง มันจะเป็นประกาศนียบัตรการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยขั้นสูง เขาให้โควตา ส.ส. ให้โควตาพรรคการเมือง” (ID2T1I1P17)

“...หัวหน้า [หัวหน้าพรรค] นี้สอนทุกอย่าง สอนให้ซื่อสัตย์ให้จัดการสอนทุกอย่าง คนใน[พรรค] ถึงได้ออกมาในทางเดียวกัน คนที่อยู่ได้นะคะ คนที่อยู่ไม่ได้คือ อยู่ไม่ได้ สอนถึงความซื่อสัตย์ สอนถึงอะไรๆ ความสามัคคีความอะไร เวลาเราคุยกันซึ่งเมื่อก่อนมันไม่มี ส.ส. มาก เป็นคนรุ่นเก่าๆ เราก็ผูกพันมากกับพรรค มีคนชวนไปอยู่พรรคนั้นพรรคนี่ ได้เงินเท่านั้นเท่านั้นแล้วได้เป็นผู้แทนตลอด ...เป็นแบบนี้จริงๆ ..อย่างพี่ที่มีคนเคยมาเสนอแบบนี้ มีคะ เยอะคะ ทุกสมัยเพราะว่าเราเป็น ส.ส. เขต 1 ใครก็ต้องการใช้มีคะ แต่เราไปไม่ได้ เราอยู่พรรคนี้อยู่แล้ว เรารักพรรคนี เราเลือกแล้ว เค้าเสนอเยอะๆ คนที่ออกไป เราก็พอรู้ว่าเค้าได้เงินเท่าไร เราก็ไม่อยากจะพูด มันก็มีเรื่องผลประโยชน์เข้ามา มีจริงๆ มันทำให้เกิดความแตกแยกคือคุณเป็นผู้แทนเนี่ยมันไม่เห็นตัวอย่างที่ดีเข้าใจมั๊ย กับเด็กรุ่นหลังกับรุ่นเด็กๆ เค้าต้องดูว่าคนที่จะเป็นผู้แทนต้องเป็นคนดีต้องสร้างแต่เรื่องดี” (ID4T1I1P17)

“พรรคจะเป็นคนรวบรวมข่าวให้ทุกวัน พรรคจะส่งมาวันนี้สรุปข่าวมีอะไร 1,2,3,4 แต่ถ้าเกี่ยวกับเราโดยตรง เขาจะโทรมาบอก ที่พรรคจะมีเจ้าหน้าที่ของเขารวบรวม ฝ่ายข่าวเขาจะตัดข่าวทุกฉบับ ข่าวด่วน ข่าวร้อนทุกอย่าง เขามีช่องข่าว

มาให้เรา ปัจจุบันช่องข่าวจะมีห้ามไหว้ ห้ามสวัสดี ไม่ต้อง ข่าวอย่างเดียว เขาจะสรุปมาให้เห็นประเด็นๆ และจะมีคลิปใส่งมาด้วย สมมติเป็นเรื่องของพยาบาลก็ส่งมาให้พี่ พี่ต้องไปหาข้อมูลเพิ่มเติม เราต้องตามเรื่องก่อนว่าเหตุการณ์มาจากไหนและเรามาดูประเด็นว่าเขาต้องการอะไร ปัญหาคืออะไร เราต้องไปดูว่ามันเคยมีปัญหาอะไรบ้าง เหมือนกันไหมและเขาตอบอย่างไร มันถึงจะไม่เหมือนเดิม ไม่อย่างนั้นก็ตอบเหมือนเดิม มันก็แก้ปัญหาไม่ได้ ข้อมูลเหล่านี้เอามาจากสภายะเยะ” (ID1T2I2P18)

4. เบื้องหลังการทำหน้าที่ วิชาชีพมีส่วนร่วมช่วยเป็นพื้นฐาน

เมื่อพยาบาลวิชาชีพได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร หรือ ส.ส. แล้ว พยาบาลบางรายยึดมั่นในความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนตามที่ถูกลูกฝึงมาจากวิชาชีพพยาบาล บางรายใช้ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมในการดูแลสุขภาพของประชาชน จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงการใช้วิชาชีพพยาบาลเป็นพื้นฐานในการทำงานการเมืองของตน ใน 7 ประเด็นย่อย คือ 4.1) ใช้จรรยาบรรณพยาบาลทำงานในหน้าที่ 4.2) ประยุกต์ทฤษฎีการพยาบาลเข้าเยี่ยมบ้านประชาชน 4.3) ให้ความสนใจการป้องกันแทนการรักษา 4.4) ร่วมเป็นกรรมการด้านที่ตนสนใจ 4.5) ร่างพระราชบัญญัติให้มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย 4.6) ตั้งกระทู้สด-แห่งถามความสงสัยและ 4.7) อภิปรายไม่ไว้วางใจหากผลงานไม่บรรลุผล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ใช้จรรยาบรรณพยาบาลทำงานในหน้าที่

การทำงานของพยาบาลวิชาชีพในฐานะสมาชิกผู้แทนราษฎร จะยึดแนวทางปฏิบัติจากจรรยาบรรณวิชาชีพพยาบาล โดยเฉพาะเรื่องของความซื่อสัตย์ สุจริต ความตรงต่อเวลา ความเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์ สำหรับความซื่อสัตย์ สุจริต จะเห็นได้จากพยาบาลที่เข้าไปทำงานทางการเมืองจะเป็นผู้ที่ทำงานโดยไม่มีการโกงกินเงินแผ่นดิน จะยึดมั่นอุดมการณ์ในการทำงานมากกว่าเห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตัว เวลาทำงานหรือเข้าประชุม จะมาทำหน้าที่ของตน ไม่ฝากใครกดบัตร หรือรับฝากกดบัตรการประชุมให้ใคร หรือแม้แต่การลงพื้นที่สร้างงานให้กับชุมชน หรือของบประมาณให้กับชุมชน ผู้ให้ข้อมูลจะไม่หาผลประโยชน์จากการทำงานนั้น สำหรับความตรงต่อเวลา พยาบาลเล่าว่าเวลาที่มีการประชุม หรือ ตนเองเป็นประธานในที่ประชุม จะมีการเปิดและปิดการประชุมตามกำหนดเวลา เพื่อให้ตารางทำงานอื่นๆไม่ได้รับผลกระทบจากการเปิดหรือปิดประชุมล่าช้ากว่ากำหนด ส่วนความเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์ จะเห็นได้ว่า พยาบาลที่เป็นนักการเมืองลงเยี่ยมชุมชนจะสามารถเข้าถึงชาวบ้านได้ทุกบ้าน โดยไม่มีการเลือกชนชั้นวรรณะ ไม่เลือกคนจนคนรวย สามารถเข้าถึงชาวบ้านทุกกลุ่ม พยาบาลรายหนึ่งกล่าวว่า หากพรรคการเมืองของตนต้องการสมาชิกใหม่

ตนเองเสนอให้รับสมัครคนในวิชาชีพพยาบาลหรือวิชาชีพสาธารณสุข เนื่องจากเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ ทำงานอย่างโปร่งใส และเข้าได้กับชาวบ้านทุกกลุ่ม

“ของพยาบาลที่เราใช้ คือ ความตรงต่อเวลา เราเป็น ส.ส. ที่ตรงเวลามาก (หัวเราะ) ความซื่อสัตย์ เพราะว่าตอนที่เราเรียนเราคิดถึงว่า คุณแลคนใช้ ความซื่อสัตย์ ความตรงต่อเวลา ถ้าพลาดไปนิดเดียวคนใช้ตาย อันนี้เป็นจุดที่พยาบาลทุกคน นำออกไปใช้ จะไม่รักที่เลือก เลือกที่ซึ่งจะไม่ถูกคนจนคนรวย เราจะดูเหมือนกันหมด ทำให้เราเข้าถึงคนได้ทุกส่วน อาจารย์จะออกพื้นที่เยอะเลย เพราะพยาบาลเรา เข้าถึงบ้านจะเป็นข้อดีและข้อแตกต่างจากคนอื่น ...ถ้าพยาบาลที่สนใจการเมือง อาจารย์คิดว่าไปได้ดีเพราะว่าพยาบาลเราโตขึ้นเนื่องจากความซื่อสัตย์ ความซื่อตรง ตรงต่อเวลา จิตใจเอื้ออาทร เราดูแลทุกคนเหมือนกันหมดเลย เราจะไม่เลือกคนจน คนรวยเราจะช่วยเขาแล้วการเมืองอาจารย์มองว่า แล้วดูต่างประเทศนักการเมือง ผู้หญิงคอร์ปชั่นมันน้อยกว่าผู้ชายอยู่แล้ว พยาบาลยิ่งน้อยกว่า จะทำให้เข้าไปช่วยได้ เยอะ แต่โอกาสเรามีน้อย เพราะว่าการเมืองบ้านเรา มีการซื้อสิทธิ์ ซื้อเสียงมันเยอะ ใช้เงินเป็นส่วนใหญ่ พยาบาลอย่างเราจะไม่มีเงินไปซื้อสิทธิ์ ซื้อเสียง” (ID2T11P20)

“พยาบาลไปเป็นจะดีทุกอย่าง เพราะพยาบาลเราซื่อสัตย์... เราจะตรงๆ และเราจะเป็นคนไม่ผิดเวลา และเราจะไม่เสียงานถ้าเราตรงต่อเวลา และความเชื่อมั่น ความศรัทธา ความเชื่อถือ คนจะตรง เช่น เราเป็นประธานกับอนุกรรมการงบประมาณ ก็ถือว่าใหญ่ในสภา 8 โมงเปิดเลย 4 ทุ่มปิดเลยไม่มีการยืดไม่มีการหด ใครจะขอละไรเราไม่เอา เราต้องตรงไปตรงมา เพราะถ้าเลย 4 ทุ่ม กว่าที่จะถึงบ้าน กว่าจะนอน เข้าเราต้องมาแต่เช้ามันจะ late ไปหมด ทำให้สมองเราพักผ่อนไม่เพียงพอ ความคิด ความจำ ความอ่านจะไม่ดีงานจะล้มไปหมด ฉะนั้นวิชาชีพเรามัน สอนให้เวลาไหนทำอะไรก็ได้ตามหมด เช่น ในพรรคตอนนี้ เราก็สนับสนุนให้พรรคไปหาคนที่ลงสมัคร ส.ส. ให้หาสาธารณสุขก่อนเป็นอันดับแรก ไม่ต้องมองวิชาชีพอื่น เอาสาธารณสุขเพราะเข้าถึงทุกบ้าน ทุกตำบล สาธารณสุขอำเภอก็ต้องคุมทั้ง อำเภอ ...เราก็มองหาถ้าไม่มีใครลงสมัครคือพรรคเราเปิดกว้างให้คนมาสมัครก่อน แต่ ถ้าไม่มีเราต้องไปหา เราต้องหาด้วย แต่เราต้องการคนหลากหลายให้เข้ามาในพรรค เรา ทุกวิชาชีพแต่ถ้าไม่มีจริงๆ เราให้มองสาธารณสุขอันดับที่ 1 เพราะจะตรงกับอุดมการณ์ของพรรคมาก เลือกคนซื่อสัตย์ เลือกคนมีอุดมการณ์ มีความรู้ มีความสามารถ คือ พรรคไม่ได้เน้นคนมีเงิน ถ้าเน้นคนมีเงินพี่ไม่ได้ลง เพราะพรรคพี่ไม่มีเงิน แต่พรรคพี่เราพูดว่าเราเป็นคนมีอุดมการณ์ คือเรามาทำเพื่อบ้านเมือง มา

ปราบทุจริตและเราเข้ามาทำจริงๆ คือรับปากแล้วว่า เราเข้ามาเราจะไม่โกงแผ่นดิน เราก็ไม่เอา เราไม่แตะเลย เพราะเราพูดไว้และเราต้องทำให้ได้ถึงแม้มันจะมาให้ มาซื้อ เราต้องไม่หวั่นไหว วิชาชีพเรามันสอนให้เป็นคนมีอุดมการณ์ มีความซื่อสัตย์และอดทนอดกลั้นมันถึงได้ ถ้าเป็นวิชาชีพอื่นไปหมดแล้วลองสังเกตสิไปหมด มันให้ 30 40 50 ไปเรื่อยไม่มีเหลือเลย อุดมการณ์ไม่มีเพราะเขาไม่มีความอดทน อ่อนไหวกับการช่วย ความโลภเข้าครอบงำ วิชาชีพเราสอนให้เราปลงได้” (ID1T2I2P23)

“ทุจริตนี่ไม่ควรแน่นอนเลย ความซื่อสัตย์ต้องมาอันดับ 1 ถ้าคุณไม่ซื่อสัตย์ต่อตัวเอง เช่น การประชุมสภาคุณฝากบัตรเขา ไม่มาประชุม คุณฝากให้คนอื่นและคุณก็รับเงินเดือนเต็ม ขึ้นเครื่องบินฟรีก็ใช้สิทธิประโยชน์ที่เอาเปรียบเขา นี่คุณไม่ซื่อสัตย์แล้ว บางคนนั่งเครื่องต้องการสะสมไมล์ มันแล้ว วันเดียวอยู่เชียงใหม่นั่งเครื่องมา กทม. และนั่งเครื่องต่อไปกินข้าวที่ภูเก็ต สะสมไมล์ ฟรี สะสมไมล์ได้หมด เพราะเรานั่งฟรีแต่สภาจ่ายเงิน และสะสมได้เยอะๆ ก็ไปต่างประเทศ อย่างนี้สมควรไหม คุณแย่มาก ผลาญภาษีประชาชน ไม่มีความซื่อสัตย์ คุณโกงจะมองว่าไม่โกงได้อย่างไร นี่คุณโกงแล้ว ไม่ได้ ความซื่อสัตย์ต้องมาเป็นอันดับ 1 และต้องซื่อสัตย์ต่อประชาชนด้วย คุณอาสาเข้ามาทำหน้าที่ก็ต้องทำหน้าที่ ไม่ใช่เอาเวลาไปทำภารกิจอื่นที่เกี่ยวกับตัวคุณ คุณไม่มาออกกฎหมาย ไม่มาเป็นปากเป็นเสียง ไม่ได้มาพูดเพื่อประชาชนเลย อันนี้เรายึดความซื่อสัตย์สุจริตเป็นอันดับ 1 ใครจะยึดอะไรก็ช่างเขา เราไม่เอา และเราจะอยู่ได้ เราถือว่าเราดำใครก็ไม่กลัว เราแข่งใครเราก็ไม่เดือดร้อน” (ID1T2I2P25)

“พยาบาลมันสอนให้เป็นคนซื่อสัตย์นี่ไง มันต้องปลูกฝังไง แต่ถ้าคุณอยากเล่นการเมืองวิชาชีพคุณช่วยคุณได้ร้อยเปอร์เซ็นต์เลย ไม่ต้องใช้ตั้งค์ด้วย แต่เราจะเอาวิชาชีพไปใช้อย่างไร แคนันเอง หนึ่งต้องอดทน เพราะเราไม่มีตั้งค์ถุกมัย ต้องขยัน ต้องซื่อสัตย์ นี่ความซื่อสัตย์ของวิชาชีพขายได้ แล้วคุณต้องมีสะอาดจริงๆ คุณไม่ต้องกลัวใครเลย ทุกวันนี้เราไม่กลัวใครเลย ใครจะมาอยู่ทีมเรา คุณต้องไม่โกงนะ ฉันทจะช่วย แต่ถ้าคุณโกงเมื่อไหร่จะ คุณตายคนแรกเลย เนี่ยไม่มีใครกล้าโกงเลยมาอยู่ทีมเรา แล้วได้ทุกคน เพราะเค้าเชื่อเรา เนี่ยนายกที่มาจอนะเห็นมัย ส.ว. ที่เลือกนะ ถ้าบอกว่าคนของ... [ผู้ให้ข้อมูล] เค้าเลือกเลย เพราะเค้าเห็นเราเป็นตัวอย่างไร” (ID4T1I1P19)

“ประโยคนี้ [นักการเมืองมักกอบโกยผลประโยชน์] สำหรับคนอื่นไม่รู้ แต่มันน้อย ของอาจารย์นั้นไม่เอาอะไรเลยของการเมือง อาจารย์เข้ามาเป็น ส.ส. ช่วงแรกลงพื้นที่ทำให้หมดเลยชาวบ้านตั้งแต่ผลักดันสหกรณ์สตรี แต่ละที่ที่ทำขนม ทำงานป่าบงที่ทำอาจารย์ผลักดันทางสารภีด้วยทุกที่อาจารย์ลงพื้นที่ให้หมดเลย เป็นเป็นมีกลุ่มก้อนให้มีอาชีพแล้วผลักดันจนกระทั่งคนที่เขาได้เป็นนายอบต. เพราะตอนนั้นเขาเป็น ส.ส. อาจารย์ก็ช่วยเขาให้ลง สท. ลง สท. เสร็จ เป็นนายก อบต. เป็นตามวิชาชีพเราเลย ชื่อลัทธิจริงๆอย่างที่อาจารย์บอกแล้วอาจารย์เข้ามาเงินเดือนหมดเพราะลงพื้นที่เพราะหวังว่าสมัยที่สองจะไม่ต้องหาเสียงอีก ก็ลงให้หมดเลย แล้วอาจารย์ไม่มีเปอร์เซ็นต์แล้วไม่รู้เรื่องด้วยงบบมาก็ให้เขาหมดเลย แล้วไม่เคยรู้เลย แล้วเราไม่เคยเอาเลย” (ID2T1I1P11)

“เอาความเดือดร้อนประชาชนมาบอก เพราะว่าช่วงที่เราเป็นรัฐบาลเราก็จะขอ ขอดหนุนขออะไรอย่างเงี้ย แต่คือ ทางรัฐมนตรีเขามีอำนาจ เราก็จะได้รับความช่วยเหลือจากพี่ๆ ในพรรคเยอะ เพราะเขารู้ว่าเราไม่โกง เราไม่กินเปอร์เซ็นต์ นี่ไม่เอาเลยนะ นี่เป็นมา 4 สมัยเนี่ย สตางค์แดงเดียวก็ไม่ให้เอาตังค์มาเข้าบ้าน เพราะว่า เราสาบานไว้ว่าเราจะไม่โกงแผ่นดิน เพราะฉะนั้นอะไรที่ไม่ใช่ของเราเราก็ไม่เอา เพราะแม่บอกว่าเงินภาษีของประชาชนเนี่ยเขาให้มาพัฒนาประเทศ แต่ถ้าใครโกงกินเนี่ยก็จะต้องมีอันเป็นไปเพราะว่าเงินหลวง เงินแผ่นดิน” (ID1T1I1P15)

4.2 แนวคิดการพยาบาลที่มี ใช้ได้ดีกับชุมชน

ในการลงพื้นที่ของผู้ให้ข้อมูลไม่ว่าจะเป็นการเยี่ยมชาวบ้านก่อนหรือหลังการเลือกตั้ง ผู้ให้ข้อมูลก็จะใช้แนวคิดการพยาบาลองค์รวมในการดูแลประชาชน นอกจากจะดูปัญหาที่ทุกอย่างไปแล้วพยาบาลยังให้ความสนใจกับสุขภาพของชาวบ้าน สามารถให้คำแนะนำการดูแลสุขภาพ หรือให้คำแนะนำในการไปรับบริการตรวจสุขภาพที่โรงพยาบาล นอกจากนี้วิชาการพยาบาลยังสามารถใช้ในการซักถามหรือค่านในคดีเกี่ยวกับผู้เสียชีวิตได้ พยาบาลบางรายเล่าว่า เวลาลงไปหาเสียงก็ใช้แนวคิดการพยาบาลแบบองค์รวม ดูแลสุขภาพทุกข้อมของชาวบ้านให้ครอบคลุมทุกด้านรวมถึงด้านสุขภาพ พยาบาลอีกราย กล่าวว่า การลงพื้นที่เยี่ยมชาวบ้าน จะดูแลสุขภาพหมดทั้งครอบครัวและจะให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับผู้หญิง เนื่องจากผู้หญิงจะมีความอดทนมากกว่าผู้ชาย จึงไม่ค่อยจะไปตรวจสุขภาพ เมื่อเกิดปัญหาสุขภาพอาจเป็นระยะที่ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ ดังนั้นพยาบาลจึงให้ความรู้กับผู้หญิงให้สนใจสุขภาพของตนเองมากขึ้น

“วิชาชีพพยาบาลสอนให้เขาดูแลประชาชนได้แบบ ได้เหมือนเป็นองค์กรวม ก็คือดูแลหมดทุกเรื่อง อย่างเวลาฟลิ้งพื้นที่ พี่ได้ใช้วิชาชีพนี้เข้าไปช่วยในการดูแลประชาชน ก็มี ก็คือไม่ได้ทิ้งไปเลย ไม่ทิ้งๆ ยังติดตัวเรา เป็นหุ่นเป็นนี่ก็แนะนำได้ไปโรงบาลนะ ไปอนามัยนะ ไปเจาะเลือดนะ เจาะเลือดทำไงก่อน ควรงดอาหารมัยยะอะไรอย่างเงี้ย เราก็ช่วยได้ ถือว่ามันเป็นลักษณะที่แตกต่างกับ background ของคนที่มืออาชีพอื่นมาก่อน มันทำให้เรามองเห็นอะไรได้แบบครอบคลุมมากกว่าคนอื่นหรืออะไรประมาณนี้ ก็อย่างที่บอก การเป็นนักการเมืองมีประสบการณ์หลายๆด้านก็ได้เปรียบ เป็นทนายก็เหมือนกันเวลาไปว่าคดีเกี่ยวกับคนตาย ถ้าเรามีความรู้ในด้านพยาบาลด้านแพทย์ เวลาขึ้นศาล เราก็สามารถที่จะซักได้ว่าอย่างนี้เรียกตายหรือเปล่า หรือแบบนี้เขาเรียกยังไง เราอาจจะถามซักค่านอะไรเขาได้ ถ้าเรามีความรู้หลายๆได้เราก็ได้เปรียบคนอื่น” (ID5T11P18)

“ในระหว่างที่เราหาเลี้ยงหรือเราลงพื้นที่อย่างนี้ เราก็เดินคุยกับชาวบ้านไปด้วยก็จะเห็นในส่วนที่เป็นเรื่องสุขภาพอะไรพวกนี้ เราจะเพิกเฉยอะไรไม่ได้ เราเดินไปคุยกับเขาไป คือเราเห็นอะไรที่มันไม่พอหรือว่าอะไรเป็นอันตรายต่อสุขภาพเราก็ต้องไปถึงเรื่องพวกนี้ด้วย ก็เรียกว่า “องค์กรวม” นั่นแหละ” (ID3T11P12)

“ใช้ความเป็นพยาบาล คือ เราก็บอกว่าเราเป็นพยาบาล นี่ เราได้เปรียบได้เปรียบคนอื่นที่ว่าเราเป็นพยาบาล แล้วเค้าต้อนรับอย่างดีเหมือนกัน มันได้เปรียบก็ตรงนี้ แล้วพอบอกว่าเป็นพยาบาลเราก็ได้การต้อนรับอย่างดีจากเค้า มีความเชื่อถือมีความเชื่อมั่นกับเรามากขึ้นเพราะเรามีอาชีพเรียนจบมาทางนี้หลายๆอย่างเราลงพื้นที่ตอนนั้นได้เปรียบ ไปทางไหนคนก็รู้จักเรา” (ID6T11P10)

“...คือเราเป็นพยาบาลอะนะ อย่างบางพื้นที่ที่มันไกลๆโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวเขาหรือชนเผ่า พวกหลังดอย ส. [ชื่อดอย] เป็นชาวเขาที่ไม่ค่อยเข้าใจเรื่องสุขภาพ ไม่ได้รักษาเด็กชาวเขาบางคนเล่นล้อเล่นลูกข่างกันซึ่มกอะไรก็เยอะ พอเข้าไปก็เข้าไปช่วยเขา” (ID2T2I2P18)

“อย่างลงพื้นที่ไปดูดูแลประชาชนส่วนมากประชาชนในพื้นที่ที่พี่ต้องดูแลเขาจะมีปัญหาเยอะเหมือนกันคะ ปัญหาส่วนใหญ่ก็มาจากเรื่องที่ทำกิน เรื่องอาชีพ เรื่องรายได้ สุขภาพเป็นเรื่องธรรมดาเหมือนในครอบครัวที่มี แต่เขาจะรวมกลุ่มกันแล้วอีกอย่างมันก็ต้องพัฒนาเรื่องถนนหนทาง น้ำไฟ โทรศัพท์ ความเป็นอยู่ของเขาอาชีพและความเป็นอยู่ ซึ่งเขาเข้าใจว่าอะไรเราทำได้แค่ไหนยังไง เพราะว่าเราจะ

อธิบายว่าทำไมไม่ได้เพราะอะไร ปีนี้ถนนยังไม่ได้งบประมาณไม่พอต้องเอาไปทำตรงโน้น ก่อนตรงนี้ก่อน พี่เคยขอสถานีอนามัยปีเดียว5หลัง ในเขตป่าสงวน ที่นั่นมีป่าท่า ขณะที่เคยดัง เคยได้ยื่นมัยคะ เกิดทันหรือเปล่า (หัวเราะ) ป่าท่าขณะที่เขาดังมาก ชาวที่ว่าเราเอาปลามาหากินซึ่งเรารู้กันในสภา ไม่ใช่ ขอสถานีอนามัยซึ่งไม่ได้ไปสร้างในที่ป่าสงวนเราก็ป่าสงวนแต่มีคนอยู่ แล้วคนทุกคนมีโอกาสเจ็บป่วย แล้วทำไมกระทรวงจะเข้าไปดูแลเรื่องนี้ไม่ได้ ก็เลยได้ทีเดียว 5 แห่ง กระทรวงบอกว่า สส.ครับพอแล้วนะครับ ให้เป็นรายแรกและรายสุดท้าย อย่างงี้ไม่เอาอีกแล้ว คือเรา อ่างเหตุผลจนเขาต้องยอม ปกติในเขตป่าสงวนเขาไม่ให้ทำหรรอก ป่าสงวน แต่มัน ไม่ใช่ป่าสงวนแล้วคนไปอยู่กันเต็ม แต่ตอนนี้เป็นรพสต.กันหมดแล้วไง ให้ทำ ต่อเนื่องจากสถานีอนามัยก็เป็นรพสต.” (ID4T1I1P21)

4.3 ให้ความสนใจการป้องกันแทนการรักษา

พยาบาลวิชาชีพเมื่อเข้าไปสู่การเป็นนักการเมืองจะเป็นหนึ่งในตัวแทนของวิชาชีพทางด้านสุขภาพ เนื่องจากมีความรู้และความเชี่ยวชาญทางด้านสุขภาพจึงมีอิทธิพลในการกำหนดหรือเปลี่ยนแปลงนโยบายทางสุขภาพให้ดีขึ้นได้ ด้วยการได้รับมอบหน้าที่ให้เป็นผู้กำหนดนโยบาย หรือ เป็นกรรมการในวาระที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสุขภาพของประชาชน รวมไปถึงการดูแลสุขภาพของประชาชน การบุกเบิกในการจัดตั้งสถานบริการสุขภาพในแหล่งชุมชนและบางแห่งในป่าสงวนที่มีชาวบ้านอาศัยอยู่และห่างไกลจากสถานบริการสุขภาพ และการพัฒนางานด้านสาธารณสุขต่างๆ รวมถึงการให้ความสำคัญกับการป้องกันโรคมะเร็งมากกว่าการรักษา โดยเฉพาะโรคมะเร็งเต้านมและมะเร็งปากมดลูก เนื่องจากการป้องกันโรคมะเร็งจะเป็นการช่วยผู้ป่วยได้ดีกว่าการรักษา เนื่องจากการรักษา มะเร็ง มักจะเกิดขึ้นเมื่อผู้ป่วยเป็นโรคมะเร็งในระยะลุกลามแล้ว ซึ่งจะเสียค่าใช้จ่ายมาก หากมีการป้องกันที่ดีโดยการคัดกรองมะเร็งให้ฟรีในกลุ่มสตรีจะทำให้สตรีห่างไกลจากการเป็นโรคมะเร็ง นอกจากนี้ ยังมีการคิดวิธีคัดกรองมะเร็งปากมดลูกที่เสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการทำ Pap smear ซึ่งการ เสนอวิธีคัดกรองมะเร็งนี้ ทำให้หลายครอบครัวได้รับการรักษามะเร็งระยะเริ่มต้นได้หายขาด ครอบครัวเหล่านี้จึงเดินทางมาขอบคุณโครงการดีๆของพยาบาล

“ส.ส. เรื่องที่คิดว่าเป็นเรื่องใหญ่ที่มีความสำเร็จ ณ ขณะนี้ ที่เห็นตอนนี้ คือสถานีอนามัย สมัยก่อนจะมีเป็นบ้านชั้นเล็กๆมีเจ้าหน้าที่คนสองคน แล้วชาวบ้านก็ไม่ค่อยเก็บค่าบริการแล้วก็ไม่ไว้วางใจ อันนี้ป่าติดใจแล้วเราก็มองข้อมูลว่าเป็นอย่างไร มันเกิดอะไรขึ้น คือเหมือนไม่มีความสนใจมากเท่าที่ควรและไม่เกิดประโยชน์กับชาวบ้าน มันก็ปรากฏว่า เครื่องมือไม่มี เจ้าหน้าที่ไม่พร้อมให้บริการ

บางทีหน่วยงานของโรงพยาบาลก็ต้องไปช่วย อะไรทำนองนี้ค่ะที่มันไม่ให้ความสะดวกและชาวบ้านเข้าไม่ถึงบริการของรัฐ ก็เลยมีข้อมูลตรงนี้ที่ติดใจ ก็เลยมาคุยกันกับกลุ่มของสาธารณสุข ... ป้าก็เลยนำข้อมูลเหล่านี้มาคุยกันที่พรรค แล้วบังเอิญว่าช่วงนั้นเราเป็นรัฐบาล ป้าก็เล่าเรื่องนี้ให้ฟังว่าสถานีนอกรีต ถ้าเราทำอย่างนี้แล้วเราสามารถที่จะป้องกันดูแลพี่น้องประชาชนอย่างใกล้ชิดแล้ว บริการของรัฐพี่น้องประชาชนก็เข้าถึง รัฐมนตรีก็ให้ความสนใจและให้ไปดูงานแล้ววางแผนว่า เราทำสถานีไหนที่พร้อมก่อนให้เป็น เป็น รพสต. เคยได้ยินไหมครับ เราฝันไว้ก็คือ สมมุติว่าคนไข้ป่วย เราก็มานั่งหน้าทีวีแล้วคุยกับคุณหมอได้ คุณหมอก็จะเป็นโรงพยาบาลชุมชน เบื้องต้นนะคะ เพราะว่าหมอก็จะไปอยู่ที่รพสต. ไม่ได้เพราะหมอไม่พอ เราก็ให้ไปนั่งคุยแล้วหมอก็ถามอาการ แล้วหมอก็ติดตามผลว่าสามถึงสี่วันได้ผลไหม ถ้าไม่ได้ผลก็ส่งต่อโรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลจังหวัด อันนี้ก็จะเป็นการดูแลคนไข้อย่างใกล้ชิด โดยรพสต. แต่ก่อนมันมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นหัวหน้า ไม่มีพยาบาล แต่ว่าในโครงการใหม่จะต้องมีพยาบาลเป็นหัวหน้า แต่นโยบายของเรา ใครที่เป็นหัวหน้าอยู่ เราก็ไม่ถอดเขา แต่ว่าเราจะมี สเปคของเรา คุณจะต้องผ่านตรงนี้ๆ เรามีสเปคใหม่ซึ่งใครที่จะอัพตัวเองขึ้นมาคุณก็ต้องไปร่ำเรียนให้ผ่านข้อกำหนด กติกาที่เรามี แล้วก็เคยเห็นไหมคะ รพสต. ตอนนี้มีที่ไหนบ้างคะ นี่แหละฝีมือป้าเลย ไม่ใช่สถานีนอกรีตแต่เป็น รพสต. นะ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล นี่ของป้าเลย ป้าเป็นผู้ริเริ่มแต่มันก็ได้ดีทุกแห่งนะคะเพราะเครื่องมือและบุคลากร เพราะขณะนี้พยาบาลขาด แต่ว่าดีกว่าเมื่อก่อนเยอะ คนไข้เองบางทีความสะอาดไม่พอ เราก็ดูแลและแนะนำเขา คือดีใจมากที่โครงการนี้สำเร็จ ถือว่าเป็นอานิสงส์” (ID4T1I1P20)

“ก่อนหน้านี้อะไรทำเรื่องมะเร็งมดลูกและเต้านม ป้าเป็นคนเอามาเลย ไปคุยกับแพทย์หญิง ป้าลืมหานะเพราะอายุ 80 แล้ว หลงๆลืมๆบ้าง ท่าน [แพทย์หญิง] ท่านทำเรื่อง VIA แล้วท่านโดนแอนตี้จากหมอที่สถาบันมะเร็ง เขาไม่ซัวร์หรอก เพราะต้องทำ Pap smear เขาบอกถ้าไม่ทำ Pap smear เขาไม่เชื่อ ป้าก็เลยสู้ต่อไปคุยที่กระทรวงต่อว่า VIA ทำด้วยสารส้ม 3 เปอร์เซ็นต์ น้ำส้มสายชู 3 เปอร์เซ็นต์ เอาไป paint ที่อวัยวะแล้ว ถ้าสมมุติว่าคุณไม่มีอะไรเลยมันจะเป็นสีปกติ แต่ถ้ามีสารก่อมะเร็ง หรือมีเซลล์มะเร็งมันจะเป็นฝ้าขึ้นมา ถ้าเจอแบบนี้เราถึงจะไปทำ Pap smear เหมือนการคัดกรอง การที่เราไปบอกคนไข้ว่าคุณเป็นมะเร็งหรือไม่เป็นมะเร็ง มันเป็นแค่ลดขั้นตอน คือเราคัดกรองให้ชั้นหนึ่งแล้ว เขาจะได้ไม่

เสียเวลาเพราะค่า smear มีค่าใช้จ่ายสูง แล้วคนที่อ่านผลมีน้อยมาก กว่าจะได้ผล คนไข้ก็ลามไปถึงไหนแล้วก็ไม่รู้ ปากก็ทำแบบนี้อะคะ ปากก็ลู้มาจนกระทั่งกระทรวง ยอมรับแล้วขณะนี้เป็นการอันสงส์เพราะว่า ผู้หญิงอายุ 25 ขึ้นไปตรวจมะเร็งฟรี เมื่อก่อนเสียเงินนะ เมื่อก่อนเขาให้งบประมาณ ส.ส. เพราะเขาเอาไปทำอะไรไม่รู้ เอาไปซื้อเครื่องมือให้โรงพยาบาล ทีนี้ปากก็นัดผู้หญิงมาตรวจ ...เอภรรยา มาตรวจ มะเร็งเต้านม เอภรรยากระบายเลย โอโห้ ขึ้นใจมากเลยคะ ลงไปเยี่ยมคนไข้ที่บ้าน สามีเขาจูงภรรยาที่ผ่าตัดมา น้ำตาซึมเลยนะ เขาบอกว่าพาไปตรวจมะเร็งปาก มดลูกแล้วผ่าแล้วตอนนี้เพิ่งออกจากโรงพยาบาลเพิ่งฝึกเดินอยู่ เห็นแล้วขลุ่ยเลย” (ID4T2I2P15)

“เป็นเรื่องไม่ยาก พุดจริง ๆ นะ เพราะมันตรงกับวิชาชีพที่เราเรียนมา ส่วนมาก ก็อะไรละ ะ หมอ พยาบาล พัฒนากำลังคนอยู่ตรงนั้น กำลังคนอยู่ตรงนั้นเราก็ดูแล กรมอนามัยแบบนี้กรมซึ่งครอบคลุมทั่วประเทศมีอะไรบ้าง สุขภาพอนามัยมี สิ่งแวดล้อมมีอะไร เราก็ดูแลก็เลยเหมือนกับเราเคยทำงานอยู่แล้ว เรียนพยาบาลมา อยู่แล้วมันก็เรียนพวกนี้มาอยู่แล้ว สถานีอนามัยเราก็ได้ เราก็ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการ พัฒนาสถานีอนามัย ไข่ม้อยคะ มันก็เหมือนกับกระทรวงย่อยๆ นิดนึง แต่เราก็ใช้ ความรู้ตัวนั้นมาตัวนี้ แล้วอีกอย่างเพื่อนพยาบาลตอนนั้นอายุก็ไม่เท่าไร 50 กว่า ก็เข้าไปเป็นรัฐมนตรีซึ่งเพื่อนๆเค้าก็ออกไปเป็นหัวหน้าตามจังหวัดต่างๆอะไรต่างๆ เราก็พอรู้เราก็คุยกัน คือแกเข้ามาแก้ที่กระทรวงก่อน กระทรวงก็เห็นชอบก็ออกกฎ เราก็มาออกกฎ เราก็มาขอเราก็มาทำเรื่องเกี่ยวกับกระทรวง กระทรวงต้องการไร บ้าง เราก็เอามาเข้ากรม. จากกรม. เห็นชอบหรือกรม. ตัดขาดอะไรก็ว่ากัน ถ้าเห็นชอบ เราก็ของงบประมาณได้ ก็สามารถที่จะ...บุคลากรได้ ซึ่งมันก็เป็นโชคดีว่าเข้าไปอยู่ ตรงนั้นมันของง่าย รัฐมนตรีก็น่ารัก ทุกคนมีอุดมการณ์ ทำไปเพื่ออะไรไม่ได้ทำเพื่อ ประโยชน์ส่วนตัว เราทำประโยชน์เพื่อประเทศชาติ ตอนนั้น...ดร.อ. มาก ถ้าไม่ได้ ดร.อ. ละก็งานเราก็ต้องขัดกัน นี้อ.อ.ไฟเขียวตลอด ถ้าเกี่ยวกับเรื่องนี้พี่เตือนใจ ดูแลเลย เราก็ดูแลได้ เราไม่ใช่อะไรเป็นตัวตั้ง เราใช้งานเป็นตัวตั้ง เราทำไปไม่ได้ ต้องการว่าทำไปจะได้อะไร จะได้ประโยชน์เท่าไร อะไรเท่าไร มันไม่ใช่ กับ พยาบาลแกก็ทำแบบนี้กับพยาบาลเด็กๆก็ทำแบบนี้ แต่อุดมการณ์เรา เหมือนกัน” (ID6T1I1P17)

4.4 ร่วมเป็นกรรมการด้านที่ตนให้ความสนใจ

การเป็นกรรมการด้านใดนั้น ผู้แทนราษฎรจะเลือกตามความสนใจของตนเอง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า ส่วนใหญ่จะเลือกตามพื้นฐานของสาขาที่เรียนมา เช่น ผู้ให้ข้อมูลจบการศึกษาทางการพยาบาล ก็จะเลือกเป็นคณะกรรมการด้านสุขภาพ โดยปกติแล้วผู้แทนราษฎรหนึ่งคนจะเลือกเข้าเป็นคณะกรรมการได้ 2 ชุด ในแต่ละชุดจะมีสมาชิก ประมาณ 17-18 คน หากมีสมาชิกผู้แทนราษฎรจำนวนมาก การเลือกคณะกรรมการชุดใดชุดหนึ่ง จะมีการพิจารณาคัดเฉพาะผู้ที่มีความรู้ความสามารถตรงสาขานั้นๆก่อน สมาชิกผู้แทนราษฎรที่เหลือก็จะต้องไปทำงานในคณะกรรมการชุดอื่น ดังเช่นผู้ให้ข้อมูลบางราย เล่าว่า ตนต้องการทำงานในกรรมการสาธารณสุขแต่มีผู้สมัครเยอะแล้ว จึงเลือกไปเป็นกรรมการท่องเที่ยว เนื่องจากเห็นว่าจังหวัดของตนเป็นแหล่งท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูลอีกรายเข้าไปเป็นรองประธานกรรมการวิทยาศาสตร์ และทำหน้าที่แทนประธานอยู่เนืองๆ ซึ่งขณะนั้นรัฐบาลให้ความสำคัญกับการทำปุ๋ยอินทรีย์ ดังนั้นผู้ให้ข้อมูลจึงต้องทำงานประสานกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ชาวไร่ชาวนาและการลงพื้นที่เกษตรกร ผู้ให้ข้อมูลเล่าว่า การเป็นกรรมการทำงานได้เยอะ อำนาจของกรรมการสามารถเชิญข้าราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงได้ในกรณีที่มีปัญหาเกิดขึ้น หรือมีผู้ร้องเรียนให้ผู้แทนราษฎรช่วยแก้ปัญหา อย่างไรก็ตามการจะนำปัญหาต่างๆมาดำเนินการแก้ไขนั้น ต้องขึ้นกับประธานแต่ละกรรมการเป็นผู้พิจารณาว่าควรหยิบยกขึ้นมาแก้ปัญหาหรือไม่ ในกรณีที่ประธานพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นปัญหาสำคัญ อาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นมาสืบหาข้อเท็จจริงแล้วรายงานต่อประธานกรรมการ เพื่อพิจารณาว่าจะดำเนินการอย่างไรต่อไป ผู้ให้ข้อมูลบางรายเป็นกรรมการสาธารณสุขมาหลายสมัย ช่วยแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับด้านสาธารณสุขหลายเรื่อง ให้ข้อคิดว่าการเป็นกรรมการเฉพาะกลุ่มมีข้อจำกัดคือจะสามารถเข้าไปพิจารณาข้อร้องเรียนได้เฉพาะชุดกรรมการที่ตนรับผิดชอบเท่านั้น แต่ถ้าหากเป็นกรรมการติดตามการบริหารงบประมาณ ไม่ว่าจะปัญหาใดๆที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ ผู้ให้ข้อมูลจะสามารถเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องมาให้ชี้แจงได้ทุกกระทรวง

“ตัวเราเป็นคนเลือก เราจะเสนอตัวเองเข้าไปช่วยส่วนไหน อย่างช่วงนี้เราอยากช่วยสาธารณสุข เราก็เสนอตัวเองเข้าไป ถ้าเกิดว่ามีคนเสนอตัวเยอะ ก็จะพิจารณาคณะที่ตรงความรู้ ความสามารถ [ตอนที่ไปเป็นกรรมการท่องเที่ยว] ที่ไปช่วยท่องเที่ยวเพราะว่า [จังหวัด]ของเราเป็นจังหวัดการท่องเที่ยวนะ แล้วปัญหามันก็ค่อนข้างเยอะไง แล้วพอดีเราก็จะไปคุ้งสมาคมนักคฤหบดี เขามีปัญหาโน้นปัญหานี้ เราก็อยากเข้าไปช่วยการท่องเที่ยวและกีฬา แล้วเมื่อก่อนนี่เคยเป็นนายกสมาคมกีฬาจังหวัดด้วยใจ เราก็รู้ว่าสมาคมกีฬาก็มีปัญหา สมาคมใหญ่ของประเทศ

สมาคมกีฬาแต่ละชนิด สมาคมกีฬาฟุตบอล สมาคมแบด สมาคมกีฬามันมีหลายชนิดแล้วที่เคยอยู่เคยเป็นนายกสมาคมกีฬามาก่อนด้วย เราจะได้ช่วยได้” (ID2T2I2P26)

“เขาเรียกกรรมการ มันจะมีส.ส. ที่นอกจากจะประชุมในสภาแล้ว กรรมการอยู่ชุดหนึ่งก็ประมาณ จำนวน ส.ส.นะ มันก็แล้วแต่แต่ละสมัย มันก็ประมาณ 17-18 คนต่อชุด แล้วคนหนึ่งเป็นได้ไม่เกิน 2 กรรมการแล้วส่วนใหญ่ อาจารย์ก็จะเลือกเป็นสองกรรมการเลย เพราะกรรมการทำงานได้เยอะ อำนาจของกรรมการสามารถที่จะเชิญข้าราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาได้ ตอนที่อาจารย์ไปเป็นกรรมการวิทยาศาสตร์ อาจารย์เป็นรองประธาน ที่นี้ประธานเขาไม่ค่อยเข้าประชุม อาจารย์ก็ทำหน้าที่ว่าการเหมือนกับ เราเป็นประธานการประชุม เราก็จะเชิญมา มันก็จะมีเรื่องปุ๋ยอินทรีย์เข้ามา เราก็อยากรู้เรื่องปุ๋ยอินทรีย์ตอนนั้นท่านรัฐมนตรี ก็บอกว่าอยากให้เกิดโรงงานผลิตปุ๋ยอินทรีย์อย่างน้อยสักแห่ง แล้วจะขยายให้ มันน่าจะมียุคจังหวัด แต่ก่อนจะมีทุกจังหวัดขอภาคละจังหวัดได้ไหม เราก็จะเชิญส่วนราชการ กระทรวงเกษตรอะไรต่างๆมาเริ่มปุ๋ยคอกอาจารย์เป็นคนเริ่มต้นจนกระทั่งประธานชาวไร่ชาวนาได้รู้จักหมดเลย ประธานชาวไร่ชาวนาแต่ละภาคต่อๆมาก็ได้รู้จักเครือข่ายทั่วประเทศ ตอนที่อาจารย์อยู่วิทยาศาสตร์นอกจากเราผลักดันปุ๋ยคอก เรื่องขยะไปดูงานขยะที่ กทม. ด้วย (หัวเราะ) ไปดูเรื่องบำบัดน้ำเสียก็ไปหมดเลย เพราะอาจารย์เป็นหัวหน้าทีมตลอดเลย ก็ใช้ความรู้ที่เรียนมาทั้งหมดเลย ทั้งหมดเลย” (ID2T1I1P27)

“ถ้าเป็นกรรมการถือว่าเรื่องใหญ่ เล็กๆ หยาบๆ เขาไม่มาทำหรอก ประธานแต่ละคณะกรรมการเป็นคนพิจารณาว่าอันนี้เรื่องเล็กหรือใหญ่ เช่น คณะกรรมการสาธารณสุข สมมติพยาบาลเด็กตาย แม่เขามาร้องที่ กรรมการสาธารณสุข สมมติที่เป็นกรรมการก็ต้องเป็นคนพิจารณาก่อนว่าอันนี้ควรเข้าวาระไหม ถ้าควรเข้าเราก็ใส่วาระการประชุมอาทิตย์หน้า สมมติใส่ประชุม พุธห้าหน้าเวลา 13.00 น. อาทิตย์นี้ต้องออกหนังสือเชิญไปที่ปลัดกระทรวง เขาจะส่งใครมาก็เรื่องของเขา พยาบาลคนที่เด็กตายต้องมา ผอ.ก็ต้องมา อะ ก็ต้องมา เขาก็จะมีหนังสือไป เขาจะเชิญฝ่ายกฎหมายมา สภากายาบาล คู่ครองสิทธิ์ สปสข. อะไรที่เกี่ยวข้องทั้งหมดจะต้องมาหมดและมาบันทึกไว้ ทุกคำพูดบันทึกหมด และสรุปอย่างไรจะดำเนินการต่ออย่างไร ก็มีขั้นตอนของมันไปแต่อันนี้จะช้าเพราะมันต่อเนื่อง แต่ถ้ามันใหญ่มากๆ บางทีต้องสืบหลายกลุ่มเขาก็ตั้งอนุกรรมการขึ้นมา

อีก คุณไปติดตามเรื่องนี้โดยตรงและประธานอนุกรมการเมืองมารายงานให้ประธานกรรมการใหญ่ทราบว่าจะทำอะไร มันก็มีหลายช่องทาง” (ID1T2I2P33)

“หากเราหาข้อเท็จจริงไปให้เขา เรามีทีมงาน มีกรรมการ คืออยู่เยอะจนกระทั่งงานสำเร็จหมด แล้วบ่ก็ไปเป็นกรรมการท่องเที่ยวบ้าง เพราะว่าบางที่เราต้องดูจังหวัด อย่างจังหวัดป่า มันมีการท่องเที่ยวสูงแล้วก็มีปัญหาเราก็เลย บอกว่าสาธารณสุขป่าทำมาจนปลื้มแล้วล่ะ ป่าทำมาสำเร็จตามต้องการแล้ว บ่ก็เลยเปลี่ยนมากรรมการอื่นๆบ้างเพื่อจะได้นำปัญหาที่เราเจอเข้าสู่กรรมการ พอเป็นรูปกรรมการมันก็จะมุ่งไปที่รัฐมนตรี แล้วมันก็เข้ากระทรวงออกมาเป็นนโยบายได้” (ID4T2I2P29)

“ตั้งแต่สมัยแรก ไปเป็นกรรมการสาธารณสุข แล้วก็พอไปเป็นแล้วเรามีความรู้สึกว่ามันได้แต่สาธารณสุขอย่างเดียว มันไม่ได้เป็นอย่างอื่น เราไปเป็นกรรมการติดตามการบริหารงบประมาณสภาผู้แทนราษฎรดีกว่า มันสามารถเรียกได้ทุกกระทรวง ทบวง กรม สาธารณสุขก็ได้ เราไม่ได้มีปัญหาอะไร เราสามารถทำได้ครอบคลุม แต่อันนั้นมัน fix ใจ เราก็เลยมาเป็นกรรมการติดตามการบริหารงบประมาณสภาผู้แทนราษฎร ติดกันมา 3 สมัย เราเป็น 4 สมัยใช่ไหม เราไปเป็นสาธารณสุขกับเกษตรสมัยหนึ่ง สมัยแรกไปเป็นเกษตรกับสาธารณสุขได้ 2 คนนะ มันก็เหมือนเป็นเกรดอะ จะเลือกคณะไหนเนี่ย จะมีเกรดเอ เกรดบี แต่ถ้าเกิดกรรมการติดตามงบเนี่ย ส่วนใหญ่คนจะแย่งเยอะ เป็นเกรดเออะ คือมันสามารถเรียกได้ทุกกระทรวง ทบวง กรมใจ แล้วก็สามารถจะได้ข้อมูลทุกกระทรวงเช่นกัน แต่ถ้าเราไปสาธารณสุข เราได้สาธารณสุขอย่างเดียวไปเอา(ผิด)กะคนอื่นไม่ได้ ก็มี เรื่องการทุจริตในกระทรวง เราก็เรียกมาชี้แจงเรื่องนโยบาย แล้วก็เรื่องเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลน ความไม่ได้รับความเป็นธรรม ขาดแคลนบุคลากรของวิชาชีพใจ ความก้าวหน้าของวิชาชีพอะไรอย่างเงี้ย แล้วก็การกลั่นแกล้งของผู้บริหารกับวิชาชีพเรา พวกไม่ได้รับความเป็นธรรมทั้งหลาย” (ID1T1I1P34)

4.5 ร่างพระราชบัญญัติให้มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย

ในฐานะของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวถึงการมีบทบาทหน้าที่ในการนำกฎหมายเข้าสู่วาระการประชุม การผลักดันกฎหมาย การเสนอกฎหมาย หรือการร่างพระราชบัญญัติต่างๆโดยถือว่าบทบาทหน้าที่ด้านการบัญญัติและการตรากฎหมายนี้เป็นบทบาทหน้าที่หลักของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของตน ผู้ให้ข้อมูลบางรายได้ให้ข้อมูลถึงการนำข้อ

บทกฎหมายที่ตนสนใจ หรือข้อบทกฎหมายในอดีตที่ล่าช้าลงมาปรับปรุงใหม่ให้ทันสมัยและเหมาะสมกับเหตุการณ์ในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น ดังเช่น การเสนอการปรับปรุงพระราชบัญญัติกำจัดผักตบชวา ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีผลบังคับใช้มาประมาณ 50-60 ปีแล้ว นำมาแก้ไข เนื่องจากเห็นว่าในกฎหมายเดิมมีการใช้งบประมาณแผ่นดินในการกำจัดผักตบชวา งบประมาณดังกล่าวเป็นแหล่งหนึ่งที่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันได้ ประกอบกับในปัจจุบัน ทหารและเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลรับผิดชอบกำจัดวัชพืชนี้อยู่แล้ว จึงควรให้มีการปรับปรุงกฎหมาย ยกเลิกการใช้งบประมาณในการกำจัดวัชพืชดังกล่าว และหันมาส่งเสริมให้นำมาแปรรูปเป็นปุ๋ยหรือเครื่องจักรสานแทน ผู้ให้ข้อมูลบางรายที่เป็นสมาชิกพรรคฝ่ายรัฐบาล และเป็นช่วงที่มีพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยที่ออกนอกกระบวนการพิจารณา ผู้ให้ข้อมูลเป็นกรรมการด้านการศึกษา จึงมีส่วนร่วมในการพิจารณาแปรรูปกฎหมายดังกล่าว ผู้ให้ข้อมูลอีกรายหนึ่งเล่าถึงกระบวนการตรากฎหมายว่า โดยเริ่มจากฝ่ายกฎหมายของพรรคเป็นที่ปรึกษาของ ส.ส. ว่าจะเสนอกฎหมายใด เมื่อร่างกฎหมายแล้วต้องผ่านการพิจารณาจากที่ประชุมพรรคก่อน เมื่อที่ประชุมพรรคเห็นชอบ ร่างกฎหมายนี้จะส่งไปยังฝ่ายกฎหมายของพรรคเพื่อตรวจสอบอีกครั้ง แล้วจึงนำเข้าสู่วาระการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร เมื่อสภาผู้แทนราษฎรมีการอภิปรายอย่างกว้างขวางและมีมติเห็นชอบแล้ว ร่างกฎหมายนี้จะถูกพิจารณาโดยคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง แล้วจึงกลับมาที่สภาผู้แทนราษฎรอีกวาระหนึ่ง ในทางกลับกันหากร่างกฎหมายนี้ไม่ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมพรรค เป็นอันว่าร่างกฎหมายนี้ตกไป แต่อาจจะถูกหยิบยกขึ้นมาพิจารณาใหม่หรือไม่ก็ได้ ส่วนผู้ให้ข้อมูลอีกรายเล่าว่าตนเป็นคณะกรรมการที่รับผิดชอบพิจารณากฎหมายพรรคการเมืองและคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

“เช่น ยกตัวอย่างนะ ตอนที่มาเป็นอีกสมัยหนึ่งที่มาอยู่พรรค พ. จะทำกฎหมายด้านการศึกษาค่อนข้างเยอะช่วงนั้นกฎหมาย พ.ร.บ.ของมหาวิทยาลัยมันเยอะเลย แล้วของมหาวิทยาลัยที่ออกนอกระบบด้วย อย่างกรรมการ พ.ร.บ.ของ ม. [มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง] ดร.พ. [ส.ส. พรรคการเมืองเดียวกัน] เป็นเจ้าของเรื่องพอดีว่าศิษย์เก่า ม. [มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง] ที่เป็น ส.ส. มีหลายคนก็เลยช่วยกันคะของ ม. [มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง] มันก็จะออกนอกระบบ พอออกนอกระบบมันก็ทำให้การคล่องตัวมันเพิ่มขึ้น เพราะงบประมาณมันน้อยกว่าที่เคยได้ การบริหารจัดการมันก็ง่ายขึ้น เป็นกรรมการพ.ร.บ.ของ ม. [มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง]หลายฉบับเลย เพราะว่าพอมายู่เรื่องการศึกษาพรรคก็จะส่งไปตลอดค่ะ ”

(ID2T2I2P21)

“บทบาทหลักๆ ต้องออกกฎหมายใหม่ และเป็นปากเป็นเสียงแก้ปัญหา ความเดือดร้อนของพี่น้องประชาชนในพื้นที่ มันมีกระบวนการ คือ พรรคเราจะมี ฝ่ายกฎหมายเวลาเราต้องการเสนอกฎหมายอะไร อันแรกการที่เราจะร่างสภาเขา จะมีฝ่ายกฎหมายร่างกฎหมายให้เรา เราต้องเอาร่างนั้นมาเสนอในที่ประชุมพรรค สภา หมายถึง สภาผู้แทนราษฎร เขาจะมีฝ่ายกฎหมาย กฎหมายทุกฉบับเขาจะค้น มาให้เสร็จ เราต้องแก้ตรงไหน ประเด็นไหน เขาจะมาให้เรา และเราก็มาเสนอที่ ประชุมพรรคก่อนเพื่อมา discuss กันว่ามีความเห็นอย่างไร เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่ควรเสนอหรือจะต้องรออีกก็แล้วแต่มติพรรค มติพรรคเห็นด้วยก็จะให้ฝ่าย กฎหมายของพรรคไปตรวจอีกทีว่าอันนี้จะแก้ไขอะไรตรงไหนบ้าง เพิ่มเติมอะไร พรรคจะมีฝ่ายกฎหมายดูให้เราถึงจะเอาไปเข้าวาระในสภาได้ ขั้นตอนต้องเป็นอย่าง นี้” (ID1T2I2P35)

“กฎหมายของเราจะเป็นคณะ เวลาเสนอจะเยอะแต่สมมติเราเป็นเจ้าของ ก็จะมีคนร่วมด้วยและบางอันคนอื่นเสนอแต่ไปในทางเดียวกัน เราก็ต้องเซ็นคือมัน เยอะมากจำไม่ได้ ที่เราเสนอเองจะมีแก้ไขเรื่องผักตบชวาที่เราเสนอที่ไม่เกี่ยวกับ พยาบาล ที่เกี่ยวกับพยาบาลจะมีคณะสาธารณสุขของพรรคเขาร่างรวมและเราไป เซ็นร่วมกันมันจะมีเป็นคณะแต่ละกระทรวง ที่เสนอเพราะมันลื่นเปลืองงบประมาณ เหตุผลที่เราต้องแก้ไขอันนี้ เพราะเราเป็นประธานอนุกรรมการเราเห็นความ สูญเสียบประมาณแผ่นดินมหาศาลมากกับการที่กำจัดวัชพืชผักตบ มันมากมาย มหาศาลโดยเอาเงินส่วนนี้ไปทำประโยชน์อย่างอื่นได้ และ พ.ร.บ. 50-60 ปีแล้ว ไม่ เคยรู้ว่า มี พ.ร.บ. นี้ ไซ้ มะ มี ค่ะ มันไม่เคยได้รับการแก้ไขเลย คือผักตบจะขยายพันธุ์ เร็วมาก 7-8 วันก็เต็มคลอง เราจะต้องงบ 10-20 ล้าน ตอนนี้ทหารเก็บผักตบหมดทั่ว ประเทศ เราบอกว่าถูกต้อง ไม่ต้องใช้งบประมาณแล้ว ตัวนี้เป็นตัวทุจริตคอร์ปชั่น มหาศาลและมันจะเต็มไปหมดคนก็จะตั้งงบแต่ละ อบต. กำจัดผักตบชวา กำจัดทั้งปี ก็ไม่หมด ถ้าเราไม่ช่วยกันเก็บที่จะกระจายพันธุ์เพราะพวกนี้แผ่พันธุ์เร็วมาก และ อีกอย่างคือมันต้องเน้นเรื่องการเอาไปแปรรูป สามารถเอาไปทำปุ๋ยได้ เอาไปจัก สานได้ ซื่อตัวอย่างมา กระเป๋าสวยมากที่ทำจากผักตบที่เขาสานเป็นกระเป๋า” (ID1T2I2P38)

“กฎหมายเวลาเข้าสภา เขาจะมีคณะกรรมการคณะนั้นๆ ที่เขาตั้งมา เฉพาะ พ.ร.บ. ฉบับนั้น และเขาจะขอมติในที่ประชุมของกรรมการก่อนว่าสมมติ มาตรการนี้ พรรคนี้ ประเด็นนี้ ใครเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย เขาจะเอามาเข้า ครั้งแรกที่

เอามาเข้าสภาวาระหนึ่งคือเขาให้อภิปราย discuss กันก่อนทุกคน แต่ discuss เสร็จแล้วเขาถึงจะเข้ากรรมาธิการก็ไปเถียงกับกรรมาธิการและถึงจะเข้าวาระต่อ เห็นชอบทุกคนส่วนใหญ่ถ้าเราเป็นรัฐบาล เราเป็นคนเสนอกฎหมายเราต้องเห็นชอบ กฎหมายกว่าจะออกมาได้นานมาก นานมาก” (ID1T2I2P40)

“ผมเป็นที่ เออ ผมเป็นกรรมาธิการทหารนะ กรรมาธิการทหารสภาผู้แทนราษฎรหรือกรรมาธิการทหาร แล้วก็เป็นคนพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย ตัวหนังสือคุณต้องไปเปิดอินเทอร์เน็ตดูตัวเต็ม ร่างพระราชบัญญัติคืออาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผมเป็นกรรมาธิการออกกฎหมายฉบับนี้ด้วยที่ใช้อยู่ทุกวันนี้ ซึ่งเวลาเราทำกฎหมายแบบนี้เราก็เอามาปรึกษา มานำเสนอในสภา รู้สึกทางพรรคจะเป็นคนเลือกไม่แน่ใจนานละจำไม่ได้ มันมีอีกหลายกฎหมายอีกเยอะ เอาที่ว่าเด่นๆคือกฎหมายพรรคการเมือง คดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งการเมือง” (ID5T1I1P18)

“กฎหมายเวลาเข้าสภา เขาจะมีคณะกรรมาธิการคณะนั้นๆ ที่เขาตั้งมาเฉพาะ พ.ร.บ. ฉบับนั้น และเขาจะขอมติในที่ประชุมของกรรมาธิการก่อนว่า สมมติมาตรานี้ พรรคนี้อันนี้ ใครเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย เขาจะเอามาเข้า ครั้งแรกที่เอามาเข้าสภาวาระหนึ่งคือเขาให้อภิปราย discuss กันก่อนทุกคน แต่ discuss เสร็จแล้วเขาถึงจะเข้ากรรมาธิการก็ไปเถียงกับกรรมาธิการและถึงจะเข้าวาระต่อ เห็นชอบทุกคนส่วนใหญ่ถ้าเราเป็นรัฐบาล เราเป็นคนเสนอกฎหมายเราต้องเห็นชอบ กฎหมายกว่าจะออกมาได้นานมาก นานมาก” (ID1T2I2P43)

“มันต้องดูว่าเกี่ยวกับอะไร สมมติว่าเรื่องงบประมาณ มันต้องมาที่เรา สาธารณสุขเนี่ยก็มีมา อย่างเช่นเรื่องวัคซีน เรื่องอะไรที่มันมีการโกงกัน ใช้เงินผิดประเภทไรแบบนี้ ก็มาที่เราเพราะเกี่ยวกับการใช้เงิน แต่ถ้าเกี่ยวกับการไม่ได้รับความเป็นธรรม เรารับเรื่องเสร็จเราก็เป็นคนยื่นกระทู้ พอยื่นกระทู้เสร็จเราก็เป็นคนไปอ่านกระทู้ ว่าเราเชิญคุณมาเนี่ยเรามาร้องเรียนแทนคนนี้ๆ เจ้าทุกข์ค้ำนั้งอยู่นี้ แต่เราต้องเป็นคนนำยื่น เราก็เป็นปากเป็นเสียงให้เค้าในกรรมาธิการ” (ID1T1I1P26)

4.6 ตั้งกระทู้สด-แห่งถามความสงสัย

การนำปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนมาแจ้งในที่ประชุมสภา ซึ่งเรียกว่า กระทู้สดและกระทู้แห่ง เป็นอีกวิธีหนึ่งที่สมาชิกผู้แทนราษฎรจะนำเรื่องเข้ามาให้สภาผู้แทนราษฎรได้รับรู้และฝ่ายรัฐบาลต้องนำไปจัดการแก้ไข ผู้ให้ข้อมูลเล่าว่า ในวันพฤหัสบดี จะเป็นการตั้งกระทู้สด กระทู้แห่ง และ ญัตติต่างๆ ในการตั้งกระทู้สดนั้นจะเป็นการถามข้อสงสัยประเด็นที่ใหม่อยู่ในความสนใจของประชาชน ซึ่งเมื่อสมาชิกผู้แทนราษฎรถามแล้ว ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องตอบ เช่น นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง การตั้งกระทู้สดนี้ ไม่จำเป็นต้องเป็นความเดือดร้อนของประชาชนในท้องถิ่นของ ส.ส. แต่สามารถเป็นประเด็นที่เกิดขึ้นใหม่ๆกับกลุ่มคน หรือ มีผลกระทบกับประชาชนทั้งประเทศก็ได้ ผู้ให้ข้อมูล ยกตัวอย่างการตั้งกระทู้สดเกี่ยวกับการไปโรงแรมของนายกรัฐมนตรี แทนที่จะมาประชุมสภาผู้แทนราษฎร เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำของบางพื้นที่ และการแก้ปัญหาน้ำท่วมให้กับพื้นที่อื่นๆ นอกจากนี้หากเป็นข่าวใหม่ของวิชาชีพพยาบาลหรือปัญหาในแวดวงสาธารณสุข ผู้ให้ข้อมูลก็จะหยิบยกประเด็นดังกล่าวมาเป็นกระทู้สด เพื่อให้สภาเห็นความสำคัญของการทำงานของพยาบาลและการสาธารณสุข และฝ่ายรัฐบาลต้องให้คำตอบในการดำเนินการแก้ไขปัญหาต่างๆในทันที ผู้ให้ข้อมูลบางรายกล่าวว่า การตั้งกระทู้สดจะต้องกระทำอย่างรัดกุมและต้องมีข้อมูลในการโต้ตอบ มีความไวในการนำเสนอ เนื่องจากแต่ละกระทู้จะใช้เวลาเพียง 2 นาที และในการถามกระทู้สดนี้ จะมีการลงชื่อเข้าคิวในการนำเสนอ ซึ่งจำนวนเรื่องที่จะได้นำเสนอขึ้นอยู่กับการประชุมแต่ละครั้งว่า จะมีการกำหนดให้มีกระทู้สด กี่เรื่อง กระทู้แห่งกี่เรื่องและต้องมีการสลับกันถามระหว่างฝ่ายค้านกับฝ่ายรัฐบาล สำหรับการตั้งกระทู้แห่ง เป็นการนำเสนอเรื่องคล้ายๆกับกระทู้สด แต่เป็นเรื่องที่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ มีข้อความเป็นคำถามในข้อเท็จจริงหรือนโยบายและระบุว่าจะให้รัฐมนตรีตอบในที่ประชุมสภาหรือให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา ผู้ให้ข้อมูลบางรายกล่าวว่าตนเองไม่มีความเชี่ยวชาญในการถามสด แต่ตนเองถนัดกับการตั้งกระทู้แห่งมากกว่า เนื่องจากสามารถร่วมกันถามได้ และให้เวลารัฐมนตรีไปหาข้อเท็จจริง ซึ่งรัฐมนตรีอาจให้ปลัดกระทรวงเป็นผู้หาข้อมูล หรือ ปลัดกระทรวงมอบหมายผู้อื่นที่เกี่ยวข้องหาข้อมูล แล้วจึงรายงานตามลำดับ

“ไปพูดในสภาก่อนการประชุม เขาจะให้ สส.ทุกคนที่มีปัญหาขึ้นหารหรือ 2 นาที ทุกคน 2 นาทีเราต้องมา list ว่าเราต้องพูด 2 นาทีเท่านั้น เขาตัดเลย เราจะเอาอันไหนสำคัญที่ 1,2,3 บางทีพูด 1,2 พอ 3 เวลามันครบแล้วเขาตัดมันก็จะไม่ได้ เราต้องรอคิวต่อไป ต้องรีบมาแต่เช้าเพื่อยกมืออันนี้ก็เป็นการสะท้อนว่าคนที่เป็นผู้แทนราษฎรมาทำงานใหม่ เป็นปากเป็นเสียงใหม่ อันนี้ดูได้เพราะทุกคนต้องแย่งมาแต่เช้าเพื่อเข้าคิว เข้าคิว หมายถึง ลงชื่อเข้าคิว แทนไม่ได้ ไม่มีสิทธิ์แทนกัน ลง

คิดว่าเราพูดคนที่เท่าไร เขาจะให้แค่วันหนึ่งก็คืน เขาจะบอก วันนี้ให้ 20 คน ฝ่าย
 ค้าน 10 ฝ่ายรัฐบาล 10 เวลาลงคิวเราจะสลับกัน เราพูด 2 นาที พูดจบ 2 นาที
 ฝ่ายรัฐบาลพูด เราเป็นฝ่ายค้าน พอฝ่ายค้านพูดเสร็จก็จะเรียกฝ่ายรัฐบาล จะไม่มี
 การ discuss ไม่มี อันนี้เสนอปัญหาอย่างเดียว ประธานจะให้ ทำหนังสือและร้อง
 ไปตามหน่วยงานต่างๆ สมมติเราร้องเรื่องถนน เขาจะส่งไปที่ทางหลวงชนบท ทาง
 หลวงแผ่นดิน หรือถ้าเราร้องเรื่องประปา ประธานรัฐสภา เขาจะให้ทำหนังสือและ
 เซ็นโดยประธานออกจากสภาไป หน่วยงานราชการจะต้องกลับมารายงานว่า เรื่อง
 นี้คืบหน้าไปถึงไหน ได้ดำเนินการอะไรไปแล้ว ได้รับการแก้ไขอย่างไรอันที่ 1 อันที่
 2 ถ้าเราเอาเข้ากรรมการเขาจะเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาชี้แจง เช่น ถนนหน้า
 พรรค ป. มันเป็นหลุมเป็นบ่อและมีน้ำขัง เกิดอุบัติเหตุ คนตกหลุมตกท่อ เขาจะ
 เรียก กทม.มา ตำรวจมา คืองานก่อสร้างถ้าขึ้นกับทางหลวงเขาจะเชิญทางหลวง
 มา อธิบดีมา ให้มาตอบเลยต้องมาเอกสารมา ถ้ามันเข้ากรรมการอันนี้ถือว่าเรื่อง
 ใหญ่ เขาจะเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงานและมา discuss กันใน
 กรรมการ” (ID1T2I2P47)

“เรื่องที่ได้ทำในสภา ก็กระทู้สด กระทู้แห่ง ถ้ากระทู้สดคือเรื่องที่กะทันหัน
 เร่งด่วน เตือดร้อนหรือเรื่องที่ประชาชนให้ความสนใจ ตอนนั้นเราถาม four
 season มันเร่งด่วนตรงไหน เร่งด่วนเพราะเขาเพิ่งขึ้นโรงแรม ประชาชนสนใจเยอะ
 และเหตุการณ์ฉุกเฉิน สมมติเกิดวันนี้พรุ่งนี้ต้องรีบทำไม่อย่างนั้นแห้งไปแล้ว เขา
 เรียกกระทู้สด เช่น รถชนเด็กตาย 2 คน อย่างนี้เขาถามได้ ถามเลย และเขาต้องมา
 ตอบเลย เขาก็ไม่รู้หรือกว่าคนถามจะถามประเด็นไหน รัฐมนตรีต้องมาตอบ ถ้า
 รัฐมนตรีไม่มาตอบ ก็ต้องมอบหมายให้ใครมาตอบ ของเราถามกระทู้สดเรื่องขึ้น
 โรงแรม four season ไม่มีใครมาตอบเพราะตอบไม่ได้ ไม่กล้าตอบเรื่องจริง เขาก็
 ส่งตัวแทนมา ถามว่าคุณมาเป็นตัวแทน ตอบวันที่เขาขึ้นโรงแรมคุณอยู่กับเขาหรือ
 เปล่า เราก็ถามเขา เขาบอกว่าไม่ได้ไป ไม่ได้ไปและจะตอบได้หรือว่าฉันจะถามคุณ
 เรื่องอะไร คุณรู้ได้อย่างไร ว่าเขาทำอะไรกันหรือเขาพูดอะไรกัน มีใครอยู่บ้าง คุณ
 มาตอบก็ไม่ตรงกับที่ถาม ฉะนั้นฉันไม่ถาม เพราะคุณมาตอบ คุณไม่รู้เรื่อง ไม่ถาม ก็
 แห้งมาจนทุกวันนี้เขาเรียกกระทู้แห่ง กระทู้แห่งคือกระทู้ที่ไม่ด่วน ไม่จำเป็นต้อง
 ตอบวันนี้พรุ่งนี้ เสร็จแล้วค่อยเข้าวาระอีกที บางทีถามปีนี้อีก 3 ปี ถึงได้คิว อันนี้เขา
 เรียกกระทู้แห่ง ทำไมจะไม่ได้กับประชาชน คุณเอาเวลาราชการไปขึ้นโรงแรม และ
 ในสภาเรื่องประชาชนไม่มีน้ำกิน น้ำใช้ แทนที่คุณจะเอาเวลาที่ไปโรงแรมมาตอบ

เขาสีว่าเขาไม่มีน้ำกิน น้ำใช้ รัฐบาลจะช่วยเหลืออย่างไร สมมติน้ำท่วม น้ำขัง ข้าว จะเน่า คุณมีนโยบายอย่างไร น้ำท่วม กทม. คุณจะระบายน้ำอย่างไร จะแก้ไข อย่างไร จะช่วยเหลือประชาชนอย่างไร 1,2,3 เรื่องเร่งด่วน ณ ปัจจุบัน และ หลังจากน้ำแห้งจะช่วยเหลือประชาชนอย่างไร มันโยกกันหมดทุกอย่าง กระทั่งสุด กระทั่งแห้ง มีความสำคัญแต่กระทั่งสุดต้องสดๆ ไม่อย่างนั้นพอมันแห้งไป นานไปเขา เรียกแห้ง ความสนใจมันไม่มี ความสำคัญไม่ต่อเนื่อง ไม่เชื่อมโยง ไม่สามารถ แก้ปัญหาต่อไปได้ สภาจะมีประชุม 2 วัน พุธกับพฤหัสบดี วันพุธเขาจะเกี่ยวกับ กฎหมาย วันพฤหัสบดีจะเกี่ยวกับกระทั่งสุด กระทั่งแห้ง และเกี่ยวกับญาติต่างๆ ที่เข้า วาระไว้” (ID1T2I2P48)

“ก็มีทีมงานประจำวันก็ต้องมาเข้า สมมติประชุม 9 โมง เราก็จะเอาความ เดือดร้อนของประชาชนมารายงานสภาให้ท่านทราบ ประชาชนในเขตเลือกตั้งของ ผมเขาเดือดร้อนอะไร ซึ่งสมัยผมเขาให้เวลา 2 นาที ถนนสายนี้ไม่เดินขอให้ กระทรวงที่รับผิดชอบช่วยไปดูแลให้หน่อย ตรงนั้นเด็กโรงเรียนข้ามถนนไม่มี สะพานเดินข้ามเราก็ไปพูดกับสภาให้ วันๆนี่ก็อาจพูดได้เรื่องสองเรื่องสามเรื่อง พอ ลงพื้นที่ ก็จะบอกเขาว่า อ่า เสนอเรื่องไปแล้วนะ เขาทำสะพานข้ามสะพานลอย ข้ามถนน ก็แจ้งเขา เขาขาดเหลืออะไรงบประมาณทำอะไร อย่าง [โรงพยาบาล ส] เนี่ยเขาเดือดร้อนต้องการทำระบบน้ำเสีย ระบบ...หรืออะไรเนี่ย พอผมเป็นสส.ก็ เองบไปให้สี่ล้านหก สี่ล้านสอง” (ID5T1I1P5)

“เขาก็มาคุยกับเรามาคุยว่าเขาจะทำอย่างไรเราก็จัดเรื่องของพี่น้อง ประชาชนเข้าไปเพื่อที่จะไปพูดในสภา ในช่วงที่อยู่ในช่วงประธานที่มีสิทธิ์ บริโภคหรือเกี่ยวกับความเดือดร้อนของประชาชน เราก็เอาไปพูดและถ้าเกิดว่าเข้า เสนอพ.ร.บ.อันไหนที่สนใจ อย่างที่ว่าพ.ร.บ.สาธารณสุขที่เขาจะไปร้องกันที่ว่า เขา ไม่มีวิชาชีพกัน เราก็คิดว่าอันไหนที่เราช่วยได้เราก็ช่วยเขา เพราะว่าถ้าเกิดว่าเขาไม่ มีวิชาชีพเขาจะอยู่อย่างไร เราก็ต้องคิดถึงใจเขาใจเรา แพทย์แผนไทยนี่ก็น้องๆเขา ก็เรียนกันเยอะแยะตงงานกันเป็นแถว เราก็คิดว่าเราจะทำอะไรอย่างไร ก็ช่วยกัน หรือว่าพยาบาลเองมีเรื่องเดือดร้อนอย่างไรก็ต้องมานี้แหละ” (ID3T1I1P9)

“วันพฤหัสบดีจะเป็นเรื่องของกระทุ้ง เรื่องของกระทุ้งสุด วันหนึ่งก็จะมีเรื่องสอง เรื่อง ก็เคยมีเคยได้ทำเรื่องของกระทุ้งสุดเพราะว่าประชาชนเขาร้องเรียนตอนที่อยู่ เชียงใหม่ นะ อย่างประชาชนจะทำถนนตำบลที่หน้าแอร์พอร์ตพลาซ่า ตอนนั้น

เชียงใหม่มีแต่ถนนตรง...ถนนที่ยกระดับขึ้น เขาก็มาร้องเรียนว่ามันบดบังทัศนียภาพ ประชาชนยกมาที่ออฟฟิศของ ส.ส. ก็เลยนำเข้าเสนอ ...รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เขาก็รับ เขาก็บอกว่าให้ชะลอไว้ก่อนแล้ว .. เนี่ยค่ะเป็นตัวแทนประชาชนบางที่ประชาชนเขาร้องเรียนมาเราก็ต้องเอาไปเข้าแบบนี้ กระทั่งสุดท้ายมันจะเป็นการเอาเข้าไปวันนั้นเลยแล้วก็จะมีการจับฉลากกันว่าใครจะได้พูด บางทีก็มีหลาย ส.ส. อย่างของอาจารย์นี้ก็จับฉลากบางทีมันมีเยอะบางทีแบบนี้ละ ทุกคนก็อยากพูดอยากเสนอปัญหาของพื้นที่อันนี้คือกระทุ้ง กระทุ้งเขาจะมีวันหนึ่งสองถึงสามเรื่องหลังจากนั้นก็จะเป็นกระทุ้งแห่งที่เขานำเสนอเข้ามา ถ้าพูดถึงกระทุ้งมันจะตอบตรงนั้น มันทำให้เราได้ผลเร็วนะ ความเดือดร้อนอะไรของประชาชน มันจะรู้ผลเร็ว มันจะช่วยได้ แต่บางทีถ้ามันเป็นเรื่องใหญ่มันก็ต้องกรรมการขึ้นมาศึกษา ซึ่งนอกจากเราจะถามในสภาแล้ว มันจะมีกรรมการหลายคณะที่เล่าให้ฟังนะ อย่างกรรมการสาธารณสุข กรรมการการท่องเที่ยวและกีฬามีปัญหาแน่นอน นี่ เราก็จะไปศึกษาอะคะ มันต้องไปศึกษาข้างนอกอีก เพื่อที่จะมาแก้ในกรรมการ กรรมการเราสามารถที่จะเชิญข้าราชการระดับตั้งแต่ปลัดกระทรวงตั้งแต่น้อยขึ้นไป เชิญมาได้หมด เพื่อให้เขามาให้ข้อมูลสภา เขาไม่มาไม่ได้เพราะถือว่า ถ้าเป็นของกรรมการเชิญไปเขาก็ต้องมาค่ะ” (ID2T2I2P49)

“เคยมีกระทุ้งเคยถามแล้ว กระทุ้งนี้แย่งกับจับฉลาก คือบางที่ถามพร้อมกัน มันยืนยันไม่มีใครรู้ คือเขาจับกระแสเรื่องการเมือง จะดูว่ากระแสตอนนี้กระแสอะไรที่คนสนใจ กระแสอะไรที่พรรคจะได้คะแนนเยอะ สมมติวิชาชีพพยาบาลขาดแคลน เราเป็นพยาบาลของฝ่ายพรรค ป. เราจะยื่นกระทุ้งพยาบาลขาดแคลน พรรค พ. ก็มีพยาบาลไปยื่นพยาบาลขาดแคลนและจับฉลากเขาได้ เขาต้องเป็นคนถาม ระหว่างที่เขาถามเราไม่มีสิทธิ์ไปยุ่งเขาเลย ของใครของมัน แต่ปรึกษาหารือเรามีสิทธิ์ ทุกวันที่ 2 นาฬิกา เราจะพูดเรื่องพยาบาลเรื่อยๆ เรื่องขวัญกำลังใจที่ refer คนเข้ามาและเกิดอุบัติเหตุถูกยิง ไม่มีประกันให้ เราเคยพูด ในสภาเราพูดอะไรเราจะบันทึกหมดและเราจะมองว่า ทำไม่ไม่ทำประกันให้กับคนที่มา refer บางที่ refer มาอย่างไร ต้องมารอเปลี่ยนยางกลางคืนจะถูกเขาข่มขืนหรือเปล่านั้นไม่รู้ ความเสี่ยงมันมาก สวัสดิการอะไรไม่มีให้เลย พิจารณ์ไม่ให้ ทำไม่คุณไม่มองตรงนี้ เราจะพูดให้ถ้าเกี่ยวกับพยาบาลทุกคนจะมาที่เรา พรรคเราก็เราไปจัดการ” (ID1T2I2P50)

“เรื่องความเดือดร้อนในพื้นที่ต่างๆ หรือโครงการต่างๆ นโยบายต่างๆ ต่อไปจะมีนโยบายอย่างไรถ้าเป็นอย่างนี้ๆ เขาจะถาม ต้องไปดูในกระทู้แห่งจะมีเยอะมาก เข้าไปดูในนี้ก็มี เราพิมพ์คำว่ากระทู้แห่ง กระทู้สด มันก็ขึ้นหรือไม่ก็พิมพ์รัฐสภา แต่ใน web ของสภาผู้แทนฯ สภามีทุกอย่างเลย” (ID1T2I2P51)

“[กระทู้แห่ง] ทำค่ะ แต่จะทำร่วมกัน ส่วนใหญ่กระทู้แห่งจะทำร่วมกัน กระทู้นี้มันเป็นเรื่องที่ประชาชนเดือดร้อน...เวลาเสนอ เราก็ต้องผ่านเจ้าหน้าที่ของสภา เขาก็จะบรรจุเข้าวาระค่ะ พอได้รับเรื่องปุ๊บเขาก็จะส่งไปให้รัฐมนตรี รัฐมนตรีก็จะส่งเรื่องปลัดกระทรวง ปลัดกระทรวงก็จะส่งไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เขาก็ส่งข้อมูล..ส่วนคนตอบจะเป็นรัฐมนตรี คนถามก็จะเป็น ส.ส. อย่างตอนนั้นก็ทำอะไรเรื่องของปัญหาพืชผลราคาตกต่ำ เมื่อรัฐมนตรีชี้แจง พอเขาตอบมาไม่ชัดเจนเราก็ถามตอบโต้ได้ มันก็จะถ่ายทอดสดอะค่ะเราก็มารายงานให้ประชาชนของเรา บางทีเขาก็สนับสนุน บางทีเขาก็แก้ปัญหาให้” (ID2T2I2P10)

“เป็นปากเป็นเสียงให้กับประชาชน มันไม่ใช่เฉพาะประชาชนในพื้นที่ตัวเอง เช่น เราเป็น ส.ส...[จังหวัดหนึ่ง] แต่เราก็เป็น ส.ส.ของคน กทม. ของคน เชียงใหม่ เชียงราย ทั่วประเทศ เป็น สส.ของปวงชนชาวไทยทั่วประเทศ ใครเดือดร้อนก็ต้องมาพูดให้เรา เราก็ทำหน้าที่เป็นปากเป็นเสียง บางทีเขาส่งมาที่พรรค ประชาธิปัตย์ เขาจะส่งจดหมายมาร้องเรียนว่าเขาไปร้องคนนั้นคนนี้ได้เรื่องอะไร เขาก็มาหาเรา ส่งมาที่พรรค ส่งไปที่สำนักงานของเราเพราะจะมีรายละเอียดอยู่แล้ว พอครบสิมาก็จะขึ้นที่อยู่ที่ไหน เขาก็ส่งมาหรือบางคนก็มาหา มาร้องเรียนมาขึ้นที่ตัว ก็ไม่ใช่คนจังหวัดเรา จังหวัดอื่นก็มา และต้องดูว่าเรื่องนี้ควรเข้ากรรมาธิการใหม่ เป็นเรื่องใหญ่โตมากไหม ถ้าใหญ่ต้องสอบต้องหาต้นสายปลายเหตุเข้ากรรมาธิการ แต่ละคณะว่าเกี่ยวกับเรื่องอะไร ถ้าเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาเราก็เข้าการศึกษาเกี่ยวกับสาธารณสุขก็เข้าสาธารณสุข เรื่องเศรษฐกิจก็ไปเศรษฐกิจ ทุกจริตก็ไปทุจริต ถ้ามันเรื่องเล็กๆ ไม่หนักมากเราก็พูดในสภา อะไรที่ไม่หนักมาก เช่น ไม่มีถนน ไม่มีไฟ ไม่มีน้ำกิน ไม่มีโทรศัพท์ คลองตื้นเขินหน้าแล้งหรือกันตลอด” (ID1T2I2P19)

“น้อยมากเพราะป่าให้ความสำคัญ ส่วนใหญ่พวกผู้ชายชอบทำกัน แล้วเวลาทำกระทู้ต้องเชี่ยวชาญ ถ้าเป็นกระทู้แห่งไม่เป็นไร แต่กระทู้สดต้องถามแล้วต้องตอบประเด็นนั้น แล้วจะต้องได้ในข้อสำคัญต่างๆ บางครั้งต้องจับกฎหมายหรือข้อสำคัญๆออกมาเพื่อจะถามให้มันกระชับในการทำงานบางที ก็ต้องล้วงลึกซึ่งต้อง

เป็นคนที่ต้องถนัดในเรื่องนี้แล้ว โดยเฉพาะที่พรรคเรา ถ้าทำแล้วไม่บวกเราไม่กล้า เพราะกลัวตกม้าตาย เราก็ทำที่เราถนัด อย่างงานพื้นที่คะบำถนัด งานข้อมูลพวกพี่น้องประชาชนโดยเฉพาะเรื่องสุขภาพ เรื่องสังคม เราก็หาข้อมูลเพื่อไปดูแลช่วยเหลือ ส่วนไหนที่น่าจะทำให้ดีกว่านี้ที่ทำอยู่แล้วก็ต่อยอด หรือมีความเจ็บป่วยใหม่ๆที่เข้ามาถึงชาวบ้าน ถ้าเรื่องประเภทนี้ เป็นเรื่องที่เราถนัดที่เราจะทำและนำเสนอ ถ้าเป็นเรื่องประเภทนี้ เรื่องของข้อมูลที่ป่าถนัดมากกว่า” (ID4T2I2P4)

4.7 อภิปรายไม่ไว้วางใจหากผลงานไม่บรรลุผล

การอภิปรายไม่ไว้วางใจ เป็นการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้านจะกระทำเมื่อเห็นว่าการทำงานของรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีไม่เป็นที่พอใจ ในกรณีนี้สมาชิกมีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติไม่ไว้วางใจ ถือเป็นวิธีการหนึ่งในการควบคุมและตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล นอกเหนือจากการตั้งกระทู้ถาม การอภิปรายไม่ไว้วางใจเป็นวิธีที่เห็นผลชัดเจนที่สุด เนื่องจากฝ่ายค้านมีการหาข้อมูลต่างๆมาแสดงพร้อมหลักฐาน นอกจากนี้การอภิปรายไม่ไว้วางใจนี้ ฝ่ายค้านต้องมีการประชุมคัดเลือกบุคคลในการอภิปราย ซึ่งสมาชิกผู้แทนราษฎรต้องเป็นผู้สมัครขออภิปราย หลังจากนั้นประธานฝ่ายค้านจะเป็นผู้พิจารณาโดยการถามผู้สมัครถึงประเด็นที่ต้องการอภิปรายพร้อมทั้งถามถึงหลักฐานที่จะนำมาประกอบการอภิปราย หากมีหลักฐานไม่เพียงพอ ประเด็นดังกล่าวจะไม่ได้รับบรรจุเข้าไปเป็นประเด็นที่ให้อภิปราย ดังนั้นผู้ที่ขออภิปรายต้องลงพื้นที่หาข้อมูลหลักฐานให้เพียงพอต่อการนำมาประกอบการอภิปราย ซึ่งการอภิปรายแต่ละครั้งจะมีการถ่ายทอดสดสู่ประชาชนทั่วไปที่สนใจ หากการอภิปรายของฝ่ายค้านมีความน่าเชื่อถือ ประชาชนเห็นด้วยกับสิ่งที่ฝ่ายค้านอภิปราย ผลการอภิปรายจะมีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐบาล ทำให้รัฐบาลต้องพิจารณาการเปลี่ยนรัฐมนตรีหรือปรับคณะรัฐมนตรีเพื่อลดกระแสการต่อต้านจากประชาชน ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งได้กล่าวถึงการเตรียมตัวในการอภิปรายไม่ไว้วางใจ เกี่ยวกับการทุจริตการจำหน่ายข้าว ผู้ให้ข้อมูลต้องลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริง จดบันทึกสิ่งที่พบเห็นและการสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้อง ถ่ายรูปเป็นหลักฐานยืนยันว่าลงพื้นที่จริง เพื่อให้การอภิปรายมีความหนักแน่นและเอาผิดกับผู้ทุจริตได้ แม้ว่าการอภิปรายสิ้นสุดลง การลงคะแนนเสียงไม่ไว้วางใจรัฐบาลอาจจะไม่สามารถล้มรัฐบาลได้ แต่กระแสสังคมจะทำให้ฝ่ายรัฐบาลต้องมีการปรับเปลี่ยนคณะรัฐมนตรี ซึ่งอาจเกิดก่อน หรือ หลังการอภิปรายไม่ไว้วางใจก็ได้ นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า การเป็นกรณีการติดตามการบริหารงบประมาณแผ่นดิน จะมีส่วนช่วยให้หาข้อมูลได้สะดวกขึ้น เนื่องจากสามารถให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลได้

“อภิปรายไม่ไว้วางใจ คือ ส่วนใหญ่สภาผู้แทนฯ จะให้ฝ่ายค้าน ตรวจสอบรัฐบาล เขาจะมีวาระของเขาว่าช่วงไหน เดือนไหน แต่ละปีไม่พร้อมกัน เลือกตั้งไม่พร้อมกัน ประชุม 2 เดือนพักและวาระไหนจะเป็นอภิปรายไม่ไว้วางใจได้ การอภิปรายไม่ไว้วางใจต้องยื่นตามระเบียบข้อบังคับของสภา ต้องยื่นเมื่อไร และการอภิปรายเขาจะมุ่งตกลงกันระหว่างวิปว่า อภิปรายคนละกี่ชั่วโมงต่อกี่ชั่วโมง รัฐมนตรีมีสิทธิ์ตอบเท่าไร ก่อนจะยื่นพวกเราต้องมาประชุมกันก่อนว่า พรรคเราจะยื่นอภิปรายไม่ไว้วางใจ หัวข้อนี้ ใครต้องการอภิปราย แล้วแต่สมัครใจ เขาให้ยกมือ คนที่อภิปรายต้องมีข้อมูล สมมติเราบอกจะอภิปราย หัวหน้าท่าน จ. จะเป็น ประธาน คือหัวหน้าพรรคจะตั้งคนที่รับผิดชอบให้รับผิดชอบเรื่องนี้ไปและจะมาพูด กับหัวหน้า สมมติเราเป็นคนอภิปราย ท่านจะถามว่าจะอภิปรายหัวข้อประเด็น อะไร เช่น คราวที่แล้วเรื่องข้าวเน่าทุจริตข้าว หมอ ว. ได้รับเรื่องข้าวทั่วไป เราจะมา รับข้าวถุง เขาจะถามเราว่าคุณจะอภิปรายเรื่องข้าวถุง ประเด็นที่จะอภิปรายมี ข้อมูลมากน้อยแค่ไหน มีอะไรบ้างเอามาดูก่อน พอเขาดูว่าข้อมูลแค่นี้ไม่เพียงพอ ไม่สามารถที่จะพิสูจน์ได้ว่าเขาทุจริต จะต้องไปหาข้อมูล 1,2,3,4 เราต้องลงพื้นที่ สมมติเขามาชี้แจงในกรรมาธิการเรา เขามายื่นเรา มี 37 ร้านที่เอาข้าวถุงไปส่ง เรา ก็ลงหมด 37 แห่ง เราต้องไปสัมภาษณ์มาว่า ได้ซื้อข้าวบริษัทนี้จริงไหม ซื้อเท่าไร ก็ ครั้ง เราก็มารวมตัวเลข เวลาที่ลงไปแต่ละที่เขาให้ความร่วมมือดี ดีมาก ได้ข้อมูล หมดเลยและข้อมูลที่เราได้เราต้องเอาหลักฐานตัวจริงเอามาด้วย เช่น เราไปซื้อข้าว เขามา เอามาจากร้านนี้ๆ เราจดไว้และอัดเทปไว้ record ถ่ายรูปว่าเรามาจริง เวลา เราอภิปรายในสภาเราจะต้องมีหลักฐาน ไม่อย่างนั้นหลักฐานไม่แน่น มันล้มเขาไม่ได้ ตั้งแต่มีรัฐบาลมาอภิปรายอย่างไรล้มรัฐบาลไม่ลง เพราะการยกมือ จะผิดจะถูกต้อง ยกมือให้กันอย่างเดียว ไม่อย่างนั้นรัฐบาลอยู่ไม่ได้ ทั้งๆ ที่โก่งจริง คนที่อยู่ในรัฐบาล ก็ต้องยกมือให้รัฐบาลตัวเอง มันไม่ได้อยู่บนความถูกต้องแต่ประชาชนต้องดู หลักฐานข้อมูล ยกมือไม่มีหรือฝ่ายค้านจะชนะแต่เป็นการสื่อให้ประชาชนเห็นว่าการ อภิปรายไม่ไว้วางใจ คนจะเชื่อหรือไม่อยู่ที่ฝ่ายค้าน แต่การอภิปรายไม่ไว้วางใจก็มี impact เขาอาจจะต้องมีการเปลี่ยนตัวหรือปรับคณะรัฐมนตรีของเขา ก็มีผล บาง คนเขาปรับเลย บางคนปรับก่อนด้วย มันดูที่กระแสสังคม ยิ่งตอนนี้สื่อ social มัน ต้องปรับก่อนที่จะอภิปรายด้วยซ้ำ แต่มันดันไม่ใช่ที่เราเพิ่งมาพูด พูดนานมาก ทั้ง ยื่นญัตติมันก็ไม่ฟัง มันถือว่าจะทำเป็นนโยบายมัน แต่นโยบายมันแอบแฝงด้วยความทุจริตเชิงนโยบาย ก็เหมือนคลองด่านลักษณะเดียวกัน ไม่ใช่อันเดียวมีทั้งมัน

ลำปะหลัง หอมแดง เหมือนกันหมด ทำกลุ่มคนกลุ่มเดียวกัน โกงเหมือนกัน”
(ID1T2I2P33)

“สังเกตไหมว่าที่อภิปรายไม่ไว้วางใจทุกครั้งต้องมี.... [ชื่อ ส.ส.] ทุกครั้ง พรรคไม่ได้เลือก พรรคไม่มีสิทธิ์เลือกใคร ต้องมีคนสมัครและจะสมัครเยอะมาก ทุกคนก็อยากอภิปราย เพราะเป็นการถ่ายทอดสด ประชาชนจะรู้จัก จะเห็นว่าคนนี้มี ก็นี่หรือไม่มี ทำงานหรือไม่ เราจะได้รับการเลือกทุกครั้งเพราะ 1.เราสนใจอยู่แล้ว เรื่องทุจริต เรามาเป็นอันดับ 1 เพราะเราต้องการมาปราบทุจริตคอร์รัปชัน 2.เราได้ อยู่คณะกรรมการติดตามการบริหารงบประมาณแผ่นดินของสภาผู้แทนฯ ฉะนั้น บอะไรที่ไม่เป็นธรรมในพรรคเราทุกคนอยากอยู่คณะไหนมี 35 คณะ ทุกคนอยาก อยู่คณะไหนก็ลงชื่อ สมมติคณะติดตามงบ ถ้าเขารับ 10 มันมี 15 อาจจะต้องจับ ฉลาก ใครจับได้ก็ได้ อยู่ ใครจับไม่ได้ก็ไม่ได้ อยู่ เราเคยอยู่สาธารณสุขมาแล้ว เรา เคยอยู่เกษตร อยู่สาธารณสุขแต่สาธารณสุขได้อย่างเดียว แต่กรรมการงบมันได้... หมดเลย มาลงนี้ได้หมด มันได้เปรียบ อันนี้ fix ถ้าไม่ใช่สาธารณสุขเขาต้อออก ฉะนั้น มันก็ fix idea แต่ถ้าอยู่อย่างนี้เกษตรมาร้องเรียนทุจริต เราเอาได้ สาธารณสุข ทุจริตก็มาเราได้ คลัง คมนาคมได้หมด เราอยู่มา 3 สมัยแล้ว” (ID1T2I2P34)

5. ปัญหาของพยาบาลร่วมด้วยช่วยผลักดัน

นอกจากจะปฏิบัติงานทางการเมืองเพื่อการพัฒนาประเทศแล้ว พยาบาลวิชาชีพผู้เป็น นักการเมืองยังมีส่วนช่วยผลักดันและพัฒนาวิชาชีพการพยาบาลร่วมกับองค์กรวิชาชีพ พยาบาล วิชาชีพบางรายมีส่วนช่วยในการส่งเสริมการออกพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุง ครรภ์ ในขณะที่บางรายมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาค่าจ้างจัดสรรอัตราค่าจ้างของพยาบาลวิชาชีพ บาง รายช่วยเหลือพยาบาลวิชาชีพให้ได้รับความเป็นธรรมในการปฏิบัติงาน ซึ่งพยาบาลผู้ให้ข้อมูลกล่าวไว้ 4 ประเด็น คือ 5.1) พระราชบัญญัติวิชาชีพถูกตราเป็นกฎหมาย 5.2) นโยบายอัตราค่าจ้างคนร่วมด้วย ช่วยประสาน และ 5.3) ตัดขาดการงานร้องเรียนมาหาทางช่วยเหลือ

5.1 พระราชบัญญัติวิชาชีพถูกตราเป็นกฎหมาย

ในอดีตวิชาชีพพยาบาลอยู่ภายใต้การควบคุมการปฏิบัติของพระราชบัญญัติควบคุมการ ประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2479 ซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติงานของพยาบาล ดังนั้นคณะบดีคณะ พยาบาลศาสตร์ต่างๆจึงผลักดันให้เกิดการตราพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวต้องผ่านการพิจารณาให้ความเห็นชอบจากสภา

ผู้แทนราษฎรก่อน แล้วจึงเสนอให้วุฒิสภาพิจารณา เมื่อร่างพระราชบัญญัติที่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาแล้ว นายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำขึ้นทูลเกล้าฯ พระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยแล้วประกาศในราชกิจจานุเบกษาจึงจะมีผลใช้บังคับได้ ดังนั้นในขั้นตอนของการพิจารณาจากสภาผู้แทนราษฎร สมาชิก ส.ส. ที่เป็นพยาบาลต่างช่วยกันผลักดันให้พระราชบัญญัติวิชาชีพดังกล่าวผ่านการพิจารณา โดยบางรายซึ่งเป็นคณะกรรมการด้านสาธารณสุข จะมีการแปลญัตติและมีส่วนอธิบายเนื้อหาให้ ส.ส. อื่นที่ไม่ใช่พยาบาลวิชาชีพได้เข้าใจ และเมื่อเข้าที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ส.ส. ที่เป็นพยาบาลช่วยกันอภิปรายให้พระราชบัญญัติฉบับนี้ผ่านการพิจารณา รวมถึง พระราชบัญญัติวิชาชีพพยาบาลและผดุงครรภ์ พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นฉบับแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์และความเปลี่ยนแปลงของสังคม ส.ส. ที่เป็นพยาบาลช่วยกันผลักดันให้ผ่านการพิจารณาเช่นกัน

“ในช่วงที่ไปอยู่ของพรรค ป. ก็ไปเป็นกรรมการด้านสาธารณสุข จะได้ดูงานทางด้านสุขภาพค่อนข้างเยอะหนะคะ ..ประมาณปี 40-41 เกี่ยวกับวิชาชีพ ก็จะทำเรื่องของ พ.ร.บ.วิชาชีพพยาบาล เมื่อก่อนพยาบาลจะอยู่ร่วมกับกองแพทย์ มันจะเป็น...และตอนหลังมันจะเป็นวิชาชีพ พ.ร.บ.ของเราโดยตรงไง ได้ทำร่วมกับ ป่าน. [ส.ส. ที่เป็นพยาบาล พรรคเดียวกัน] ในสมัยนั้นเลย แล้วก็ก็มีอาจารย์ที่เป็นคนบดี คณะพยาบาลที่ศิริราช อาจารย์ที่เขามาเป็น ส.ว. มีอาจารย์ B กับอาจารย์ C รู้สึกตอนนั้นจะเป็นนายกสภาพยาบาล เป็นคนนำเรื่องเข้ามาด้วยอะนะ เขาช่วยกันคะกับป่าน. บางทีเราก็ได้พูดคุยกับ ส.ส.ที่เป็นผู้ชายที่รู้จักก็ได้พูดคุยช่วยกันผลักดัน เพราะในการโหวตมันจะต้อง ตั้งแต่ตอนรับหลักการในสภา แล้วตั้งกรรมการขึ้นมาพิจารณาไง กรรมการก็ต้องมาช่วยกันผลักดัน พอมันผ่านก็จะมีช่วงมาแปลญัตติ แต่เราก็ช่วยกันจนในที่สุดก็ผ่านไปได้ พูดถึงการพัฒนาตอนนั้น เขาก็เข้มแข็ง เขาก็อยากให้เราผ่าน ใช่มั้ย.. [เพราะเราที่เป็นพยาบาลเข้าไปเป็นนักรการเมือง] จึงผลักดันได้ง่ายขึ้น มันมีหลายข้อนะ ใน พ.ร.บ.ศิลปะจะรวมบางทีมงานของแพทยงานของพยาบาลมันค่อนข้างแตกต่างกันแล้วพอแยกออกมาครั้งแรกสุด โดยตำแหน่งให้ปลัดกระทรวง เป็นนายกสภาพยาบาลซึ่งมันไม่ค่อยถูกอะนะ ก็เลยค่อยๆปรับมา” (ID2T2I2P11)

“เราจบพยาบาลที่เราได้ช่วยเยอะก็คือเรื่องทำพ.ร.บ. สมัยก่อนพยาบาลเรา มันไปขึ้นอยู่กับแพทย์ จะเป็น พ.ร.บ.ประกอบโรคศิลปะ เราไม่มี พ.ร.บ.เราเองนะ ได้เป็นคนไปช่วยผลักดันตัวนี้ แล้วเราก็ช่วยกันทำเป็นกรรมการที่ทำให้ พ.ร.บ.ของเราเกิดขึ้น ผลักดันมันยากตรงที่ว่า พอเข้าไปเราตั้งกลุ่ม มันจะมีสมาคมสภาสตรีเราเอา ส.ส.ทุกพรรคที่เป็นผู้หญิงด้วยกันมาประชุมร่วมกัน แล้วมีกฎหมายเราจะ

ช่วยกันแม้ต่างพรรค เราจะไปขอ ส.ส. ผู้ชายให้เขาช่วย ทีนี้ ส.ส. ผู้ชายเลี้ยงเขาเยอะ เขาจะไม่ค่อย มันต้องผลักดันกันไปลื้อบปีและอย่าลืมนะว่า พ.ร.บ.ประกอบโรคศิลปะ มี แพทย์ ทันตะ พยาบาล เทคนิคการแพทย์ รวมกันหมดเลย เป็นใบประกอบโรคศิลปะ ในสมัยก่อน ตอนที่อาจารย์ขบก็ได้ใบประกอบโรคศิลปะ พอมาแยก พยาบาลเราแยก ได้ก่อนคนอื่น พยาบาลปีที่ได้ออกมาเดี๋ยวต้องกลับไปดูในพ.ร.บ. ของสภาพยาบาล เรา แล้วก็รู้สึกว่าคุณแพทย์เขาก็ได้ของเขาเอง เป็นพ.ร.บ.แพทย์อยู่แล้ว แพทย์ได้ก่อน แล้วมาเป็นพยาบาลเรา” (ID2T11P9)

“ก็ร้องกันทุกเรื่องพอเค้าร้องมาเราก็เอาเข้าที่พรรค แล้วใครจะเข้ามาทำ เรื่องนี้ ส.ส. คนไหนจะทำเรื่องนี้ ซึ่งใครถนัดเรื่องนี้ก็เอาไปศึกษา ศึกษาแล้วก็ร่าง กฎหมายออกมาแล้วก็คุยกันในพรรคก่อนที่จะขึ้นไปยื่นที่สภา แต่อย่างพยาบาลไม่มี เพราะมันก็มีสภาการพยาบาลอยู่แล้วพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการพยาบาลมีอยู่แล้ว มีแต่ว่าแก้ไขเพิ่มเติมอะไรนิดหน่อยเท่านั้น แต่ถ้ามีเรื่องเกี่ยวกับพยาบาลที่จะช่วย ช่วย ต้องช่วยกันอภิปรายถ้ามีเรื่องของพยาบาล ช่วงนั้นมันไม่มีอะไรตอนนั้นออก กฎหมายพระราชบัญญัติเกี่ยวกับพยาบาลก็เพิ่มเติมแก้ไขนิดหน่อยเท่านั้นเอง ซึ่งใน สภาเองก็ไม่ได้ตั้งใจเรื่องพยาบาลเรื่องแพทย์เรื่องอะไรแบบนี้ ส่วนมากเค้ามีแต่ สนับสนุนเพราะเป็นอาชีพที่ช่วยประชาชน” (ID6T11P13)

“ตั้งแต่เข้าไปเป็นกรรมการ ส่งเรื่องเข้ากรรมการ แล้วนำไปพิจารณา กระบวนการของคณะกรรมการก็ สมมติว่ามันมีช่องว่างเรื่องอะไรนะ พ.ร.บ. วิชาชีพก็สำเร็จในช่วงที่อยู่ ดร.ท. เขาก็เข้าไปมีส่วนร่วม พยาบาลหลายคนที่เป็น คนบดีเป็นกรรมการใครต่อใครเนี่ยเราเลยจัดสัมมนากลุ่มย่อย เราต้องการจะ ติดต่อตรงไหน แล้วเรามีจุดบกพร่องตรงไหน มีจุดอ่อนตรงไหนจุดแข็งตรงไหนยังไรก็ ช่วยกันเสริมช่วยกันสร้างแล้วพ.ร.บ. วิชาชีพก็เกิดขึ้นด้วย สำเร็จเพราะว่าเรา เรารุก เข้าไปทำเชิงรุก” (ID4T11P14)

5.2 นโยบายอัตรากำลังคนร่วมด้วยช่วยประสาน

การขาดแคลนกำลังคนสาขาพยาบาลศาสตร์เป็นปัญหาที่มีมานานตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน และในการแก้ไขสถานะปัญหาการขาดแคลนกำลังคนสาขาพยาบาลศาสตร์นั้น สภาการพยาบาลไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้เพียงลำพัง จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานภาครัฐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา เป็นต้น โดยเฉพาะพยาบาลวิชาชีพที่เข้าไปดำรง ตำแหน่งทางการเมืองในฐานะของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะมีบทบาทอย่างมากในการร่วม

แก้ไขปัญหาดังกล่าว ในบางสมัย ส.ส. ที่เป็นพยาบาลมีตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีช่วยกระทรวงสาธารณสุข จึงสามารถช่วยแก้ไขปัญหาสถานะการขาดแคลนกำลังคนสาขาพยาบาลศาสตร์ ได้มากขึ้น ทั้งเพิ่ม อัตรากำลัง การเพิ่มค่าเวร ค่าวิชา เงินเดือนแก่พยาบาลวิชาชีพ ซึ่งการเสนอการแก้ปัญหาให้ ส.ส. ต้อง มีการหาข้อมูลเพื่อนำเสนอข้อมูลประกอบการแก้ปัญหา ประกอบกับ จำนวนพยาบาลที่เป็น ส.ส. มี จำนวนน้อย การผลักดันเรื่องดังกล่าวให้มีการแก้ปัญหาทั้งหมดจึงทำได้ยาก และเนื่องจากจำนวนคน ในวิชาชีพมีจำนวนมาก การแก้ปัญหาต้องเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป

“ที่ประทับใจเหลือ ก็นี้แหละที่เราอยู่สาธารณสุขแล้วเราเป็นรองประธาน อนุ ที่ได้แก้ปัญหาพยาบาลขาดแคลน ขอตำแหน่งเพิ่มเติม ผลสุดท้ายปี 54 [พรรค การเมืองหนึ่ง] โอเคให้ พอเปลี่ยนรัฐบาลปุ๊บก็ stop ไว้ก่อน แล้วเวลาได้มาแล้วก็ จริงก็ต้องแบ่งให้สาขาอื่นบ้าง นี่ก็คือความสำเร็จที่ทำลำดับหนึ่ง” (ID7T1I1P3)

“...โชคดีย้อนนั้นก็เป็นที่รัฐมนตรีช่วยอยู่กับดร.อ. แล้วก็ได้อุดหนุนสถาบัน พัฒนาของกำลังคน ซึ่งสถาบันพัฒนากำลังคนเรากำลังคนทั่ว ๆ ทั่วทั้งหมดเลย หมอ ขาดเท่าไรพยาบาลขาดเท่าไร อันไหนขาดเท่าไร อะไรเท่าไร ทำให้กระทรวง ค่าได้นโยบายเข้าสภา ว่าปีนี้ต้องการพยาบาลเพิ่มเท่านี้ ต้องการแพทย์เพิ่มเท่านี้ อะไรเท่านี้ซึ่งเราทำตรงนี้ เรื่องกำลังคนเราก็คงไปตามต่างจังหวัดต่างๆ ค่าก็รายงาน มาว่าที่โรงพยาบาลมีพยาบาลเท่านี้ต่อประชากรเท่านี้แล้วก็มาคุยกันที่กระทรวง แล้วก็ผลิต เพราะว่ากระทรวงมีโรงเรียนที่จะผลิตพยาบาลอยู่แล้ว ซึ่งมันมีอยู่แล้ว เกือบทุกภาคมีอยู่แล้ว แล้วก็พัฒนากำลังคนตรงนี้เพื่อให้เข้ามาใช้ในการบริหารใน กระทรวง โรงพยาบาลทั้งหมด คือเราจะเป็นในฐานะประธาน เป็นประธานเลย ซึ่ง ดร.อ. ก็ดีเพราะว่าเราขอดูแลทางนี้เพราะกำลังคนส่วนมากเป็นพยาบาล เลยขอ ดูแลส่วนนี้ ... ส่วนมากก็ทำเกี่ยวกับเรื่องของน้องๆพยาบาล เมื่อก่อนเราไม่มี พยาบาลที่จะเข้ามาตรงนี้ ใครจะเป็นกำลังตรงนี้แล้ว เราจะมองข้ามอีกต่อไปก็ไม่ได้ เพราะหมอมว่าหมอค่าก็ต้องมาก่อนใช่หัยคะ ค่าก็ต้องพัฒนาหมอค่าก่อนใช่หัยคะ ในเมื่อมีโอกาสตรงนี้พยาบาลทั้งหมดทั่วประเทศก็ให้กำลังใจเราเพื่อที่จะ ค่าก็ เสนอตั้งนั้นตรงนี้เรามีโอกาสก็ทำ” (ID6T1I1P6)

“เพื่อความก้าวหน้าของวิชาชีพ คือ เรื่องของการขาดแคลนกำลังที่ได้มี ส่วนร่วมช่วยเรื่องนี้ไหมเหลือ คือ เคยคุยกันหลายครั้งหลายหน แม้แต่ที่กระทรวง เองนะว่าเราต้องเข้าไปดูว่าเพิ่มค่าตอบแทนเพราะเราเหน็ดเหนื่อยเหลือเกิน แล้วไม่ เคยร้องเรียนอะไรเลย เขาก็บอกว่าเราคนเยอะต้องค่อยๆทำ ในกลุ่มๆแต่ว่าหลักก็

คือกระทรวงพูด งบประมาณสำนักงบ เราเป็นแสนเลยใช้มัย คนเราเป็นแสน เพราะฉะนั้นต้องค่อยๆทำไรแบบนี้ แล้วเพิ่มค่าเวร ค่าวิชา เงินเดือน ก็เห็นว่าทำกัน แต่ไม่ค่อยรวดเร็วเท่าที่ควร ค่อยเป็นค่อยไปเท่านั้น ยังต้องผลักดันต่อแล้ว เสียตายเราก็มีน้อย ..” (ID4T1I1P14)

“ตอนนั้นพยาบาลเราเป็นเรื่องใหญ่โตตอนที่ว่า พยาบาลรวมตัวกันที่เขากจะไม่บรรจุพยาบาลแต่จะให้ไปเป็นพนักงานราชการจำได้ไหม ตอนนั้นรวมตัวกันเยอะมากก็จะเป็นตัวนี้ที่นำเข้าไป แล้วจะเป็นเรื่องของค่าตอบแทน ในขณะที่พยาบาลเราได้น้อยแต่แพทย์ได้เยอะ จำได้ไหมก็จะเป็นพวกนี้ที่ได้นำเข้าไป แล้วก็จะมีเขาเพิ่มให้เมื่อก่อนพยาบาลอยู่เวรจะได้เงินเดือนเดียวหลังๆก็เพิ่มขึ้นมา ซึ่งหลังเราไปพูด ทางปลัดกระทรวงที่นำเสนอนานรัฐมนตรีเขาก็จะตอบว่าจำนวนพยาบาลมันเยอะ พอคุณเข้าไปจำนวนมันเยอะ แต่อย่างของแพทย์จำนวนเขาน้อยใจ ก็เลยบอกเขาว่าที่จริงงานพยาบาลของเรา เราทำงานเยอะเหมือนกันแล้วอีกอย่างพูดถึงข้าราชการทั่วไปวันหยุดเขาก็ได้หยุด เสาร์-อาทิตย์ เขาก็ได้หยุด ส่วนพยาบาลเราหยุดก็ไม่ได้หยุด เสาร์-อาทิตย์ก็ต้องมาอยู่เวรบางคนได้อยู่เวรบาย เวรตึก ซึ่งมันก็เป็นวิชาชีพที่ต้องมีหน้าที่รับผิดชอบมากกว่าอาชีพอื่น ค่ะ อันนี้ก็จะนำไปพูด” (ID2T2I2P40)

“ถึงเป็นหรือไม่เป็นจะอยู่กรรมการสาธารณสุขเกือบจะตลอดแล้วเราก็เกี่ยวข้อง คือเราเป็นรัฐบาลก็มีโอกาสทำอะไรก็ได้เพื่องานเราจะต่อเนื่อง วันนี้จะดูแลเรื่องอสม.เพราะเขาไม่มีสิทธิไม่มีอะไรทั้งสิ้นเลย เราก็ต้องไปให้ค่าตอบแทนเขาหน่อย ให้ค่าน้ำมันรถ ให้โน่นให้นี่ รู้สึกจะเดือน 400 เราเป็นคนเริ่มต้นทำ แล้วก็ดูแลครอบครัวเขาว่าเขาควรมีสิทธิที่จะได้รักษาฟรีไม่ใช่เฉพาะตัวเขา ครอบครัวเขาต้องดูแล สนับสนุนให้เขาได้ศึกษาต่อ แล้วก็ได้อยู่ห้องพิเศษฟรี คือสิทธิเขาควรจะได้ อสม.นาร์กนะคะ อสม.นี่เป็นคนมีจิตอาสา สวมหมวกหลายใบนะ ใครที่เป็นอสม.กลุ่มเกษตรสตรี กลุ่มพัฒนาของกรมพัฒนาชุมชน เขาจะหมวกคนละ 3 4 ใบเลย ถ้าเป็น อสม.จะเป็นได้หมด แล้วบางคนก็เป็น รพภ.แล้วก็สมัครเป็นอบต.อย่างเงี้ย จะได้คะแนนทุกคนจะรู้จักเขารู้นิสัยใจคอคนนี้เป็นคนยังไง เขาจะให้คะแนน” (ID4T2I2P22)

“พี่ว่าพี่เอาไปจากการเมืองตั้งเยอะจากวิชาชีพที่พี่ทำ ผลักดันมาทุกอย่าง สำเร็จเพราะว่าเราใช้อำนาจของเรารุกเข้าไป เราดูแลวิชาชีพ พัฒนาศาสตร์ ผลักดัน เรื่องเงินเดือน เรื่องขั้น แล้วก็เรียกร้องไปเรื่องค่าตอบแทน เรื่องความก้าวหน้า ดร. เยอะนะเดี๋ยวนี้นะ พยาบาลได้ดร.เยอะ โอกาสความก้าวหน้าในชีวิตสูงเห็นเลยว่า ได้ผลแต่เราทำล้งน้อย ถ้าหลายๆคนสนใจแต่ก่อนไม่สนใจกันเลย ไม่รู้เรื่องเลย บางคนไม่ไปลงคะแนนด้วยซ้ำไป ไม่รู้การเมืองคืออะไร ไม่รู้ว่าการเมืองคือเรื่องของ ตัวเรา แต่ต้องไม่ลืมมันเกี่ยวข้องกับตัวเราชีวิตเรา วิชาชีพเรา ทุกคน ทุกวิชาชีพ เกี่ยวเนื่องกันหมดเลย” (ID4T11P4)

5.3 ติดขัดการงานร้องเรียนมาหาทางช่วยเหลือ

พยาบาลวิชาชีพที่ดำรงตำแหน่งในฐานะนักรบการเมืองของประเทศนั้น นอกจากจะให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนโดยทั่วไปแล้ว ยังคอยให้ความช่วยเหลือที่พยาบาลวิชาชีพที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการบริหารของผู้บังคับการพยาบาลหรือองค์กรสุขภาพ กล่าวคือ เมื่อพยาบาลวิชาชีพเข้าไป ร้องเรียนกับ ส.ส. ที่เป็นพยาบาล เมื่อ ส.ส. รับเรื่องร้องทุกข์แล้ว มีการหาข้อมูล และสอบถามไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง ในกรณีพยาบาลที่เป็น ส.ส. เป็นคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ร้องเรียน ส.ส. มีสิทธิที่จะเรียกผู้ที่เกี่ยวข้องมาสอบถามได้ บางเรื่องอาจขอความช่วยเหลือไปยังรัฐมนตรี ซึ่งรัฐมนตรีก็จะมอบหมายให้ข้าราชการในกระทรวงไปสอบถามและแก้ปัญหาอีกทีหนึ่ง ในกรณีปัญหาการโอนย้ายจากโรงพยาบาลแห่งหนึ่งไปอีกแห่งหนึ่ง ส.ส. ที่เป็นพยาบาลมีการติดตามสอบถามปัญหาที่เกิดขึ้น ส.ส. กล่าวว่าหากสามารถช่วยเหลือได้ ส.ส. ยินดีให้ความช่วยเหลือ หากเป็นเรื่องที่เหนือความสามารถของตน เช่น การขาดทุนการศึกษา ส.ส. ติดต่อพยาบาลรุ่นพี่ที่มีฐานะทางการเงินดีให้ช่วยเหลือนักศึกษาพยาบาล แต่ถ้าเป็นกรณีที่เกิดกฎหมาย พยาบาลที่เป็น ส.ส. จะปฏิเสธการช่วยเหลือเรื่องดังกล่าว ส่วน ส.ส. อีกรายกล่าวว่า ส.ส. ทำหน้าที่เหมือนไปรษณีย์ คือเมื่อมีผู้มา ร้องเรียน จะรับเรื่องไว้และดำเนินการส่งต่อไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง และติดตามสอบถามการดำเนินการ เพื่อแจ้งไปยังผู้ร้องเรียน

“คะ บางเราก็เห็นใจเขา บางทีเขาอยากย้าย [ย้ายที่ทำงาน] มีปัญหาอะไร ถ้าดูแลแล้วมีปัญหาเยอะเราก็ช่วย แต่ถ้าดูแลไม่ได้มีอะไรก็ไม่อะไร เราต้องดูปัญหาของเขาด้วย เวลาใครมาหาเราๆต้องสอบถามต้องหาข้อมูลด้วย มีเยอะเหมือนกัน ค่ะที่ออฟฟิศ สส.นี้ จะเข้ามาตลอดเลยมาร้องเรียนมาขอความช่วยเหลือ ...ถ้าอยู่ จะได้เจอแต่บางทีเราออกพื้นที่ไป ก็จะมีคนในออฟฟิศที่จะรับเรื่องไว้แต่ถ้าอยู่ก็จะ

เจอได้เลย แต่บางทีชาวบ้านก็นัดมาเจอ ถ้าบางทีเขาทำหนังสือฝากไว้ เราก็ไปตามงานของเขา” (ID2T2I2P11)

“เรื่องขอโอนย้าย เขาเดือดร้อนเราก็ช่วยเท่าที่ช่วยได้ เราเองก็ไม่ได้มี power อะไรหรอกอย่างที่บอกเป็น ส.ส.สมัยแรก เราก็อาจส่งต่อไปยัง เลขาฯ ส่งต่อไปยัง ใครอะที่ใกล้ชิดกับรัฐมนตรี ประชาชนในเขตพื้นที่ผมเขาเดือดร้อนยังงั้นนะ ช่วยเขาได้มั้ย ก็จัดการไป ได้หรือไม่ได้ เราก็ไม่ไปบีบคั้นอะไรแล้วละ ส่งต่อให้ก็โอเคเหมือนไปรษณีย์ หน้าที่เราก็ทำให้ได้แค่นั้นแหละ ก็เหมือนเป็นสื่อ เพราะเราจะรู้ว่าช่องทางไหนที่จะส่งต่อไปได้ เรารู้เราอยู่วงในเราช่วยเขาได้ตรงนี้เราก็ช่วย คุณจะมาหวังจากผม100% มันก็ไม่ได้นะเพราะมันเป็นเกี่ยวกับตำแหน่งหน้าที่ ที่คุณขอย้ายจากเชียงใหม่มาอยู่สัดที่บอยอย่างเนี่ย พอมันไม่มีตำแหน่งคุณจะได้ได้ยังไง ไข่ม้อย เราก็เพียงแต่มองว่าสามารถที่จะประสานให้คนที่เขามีอำนาจช่วยแล้วได้ไม่ได้ คุณก็ต้อง เราก็ช่วยเขาด้วยที่เรามีลู่วาง สำนักงานสส.อยู่ในพื้นที่ ใครเดือดร้อนก็มาทุกเรื่อง เรามาประชุมเราก็มีเจ้าหน้าที่สำนักงานคอยรับเรื่องร้องทุกข์” (ID5T1I1P16)

“ส่วนใหญ่ก็จะมี พยาบาลมาเองมากกว่า อ้อ พูดถึงตรงนี้มีสงสารน้องอยู่ คนนึงเนี่ย เขามาขอความช่วยเหลือ เรียนพยาบาลมาสามปี เหลือปีเดียวจะจบไม่มีทุนเรียน กำลังจะติดต่อโรงเรียน .. เค้านั้นนะ เนี่ยกำลังขอเบอร์เค้าว่าจะไปติดต่อให้โรงพยาบาลให้ทุนเรียนเค้าว่าจะไปขอที่...[โรงพยาบาลแห่งหนึ่ง] ซักัน เค้าเป็นพยาบาล เจ้าของนะเป็นพยาบาล แต่ว่าเจ้าของแม่เค้าเนี่ยเป็นรุ่นพี่พยาบาลเรา เค้ามีโรงบาลมีไรเนี่ยว่าจะคุยให้เค้าส่งน้องได้เรียน คือส่วนใหญ่ใครมาขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับทางด้านวิชาชีพเนี่ย เราพยายามดันรนนะ คือเราถือว่าเหมือนเราเป็นพี่น้องกัน เป็นวิชาชีพที่ทำให้เราได้มายืนตรงจุดนี้ เพราะฉะนั้น อะไรที่เราช่วยวิชาชีพได้เราจะช่วย” (ID1T1I1P35)

“ก็เรื่องความไม่เป็นธรรม เรื่องบรรจผู้ แต่งตั้ง เรื่องทุจริตคอร์ปชั่น เรื่องเกี่ยวกับโยกย้ายก็มี แบบพ่อแม่ป่วยไข้ ตัวเองอยู่อีกที่นึง อยากย้ายกลับไปดูแลพ่อแม่อะไรแบบนี้ ขอย้ายเท่าไรก็ได้ อะไรก็ว่าไป อะไรที่เราช่วยได้เราก็ยินดีนะ แต่อะไรที่มันผิดกฎหมาย เราไม่เอา คือหนูจะมีจุดยืนของหนู ช่วยทุกอย่างถ้าไม่ผิดกฎหมาย แต่จะไม่ได้ไม่ได้ว่ากันทีหลัง คือเลือกทุกอย่างเอาอย่างนี้ดีกว่า เพราะเค้าไปวิ่งแล้วมันไม่ได้ เดี๋ยวเรื่องอะไรแล้วมันตันแล้ว ไปแล้วมันไม่คืบหน้า หรือว่า มันไม่มี

ใครสนใจ เดินเรื่องแล้วก็เจ็บหาย ก็ปีๆอะไรแบบนี้ เพราะเรามีอำนาจที่จะเชิญเค้า มาชี้แจงได้ว่าทำไมคุณไม่ทำให้เค้า เพราะอะไร ไหนคุณให้เหตุผลมาสิ มันก็จะมี บันทึกลง แล้วก็จะมีนักวิชาการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเค้ามาประชุมหมด กฎหมาย มันเขียนไว้อยู่แล้วไง เรามีสิทธิเชิญเค้าหมด สิทธิในฐานะเป็นกรรมการติดตาม การบริหารงบประมาณสภาผู้แทน สมมติว่ามันเป็นเรื่องเกี่ยวกับสาธารณสุขเค้ามา ร้องเรา เราก็เอาไปเข้าสาธารณสุข แล้วเราเป็นผู้ยื่นญัตติเอง แล้วเราก็เชิญมาที่ กรรมการสาธารณสุข แล้วทางสาธารณสุขเค้าก็จะเชิญใครที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวข้อง กับสภายาบาลเค้าก็จะเชิญสภายาบาลมา อะเกี่ยวข้องกับ กพอ. ก็จะเชิญ กพอ. มา” (ID1T1I1P37)

6. แม้มการเมืองจะหยุดชะงัก สมาชิกพรรคต้องรู้จักรักษารฐานเสียง

การทำงานทางการเมืองนั้น จะเป็นการทำงานที่ไม่ได้ทำต่อเนื่อง เป็นระยะยาวอย่างเช่น การทำงานโดยทั่วไป แต่จะมีช่วงพักหรือช่วงเว้นวรรคทางการเมือง พยาบาลวิชาชีพผู้ที่เคยดำรง ตำแหน่งทางการเมืองในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็มีช่วงพักทางการเมืองหรือเว้นวรรคทาง การเมืองด้วยเช่นกัน แต่ในขณะที่อยู่ในช่วงพักทางการเมือง พยาบาลวิชาชีพยังทำงานเพื่อรักษารฐาน เสียงของตน ดังนี้ คือ 6.1) เยี่ยมชาวบ้านจัดการกับปัญหา 6.2) เป็นที่ปรึกษาให้หน่วยงานด้านต่างๆ และ 6.3) ประกอบสัมมาชีพไปพลางๆระหว่างว่างจากการเมือง

6.1 เยี่ยมชาวบ้านจัดการกับปัญหา

ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า ขณะนี้เป็นช่วงพักการเมือง เนื่องจากประเทศอยู่ภายใต้การดูแลของ ทหาร ทำให้ไม่สามารถดำเนินการใดๆที่เกี่ยวข้องกับการเมืองได้ เช่น การประชุมพรรค หรือ การ ปรึกษาหารือเรื่องเกี่ยวกับการเมือง อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลก็ยังลงพื้นที่เยี่ยมชาวบ้านและถูกรับเชิญ ไปงานสังคมต่างๆ เช่น งานบวช และงานแต่งงาน เช่นเดียวกับผู้ให้ข้อมูลอีกรายที่ผู้วิจัยติดตามการ ทำงานใน Facebook ของผู้ให้ข้อมูล โดยผู้ให้ข้อมูลจะถูกเชิญไปร่วมงานต่างๆในชุมชนที่ผู้ให้ข้อมูล รับผิดชอบ ทั้งงานราชการและงานส่วนบุคคล นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลยังลงเยี่ยมบ้านของประชาชนใน เขตที่ตนรับผิดชอบ เพื่อรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชนและปัญหาใดที่สามารถแก้ไขได้ จะดำเนินการแก้ไขไปก่อน

“คือ ช่วงนี้มัน คลช. อะนะ เขาไม่ให้มีประชุม ชุมนุมพรรค หรืออะไรที่ พรรคประชุมกันเกี่ยวกับการเมืองอะนะ ห้ามรวมตัวกันเกิน 5 คน โอ้เราก็ไม่ได้มา ประชุมอะไรแบบนี้แล้วอะนะช่วงนี้ แต่เราไปงาน ไปลงพื้นที่ ไปงานศพ งานแต่ง

งานบวช ไร่ๆ ไร่ๆ ใน Facebook เราไปงานศพ งานขึ้นบ้านใหม่ อะไรรออย่างนั้นอะ เขาเชิญไป เราก็ไปอะ ละก็ไปเจอเพื่อน ก็คุยกันเวลาเจอเพื่อนๆ พยาบาล เขาก็บอก สมัยหน้าถ้าเป็นรัฐบาลคุณเป็นรัฐมนตรีเลย เรียบอกว่าไม่ได้เป็นหรือก รัฐมนตรี รอให้พรรคมีประชุมได้เพราะตอนนี้ คสช.เขาห้ามมีประชุม และมีนโยบาย เราจะพูดเรื่องนโยบายของพยาบาลขาดแคลนด้านวิชาชีพขาดแคลนให้เป็นนโยบาย ของพรรคไปด้วย ละเวลาไปลงพื้นที่ ไปงานอะไรช่วงนี้ ใครมีอะไรเขาก็มาบอก อะไรที่ช่วยได้ เราก็ช่วยเขาไป อันไหนที่เราเห็นว่ามันควรเอาไปเป็นนโยบายพรรค เราก็เก็บไว้” (ID1T2I2P4)

“ก็ยังไม่ทำเหมือนเดิม คือมันไม่มีวันหยุดหรือ ถ้าเราหยุด พอถึงเวลา เลือกลงมันจะหนัก คนจะมองว่าจะเห็นหน้าเฉพาะตอนเลือกตั้ง แต่เราต้องทำเสมอ ต้นเสมอปลาย ถ้าเราคิดจะเล่นการเมืองต่อก็เป็นทางของเราอยู่แล้วและประชาชน ไม่มีวันหยุดที่จะไม่เดือดร้อน วันนี้คนนี่ไม่เดือดร้อนแต่คนนี้อาจจะเดือดร้อน ในเมื่อ เขาไม่คิดว่าตอนนี้ปฏิวัติมันไม่มีผู้แทน แต่ประชาชนก็ยังคาดหวังกับผู้แทนเดิมๆ มี อะไรก็มาหาผู้แทน ฉะนั้นสำนักงานก็ยังเปิดเหมือนเดิม การทำงานลงพื้นที่ทุกวันที่ ไม่เคยหยุดจะหนักกว่าเดิมด้วยซ้ำไป เพราะเขาเห็นว่าไม่ได้ไปประชุมสภาประสาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เขาร้องเรียนอะไรมา เราไม่มีอำนาจอะไรแล้วเราก็ ประสานไปที่ศูนย์ดำรงธรรม... เราร้องเรียนไป เขาก็จะบอกว่าเราร้องเรียนมา อดีต สส.ร้องเรียนมา ไฟดับวันนี้ ไฟใคร ไฟทางหลวง ทางหลวงต้องไปดำเนินการและมา ชี้แจงวันรุ่งขึ้น ได้ดำเนินการเป็นอย่างไร คืบหน้าแค่ไหน เขาจะแจ้งมาที่เราว่า ตอนนี้เขาทำไปแล้ว คือมันเร็วกว่าที่มีผู้แทนด้วยซ้ำ...บางทีประชาชนมาร้องเรียน รถลบล้อวิ่งน้ำหนักเกินคนที่รู้จักเราทุกจังหวัด คือเรามีคนรู้จักเยอะ จังหวัดไหน เดือดร้อนไปหาผู้แทนตัวเองไม่ได้ เขาก็โทรมาหาเรา เพราะการเป็นผู้แทนไม่ได้เป็น ผู้แทนแต่ละจังหวัด เป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทยทั้งประเทศ ในความรู้สึกของเรา กฎหมายก็เป็นอย่างนั้น เราคิดว่าเราเป็นตัวแทน เขาเดือดร้อนจังหวัดไหนเขามาขอ ความช่วยเหลือ อะไรที่เราประสานให้เขาได้เราก็ทำ” (ID1T3I3P3)

“ช่วงที่พรรคยังไม่มีพรรคหรือสามารถเคลื่อนไหวอะไรได้ตอนนี้เราต้องลง พื้นที่เพื่อไปดูแลความรู้สึกของประชาชนทุกวัน ผมไม่มีเสาร์อาทิตย์ ไม่มีการ วางแผน มีเหมือนกันแต่ว่ามันใช้ได้ไม่มากหรือพอมันมีงานปัจจุบันทันด่วนขึ้นมา ขอเชิญพี่ไมตรีเป็นประธานรดน้ำศพเขาหน่อยสิ งานที่เราเซตไว้ก็...อะนะ การที่เป็น ส.ส. เนี่ยงานเพื่อสังคมมันก็จะเยอะขึ้น เยอะ ทุกวันบางวัน 7 ราย 8 ราย บางวัน

2 ราย บางวันรายเดียวมีทุกวัน ต้องไปทุกงาน 7 งานก็ไป 7 งาน ก็ไปทุกงาน สมมติงานศพเผาตรงกัน 4 งานเราก็ต้องไปสวดอภิธรรมซักงานบางงานเอาไว้ 3 คืน 5 คืนเราก็ไปสวดอภิธรรมแล้ววันเผาเราไปวันเดียว ไม่ต้องเซต งานลูกทุ่งบ้านนอกสบายๆ” (ID5T1I1P2)

“ก็แล้วแต่เหตุการณ์เฉพาะหน้า อย่างที่ทำๆ มาเรื่อยๆ ก็จะมีเหตุการณ์ตามธรรมชาติบ้าง น้ำท่วมเอเย ฝนตกหนักในพื้นที่ เขาก็โทรมาหา เขาเดือดร้อน น้ำพัดบ้านเขาพังหมด เราก็เข้าไปเยี่ยม อันดับแรก สำหรับรายนี้ที่ ตำบล ห. [ตำบลแห่งหนึ่ง] อำเภอ บ. [อำเภอแห่งหนึ่ง] เขาโทรมาหาก่อนว่า เขาเดือดร้อน โทรมาตอนเช้า แต่กลางคืนมันท่วมไปแล้ว มันพัดพาของกระจุกกระจาย รถลงน้ำหายหมด เขาก็โทรมาขอข้าวกล่อง ขอน้ำเบื้องต้นก่อน เขาขอแต่เข้าเลยเพราะเขาไม่มีอะไรเลย หม้อก็หายหมด ก็ขอข้าวมา เราก็จัดการให้ ประมาณ 9 โมง เราก็เข้าไปหา เขาอยู่ใกล้ๆนี้แหละ ประมาณ 10-20 กิโล ก็วิ่งไปให้เขา หาเท่าที่ได้ เราก็กำลังเตรียมการ เรารายงานเข้าไปในพรรคที่บ้านเราฝนตก น้ำท่วมบ้าน เออ เราก็รายงานเข้าไปในพรรค ของลุงยังชีพจะเอามาแจก พรรคไม่มี กกต. ก็ไม่ให้ง่าย แต่เราเอามาจากมูลนิธิของพรรค เป็นมูลนิธิอะนะและเขามิงบที่สนับสนุนความเดือดร้อนของประชาชน เราก็ขอไป เขาก็ให้มา เมื่อให้มาเราก็รับของและเข้าไปแจก ยังทำทุกวันนะงานลงพื้นที่เนี่ย บางที่เขาเดือดร้อนมา งานประเพณี งานบวช งานแต่ง งานศพ มันมีทุกวัน เราต้องดูแลทั้ง 5-6 ตำบล ใน 1 เขต เขามีอะไรพวกแพนคลับเขาก็โทรมาบอก (หัวเราะ) มีคนเสียชีวิตอยู่วัดนั้นๆ เราก็ไปเยี่ยมเยียนให้กำลังใจเขา ไปรดน้ำศพ ไปได้ก็ไป ไปไม่ได้ก็ไปเผาแทน งานแต่งงานเขามีการ์ดเชิญมาเราก็ไป งานพวกนี้ยังมีประจำอยู่ นอกจากงานธรรมชาติ ฝนตก น้ำท่วมก็แล้วแต่ ยิ่งปีนี้ฝนตกบ่อยท่วมบ่อย เราก็เตรียมงานแบบนี้อะนะ ก็จะทิ้งเขาได้อย่างไร เขาเดือดร้อน เราทิ้งเขาไม่ได้หรอก เขาโทรมาหาเรา เราก็ต้องทำ บางทีคนอื่นเขารู้ข่าว เขาก็สนับสนุน ขนเครื่องครัว ขนเสื้อผ้าเครื่องใช้ต่างๆ จาก กทม. ขนมาสนับสนุน ผมงก็มีนะ” (ID5T2I2P1)

6.2 เป็นที่ปรึกษาให้หน่วยงานด้านต่างๆ

ผู้ให้ข้อมูลบางรายใช้ช่วงเวลาที่เว้นว่างทางการเมือง ทำงานที่ตนมีความรู้ความสามารถในการช่วยเหลือสังคม ดังเช่นผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งได้ใช้ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยไปใช้ในการเป็นที่ปรึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตร การประเมินคุณภาพทั้ง

ภายนอกและภายในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย รวมไปถึงดำเนินการช่วยเหลือในการพัฒนาระบบให้แก่มหาวิทยาลัย ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลอีกรายหนึ่ง ได้นำความรู้ และประสบการณ์ในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของตน หรือประสบการณ์ทางด้านการเมืองที่มีมาอย่างยาวนานหลายสมัยของตนในการเป็นที่ปรึกษาทางกฎหมายให้แก่ประชาชน ที่ปรึกษาของพรรคการเมือง คอยให้คำปรึกษาแก่นักการเมืองรุ่นใหม่ภายในจังหวัดของตน

“ช่วงที่อาจารย์หยุดอาจารย์ก็เคยมองว่าความรู้ความสามารถของเราก็สามารถไปช่วยทางมหาวิทยาลัยได้อยู่ ซึ่งมันก็จำเป็นอยู่ทางการศึกษา แล้วส่วนท้องถิ่นพอกลับมาบ้านคนที่อาจารย์รู้จักเช่นนายกขยันเคยเป็น ส.ส. รุ่นน้องเขาก็ทำดีละ เราก็ไม่ต้องไปแข่งกับเขาแต่สนับสนุนเขา แล้วเราก็มาทำการศึกษของเราช่วยกัน แต่ถ้ามีอะไรเราก็เรียกมาช่วยกันได้ ...อาจารย์ก็ไปช่วยมหาวิทยาลัย ค.ก็ไปช่วยไปเป็นรองอธิการก็ไปพัฒนาหลายอย่าง เสร็จแล้วก็มาช่วยมหาวิทยาลัย ก. ก็ไปสร้างหลักสูตรทางไกลให้เขา ก็ไปช่วยโรงเรียนนานาชาติที่เขาอยากเป็นวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนานาชาติ อาจารย์ก็ไปช่วยคณะพยาบาลถูกปิด หลังจากที่เขาปิดไปแล้ว พอดีรู้จักกับเพื่อนที่เป็นพยาบาลทหารอากาศเขาก็เข้าไปช่วยก็เลยเข้าไปช่วยเขา พยายามประนีประนอมทางสภาพพยาบาล แต่ก็ช่วยอะไรไม่ได้ ในที่สุดก็ถูกสั่งปิด ตอนหลังเขาจะเปิดอีกรอบก็เปิดไม่ได้ แล้วก็มาช่วยพาณิชย์ น. [โรงเรียนพาณิชย์การแห่งหนึ่ง] ไม่ผ่านการประเมินภายนอกและภายในเลย ก็ไปช่วยทำระบบให้เขาแล้วมาดูมาเราเพียงแค่ว่าไปช่วยเขา” (ID2T11P19)

“ก็ช่วยพรรคอยู่ตลอด ช่วยเวลาเค้ามาประชุมพรรคแบบนี้ เราก็ไป เวลาทำอะไรเราก็คุยกัน จังหวัดเราจะทำแบบไหน เรามีคำแนะนำเพราะว่าเราเป็น ส.ส.เก่าอยู่ตรงนั้น แนะนำรุ่นใหม่ ก็หมายความว่าเรายังเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำเกี่ยวกับทางนี้ได้ ทุกอย่างในจังหวัด อ.เป็นไปได้ ให้คำแนะนำได้ ถ้ามาขอฟัง ก็ไม่ลง เดินหาเสียงไม่ไหวละ เหนื่อยๆ (หัวเราะ)” (ID6T11P4)

“ก็มีอาชีพทนายความ ผมเป็นทนายความ ผมก็ช่วยเหลือสังคมไป ใครมีคดีก็มาปรึกษา เขารู้ก็โทรมาปรึกษาบ้าง มาปรึกษาที่บ้านบ้าง ถึงขั้นที่เขาเดือดร้อนส่งฟ้องศาล ก็รับเป็นที่ปรึกษาทางกฎหมายไป บางที่เขาเดือดร้อนพ่อแม่ตาย เขาก็ขอเบิกเงินธนาคาร มีรถ มีทรัพย์สิน และธนาคารก็ไม่จ่ายให้ มีรถทะเบียน ลูกๆ จะไปรับมรดกรถเก่งพ่อ เขาก็ไม่จ่ายให้ ขนส่งก็ไม่โอนให้ เขาบอกต้องไปร้องศาล เราก็ไปยื่นคำร้องต่อศาลและเป็นทนายให้เขา เอาเขาไปเบิกความจากศาล ศาลก็ตั้งให้เป็น

ผู้จัดการมรดก เมื่อศาลตั้งให้ลูกหรือพ่อหรือสามีเป็นผู้จัดการมรดก เอาคำสั่งศาล
 แขนงไปกับเงินธนาคารที่เราจะต้องไปเบิกเอามาแบ่งให้ทายาท เอาที่ดินมาแบ่งให้
 ทายาท เอารถยนต์ อารูธปิ่น ที่มีทะเบียนต้องเอามาแบ่งให้ทายาท กว่าจะสำเร็จก็
 เป็นปี ก็พอมีหลายคดีที่เราจะช่วยเหลือ.....ไม่ฟรี แต่เราช่วยเหลือ คือ มันต้องมี
 ค่าธรรมเนียมศาล เราจะฟรีได้อย่างไร เราควักเนื้อก็เสร็จสิ เงินเดือน สส.ก็ไม่มี
 เงินเดือนทนายก็ไม่มี เราก็คิดในราคายอมเยา ในราคาที่เป็นการช่วยเหลือสังคม ”
 (ID5T2I2P2)

6.3 สร้างอาชีพสำหรับตนและช่วยชุมชนมีงานทำ

ผู้ให้ข้อมูลบางรายใช้เวลาที่เว้นว่างทางการเมือง ไปดำเนินธุรกิจของตนเอง โดยมองถึงความ
 ต้องการของประเทศเป็นหลัก ดังนั้น ผู้ให้ข้อมูลจึงเปิดโรงเรียนอาชีวศึกษาเพื่อสนองนโยบายรัฐที่
 ต้องการเพิ่มช่างฝีมือซึ่งจบการศึกษาออกมาแล้วมีงานทำทันที ผู้ให้ข้อมูลเล่าถึงแผนการเรียนของ
 นักเรียนกลุ่มนี้ว่า รับนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มาเรียนจาก ปวช. ปวส. หรืออาจต่อถึง
 ปริญญาตรีโดยใช้เงินตนเองที่ทำงานได้ส่งเสียตัวเองเรียนในระดับที่สูงขึ้น เป็นการส่งเสริมให้นักเรียน
 รู้จักแบ่งเบาภาระของครอบครัวและรับผิดชอบตนเอง ในการเรียนที่โรงเรียนแห่งนี้ นักเรียนจะได้
 ฝึกงานกับบริษัทต่างๆ ซึ่งในระหว่างฝึกงาน นักเรียนจะมีเงินเดือน หรือค่าจ้างรายวันพร้อมที่พักฟรี
 ทำให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงและมีอาชีพที่ช่วยเหลือตนเองได้ ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลอีกรายหนึ่งได้ใช้
 ความถนัดในการทำสวนของตนไปใช้ในการปลูกสวนมะพร้าว น้ำหอม โดยเล่าถึงว่าการปลูกสวน
 มะพร้าว น้ำหอมใช้เงินในการลงทุนที่ไม่สูงมาก ดูแลง่าย และได้ผลตอบแทนในระยะยาว อีกทั้งยัง
 ว่าจ้างผู้คนในชุมชนมาดูแล และเพาะปลูกสวนมะพร้าว น้ำหอมของตน เป็นการสร้างรายได้ให้แก่
 ชุมชนและเป็นการสร้างอาชีพให้แก่ตนเองไปพร้อมกัน

“ในขณะที่การเมืองเราหยุด ก็เลยคิดว่าเรากลับบ้านมาทำบ้านเราดีกว่า
 แล้วเราก็เปิดอาชีพที่เป็นความต้องการของประเทศ เด็กที่จบอาชีวะแสนคนมีงาน
 ทำแสนคน แต่เด็กที่จบปริญญาตรีตกรงานปีละแสนคน เทียบคนส่วนใหญ่มีลูกก็จะ
 ให้ลูกเรียนสายสามัญ ให้เข้ามหาวิทยาลัย ให้ได้ ป.ตรี อาจารย์กลับมองว่า ถ้าเด็กที่
 จบม.3 ไปต่ออาชีวะ จบ ปวช.เทียบเท่าม.6 เด็กที่จบ ปวช.กับเด็กที่จบม.6 เด็กที่
 จบ ปวช.เขาได้เงินเดือนเยอะกว่าม.6 แล้วเขาสามารถต่อ ปวส.สามารถต่อปริญญา
 ตรีได้เหมือนกัน ต่อ ปวส.ปริญญาตรีไม่ต้องใช้เงินพ่อแม่เลย แล้วสิ่งที่อาจารย์คิดทำ
 อีก คือทำทิวากาศ เรียนที่วิทยาลัย 1 ปี ปีที่ 2 ฝึกงานได้เงินเดือน เด็กจะไม่รบกวน
 พ่อแม่ในปีที่ 2 ฉะนั้นก็มาตั้งตัวที่ตั้งเราเลือกอาชีวะ เพราะอาชีวะขาดแคลน

แรงงาน แล้วอยากให้เด็กมีอาชีพ ช่วยเหลือตนเองได้ อันที่ 2 เราทำให้แตกต่างจากคนอื่นคือเราทำทวิภาคี เริ่มแรกกับบริษัท ฉ. แล้วก็มาทำกับ CRG แล้วก็มาทำกับร้านเบเกอรี่ แล้วก็ทำกับนิคมฯ หลายๆที่ ตอนนี้เด็กของเราเรียน1ปี ปีที่ 2 ออกฝึกงานเขาได้เงินเดือนแล้ว อย่างที่เด็กไป CRG เขาก็ได้เงินวันละ 300บาท มีค่าทิป มีห้องพักให้อยู่ฟรี มีค่าน้ำค่าไฟคนละ 300 ห้องอยู่ 3คน เท่ากับ1ห้อง ได้ 900 ถ้าค่าน้ำค่าไฟไม่ถึง 900 เอาที่เหลือมาเฉลี่ยกันคืน ก็เลยมาทำตรงนี้” (ID2T1I1P30)

“เราถนัดทำสวนก็ทำสวนมะพร้าว น้ำหอม ก็จ้างคนในท้องถิ่นมาดูแล ทำเองด้วย มันไม่ต้องลงทุนมาก ไม่ต้องทำอะไรมาก แคंपลูกปีแรกแค่นั้นที่ดูแล รดน้ำ ใส่ปุ๋ย พอมันโตก็ดูตัวเอง ใช้คนในชุมชนมาดูแล มีพม่าดูแลก็มี จ้างคนในชุมชนมาขึ้น มาตัด มาเพาะ สร้างรายได้ให้ชุมชนและอาชีพเราก็ได้ด้วย แต่ต้องระยะยาว แรกๆ ยังไม่ได้หรอกตอนนี้ เพราะเพิ่งเริ่มลงทุน แต่ประมาณปีที่ 3 ก็จะกินยาวไปประมาณ 15 ปี และทุก 18 วัน ก็จะตัดได้ 8 วันตัด 18 วันตัด มะพร้าว 18 วันตัด ตอนนี้มีโรงงานมาขึ้นเยอะ ขายดีมาก คนมาซื้อเยอะมาก” (ID1T3I3P4)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ตามแนวคิดปรากฏการณ์วิทยาของ Heidegger (Heideggerian phenomenology) โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์และการตีความในประสบการณ์การเป็นนักรบการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) สื่อดีวีดีทัศน์ นิตยสาร การบันทึกเทป รวมทั้งการสังเกตและการบันทึกภาคสนาม (Field note) นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์เนื้อหาแบบตีความตามวิธีการของ van Manen (1990) เพื่อบรรยายถึงประสบการณ์การเป็นนักรบการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ

สรุปผลการวิจัย

ประสบการณ์การเป็นนักรบการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ สามารถแบ่งได้เป็น 6 ประเด็นหลัก คือ 1) การเข้ามาเป็นนักรบการเมืองของแต่ละคนมีเหตุผลที่ต่างกัน 2) สมัครเป็นผู้แทนนั้นต้องใช้ฐานเสียงจากหลายฝ่าย 3) หลากหลายวิธีการเรียนรู้งานทางการเมือง 4) เบื้องหลังการทำหน้าที่ วิชาชีพมีส่วนช่วยเป็นพื้นฐาน 5) ปัญหาของพยาบาลร่วมด้วยช่วยผลักดัน และ 6) แม้การเมืองจะหยุดชะงัก สมาชิกพรรคต้องรู้จักรักษารฐานเสียง โดยในแต่ละประเด็นหลักประกอบด้วยประเด็นย่อย ดังต่อไปนี้

1. การเข้ามาเป็นนักรบการเมืองของแต่ละคนมีเหตุผลที่ต่างกัน ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อย ได้แก่

1.1 **ครอบครัวผลักดันให้มาร่วมกันทำงาน** การเข้ามาเป็นนักรบการเมืองของพยาบาลวิชาชีพมีจุดเริ่มต้นจากครอบครัวที่มีสมาชิกของครอบครัวเป็นนักรบการเมือง ไม่ว่าจะเป็นนักรบการเมืองในระดับท้องถิ่น หรือนักรบการเมืองในระดับประเทศ รวมไปถึงการที่พยาบาลวิชาชีพนั้นเป็นภรรยาของนักรบการเมือง เมื่อมีการเลือกตั้ง ในฐานะสมาชิกของครอบครัวจึงได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การลงพื้นที่พบปะกับประชาชน หรือให้การช่วยเหลือต่างๆทางการเมืองแก่สมาชิกในครอบครัว ทำให้เกิดการซึมซับการทำงานทางการเมืองมาจากสมาชิกในครอบครัวดังกล่าวหรือการได้รับการผลักดันจากครอบครัวให้เข้าไปสังเกตการณ์การประชุมของพรรค ทำให้พยาบาลวิชาชีพรู้สึกประทับใจและรู้สึกว่าการเมืองเป็นเรื่องใกล้ตัว เมื่อได้รับการผลักดันจากครอบครัว พยาบาลวิชาชีพจึงได้ก้าวเข้ามาสู่เส้นทางของการเป็นนักรบการเมือง

1.2 **มีอุดมการณ์ทำงานเพื่อความถูกต้อง** ขณะประกอบวิชาชีพการพยาบาลอยู่นั้น พยาบาลวิชาชีพได้ประสบกับเหตุการณ์ที่ทำให้ตนรู้สึกถึงการได้รับความไม่เป็นธรรม หรือเห็นถึงความไม่โปร่งใสในการทำงานของนักรบการเมือง ประกอบกับการมีความคิดที่ว่าวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่

เข้าถึงประชาชนในชุมชนเป็นปกติอยู่แล้ว หากพยาบาลวิชาชีพได้นำวิชาชีพนั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ในวงกว้างมากขึ้นด้วยการเข้ามาทำงานในฐานะของนักการเมือง จะทำให้สามารถช่วยเหลือดูแล ประชาชนได้มากยิ่งขึ้น พยาบาลวิชาชีพจึงตัดสินใจเข้ามาสู่การเป็นนักการเมืองด้วยอุดมการณ์อัน แน่วแน่ในการดูแลช่วยเหลือประชาชน ทำงานเพื่อความถูกต้อง และขจัดปัญหาการคอร์รัปชันให้หมด ไปจากสังคมไทย

1.3 เป็นความชอบของตนจึงเริ่มต้นเข้ามาทำงาน พยาบาลวิชาชีพได้ก้าวเข้ามาทำงาน ทางการเมืองด้วยความชอบทางด้านการเมืองมาตั้งแต่เด็ก เมื่อสำเร็จการศึกษาทางด้านพยาบาล ศาสตร์ จึงได้เข้าศึกษาต่อในสาขาที่ชอบและสนใจอย่างนิติศาสตร์ อีกทั้งในขณะที่พยาบาลวิชาชีพ เป็นนักศึกษาพยาบาลนั้น ด้วยความชอบและความสนใจทางด้านการเมือง จึงได้เริ่มทำงานทาง การเมืองในระดับเล็กๆอย่างการเป็นนายกสโมสรนักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง และเมื่อโอกาสของ การเป็นนักการเมืองเข้ามาในชีวิต พยาบาลวิชาชีพจึงได้ตัดสินใจสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร

1.4 ได้รับการเชิญชวนให้มีส่วนร่วมงานทางการเมือง พยาบาลวิชาชีพเริ่มเข้ามาทำงาน ทางการเมืองในฐานะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากการได้รับการเชิญชวนจากตัวแทนหรือสมาชิก ของพรรคการเมืองให้เข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ด้วยความสนใจที่จะทำงานทางด้านการเมือง และความศรัทธาในพรรคการเมืองหรือตัวแทนของพรรคการเมืองที่ได้เข้ามาเชิญชวนให้เข้าร่วมเป็น สมาชิกพรรคการเมืองนั้น พยาบาลวิชาชีพจึงตัดสินใจสมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองใน ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามคำเชิญชวน

2. สมัครเป็นผู้แทนนั้นต้องใช้ฐานเสียงจากหลายฝ่าย ประกอบด้วย 2 ประเด็นย่อย ได้แก่

2.1 ฐานเสียงจากชุมชนที่ตนให้การพยาบาล การได้รับชัยชนะจากการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพยาบาลวิชาชีพนั้น ฐานเสียงส่วนใหญ่มาจากกลุ่มผู้ป่วยและชาวบ้านที่ พยาบาลวิชาชีพเคยให้การช่วยเหลือดูแลเมื่อในขณะที่ตนเองพยาบาลวิชาชีพปฏิบัติงานเป็นพยาบาล ชุมชน เมื่อพยาบาลวิชาชีพสมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ป่วยและญาติ รวมไปถึงชาวบ้านในชุมชนที่พยาบาลวิชาชีพเคยให้การดูแล หรือเยี่ยมบ้านจึงลงคะแนนเสียงให้กับ พยาบาลวิชาชีพจนทำให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง

2.2 ฐานเสียงจากหลายส่วนงานให้ความช่วยเหลือ ฐานเสียงของพยาบาลวิชาชีพ นอกจากมาจากการทำงานในวิชาชีพพยาบาลที่คลุกคลีกับคนในชุมชนแล้ว ยังมีฐานเสียงที่มาจาก หลายภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเพื่อนร่วมวิชาชีพพยาบาล อาจารย์พยาบาล ลูกศิษย์ และชุมชนที่ลง ไปทำวิจัยด้วย อีกทั้งยังมีฐานเสียงที่มาจากพรรคการเมืองทั้งพรรคการเมืองใหม่และพรรคการเมือง เดิมที่ตนเคยสังกัด หรือมาจากการใช้ชื่อเสียงของสมาชิกในครอบครัวในการหาเสียงด้วย ทำให้ พยาบาลวิชาชีพได้รับคะแนนเสียงจากหลายภาคส่วนจนทำให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง

3. หลากหลายวิธีการเรียนรู้งานทางการเมือง ประกอบด้วย 2 ประเด็นย่อย ได้แก่

3.1 พัฒนาตนเองให้มีความรู้ด้านกฎหมาย การเมืองและการปกครอง การเข้ามาทำงานทางการเมืองในฐานะนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพเริ่มต้นจากการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง อาศัยความใฝ่รู้ ความสนใจในการแสวงหาค้นคว้าความรู้ทางการเมืองด้วยตนเอง ทั้งการอ่านตำราทางด้านการเมืองการปกครอง การอาสาเข้ารับการอบรมเสริมความรู้ทางด้านการเมืองการปกครอง และกฎหมายต่างๆ รวมไปถึงการเข้ารับการอบรมจากสถาบันทางการเมืองการปกครองต่างๆ และการเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นปริญญาโทในคณะรัฐศาสตร์ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจอย่างแท้จริงทางด้านการเมืองและกฎหมาย และสามารถนำไปใช้ในการทำงานทางด้านการเมืองได้

3.2 พรรคเป็นแหล่งที่สองสนับสนุนการเรียนรู้และข้อมูลข่าวสาร การเข้ามาทำงานทางด้านการเมืองในฐานะนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ นอกจากการพัฒนาตนเองด้วยการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองแล้ว พรรคการเมืองต้นสังกัดของพยาบาลวิชาชีพยังได้มีการสนับสนุนให้ได้มีการพัฒนาความรู้ด้านการเมืองเช่นกัน โดยหัวหน้าพรรคจะทำหน้าที่เป็นผู้สอนเรื่องต่างๆให้กับสมาชิกใหม่ของพรรคการเมือง หรือมีระบบการสนับสนุนเรื่องข้อมูลข่าวสารต่างๆในแต่ละวันให้กับสมาชิกพรรคการเมือง รวมไปถึงการส่งพยาบาลวิชาชีพผู้เข้าไปเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองเข้ารับการอบรมจากสถาบันพระปกเกล้า จึงทำให้พยาบาลวิชาชีพมีความรู้ทางการเมืองมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปใช้ในการทำงานทางด้านการเมืองได้

4. เบื้องหลังการทำหน้าที่ วิชาชีพมีส่วนช่วยเป็นพื้นฐาน ประกอบด้วย 7 ประเด็นย่อย ได้แก่

4.1 ใช้จรรยาบรรณพยาบาลทำงานในหน้าที่ การทำงานของพยาบาลวิชาชีพในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ยึดแนวทางปฏิบัติจากจรรยาบรรณวิชาชีพพยาบาล โดยเฉพาะเรื่องของความซื่อสัตย์ สุจริต ความตรงต่อเวลา ความเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์ โดยเป็นผู้ที่ทำงานโดยไม่มีการคอร์รัปชันหรือการโกงกินเงินแผ่นดิน ยึดมั่นในอุดมการณ์การทำงานมากกว่าเห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตัว เปิดและปิดการประชุมตามกำหนดเวลา และเมื่อพยาบาลที่เป็นนักการเมืองลงพื้นที่ในชุมชนก็ได้เข้าถึงชาวบ้านได้ทุกบ้าน โดยไม่มีการเลือกชนชั้นวรรณะ ไม่เลือกคนจนคนรวย สามารถเข้าถึงชาวบ้านทุกกลุ่ม

4.2 แนวคิดการพยาบาลที่มี ใช้ได้ดีกับชุมชน ในการลงพื้นที่ของพยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นได้นำแนวคิดการพยาบาลองค์รวมไปใช้ในการดูแลประชาชน โดยนอกจากดูแลในเรื่องของปัญหาต่างๆไปแล้ว พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังได้ให้ความสนใจกับสุขภาพของชาวบ้าน ให้คำแนะนำการดูแลสุขภาพ หรือให้คำแนะนำในการไปรับบริการตรวจสุขภาพที่โรงพยาบาล และใช้แนวคิดการพยาบาลแบบองค์รวม ดูแลสุขภาพทุกข์ของชาวบ้านให้ครอบคลุมทุกด้านรวมถึงด้านสุขภาพ

4.3 ให้ความสนใจการป้องกันแทนการรักษา พยาบาลวิชาชีพเมื่อเข้าไปสู่การเป็นนักการเมืองจะเป็นหนึ่งในตัวแทนของวิชาชีพทางด้านสุขภาพจึงมีอิทธิพลในการกำหนดหรือเปลี่ยนแปลงนโยบายทางสุขภาพให้ดีขึ้นได้ ด้วยการได้รับมอบหน้าที่ให้เป็นผู้กำหนดนโยบาย หรือเป็นกรรมการในวาระที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสุขภาพของประชาชน รวมไปถึงการดูแลสุขภาพของประชาชน การบุกเบิกในการจัดตั้งสถานบริการสุขภาพในแหล่งชุมชนและบางแห่งในป่าสงวนที่มีชาวบ้านอาศัยอยู่และห่างไกลจากสถานบริการสุขภาพ และการพัฒนางานด้านสาธารณสุขต่างๆ รวมถึงการให้ความสำคัญกับการป้องกันโรครมากกว่าการรักษา

4.4 ร่วมเป็นกรรมการด้านที่ตนให้ความสนใจ การเป็นกรรมการของพยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นมาจากการเลือกตามความสนใจของพยาบาลวิชาชีพ โดยมักเลือกจากพื้นฐานของสาขาที่เรียนมา คือ พยาบาลศาสตร์ พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่จะเลือกเป็นคณะกรรมการทางด้านสุขภาพ โดยที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคนจะสามารถเลือกเป็นคณะกรรมการได้ 2 ชุด ซึ่งหากมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนมากที่เลือกเป็นคณะกรรมการชุดใดชุดหนึ่ง จะมีการพิจารณาตัดเฉพาะผู้ที่มีความรู้ความสามารถตรงสาขานั้นๆ ก่อน จึงทำให้พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบางกลุ่มได้เข้าไปเป็นคณะกรรมการด้านอื่นๆ นอกเหนือจากด้านที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ

4.5 ร่างพระราชบัญญัติให้มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย ในฐานะของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพยาบาลวิชาชีพได้มีบทบาทหน้าที่ในการนำกฎหมายเข้าสู่วาระการประชุม การผลักดันกฎหมาย การเสนอกฎหมาย หรือการร่างพระราชบัญญัติต่างๆ ซึ่งถือว่าบทบาทหน้าที่ด้านการบัญญัติและการตรากฎหมายนี้เป็นบทบาทหน้าที่หลักของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พยาบาลวิชาชีพกลุ่มนี้จึงได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการร่างพระราชบัญญัติ ปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติฉบับเก่าในอดีตให้เป็นปัจจุบันมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงร่วมเสนอกฎหมาย ผลักดันกฎหมายให้มีการบังคับใช้เกิดขึ้น

4.6 ตั้งกระทู้สด - แห้งถามความสงสัย กระทู้สดและกระทู้แห้งเป็นวิธีหนึ่งที่พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะนำเรื่องเข้ามาให้ที่ประชุมรัฐสภาได้รับรู้และนำไปจัดการแก้ไข รวมไปถึงให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในกระทู้นั้นเป็นผู้ตอบกระทู้นั้น โดยการตั้งกระทู้สดนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นความเดือดร้อนของประชาชนในท้องถิ่นของพยาบาลวิชาชีพ แต่สามารถเป็นประเด็นที่เกิดขึ้นใหม่ๆ กับกลุ่มคน หรือ มีผลกระทบต่อประชาชนทั้งประเทศก็ได้ และใช้เวลาเพียง 2 นาทีในการถามกระทู้สด สำหรับการตั้งกระทู้แห้งจะเป็นการนำเสนอเรื่องที่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือทางราชการ มีข้อความเป็นคำถามในข้อเท็จจริงหรือนโยบายและระบุว่าจะให้รัฐมนตรีตอบในที่ประชุมสภาหรือให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งทั้งกระทู้สดและกระทู้แห้งนั้นเป็นสิ่งที่พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใช้เป็นวิธีการหนึ่งในการควบคุมบริหารราชการแผ่นดิน

4.7 อภิปรายไม่ไว้วางใจหากผลงานไม่บรรลุผล การอภิปรายไม่ไว้วางใจเป็นการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้านโดยกระทำเมื่อเห็นว่าการทำงานของรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีไม่เป็นที่น่าพอใจ ในกรณีนี้พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เสนอญัตติในการอภิปรายไม่ไว้วางใจ โดยได้มีการหาข้อมูลต่างๆมาแสดงพร้อมหลักฐาน และผ่านการประชุมคัดเลือกบุคคลในการอภิปราย ซึ่งพยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เป็นผู้สมัครขออภิปราย และประธานฝ่ายค้านได้พิจารณาโดยการถามผู้สมัครถึงประเด็นที่ต้องการอภิปรายพร้อมทั้งหลักฐานประกอบการอภิปราย หากหลักฐานไม่เพียงพอในการอภิปรายประเด็นดังกล่าวก็จะไม่ได้รับบรรจุเข้าไปเป็นประเด็นที่ให้อภิปราย พยาบาลวิชาชีพที่จะอภิปรายจึงต้องลงพื้นที่หาข้อมูลหลักฐานให้เพียงพอในการนำมาประกอบการอภิปราย เพื่อให้การอภิปรายมีความหนักแน่นและเอาผิดกับผู้ที่ทุจริตได้

5. ปัญหาของพยาบาลร่วมด้วยช่วยผลักดัน ประกอบด้วย 3 ประเด็นย่อย ได้แก่

5.1 พระราชบัญญัติวิชาชีพถูกตราเป็นกฎหมาย พยาบาลวิชาชีพเมื่อได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บทบาทหน้าที่หนึ่งที่พยาบาลวิชาชีพได้กระทำในฐานะของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการพัฒนาประเทศพร้อมกับการพัฒนาวิชาชีพพยาบาล คือ การผลักดันการตราพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ให้เกิดขึ้น

5.2 นโยบายอัตรากำลังคนร่วมด้วยช่วยประสาน ในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนกำลังคนสาขาพยาบาลศาสตร์นั้น พยาบาลวิชาชีพที่เข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการเข้าไปเป็นประธานคณะกรรมการ หรือเป็นคณะกรรมการในการแก้ไขปัญหาตำแหน่งงานการบรรจุ และการขาดแคลนกำลังคนในสาขาพยาบาลศาสตร์ จึงสามารถช่วยแก้ไขปัญหาสถานะการขาดแคลนกำลังคนสาขาพยาบาลศาสตร์ได้ดียิ่งขึ้น

5.3 ติดขัดการงานร้องเรียนมาหาทางช่วยเหลือ พยาบาลวิชาชีพที่ดำรงตำแหน่งในฐานะนักการเมืองของประเทศนั้นได้ทำหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนในเรื่องของการได้รับความไม่เป็นธรรมต่างๆ หรือการเป็นกระบอกเสียงเรียกร้องสิทธิให้กับประชาชน อีกทั้งยังคอยให้ความช่วยเหลือแก่เหล่าพี่น้องร่วมวิชาชีพอย่างพยาบาลวิชาชีพด้วยกันเองอีกด้วย โดยการให้ความช่วยเหลือแก่พยาบาลวิชาชีพด้วยกันนั้นจะเป็นการให้ความช่วยเหลือแก่พยาบาลวิชาชีพที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการบริหารของผู้บังคับการพยาบาลหรือองค์การสุขภาพให้ได้รับความเป็นธรรมหรือตามสิทธิที่พึงจะได้รับ

6. แม้การเมืองจะหยุดชะงัก สมาชิกพรรคต้องรู้จักรักษาฐานเสียง ประกอบด้วย 3 ประเด็นย่อย ได้แก่

6.1 เยี่ยมชาวบ้านจัดการกับปัญหา ในช่วงพักของการเมืองดังเช่นปัจจุบัน ประเทศไทยกำลังอยู่ภายใต้การดูแลของทหาร ทำให้พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่สามารถดำเนินการใดๆที่เกี่ยวข้องกับการเมืองได้ เช่น การประชุมพรรค หรือ การปรึกษาหารือเรื่องเกี่ยวกับการเมือง แต่พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ยังคงทำงานทางการเมืองเพื่อการรักษาฐานเสียงของตนโดยการลงพื้นที่เยี่ยมชาวบ้านหรือถูกรับเชิญไปงานสังคมต่างๆ เช่น งานบวช และงานแต่งงาน หรือถูกเชิญไปร่วมงานต่างๆในชุมชนที่พยาบาลวิชาชีพกลุ่มนี้รับผิดชอบ ทั้งงานราชการและงานส่วนบุคคล นอกจากนี้การลงเยี่ยมบ้านประชาชนในเขตที่รับผิดชอบในช่วงเวลาของการพักงานทางด้านการเมืองนี้ยังทำให้สามารถรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชนและปัญหาใดที่พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถแก้ไขได้ก็จะดำเนินการแก้ไขไปก่อน

6.2 เป็นที่ปรึกษาให้หน่วยงานด้านต่างๆ ในช่วงเวลาที่เว้นว่างทางการเมืองนั้น พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ทำงานที่ตนมีความรู้ความสามารถในการช่วยเหลือสังคม ทั้งการใช้ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์การเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยไปใช้ในการเป็นที่ปรึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตร การประเมินคุณภาพทั้งภายนอกและภายในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย รวมถึงดำเนินการช่วยเหลือในการพัฒนาระบบให้แก่นักมหาวิทยาลัย หรือนำความรู้ และประสบการณ์ในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประสบการณ์ทางด้านการเมืองที่มีมาอย่างยาวนานหลายสมัยในการเป็นที่ปรึกษาให้แก่พรรคการเมือง คอยให้คำปรึกษาแก่นักการเมืองรุ่นใหม่ภายในจังหวัดของพยาบาลวิชาชีพกลุ่มนี้

6.3 สร้างอาชีพสำหรับตนและช่วยชุมชนมีงานทำ พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ใช้เวลาที่เว้นว่างทางการเมืองไปทำสวนมะพร้าว น้ำหอม หรือดำเนินธุรกิจของตนเอง โดยมีวิสัยทัศน์การมองถึงความต้องการของประเทศเป็นหลัก จึงเปิดธุรกิจโรงเรียนอาชีวศึกษาเพื่อสนองนโยบายรัฐที่ต้องการเพิ่มช่างฝีมือซึ่งจบการศึกษาออกมาแล้วมีงานทำทันที ซึ่งเป็นธุรกิจที่ก่อประโยชน์ทั้งตนเอง ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ ผู้วิจัยขออภิปรายตามประเด็นที่ได้จากการศึกษา ดังต่อไปนี้ 1) การเข้ามาเป็นนักการเมืองของแต่ละคนมีเหตุผลที่ต่างกัน 2) สมัยครเป็นผู้แทนนั้นต้องใช้ฐานเสียงจากหลายฝ่าย 3) หลากหลายวิธีการเรียนรู้งานทางการเมือง 4) เบื้องหลังการทำหน้าที่ วิชาชีพมีส่วนช่วยเป็นพื้นฐาน 5) ปัญหาของพยาบาลร่วมด้วยช่วยผลักดัน และ 6) แม้การเมืองจะหยุดชะงัก สมาชิกพรรคต้องรู้จักรักษาฐานเสียง

1. การเข้ามาเป็นนักการเมืองของแต่ละคนมีเหตุผลที่ต่างกัน

จากผลการวิจัย พบว่า การเข้าสู่ตำแหน่งนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ ประกอบด้วย หลากหลายเหตุผล ซึ่งเหตุผลหนึ่ง คือ สมาชิกของครอบครัวเป็นนักการเมือง ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ รวมไปถึงการที่พยาบาลวิชาชีพเป็นภรรยาของนักการเมือง และในฐานะสมาชิกของครอบครัวจึงได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การลงพื้นที่พบปะกับประชาชน หรือให้การช่วยเหลือต่างๆทางการเมืองแก่สมาชิกในครอบครัว ทำให้เกิดการซึมซับการทำงานทางการเมืองมาจากสมาชิกในครอบครัวดังกล่าว หรือการได้รับการผลักดันจากครอบครัวให้เข้าไปสังเกตการณ์การประชุมของพรรค ทำให้พยาบาลวิชาชีพรู้สึกประทับใจและรู้สึกว่าการทำงานการเมืองเป็นเรื่องใกล้ตัว เมื่อได้รับการผลักดันจากครอบครัว พยาบาลวิชาชีพจึงได้ก้าวเข้ามาสู่เส้นทางของการเป็นนักการเมือง ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการสนับสนุนจากครอบครัวถือเป็นแรงสนับสนุนจากสังคมหน่วยที่เล็กที่สุด แต่มีผลอย่างยิ่งกับบุคคล (King et al., 1995) เพราะครอบครัวให้การสนับสนุนทั้งด้านทรัพยากรและจิตใจ สำหรับด้านทรัพยากรนั้น เนื่องจากการทำงานการเมือง พยาบาลต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการดูแลประชาชนและทำงานส่วนรวม ทำให้โอกาสเลยภาระหน้าที่การดูแลครอบครัว ดังนั้นจึงต้องมีสมาชิกอื่นรับหน้าที่ในการดูแลครอบครัว ส่วนด้านจิตใจสมาชิกในครอบครัวจะทำหน้าที่ส่งเสริม ทำความเข้าใจ ใส่ใจและให้กำลังใจแก่สมาชิกที่เป็นนักการเมือง บางครั้งอาจต้องเป็นที่ปรึกษาการทำงานทางการเมืองให้กับนักการเมืองมือใหม่ของพยาบาลวิชาชีพด้วย นอกจากนี้ผลการวิจัยนี้ สามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา (Social Cognitive Learning Theory) ของ Bandura (1986) ที่ว่า บุคคลสามารถเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบ (Modeling) ซึ่งตัวแบบที่ดีของพยาบาลนักการเมือง ได้แก่ บุคคลในครอบครัวที่เป็นนักการเมืองที่ประสบความสำเร็จมาก่อน และยังได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการหาเสียง หรือลงเยี่ยมชุมชน จะทำให้พยาบาลวิชาชีพมองเห็นวิธีการทำงานทางการเมืองได้เพิ่มขึ้น เมื่อสมาชิกในครอบครัวให้การสนับสนุน พยาบาลวิชาชีพจึงตัดสินใจเข้าร่วมทำงานทางการเมือง

ส่วนเหตุผลประการที่สองของการเข้ามาเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ ได้แก่ การมีอุดมการณ์ในการทำงานด้านการเมืองเพื่อกำจัดคอร์รัปชันและต้องการใช้วิชาชีพพยาบาลในการช่วยเหลือประชาชนทั่วไป ในกรณีของการกำจัดคอร์รัปชัน เนื่องจากมีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นขณะผู้ให้ข้อมูลทำงานเป็นพยาบาลวิชาชีพได้เห็นถึงความไม่โปร่งใสในการทำงานของนักการเมือง ใช้งบประมาณแผ่นดินในการจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องเล่นสำหรับเด็กที่ไม่มีคุณภาพมาให้เด็กเล่นในช่วงพักเที่ยงแล้วทำให้เกิดอุบัติเหตุกับเด็ก ทำให้พยาบาลวิชาชีพสับสนสาเหตุและพบว่าอุปกรณ์เครื่องเล่นของเด็กดังกล่าวไม่ได้มาตรฐาน จากการดำเนินการจัดซื้อจาก ส.ส. ท้องถิ่น แสดงว่า พยาบาลวิชาชีพมองเห็นปัญหาการคอร์รัปชัน (Corruption) ของนักการเมืองเป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับชีวิต

ของประชาชนอย่างมากจึงต้องการแก้ปัญหาให้เกิดความเป็นธรรมกับประชาชน โดยกำจัดคนที่ไม่ซื่อตรงในการทำงานให้ประเทศออกไป หรือใช้อำนาจของการเป็นนักการเมืองในการควบคุมหรือตรวจสอบการทำงานของ ส.ส.ฝ่ายรัฐบาล ซึ่งการที่พยาบาลวิชาชีพเข้ามาทำงานเป็น ส.ส. จะทำให้มีวิธีการตรวจสอบการทำงานของ ส.ส. ด้วยกันหลากหลายวิธี เช่น การเป็นกรรมาธิการตรวจสอบงบประมาณแผ่นดินซึ่งสามารถเรียกตรวจสอบข้อมูลที่มีทั้งผู้ร้องเรียนหรือผลการทำงานที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมายได้ โดยต้องมีผู้ที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงและแสดงหลักฐาน (ศรชัย ท้าวมิตร, 2549) ส่วนพยาบาลวิชาชีพอีกรายต้องการนำวิชาชีพพยาบาลมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในวงกว้างแก่สังคมด้วยการเข้ามาทำงานในฐานะของนักการเมืองซึ่งสามารถให้การช่วยเหลือดูแลประชาชนได้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะสามารถผลักดันนโยบายสาธารณะเพื่อประชาชนได้มากกว่า การเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลใดโรงพยาบาลหนึ่ง และนโยบายสุขภาพถือว่าเป็นนโยบายสาธารณะหนึ่งที่มีความสำคัญกับดูแลเรื่องสุขภาพของประชาชน (อำพล จินดาวัฒน์, 2551) โดยเฉพาะการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินนโยบายเชิงรุก คือ ใช้วิธีการป้องกันโรคมากกว่านโยบายเชิงรับ หรือให้การรักษาเมื่อประชาชนเจ็บป่วย ดังที่พยาบาลวิชาชีพที่เป็นนักการเมืองในต่างประเทศได้เข้ามามีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านสุขภาพต่างๆ เช่น นโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้พิการ และการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อสุขภาพของประชาชนในรัฐ Pennsylvania (Larson, 2014) และนโยบายสุขภาพและระบบการให้บริการสุขภาพในประเทศสหรัฐอเมริกา (Lyttle, 2011) นอกจากนี้ประเวศ วสี (2543) ได้กล่าวว่า การผลักดันนโยบายสุขภาพนั้น ต้องดำเนินการ 3 เรื่องไปพร้อมๆกัน คือ การสร้างความรู้ การเคลื่อนไหวทางสังคม และการเชื่อมต่อการเมืองซึ่งพยาบาลวิชาชีพเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านสุขภาพ สามารถนำความรู้นี้ไปรณรงค์ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการดูแลสุขภาพ และหากได้เข้าไปทำงานทางการเมืองจะทำให้พยาบาลวิชาชีพสามารถผลักดันนโยบายสุขภาพได้อย่างรวดเร็วและมีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น

สำหรับกลุ่มที่เข้ามาทำงานทางการเมืองด้วยความชอบและความสนใจทางด้านการเมืองของพยาบาลวิชาชีพนั้นจะมีการเตรียมตัวในด้านการศึกษาในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง เช่น รัฐศาสตร์ หรือ กฎหมาย หรือบางรายเริ่มต้นที่การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับมหาวิทยาลัย หรือท้องถิ่นมาก่อน เมื่อถึงเวลาที่เหมาะสมจึงเข้ามาทำงานทางการเมืองอย่างเต็มตัว ในกลุ่มนี้เป็นอีกหนึ่งกลุ่มที่องค์กรวิชาชีพสามารถให้การสนับสนุนได้ง่ายกว่ากลุ่มอื่นๆ เนื่องจากมีพื้นฐานความชอบการเมืองเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ซึ่ง Dahl (1982) กล่าวว่า บุคคลที่สนใจเรื่องราวข่าวสารทางการเมืองจะเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์เกี่ยวกับการเมือง เช่น การรับฟังการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ทำให้บุคคลรับรู้ถึงความสำคัญของสถาบันทางการเมืองและเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น สนใจไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สนใจสมัครเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง และบุคคลเหล่านี้จะพยายามแสวงหาอิทธิพลเพื่อผลทางด้านนโยบาย ระเบียบข้อบังคับ

และการตัดสินใจในการใช้บังคับกฎหมายของรัฐ จนกลายเป็นบุคคลที่มีความสนใจเข้ามาทำงานทางการเมือง

ส่วนกลุ่มที่ได้รับการเชิญชวนให้เข้าไปมีส่วนร่วมงานทางการเมืองในฐานะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองนั้นเป็นผู้ที่ชื่นชอบพรรคการเมือง หรือตัวบุคคลที่เป็นนักการเมืองมาเชิญชวน และด้วยความศรัทธาการทำงานของนักการเมืองที่ตนชื่นชอบจึงต้องการเข้ามาช่วยพรรคในการทำงานการเมืองประกอบการครอบครัวยังให้การสนับสนุน จึงทำให้ตัดสินใจทำงานทางการเมือง ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความศรัทธาทางการเมือง มีส่วนช่วยให้พยาบาลวิชาชีพให้ความสนใจในการทำงานการเมือง ซึ่งวิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ และคณะ (2558) กล่าวว่า ความศรัทธาทางการเมืองจะเกิดขึ้นได้ เมื่อสมาชิกพรรคหรือพรรคการเมืองนั้นมีการบริหารบ้านเมืองให้เศรษฐกิจดี สังคมดี การศึกษาดี สุขภาพดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีและปลอดภัย ประชาชนได้รับผลประโยชน์ตามสัญญาที่พรรคการเมืองให้นโยบายหาเสียงไว้ หากพรรคใดทำตามสัญญาไม่ได้ ประชาชนก็เสื่อมศรัทธาจากพรรคนั้น นอกจากนี้วิทยา ชินบุตร (2559) ได้กล่าวว่า สมาชิกพรรคการเมืองแต่ละพรรคมีหน้าที่ในการคัดเลือกตัวแทนจากสมาชิกพรรค หรือบุคคลผู้มีความสมบัติที่เหมาะสมกับตำแหน่งทางการเมือง และสนใจที่จะทำงานทางการเมือง แล้วทำการเสนอชื่อเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรค ผู้ที่ได้รับเลือกก็จะเข้ารับตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองในตำแหน่งนั้นๆต่อไป จากที่กล่าวมาแสดงว่าการที่พยาบาลวิชาชีพจะเข้าร่วมพรรคการเมืองต้องมีความศรัทธาในสมาชิกพรรคหรือพรรคการเมืองนั้นก่อน รวมถึงการที่สมาชิกพรรคได้พิจารณาเห็นคุณสมบัติการเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพจึงได้เชิญชวนให้เข้ามาทำงานทางการเมืองร่วมกัน

2. สมัครเป็นผู้แทนนั้นต้องใช้ฐานเสียงจากหลายฝ่าย

จากผลการวิจัยพบว่า ในการสมัครรับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพยาบาลวิชาชีพนั้น จะมีการหาเสียงเพื่อให้ประชาชนไปลงคะแนนเสียงให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนในการบริหารประเทศ ซึ่งฐานเสียงที่ทำให้พยาบาลวิชาชีพได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นมาจาก 2 ส่วน ส่วนแรกนั้นมาจากประชาชนที่พยาบาลวิชาชีพเคยให้การพยาบาล โดยพบว่า ฐานเสียงส่วนใหญ่จะมาจากกลุ่มผู้ป่วยและชาวบ้านที่พยาบาลวิชาชีพเคยให้การช่วยเหลือดูแล ในขณะที่พยาบาลวิชาชีพที่เคยปฏิบัติงานเป็นพยาบาลชุมชน เมื่อพยาบาลวิชาชีพสมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ป่วยและญาติ รวมไปถึงชาวบ้านในชุมชนที่พยาบาลวิชาชีพเคยให้การดูแล หรือเยี่ยมบ้านจึงลงคะแนนเสียงให้กับพยาบาลวิชาชีพจนทำให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง ส่วนฐานเสียงอีกส่วนหนึ่งนั้นมาจากหลากหลายภาคส่วน กล่าวคือ พยาบาลวิชาชีพนอกจากจะมีฐานเสียงจากการทำงานในวิชาชีพพยาบาลที่คลุกคลี

กับคนในชุมชนแล้ว ยังมีฐานเสียงที่มาจากหลายภาคส่วน ทั้งกลุ่มเพื่อนร่วมวิชาชีพพยาบาล อาจารย์พยาบาล ลูกศิษย์ และชุมชนที่ลงไปทำวิจัยด้วย อีกทั้งยังมีฐานเสียงที่มาจากพรรคการเมืองใหม่และพรรคการเมืองเดิมที่พยาบาลวิชาชีพเคยสังกัดหรือมาจากการใช้ชื่อเสียงของสมาชิกในครอบครัวในการหาเสียงด้วย ทำให้พยาบาลวิชาชีพได้รับคะแนนเสียงจากหลายภาคส่วนจนทำให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง จากข้อค้นพบครั้งนี้จะเห็นได้ว่า การมีฐานเสียงเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับการลงสมัครรับเลือกตั้งผู้แทนราษฎร เนื่องจากฐานเสียงถือว่าเป็นคะแนนตั้งต้นที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้รับ และอาจเป็นกลุ่มที่เชิญชวนให้บุคคลอื่นๆลงคะแนนเสียงให้กับผู้แทนราษฎรที่กลุ่มฐานเสียงให้การสนับสนุนอีกด้วย ซึ่งเรียกว่า การหาเสียงแทนผู้สมัครรับเลือกตั้ง อย่างไรก็ตาม ผู้สมัครรับเลือกตั้งเองต้องมีการหาเสียงเองด้วยโดยการพบปะเยี่ยมเยียนถึงบ้าน (วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ และคณะ, 2558) ซึ่งพยาบาลวิชาชีพกลุ่มนี้ลงเยี่ยมชาวบ้านตั้งแต่ทำงานเป็นพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาล ให้การช่วยเหลือชาวบ้านอย่างต่อเนื่อง ทำให้ชาวบ้านมีความศรัทธาต่อพยาบาล เมื่อพยาบาลลงสมัครผู้แทนราษฎรจึงได้รับการสนับสนุนจากชาวบ้านกลุ่มนี้ นอกจากนี้การช่วยเหลือหาเสียงจากกลุ่มญาติพี่น้อง หรือบุคคลในครอบครัวที่มีชื่อเสียงเป็นอีกส่วนหนึ่งของฐานเสียงที่ดี รวมถึงฐานเสียงของพรรคการเมืองก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้ได้คะแนนเสียงในการเลือกตั้ง (วิทยา ชินบุตร, 2559) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของถวิลวดี บุรีกุล (2554) ที่พบว่า ประชาชนจะเลือกผู้สมัครจากปัจจัยด้านชื่อเสียงทางด้านความซื่อสัตย์ของผู้สมัคร ผลงานการทำประโยชน์ต่อชุมชน ความสามารถในการแก้ไขปัญหาให้แก่ชุมชน ครอบครัวของผู้ลงสมัคร และความชอบในพรรคที่ผู้ลงสมัครสังกัด ซึ่งการได้รับชัยชนะจากการเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพยาบาลวิชาชีพนั้นย่อมมาจากความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อพยาบาลวิชาชีพ หรือผลงานต่างๆที่พยาบาลวิชาชีพได้เคยกระทำไว้ให้แก่ชุมชนและประชาชน รวมถึงฐานเสียงอื่นๆที่ช่วยให้พยาบาลวิชาชีพได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

3. หลากหลายวิธีการเรียนรู้งานทางการเมือง

จากผลการวิจัย พบว่า การเรียนรู้งานทางการเมืองของพยาบาลวิชาชีพนั้นมีวิธีการเรียนรู้หลากหลายวิธี ทั้งการพัฒนาความรู้ด้วยตนเองและการสนับสนุนของพรรคการเมือง สำหรับการพัฒนาตนเองของพยาบาลวิชาชีพด้วยวิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองนั้นมาจากความสนใจในการแสวงหาค้นคว้าความรู้ทางการเมืองของตนเอง ทั้งการอ่านตำราทางด้านการเมืองการปกครอง การเข้ารับการอบรมเสริมความรู้ทางด้านการเมืองการปกครอง และกฎหมายต่างๆ รวมไปถึงการเข้ารับการอบรมจากสถาบันทางการเมืองการปกครองต่างๆ และการเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นปริญญาโทในคณะรัฐศาสตร์ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจอย่างแท้จริงทางด้านการเมืองและกฎหมาย และสามารถนำไปใช้ในการทำงานทางด้านการเมือง ซึ่งการพัฒนาตนเองของพยาบาลวิชาชีพ

ในลักษณะดังกล่าวถือเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองของบุคคล เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพและเหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ของตน และการพัฒนาตนเองยังถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้บุคคลสามารถพัฒนาตนเองจนประสบความสำเร็จได้ (Boydell, 1985)

นอกจากการพัฒนาตนเองของพยาบาลวิชาชีพที่เป็นนักรการเมืองด้วยการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองแล้ว พยาบาลวิชาชีพยังได้รับการสนับสนุนจากพรรคการเมืองต้นสังกัดให้ได้มีการพัฒนาความรู้ทางด้านการเมืองด้วยเช่นกัน โดยหัวหน้าพรรคจะทำหน้าที่เป็นผู้สอนเรื่องต่างๆให้กับสมาชิกใหม่ของพรรคการเมือง หรือมีระบบการสนับสนุนเรื่องข้อมูลข่าวสารต่างๆในแต่ละวันให้กับสมาชิกพรรคการเมือง รวมไปถึงการส่งพยาบาลวิชาชีพผู้เข้าไปเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองเข้ารับการอบรมจากสถาบันพระปกเกล้า จึงทำให้พยาบาลวิชาชีพมีความรู้ทางด้านการเมืองมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปใช้ในการทำงานทางด้านการเมืองได้ ซึ่งถือเป็นบทบาทหน้าที่หนึ่งของพรรคการเมืองอันถือเป็นองค์กรที่มุ่งแสวงหาอำนาจในการปกครองรัฐ เพื่อที่จะนำเอาอุดมการณ์หรือแนวนโยบายพรรคการเมืองของตนไปใช้ในการตอบสนองความต้องการของประชาชน แก้ปัญหาทางสังคม และวางแนวทางในการพัฒนาประเทศ โดยการพัฒนาสมาชิกพรรคการเมืองของตนให้มีความรู้ทางด้านการเมืองและกฎหมายนั้น ถือเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่สมาชิกพรรคการเมือง เพื่อให้ทำหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วิทยา ชินบุตร, 2559) ดังนั้น พรรคการเมืองจึงต้องคอยสนับสนุน ส่งเสริม หรือให้ความพัฒนาและโอกาสในการพัฒนาแก่สมาชิกของพรรคการเมืองของตน ดังเช่นการที่พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับการสอนงานจากหัวหน้าพรรคการเมือง หรือได้รับประโยชน์จากระบบการสนับสนุนเรื่องข้อมูลข่าวสารต่างๆในแต่ละวันของพรรคการเมือง รวมไปถึงการได้รับการส่งเสริมจากพรรคการเมืองให้เข้ารับการอบรมจากสถาบันพระปกเกล้าดังที่กล่าวไว้ข้างต้น ทำให้พยาบาลวิชาชีพมีความรู้ทางด้านการเมืองมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปใช้ในการทำงานทางด้านการเมืองได้อย่างแท้จริง

4. เบื้องหลังการทำหน้าที่ วิชาชีพมีส่วนช่วยเป็นพื้นฐาน

จากผลการวิจัย พบว่า พยาบาลวิชาชีพเมื่อได้รับการเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือ ส.ส. แล้ว พยาบาลวิชาชีพจะยึดมั่นในความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนตามที่ได้รับปลูกฝังมาจากวิชาชีพพยาบาล หรือยึดแนวทางปฏิบัติจากจรรยาบรรณวิชาชีพพยาบาล โดยเฉพาะในเรื่องของความซื่อสัตย์สุจริต ความตรงต่อเวลา ความเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์ เป็นผู้ที่ทำงานโดยไม่มีการคอร์รัปชันหรือการโกงกินเงินแผ่นดิน ยึดมั่นในอุดมการณ์การทำงานมากกว่าเห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตัว ความตรงต่อเวลาในการเปิดและปิดการประชุม และเมื่อลงพื้นที่ในชุมชน ก็จะเข้าถึงชาวบ้านในชุมชนได้ทุกบ้านทุกหลังคาเรือนโดยไม่มีการแบ่งแยกชนชั้นวรรณะ พยาบาลวิชาชีพผู้ให้ข้อมูลระบุว่า ตนเองได้รับการปลูกฝังในเรื่องเหล่านี้มา

จากวิชาชีพอายบาลตั้งแต่ที่ตนเป็นนักศึกษาพยาบาล โดยพฤติกรรมการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ ดังที่ได้กล่าวมานั้นล้วนเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพพยาบาลที่กำหนดโดยสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (2546) ที่ว่า พยาบาลต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ประชาชนผู้ต้องการการพยาบาลและบริการสุขภาพทั้งต่อปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชน และระดับประเทศ โดยพยาบาลจะต้องประกอบวิชาชีพด้วยความเมตตากรุณา เคารพในคุณค่าของชีวิต ความมีสุขภาพดี และความผาสุกของเพื่อนมนุษย์ ช่วยให้ประชาชนดำรงสุขภาพไว้ในระดับที่ดีที่สุด และที่สำคัญพยาบาลต้องยึดหลักความยุติธรรม และความเสมอภาคในสังคมมนุษย์ ร่วมดำเนินการเพื่อช่วยให้ประชาชนได้รับความช่วยเหลือดูแลอย่างทั่วถึง และดูแลให้ผู้รับบริการได้รับการช่วยเหลือที่เหมาะสมกับความต้องการอย่างดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ด้วยความเคารพในคุณค่าของชีวิต ศักดิ์ศรี และสิทธิในการมีความสุขของบุคคลอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่จำกัดด้วยชั้น วรรณะ เชื้อชาติ ศาสนา เศรษฐฐานะ และ สถานภาพในสังคม

นอกจากนี้ พยาบาลยังต้องรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติให้สังคมเกิดความเชื่อถือไว้วางใจต่อพยาบาล และต่อวิชาชีพการพยาบาล ด้วยการมีคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิต ประกอบวิชาชีพตามหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ และเคารพต่อกฎหมาย ให้บริการที่มีคุณภาพและร่วมมือพัฒนาวิชาชีพให้เจริญก้าวหน้า ตลอดจนมีมนุษยสัมพันธ์อันดีและร่วมมือกับผู้อื่นในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม จะเห็นได้ว่าคุณลักษณะดังกล่าวของพยาบาลวิชาชีพที่สอดคล้องกับคุณสมบัติของนักการเมืองที่ดี กล่าวคือ มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ จริงใจต่อประชาชนและประเทศชาติ มีจริยธรรมและมีศีลธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจริยธรรมและจรรยาบรรณทางการเมือง (Political ethics) ได้แก่ การไม่ทำลายหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย ไม่ฉ้อราษฎร์บังหลวง และไม่มุ่งกอบโกยผลประโยชน์โดยใช้อำนาจในตำแหน่งไปในทางมิชอบ (ปริญญา คงรอด, 2553) จากผลการวิจัยนี้ จะเห็นได้ว่า พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะยึดมั่นในความซื่อสัตย์ และคำนึงถึงความเสมอภาคเท่าเทียมกันของประชาชน ซึ่งถือว่าเป็นหลักที่สำคัญของการปกครองบ้านเมืองด้วยระบอบประชาธิปไตย (วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ และคณะ, 2558) ซึ่งรัฐบาลและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะต้องพยายามกระจายรายได้ นำเอาทรัพยากรทางสังคมมาใช้ประโยชน์ ช่วยเหลือกลุ่มที่ด้อยโอกาสกว่าให้เติบโตใหญ่และแข็งแรงพอที่จะช่วยเหลือตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะทางด้านสุขภาพที่ประชาชนต้องได้รับการจัดสรรอย่างยุติธรรม ซื่อสัตย์สุจริต เท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยกชนชั้น วรรณะ ไม่เลือกคนจนคนรวย (วิทยา ชินบุตร ,2559)

นอกจากนี้ประเด็น แนวคิดการพยาบาลที่มีใช้ได้ดีกับชุมชน ได้กล่าวถึงการลงพื้นที่ของพยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการนำแนวคิดการพยาบาลองค์รวมไปใช้ในการดูแลประชาชน โดยการดูแลบุคคลแบบองค์รวมที่เป็นการดูแลบุคคลอย่างบูรณาการ ทั้งทางด้านร่างกาย

จิตสังคม และจิตวิญญาณรวมเข้าด้วยกัน ไม่แยกส่วน หรือให้การดูแลเฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่ง (Craven & Hirnle, 2002) ซึ่งพยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ดูแลในเรื่องที่เป็นปัญหาโดยทั่วไปของประชาชน และได้ให้ความสนใจกับสุขภาพของชาวบ้าน รวมไปถึงให้ความสำคัญในทุกเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องและทุกมิติของปัญหาอย่างเป็นองค์รวม ทั้งในเรื่องของสิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐฐานะของประชาชน โครงสร้างพื้นฐาน โดยพยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะให้คำแนะนำการดูแลสุขภาพ หรือให้คำแนะนำในการไปรับบริการตรวจสุขภาพที่โรงพยาบาล การจัดสิ่งแวดล้อมให้ถูกต้องตามสุขลักษณะ การให้ความช่วยเหลือต่างๆเพื่อการดูแลสุขภาพทุกข์ของชาวบ้านให้ครอบคลุมในทุกด้าน พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ระบุว่า หากภาวะสุขภาพแบบองค์รวมของประชาชนดีแล้ว ประชาชนก็จะสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขต่อไป

ส่วนประเด็น การให้ความสนใจการป้องกันแทนการรักษา พบว่า พยาบาลวิชาชีพเมื่อเข้าไปสู่การเป็นนักการเมืองจะเป็นหนึ่งในตัวแทนของวิชาชีพทางด้านสุขภาพจึงมีอิทธิพลในการกำหนดหรือเปลี่ยนแปลงนโยบายทางสุขภาพให้ดีขึ้นได้ ด้วยการได้รับมอบหน้าที่ให้เป็นผู้กำหนดนโยบาย หรือเป็นกรรมการในวาระที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสุขภาพของประชาชน รวมไปถึงการดูแลสุขภาพของประชาชน การบุกเบิกในการจัดตั้งสถานบริการสุขภาพในแหล่งชุมชนและบางแห่งในป่าสงวนที่มีชาวบ้านอาศัยอยู่และห่างไกลจากสถานบริการสุขภาพ และการพัฒนางานด้านสาธารณสุขต่างๆ รวมถึงการให้ความสำคัญกับการป้องกันโรครมากกว่าการรักษา ดังที่พยาบาลวิชาชีพที่เป็นนักการเมืองในต่างประเทศได้เข้ามามีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านสุขภาพต่างๆ เช่น นโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้พิการ และการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อสุขภาพของประชาชนในรัฐ Pennsylvania (Larson, 2014) และนโยบายสุขภาพและระบบการให้บริการสุขภาพในประเทศสหรัฐอเมริกา (Lyttle, 2011) ซึ่งการเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้นทำให้สามารถผลักดันนโยบายสาธารณะโดยเฉพาะนโยบายสุขภาพที่ให้ความสำคัญกับดูแลเรื่องสุขภาพของประชาชนได้มากกว่า (อำพล จินดาวัฒนะ, 2551)

นอกจากนี้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นพยาบาลวิชาชีพได้เข้าร่วมการเป็นกรรมการที่สามารถนำความรู้ทางการพยาบาลนำมาใช้ได้ โดยเฉพาะการเป็นคณะกรรมการทางด้านสุขภาพ ซึ่งการเป็นคณะกรรมการนั้นจะสามารถช่วยเหลือรัฐสภาในการกลั่นกรอง วินิจฉัยปัญหาต่างๆให้ได้รับการพิจารณาโดยละเอียดรอบคอบอย่างแท้จริง นำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากกรกลั่นกรอง วินิจฉัยปัญหาที่เป็นปัญหาเฉพาะด้านอย่างปัญหาทางด้านสุขภาพและสาธารณสุขต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญอย่างแท้จริง (ศรชัย ท้าวมิตร, 2549) จึงทำให้พยาบาลวิชาชีพซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านสุขภาพได้รับคัดเลือกให้เข้าไปทำหน้าที่คณะกรรมการทางด้านสาธารณสุข ส่วนประเด็นต่อไป คือ

ร่างพระราชบัญญัติให้มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย จากผลการวิจัยพบว่า พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้มีบทบาทหน้าที่ในการนำกฎหมายเข้าสู่วาระการประชุม การผลักดันกฎหมาย การเสนอกฎหมาย หรือการร่างพระราชบัญญัติต่างๆ ซึ่งถือว่าบทบาทหน้าที่ในด้าน การบัญญัติและการตรากฎหมายนี้เป็นบทบาทหน้าที่หลักของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2549) และถ้าหากเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสุขภาพหรือวิชาชีพพยาบาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มนี้จะให้ข้อคิดเห็นหรืออาจอธิบายให้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มอื่น ให้เข้าใจในงานสาธารณสุข หรือปัญหาต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพประชาชนได้ดีกว่ากลุ่มอื่นๆ

สำหรับการถามกระทู้สดและกระทู้แห่งนั้น จากผลการวิจัยพบว่า กระทู้สดและกระทู้แห่ง เป็นวิธีการหนึ่งที่พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใช้ในการนำเรื่องเดือดร้อนของประชาชนหรือเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของรัฐบาลเข้าไปให้ที่ประชุมรัฐสภาได้รับรู้และนำไปจัดการแก้ไข รวมไปถึงให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในกระทู้นั้นเป็นผู้ตอบกระทู้นั้น โดยพยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ระบุว่า วิธีการนี้เป็นวิธีการที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้รวดเร็วที่สุด โดยเฉพาะการตั้งกระทู้ถามสด ซึ่งเป็นกระทู้ที่ต้องระบุชื่อเรื่องที่จะถาม และเสนอก่อนเริ่มการประชุมในวันนั้น พร้อมทั้งระบุวัตถุประสงค์ว่าจะถามนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ใด เมื่อประธานสภาได้รับแล้วจะต้องรีบบรรจุกระทู้ถามสดเข้าระเบียบวาระการประชุม และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ถูกตั้งกระทู้ถามสดนั้นทราบโดยทันที และจะต้องตอบกระทู้นั้นโดยทันทีเช่นกัน (ศรชัย ท้าวมิตร, 2549) จึงทำให้พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใช้เป็นวิธีการหนึ่งในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ส่วนกระทู้ถามทั่วไป (กระทู้แห่ง) ถือเป็นหนึ่งในวิธีการที่พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใช้ในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนด้วยเช่นกัน โดยการตั้งคำถามและระบุว่าจะให้ตอบในที่ประชุมสภา หรือในราชกิจจานุเบกษา จากนั้นกระทู้ถามทั่วไป (กระทู้แห่ง) จะถูกจัดส่งไปยังรัฐมนตรีผู้เกี่ยวข้อง ในกรณีที่เป็นการตั้งกระทู้ถามที่ต้องการให้ตอบในที่ประชุมสภา จะถูกบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมภายใน 15 วันนับแต่วันที่ส่งกระทู้ถามไปยังรัฐมนตรี หากเป็นกระทู้ถามที่ต้องตอบในราชกิจจานุเบกษา ประธานสภาจะแจ้งไปยังรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตอบภายใน 30 วันนับแต่วันที่รัฐมนตรีได้รับกระทู้ถามนั้น (ศรชัย ท้าวมิตร, 2549) ดังนั้น การตั้งกระทู้ถามสดและกระทู้ถามทั่วไปจึงเป็นวิธีการควบคุมบริหารราชการแผ่นดินที่สำคัญอย่างหนึ่งที่พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนำมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในบทบาทของการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน โดยการใช้สิทธิในการตั้งกระทู้ถาม เพื่อทำการตรวจสอบและควบคุมการทำงานของรัฐบาล(สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2549)

และบทบาทในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆของประชาชนในการนำปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนไปแก้ไขโดยเร็วที่สุด (สุวรรธณ พันธุ์จันทร์, 2548)

การอภิปรายไม่ไว้วางใจ เป็นอีกบทบาท/หน้าที่หนึ่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งพยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ร่วมอภิปรายไม่ไว้วางใจการทำงานของฝ่ายรัฐบาล ในกรณีนี้พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เสนอญัตติในการอภิปรายไม่ไว้วางใจ โดยได้มีการหาข้อมูลต่างๆมาแสดงพร้อมหลักฐาน และผ่านการประชุมคัดเลือกบุคคลในการอภิปราย ซึ่งการอภิปรายไม่ไว้วางใจนั้นถือเป็นมาตรการการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินวิธีหนึ่งที่มีประสิทธิภาพอย่างมาก เพราะสามารถเป็นเครื่องมือเหนี่ยวรั้งและถ่วงดุลอำนาจระหว่างฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านให้อยู่ในภาวะสมดุลได้ดีที่สุด (ศรชัย ท้าวมิตร, 2549) และเป็นหนึ่งในบทบาทหน้าที่ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยการใช้สิทธิในการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ เพื่อทำการตรวจสอบและควบคุมการทำงานของรัฐบาล (สมบัติ อารัง ธีรวงศ์, 2549) โดยก่อนที่จะอภิปรายไม่ไว้วางใจพยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้มีการเตรียมความพร้อมในเรื่องของหลักฐาน และข้อมูลต่างๆด้วยการลงพื้นที่หาข้อมูลหลักฐานให้เพียงพอในการนำมาประกอบการอภิปราย เพื่อให้การอภิปรายมีความหนักแน่นและสามารถลงโทษนักการเมืองฝ่ายรัฐบาลที่กระทำความผิดได้อย่างรวดเร็วกว่าวิธีการอื่นๆ

5. ปัญหาของพยาบาลร่วมด้วยช่วยผลักดัน

จากผลการวิจัย พบว่า นอกจากพยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะปฏิบัติงานทางการเมืองเพื่อการพัฒนาประเทศแล้ว ยังมีส่วนช่วยผลักดันและพัฒนาวิชาชีพการพยาบาลร่วมกับองค์กรวิชาชีพด้วย โดยเฉพาะในเรื่องของการที่กฎหมายวิชาชีพถูกตราเป็นพระราชบัญญัติ ในอดีตวิชาชีพพยาบาลอยู่ภายใต้การควบคุมการปฏิบัติของพระราชบัญญัติควบคุมการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2479 ซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติงานของพยาบาล จึงได้มีการผลักดันให้เกิดการตราพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 (พรจันทร์ สุวรรณชาติ และบุญทิพย์ สิริธรรังศรี, 2551) โดยการผลักดันการตราพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 และ พ.ศ. 2540 นั้น สภาการพยาบาลได้ทำหน้าที่การผลักดันนี้โดยการประสานงานกับพรรคการเมืองให้นำร่างฉบับแก้ไขไปพิจารณา เพื่อนำเสนอสภาผู้แทนราษฎร ในช่วงเวลาดังกล่าว มีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุขที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองหนึ่ง และเคยเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ จึงมีส่วนร่วมอย่างมากในการผลักดันโดยให้ความกระจ่างแก่คณะรัฐมนตรี จึงทำให้การผลักดันการตราพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์นั้นประสบผลสำเร็จ (พรจันทร์ สุวรรณชาติ และบุญทิพย์

สิริธรรังศรี, 2551) พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ระบุว่า การผลักดันการตราพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์นั้นมาจากการที่ตนมองเห็นว่าเป็นการช่วยเหลือวิชาชีพของตน และเป็นการสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่วิชาชีพการพยาบาลตามจรรยาบรรณของวิชาชีพพยาบาล (2546) ที่ว่า พยาบาลพึงร่วมในการทำความเจริญก้าวหน้าให้แก่วิชาชีพการพยาบาล โดยร่วมในการนำทิศทางนโยบายและแผนเพื่อพัฒนาวิชาชีพ อีกทั้งยังเป็นการปฏิบัติตามบทบาท/หน้าที่ของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการผลักดันกฎหมาย การเสนอกฎหมาย หรือการร่างพระราชบัญญัติต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นบทบาทหน้าที่ในด้านการบัญญัติและการตรากฎหมายนี้เป็นบทบาทหน้าที่หลักของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2549)

ส่วนการผลักดันนโยบายพยาบาลโดยเฉพาะเรื่องการกำหนดตำแหน่งของพยาบาลวิชาชีพให้เพียงพอในระบบสุขภาพนั้น พยาบาลวิชาชีพที่เข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการเข้าไปเป็นประธานคณะกรรมการ หรือเป็นคณะกรรมการในการแก้ไขปัญหาตำแหน่งงานการบรรจุและการขาดแคลนกำลังคนในสาขาพยาบาลศาสตร์ โดยถือเป็นบทบาทในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเป็นคณะกรรมการ (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2549) จึงสามารถช่วยแก้ไขปัญหาสถานะการขาดแคลนกำลังคนสาขาพยาบาลศาสตร์ได้ดียิ่งขึ้น การแก้ไขสถานะปัญหาการขาดแคลนกำลังคนสาขาพยาบาลศาสตร์นั้น สภาการพยาบาลไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้เพียงลำพังจึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานภาครัฐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา เป็นต้น โดยเฉพาะพยาบาลวิชาชีพที่เข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้มีบทบาทอย่างมากในการร่วมแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งในขณะนั้นได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นพยาบาลวิชาชีพมีตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีช่วยกระทรวงสาธารณสุข จึงสามารถช่วยแก้ไขปัญหาสถานะการขาดแคลนกำลังคนสาขาพยาบาลศาสตร์ได้มากขึ้น ทั้งเพิ่มอัตรากำลัง การเพิ่มค่าเวร ค่าวิชา เงินเดือนแก่พยาบาลวิชาชีพ (พรจันทร์ สุวรรณชาติ และบุญทิพย์ สิริธรรังศรี, 2551)

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังได้ทำหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือแก่เหล่าพี่น้องร่วมวิชาชีพอย่างพยาบาลวิชาชีพด้วยกันเองด้วย โดยการให้ความช่วยเหลือแก่พยาบาลวิชาชีพด้วยกันนั้นเป็นการให้ความช่วยเหลือแก่พยาบาลวิชาชีพที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการบริหารของผู้บังคับการพยาบาลหรือองค์การสุขภาพให้ได้รับความเป็นธรรมหรือตามสิทธิที่พึงได้รับ ซึ่งการช่วยเหลือพยาบาลวิชาชีพด้วยกันนั้นเป็นการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพพยาบาล (2546) ที่ว่า พยาบาลวิชาชีพต้องปฏิบัติสัมพันธ์ทางวิชาชีพกับผู้ร่วมงานด้วยความเคารพในศักดิ์ศรี และสิทธิมนุษยชนของบุคคล อีกทั้งยังเป็นบทบาทหนึ่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในบทบาทหน้าที่ของการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาต่างๆของประชาชน (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2549)

เนื่องจากพยาบาลวิชาชีพถือเป็นประชาชนด้วยเช่นกัน พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงได้ให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมวิชาชีพการพยาบาลทั้งในฐานะของเพื่อนร่วมวิชาชีพและประชาชน

6. แม้การเมืองจะหยุดชะงัก สมาชิกพรรคต้องรู้จักรักษาฐานเสียง

จากผลการวิจัย พบว่า การทำงานทางการเมืองนั้นเป็นการทำงานที่ไม่ได้ทำอย่างต่อเนื่อง เป็นระยะยาวอย่างเช่นการทำงานโดยทั่วไป แต่จะมีช่วงพักหรือช่วงเว้นวรรคทางการเมือง พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็มีช่วงพักทางการเมืองหรือเว้นวรรคทางการเมืองด้วยเช่นกัน ในขณะที่อยู่ในช่วงพักทางการเมืองดังเช่นปัจจุบันประเทศไทยกำลังอยู่ภายใต้การดูแลของทหาร หรือ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงไม่สามารถดำเนินการใดๆที่เกี่ยวข้องกับการเมืองได้ เช่น การประชุมพรรค หรือ การปรึกษาหารือเรื่องเกี่ยวกับการเมือง (วิทยา ชินบุตร ,2559) แต่พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ยังคงปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในลงพื้นที่เยี่ยมชาวบ้านในเขตที่รับผิดชอบ เพื่อให้สามารถทราบถึงปัญหาของชุมชน และรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อหาทางแก้ไข (สมบัติ อารัง ธีรวงศ์, 2549) และเพื่อเป็นการรักษาฐานเสียงของตน โดยปัญหาใดที่พยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถแก้ไขได้ก็จะดำเนินการแก้ไขไปก่อน นอกจากนี้พยาบาลวิชาชีพบางรายเข้าไปช่วยเหลือสถาบันการศึกษาและองค์กรทางการเมือง โดยได้รับเชิญเป็นเป็นที่ปรึกษาให้หน่วยงานดังกล่าว ซึ่งนับได้ว่าเป็นงานที่ช่วยเหลือหน่วยงานอื่นๆ โดยใช้ความรู้ความสามารถของตน เพื่อประโยชน์ต่อสังคมการศึกษาและการเมือง สำหรับพยาบาลวิชาชีพบางรายที่มีเงินทุน ได้เปิดกิจการของตนเอง โดยคำนึงถึงความต้องการของประเทศ เช่น การเปิดโรงเรียนอาชีวศึกษา เพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐในการผลิตต้องการของตลาดแรงงาน และช่วยให้ผู้เรียนสามารถหารายได้เลี้ยงตนเองขณะศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษา ส่วนบางรายลงพื้นที่ทำสวนและจ้างแรงงานในท้องถิ่นดูแล เป็นการช่วยกระจายรายได้สู่ชุมชน จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า อดีต ส.ส. แม้ว่าจะหยุดพักทางการเมือง แต่ทุกคนยังทำงานในกับประเทศชาติในรูปแบบที่แตกต่างกัน ซึ่ง ศรชัย ท้าวมิตร (2559) กล่าวว่า ภายหลังจากที่สิ้นสุดการทำหน้าที่ทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถดำเนินชีวิตประจำวันดังเช่นประชาชนทั่วไป มีสิทธิและเสรีภาพในการประกอบสัมมาชีพหรือกระทำการอันใดภายใต้ข้อกฎหมายดังเช่นประชาชนทั่วไป อย่างไรก็ตาม สิ่งหนึ่งที่หยุดไม่ได้ คือการเปิดสำนักงานส.ส. ให้บริการรับข้อร้องเรียนความเดือดร้อนของประชาชน ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า “ประชาชนไม่ได้รับรู้ว่า เป็นช่วงเว้นวรรคทางการเมือง เมื่อเป็น ส.ส. ของท้องถิ่น ต้องรับเรื่องร้องเรียนจากคนในท้องถิ่นและช่วยเหลือชุมชนได้ตลอดเวลา”

ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า การเป็นนักการเมืองต้องเริ่มต้นจากความสนใจของตนเอง หรือการผลักดันจากบุคคลอื่นที่ทำให้เกิดความสนใจเข้ามาทำงานทางการเมือง เมื่อเกิดความสนใจการเมืองแล้วจะมีการศึกษาหาความรู้ พัฒนาตนเองให้มีความพร้อมในการเข้ามาสู่การทำงานทางการเมืองซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้พยาบาลวิชาชีพพระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตามการเรียนรู้ไม่มีวันจบสิ้น ยังต้องมีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองตลอดเวลา แม้ว่าองค์ความรู้จากวิชาชีพพยาบาลจะสามารถช่วยพยาบาลวิชาชีพได้ในหลายเรื่อง เช่น การดูแลประชาชน การปฏิบัติตนให้เป็นนักการเมืองที่ดี การสนับสนุนกฎหมายวิชาชีพ แต่การทำงานการเมืองยังมีอีกหลายประเด็นที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องให้ความสนใจและช่วยเหลือประชาชน ไม่เพียงแต่ประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง แต่ต้องให้ความช่วยเหลือประชาชนทั่วไปด้วย ดังนั้นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงต้องเรียนรู้หลากหลายสาขา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเมืองการปกครอง กฎหมาย เป็นต้น รวมถึงการติดตามข้อมูลข่าวสารของบ้านเมือง แม้จะเป็นช่วงเว้นวรรคทางการเมืองก็ตาม แต่สมาชิกพรรคการเมืองก็ต้องรักษาฐานเสียงของตนเอง โดยการลงพื้นที่เยี่ยมประชาชนและให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน

นอกจากนี้การที่มีพยาบาลวิชาชีพเข้าไปทำงานทางการเมือง นับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับการผลักดันนโยบายสุขภาพและการพัฒนาวิชาชีพพยาบาล หากพิจารณาตามแนวคิดสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขาจะเห็นได้ว่า พยาบาลวิชาชีพเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องของสุขภาพและการพยาบาลจึงสามารถนำความรู้ในส่วนนี้ไปเคลื่อนไหวในสังคม ในขณะที่เดียวกันยังสามารถนำไปเชื่อมโยงถึงฝ่ายนโยบายหรือฝ่ายการเมืองเพื่อให้เกิดการสนับสนุนอย่างเป็นทางการและการดำเนินการอย่างเป็นทางการ ซึ่งหากนักการเมืองไม่มีองค์ความรู้ในเรื่องของสุขภาพก็อาจจะเป็นการยากที่จะเห็นความสำคัญของนโยบายสุขภาพและการพัฒนาวิชาชีพพยาบาล พยาบาลวิชาชีพส่วนหนึ่งจึงหันมาสนใจในเรื่องของการเมือง โดยเฉพาะการเป็นนักการเมือง เพื่อที่จะสามารถนำวาระเรื่องสุขภาพและการพัฒนาวิชาชีพพยาบาลเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรและรัฐสภาได้อย่างรวดเร็ว และสามารถอภิปรายให้แก่สมาชิกอื่นได้เห็นความสำคัญของนโยบายสุขภาพที่จะนำมาใช้ในการให้บริการแก่ประชาชนได้ ดังนั้น เพื่อช่วยให้พยาบาลวิชาชีพรุ่นใหม่ที่สนใจเข้ามาเป็นนักการเมือง โดยเฉพาะกลุ่มที่ไม่มีญาติหรือบุคคลใกล้ชิดเป็นนักการเมืองมาก่อน ได้เรียนรู้เส้นทางการเข้าสู่การเมือง จึงควรมีการจัดทำคู่มือในการทำงานทางการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ เพื่อเป็นแนวทางให้พยาบาลวิชาชีพผู้สนใจได้มีการเตรียมตนเองให้มีความพร้อมก่อนเข้ามาทำงานทางการเมือง ส่วนสถานศึกษาทางการพยาบาลต่างๆ ควรบรรจุเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองซึ่งจะเชื่อมโยงถึงนโยบายสุขภาพไว้ในหลักสูตรระดับพยาบาลศาสตรบัณฑิต หรือบัณฑิตศึกษา เพื่อเป็นการให้ความรู้และความเข้าใจ

การมีส่วนเกี่ยวข้องของการเมืองที่นำไปสู่นโยบายสุขภาพและระบบสุขภาพของประชาชน รวมถึงการตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองที่มีส่วนเกี่ยวข้องการใช้ชีวิตประจำวันของทุกคน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ทำการศึกษาถึงประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพียงเท่านั้น ดังนั้น ควรมีการศึกษาประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพในฐานะสมาชิกวุฒิสภา หรือในฐานะนักการเมืองท้องถิ่นต่อไป

2. การศึกษาครั้งนี้ พบว่า พยาบาลวิชาชีพส่วนน้อยให้ความสนใจการทำงานทางการเมืองดังนั้นจึงควรการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ทางการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ ระดับความสนใจ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ เพื่อที่จะสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนา และส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือความรู้ทางด้านการเมืองให้แก่พยาบาลวิชาชีพต่อไป

รายการอ้างอิง

- เกียรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2539). **เปิดโลกความคิดเสียงสวรรค์การเมืองไทย : วิจัยความคิดประชาชน เรื่องการเมืองไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ชัคเชสมิเดีย.
- ขวัญใจ เอมใจ. (2543). **จุดประกายปฏิรูประบบสุขภาพ ระบบสุขภาพที่คนไทยต้องการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- ณัชชาภัทร อุ่นตรงจิตร. (2554). **รัฐศาสตร์**. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพลส.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2554). **การเมืองเรื่องเลือกตั้งและปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองและผู้สมัคร: วิเคราะห์จากการเลือกตั้ง 3 ก.ค. 2554**. สืบค้นจาก <http://www.kpi.ac.th>.
- ทัศนาศิลป์ บุญทอง. (2531). **ปรัชญา องค์รวมและความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์ (เอกสารอัดสำเนา)**. ในการประชุมวิชาการคณะพยาบาลศาสตร์ ครั้งที่ 1 วันที่ 2-4 พฤศจิกายน 2531. **เรื่อง มโนคติในการพยาบาลแบบองค์รวม**. ณ ห้องบรรยายจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล.
- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. (2553). **นักรการเมืองไทย: จริยธรรม ผลประโยชน์ทับซ้อน การคอร์รัปชันสภาพปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ แนวทางแก้ไข**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- ธันยวัฒน์ รัตนศักดิ์. (2546). **นโยบายสาธารณะ**. เชียงใหม่: คະนิงนิจการพิมพ์.
- นาถะ ดวงวิชัย. (2551). **ตารางความแตกต่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 กับ พุทธศักราช 2550 พร้อมเหตุผลโดยสังเขป**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโน และ ถวิลวดี บุรีกุล. (2548). **ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory democracy)**. นนทบุรี: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี. (2543). **สุขภาพในฐานะอุดมการณ์ของมนุษย์**. นนทบุรี. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- ปราชญา กล้าผจญ. (2553). **คุณธรรม จริยธรรมผู้นำรัฐ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- ปริญญา คงรอด. (2553). **รัฐศาสตร์เบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: เอ็ม. ที. เพรส.
- พรจันทร์ สุวรรณชาติ และ บุญทิพย์ สิริธรรังศรี. (2551). **ประเด็นและแนวโน้มทางการบริหารการพยาบาล หน่วยที่ 1-4**. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2550). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550**. สืบค้นจาก <http://www.kpi.ac.th>.
- เรณู สอนเครือ. (2540). **แนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาล เล่มที่ 1**. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: ยุทธรินทร์การพิมพ์.

- เรมวอล นันทศุภวัฒน์, เพชรสุนีย์ ทั้งเจริญกุล, และ กุลวดี อภิชาติบุตร. (2551). ความรู้และการมีส่วนร่วม
ร่วมของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลเขตภาคเหนือเกี่ยวกับนโยบายสุขภาพแห่งชาติ.
พยาบาลสาร, 35(4), 1-11.
- ลิขิต ธีรเวิน. (2548). การเมืองการปกครองของไทย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิจิตร ศรีสุพรรณ และกฤษฎา แสงวดี. (2555). ข้อเสนอเชิงนโยบายในการแก้ปัญหาการขาดแคลน
พยาบาลวิชาชีพในประเทศไทย. วารสารสภาการพยาบาล, 27(1): 5-12.
- วิทยา ชินบุตร. (2558). เหตุการณ์ปัจจุบันในการเมืองไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิทยา ชินบุตร. (2559). การเลือกตั้ง. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิภาดา คุณาวิทิตกุล, ฐิติณัฐ อัครเดชะอนันต์, ผ่องศรี เกียรติเลิศสนภา, เรมวอล นันท์ ศุภวัฒน์, รัตนา
วดี ขอนตะวัน, อุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม, และคณะ. (2551). ความรู้และการมีส่วนร่วมของ
พยาบาลวิชาชีพเกี่ยวกับนโยบายสุขภาพแห่งชาติ. ศูนย์นโยบายและผลลัพธ์ทางการ
พยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิมาลา อินต๋วง. (2556). ปัจจัยทำนายการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพยาบาลวิชาชีพใน
โรงพยาบาล เขตภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิรุฬ ลิ้มสวาท. (2552). เส้นทางสู่ความสมานฉันท์ในระบบการดูแลสุขภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ.
- วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ, สุขุม นวลสกุล และวิทยา จิตนุพงศ์. (2558). การเมืองและการปกครองของไทย.
พิมพ์ครั้งที่ 22. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศรชัย ท้าวมิตร. (2549). ระบบรัฐสภาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข. (2556). จัดการความรู้ สู่ระบบสุขภาพที่เป็นธรรม. วารสาร HSRI
Forum พื้นที่แบ่งปันความรู้ สู่ระบบสุขภาพที่เป็นธรรมและยั่งยืน, 2(1), 4-8.
- สภาการพยาบาล. (2551). พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ.2528 และ
ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2540 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: สภาการพยาบาล.
- สภาการพยาบาล. (2552). ประกาศสภาการพยาบาลเรื่องสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ[Online].
แหล่งที่มา : (<http://www.tnc.or.th>) [14 กุมภาพันธ์ 2559]
- สภาการพยาบาล. (2559). จรรยาบรรณวิชาชีพ[Online]. แหล่งที่มา : (<http://www.tnc.or.th>) [2
พฤษภาคม 2559]

- สุปราณี เสนาดิสัย. (2547). การพยาบาลพื้นฐาน แนวคิด และการปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 11.
กรุงเทพฯ: จุดทอง.
- สุภวรรณ พันธุ์จันทร์. (2548). การเมืองการปกครองของไทย. พิษณุโลก: สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่พิษณุโลก
- สุรศักดิ์ บุญเทียน. (2549). ถอดรหัสสมัยชาสุขภาพสู่การพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: สหพัฒน์ไพศาล.
- สมจิต หนูเจริญกุล. (2544). การพยาบาล: ศาสตร์ของการปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วี. เจ. พรินติ้ง.
- สมบัติ ชำรงธัญวงศ์. (2549). การเมืองไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สมาธรรม.
- สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย. (2546). จรรยาบรรณพยาบาลฉบับปีพุทธศักราช 2546.
นครปฐม: โรงพิมพ์สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2541). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.
กรุงเทพฯ: กองการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2551). รายงานการพิจารณาศึกษาเรื่อง หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าและปัญหาเร่งด่วนของสาธารณสุข. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2554). รายงานการศึกษาและติดตามการขาดแคลนบุคลากรทางด้านพยาบาลของคณะกรรมการการสาธารณสุข วุฒิสภา. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- อารีย์วรรณ อ่วมธานี. (2559). การวิจัยเชิงคุณภาพทางการพยาบาล. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อำพล จินดาวัฒน์. (2551). การสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม: มิติใหม่ของการสร้างเสริมสุขภาพ. นนทบุรี: ปิยอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด.
- อุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม, เรมวาล นันทศุภวัฒน์, รัชตะวรรณ โอฬาพิริยกุล, และ คัทลียา ศิริภัทรากรแสนหลวง. (2553). ความต้องการพัฒนาทักษะการมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสุขภาพแห่งชาติของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลเขตภาคใต้. ศูนย์นโยบายและผลลัพธ์ทางการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุทัย หิรัญโต. (2525). สารานุกรมศัพท์ทางรัฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ทิพย์อักษรการพิมพ์.
- อำพล จินดาวัฒน์. (2551). การสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม: มิติใหม่ของการสร้างเสริมสุขภาพ. นนทบุรี: ปิยอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด.
- Bandura, A. (1989). Human agency in social cognitive theory. *American psychologist*, 44(9), 1175.

- Betts, V.T. (2001). Nurses and political action. In K. K. Chitty (Ed.), **Professional nursing: Concepts & challenges** (3rd ed., pp. 529-549). Philadelphia, PA: W.B. Saunders.
- Boydell, T. (1985). **Management self-development: A guide for managers, organization and institutions**. Switzerland: International Labour Organization.
- Casey, S. S. (2009). **State political participation of North Carolina nurse anesthetists** (Master's thesis). Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 1465674) [30 March 2016].
- Cramer, M. W. (1998). **Organized participation in nursing: A test of the civic voluntarism model**. (Doctoral dissertation). Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 9903762). [28 March 2016].
- Craven, R. F. and Hirnle, C. J. (2012). **Fundamentals of Nursing: Human Health and Function**. 4th ed. Philadelphia, PA: W.B. Saunders.
- Creswell, J.W. (2013). **Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions**. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Dahl, R. A. (1982). **Modern political analysis**. New Jersey, NJ: Prentice-Hall.
- Des Jardin, K. E. (2001). Political involvement in nursing education and empowerment. **AORN**. 74(4), 468-482.
- Ellis, R. J. and Nowlis, A. E. (1994). **Nursing, a human needs approach**. 5th ed. USA: J. B. Lippincott.
- Ellsworth, John and Stahnke, Arthur A. (1976). **Politics and political systems: An introduction to political science**. New York, NY: McGraw-Hill Book.
- Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1994). **Handbook of qualitative research**. Thousand Oaks, CA : Sage.
- Hadley, M. A. (1994). **The political participation of Alberta Registered nurses** (Master's thesis). Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. MM94978). [1 April 2016].
- Harper, M. (1977). Mary Harper: Nurse/Politician Extraordinaire. **Leaders in Geriatric Nursing**. 4(18): 175-177.
- Hunter, P. (1993). The nurse becomes a legislator: Making a difference. In Mason, D.J., Susan, W.T., & Leavitt, J. K. (1993). **Policy and politics for nurses**. St. Louis,

MI: Saunders.

- King, L. A.. (1995). Family support inventory for worker: A new measure of perceived social support from family members. **Journal of Organization Behavior**, 16(3): 235-258.
- Krassa, T. J. (1994). **A study of political participation by registered nurses in Illinois** (Doctoral dissertation). Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 9519912) [1 April 2016].
- Larson, J. (2014). **Nurse legislators: Representing health care in state government**. Retrieved from NurseZone website:
<http://www.americanmobile.com/nursezone/nursing-news/Nurse-Legislators-Representing-Health-Care-in-State-Government/>. [5 April 2016].
- Leavitt, J. K. (2007). The political activism of nursing – in organizations and the government. In K. K. Chitty, & B. P. Black (Eds), **Professional nursing: Concepts & challenges**. 5th ed. pp. 393-420. Philadelphia, PA: W.B. Saunders.
- Lincoln, Y. S. & Guba, E. G. (1994). **Handbook of qualitative research**. Thousand Oaks, CA : Sage.
- Lyttle, B. (2011). Politics: A natural next step for nurses. **AJN Report**, 5(111), 19-20.
- Mason, D.J., Susan, W.T., & Leavitt, J. K. (1993). **Policy and politics for nurses**. St. Louis, MI: Saunders.
- Mason, D.J., Leavitt, J. K., & Chaffee, M. W. (2002). Policy and Politics: A Framework for Action. In D. J. Mason, J. K. Leavitt & M. W. Chaffee (Eds.), **Policy & politics in nursing and health care** (pp. 1-18). St. Louis, MI: Saunders.
- Mason, D.J., Leavitt, J. K., & Chaffee, M. W. (2009). **Policy & politics in nursing and health care** . St. Louis, MI: Saunders.
- Mason, D.J., Leavitt, J. K., & Chaffee, M. W. (2012). A framework for action. In D. J. Mason, J. K. Leavitt & M. W. Chaffee (Eds.), **Policy & politics in nursing and health care**. 6th ed. pp. 1-11. St. Louis, MI: Saunders.
- Mcdaniels, O. B. (1991). **Political participation of registered nurses: A correlational study** (Doctoral dissertation). Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 9215235) [4 April 2016]
- Oermann, H. M. (1997). **Professional nursing practice**. USA: Appleton & Lange.

- Oestberg, F. (2012). **Politics: Why nurses should get involved**. Retrieved from Nurse2012 website: <http://www.Nursing2012.com>. [4 April 2016]
- Salvador, D. (2010). **Registered nurses perceptions and practices related to health policy** (Doctoral dissertation). Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 3423253) [10 April 2016].
- Streubert, H. J., & Carpenter D. R. (2011). **Qualitative research in nursing advance the humanistic imperative**. (5th edition). New York, NY: Lippincott Williams & Wilkins.
- Van Manen, M. (1990). **Researching lived experience: Human science for an action sensitive pedagogy**. New York: State University of New York Press.
- Warner, J. R. (2003). A phenomenological approach to political competence: stories of nurse activists. **Policy, Politics, & Nursing Practice**, 4(2): 135-143.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

เอกสารการรับรองการอบรมจริยธรรมการวิจัยในคน

เอกสารพิจารณาจริยธรรมการวิจัย

คำชี้แจงและคู่มือครองสิทธิสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัย

และใบยินยอมสำหรับประชากรตัวอย่างหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Investigator Site Personnel ICH GCP Training Certificate

AstraZeneca certifies that MR. PALATIP SARUKWAWKUM

Sponsor Name

has completed Good Clinical Practice training meeting "Minimum Criteria for ICH E6 GCP Investigator Site Personnel Training," identified by TransCelerate BioPharma, Inc., entitled

ICH GCP Investigator training version # 1 on 27 January 2016

Title of Training

(if applicable)

This certificate reflects that Sponsor, not TransCelerate BioPharma, certifies that an Investigator and/or trainee has completed training meeting the Minimum Criteria to facilitate mutual recognition of site training and qualification. This is not a legal document, and does not certify compliance with any applicable laws or regulations. A list of GCP Training Solutions meeting the minimum criteria is maintained on TransCelerate's website <http://transceleratebiopharmainc.com>

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสถาบัน ชุดที่ 1 โทร.0-2218-3202
 ที่ จว ๗๔๑ /2559 วันที่ 20 กันยายน 2559
 เรื่อง แจ้งผลผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย

เรียน คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารแจ้งผ่านการรับรองผลการพิจารณา

ตามที่นิสิต/บุคลากรในสังกัดของท่านได้เสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย กลุ่มสถาบัน ชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นั้น ในการนี้ กรรมการผู้ทบทวนหลักได้เห็นสมควรให้ผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยได้ ดังนี้

โครงการวิจัยที่ 126.1/59 เรื่อง ประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ (EXPERIENCES OF BEING A POLITICIAN OF PROFESSIONAL NURSES) ของ นายพลลาธิป สารข้าวคำ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทรี ชัยชนวงศาโรจน์)
 กรรมการและเลขานุการ
 คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน
 กลุ่มสถาบัน ชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

AF 01-12

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
254 อาคารจามจุรี 1 ชั้น 2 ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
โทรศัพท์/โทรสาร: 0-2218-3202 E-mail: eccu@chula.ac.th

COA No. 162/2559

ใบรับรองโครงการวิจัย

โครงการวิจัยที่ 126.1/59 : ประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ
ผู้วิจัยหลัก : นายพลาริป สารข้าวคำ
หน่วยงาน : คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ได้พิจารณา โดยใช้หลัก ของ The International Conference on Harmonization – Good Clinical Practice
(ICH-GCP) อนุมัติให้ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าวได้

ลงนาม.....
(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ปริดา ทิพนประดิษฐ์)
ประธาน

ลงนาม.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทรี ชัยชนะวงศาโรจน์)
กรรมการและเลขานุการ

วันที่รับรอง : 12 กันยายน 2559 วันหมดอายุ : 11 กันยายน 2560

เอกสารที่คณะกรรมการรับรอง

- 1) โครงการวิจัย
- 2) ข้อมูลสำหรับกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยและใบยินยอมของกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย
- 3) ผู้วิจัย

เงื่อนไข

1. ข้าพเจ้ารับทราบว่าเป็นฝ่ายตั้งจริยธรรม หากคณินการเก็บข้อมูลการวิจัยก่อนได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยฯ
2. หากใบรับรองโครงการวิจัยหมดอายุ การดำเนินการวิจัยต้องยุติ เมื่อต้องการต่ออายุต้องขออนุมัติใหม่ล่วงหน้าไม่ต่ำกว่า 1 เดือน พร้อมส่งรายงานความก้าวหน้าการวิจัย
3. ต้องดำเนินการวิจัยตามที่ระบุไว้ในโครงการวิจัยอย่างเคร่งครัด
4. ใช้เอกสารข้อมูลสำหรับกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ใบยินยอมของกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย และเอกสารเชิญเข้าร่วมวิจัย (ถ้ามี) เฉพาะที่ประทับตราคณะกรรมการเท่านั้น
5. หากเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ร้ายแรงในสถานที่เก็บข้อมูลหรือข้อมูลจากคณะกรรมการ ต้องรายงานคณะกรรมการภายใน 5 วันทำการ
6. หากมีการเปลี่ยนแปลงการดำเนินการวิจัย ให้ส่งคณะกรรมการพิจารณารับรองก่อนดำเนินการ
7. โครงการวิจัยไม่เกิน 1 ปี ส่งแบบรายงานสิ้นสุดโครงการวิจัย (AF 03-12) และบทคัดย่อผลการวิจัยภายใน 30 วัน เมื่อโครงการวิจัยเสร็จสิ้น สำหรับโครงการวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ให้ส่งบทคัดย่อผลการวิจัย ภายใน 30 วัน เมื่อโครงการวิจัยเสร็จสิ้น

AF 04-07

ข้อมูลสำหรับกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

ชื่อโครงการวิจัย ประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ

ชื่อผู้วิจัย นายพลาริป สารข้าวคำ นิสิตแขนงวิชาการบริหารการพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตร

มหาบัณฑิต สาขาพยาบาลศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถานที่ติดต่อผู้วิจัย (ที่ทำงาน) แผนกห้องผ่าตัด ศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพ เลขที่ 2

ซอยศูนย์วิจัย 7 ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ กรุงเทพฯ 10310

(ที่บ้าน) 42/1 อาคาร AM HOUSE ซอยเพชรพระราม 8 ถนนเพชรพระราม แขวงบางกะปิ

เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10310

โทรศัพท์ (ที่ทำงาน) 0-2310-3209

โทรศัพท์มือถือ 0-9455-91565 E-mail : nice_palatip_nice@outlook.co.th

1. ขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมในการวิจัย ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจเข้าร่วมในการวิจัย มีความจำเป็นที่ท่านควรทำความเข้าใจว่างานวิจัยนี้ทำขึ้นเพื่อศึกษาประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ กรุณาใช้เวลาในการอ่านข้อมูลต่อไปนี้อย่างละเอียดรอบคอบ และสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมหากไม่เข้าใจหรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติมตามที่อยู่และเบอร์โทรศัพท์ข้างต้น ได้ตลอดเวลา

2. งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เรื่องประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อบรรยายประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ

4. รายละเอียดของกลุ่มประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

4.1 ผู้ให้ข้อมูล คือ พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา โดยดำรงตำแหน่งทางการเมืองในระดับประเทศ (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา) อย่างน้อย 1 สมัย และมีความยินดีในการเข้าร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลในการการวิจัย จำนวน 10-12 ราย

5. ผู้ดำเนินการวิจัย คือ นายพลาริป สารข้าวคำ จะทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ โดยมีคำถามหลัก 4 ข้อ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์การทำงานในฐานะนักการเมือง การทำงานให้เกิดความสำเร็จ การมีส่วนร่วมของวิชาชีพพยาบาลกับการเป็นนักการเมือง และการผลักดันวิชาชีพพยาบาลในฐานะนักการเมือง ใช้เวลาประมาณ 45-60 นาที สถานที่สัมภาษณ์ คือ สถานที่ทำงานของท่านหรือสถานที่ที่ท่านสะดวก กำหนดเวลาในการสัมภาษณ์อย่างน้อย 1 ครั้งและจะทำการสัมภาษณ์ครั้งที่สอง หากข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครั้งแรกไม่สมบูรณ์

6. การเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้มีประโยชน์ต่อพยาบาลวิชาชีพในด้านการศึกษาพยาบาล กล่าวคือ นำข้อมูลที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนของนักศึกษาพยาบาลให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง และด้านการบริหารการพยาบาล โดยนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางให้แก่พยาบาลวิชาชีพที่มีความสนใจที่จะเป็นนักการเมืองได้มีการพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมในการเป็นนักการเมืองระดับชาติ

AF 04-07

7. การเข้าร่วมการวิจัยของผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นไปโดยสมัครใจ สามารถปฏิเสธที่จะเข้าร่วมหรือจะถอนตัวจากการวิจัยได้ทุกขณะเวลา โดยไม่ต้องให้เหตุผล ซึ่งการปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ไม่มีผลกระทบต่อการประกอบอาชีพของท่านอย่างใดทั้งสิ้น

8. หากท่านมีข้อสงสัยให้สอบถามเพิ่มเติมได้โดยสามารถติดต่อผู้วิจัยได้ตลอดเวลา และหากผู้วิจัยมีข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์หรือโทษเกี่ยวกับการวิจัย ผู้วิจัยจะแจ้งให้ท่านทราบอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทบทวนว่ายังสมัครใจจะอยู่ในงานวิจัยต่อไปหรือไม่

9. การเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้ไม่มีอันตรายหรือความเสี่ยงกับกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมการวิจัย มีการรักษาความลับข้อมูลและไม่สามารถเชื่อมโยงไปถึงตัวของผู้ร่วมการวิจัย เบบันที่การสัมภาษณ์จะถูกทำลายทันทีหลังเสร็จสิ้นการวิจัย แบบบันทึกข้อมูลภูมิหลังของผู้ให้ข้อมูลจะถูกเผาทำลายทันทีหลังจากเสร็จสิ้นการวิจัย ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ท่านจะเก็บเป็นความลับ และนำเสนอผลการวิจัยออกมาในภาพรวม ไม่มีการระบุชื่อ-นามสกุล หรือข้อมูลที่จะระบุความเป็นตัวตนของท่านจะไม่ปรากฏในรายงานการวิจัย

10. การวิจัยครั้งนี้มีของที่ระลึกให้แก่ท่าน คือ ชุดถ้วยกาแฟ 1 ชุด ซึ่งท่านจะได้รับของที่ระลึกในการสัมภาษณ์ครั้งแรกเพียงครั้งเดียวเท่านั้น

11. หากท่านไม่ได้รับการปฏิบัติตามข้อมูลดังกล่าวสามารถร้องเรียนได้ที่ คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เลขที่ 254 อาคารจามจุรี 1 ชั้น 2 ถ.พญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทรศัพท์ 0 2218 3202 E-mail: eccu@chula.ac.th

เลขที่โครงการวิจัย..... 126.1/91
วันที่รับรอง..... 12 ก.ย. 2559
วันหมดอายุ..... 11 ก.ย. 2560

หนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

ทำที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

เลขที่ ประชากรตัวอย่างหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย.....

ข้าพเจ้า ซึ่ง ได้ลงนามท้ายหนังสือนี้ ขอแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย

ชื่อโครงการวิจัย ประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ

ชื่อผู้วิจัย นายพลาธิป สารข้าวคำ

ที่อยู่ติดต่อ 42/1 อาคารAM HOUSE ซอยเพชรพระราม 8 ถนนเพชรพระราม บางกะปิ ห้วยขวาง กรุงเทพฯ

โทรศัพท์ (ที่ทำงาน) 0-2310-3209 โทรศัพท์มือถือ 0-945-59156

ข้าพเจ้า ได้รับทราบรายละเอียดเกี่ยวกับที่มาและวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย รายละเอียดขั้นตอนต่างๆ ที่จะต้องปฏิบัติหรือได้รับการปฏิบัติ ความเสี่ยง/อันตราย และประโยชน์ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการวิจัยเรื่องนี้ โดยได้อ่านรายละเอียดในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัยโดยตลอด และได้รับคำอธิบายจากผู้วิจัยจนเข้าใจเป็นอย่างดีแล้ว

ข้าพเจ้าจึงสมัครใจเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้ ตามที่ระบุไว้ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย โดยข้าพเจ้ายินยอมให้ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ ใช้เวลาประมาณ 45-60 นาที ทำการบันทึกการสัมภาษณ์โดยใช้เทปบันทึกเสียง และเทปบันทึกเสียงจะถูกทำลายเมื่อการวิจัยเสร็จสิ้นตามกระบวนการ กำหนดเวลาการสัมภาษณ์ 1 ครั้งและอาจมีการขอสัมภาษณ์เพิ่มเติมอีก 1 ครั้ง หากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครั้งแรกยังไม่สมบูรณ์

ข้าพเจ้ามีสิทธิถอนตัวออกจากการวิจัยเมื่อใดก็ได้ตามความประสงค์ โดยไม่ต้องแจ้งเหตุผล ซึ่งการถอนตัวออกจากการวิจัยนั้น จะไม่มีผลกระทบต่อทางใดต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพของข้าพเจ้าทั้งสิ้น

ข้าพเจ้าได้รับคำรับรองว่า ผู้วิจัยจะปฏิบัติตามข้อปฏิบัติของข้าพเจ้าตามข้อมูลที่ระบุไว้ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย และข้อมูลใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้าพเจ้า ผู้วิจัยจะเก็บรักษาเป็นความลับ โดยจะนำเสนอข้อมูลการวิจัยเป็นภาพรวมเท่านั้น ไม่มีข้อมูลใดในการรายงานที่จะนำไปสู่การระบุตัวข้าพเจ้า

หากข้าพเจ้าไม่ได้รับการปฏิบัติตรงตามที่ได้ระบุไว้ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย ข้าพเจ้าสามารถร้องเรียนได้ที่คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เลขที่ 254 อาคารจามจุรี 1 ชั้น 2 ถ.พญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทรศัพท์ 0 2218 3202 E-mail: eccu@chula.ac.th

ข้าพเจ้า ได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน ทั้งนี้ข้าพเจ้าได้รับสำเนาเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย และสำเนาหนังสือแสดงความยินยอมไว้แล้ว

ลงชื่อ.....

(นายพลาธิป สารข้าวคำ)

ผู้วิจัยหลัก

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

เลขที่โครงการวิจัย..... 126-1759

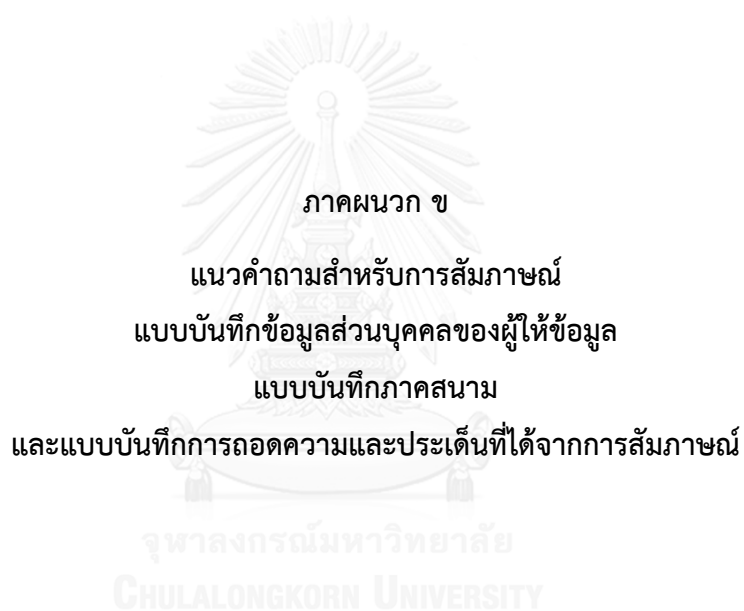
วันที่รับรอง..... 12 ก.ย. 2559

วันหมดอายุ..... 11 ก.ย. 2560

ลงชื่อ.....

(.....)

พยาน

แนวคำถามสำหรับสัมภาษณ์ ประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ

แนวคำถามสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้กำหนดจากวัตถุประสงค์และแนวคิดของการดำเนินการวิจัยเป็นแนวคำถามอย่างกว้างๆ ซึ่งสามารถปรับได้ตามสถานการณ์หรือข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ โดยประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ได้กำหนดไว้ดังนี้

1. ชั้นเริ่มต้นสนทนา

1.1 แนะนำตัวผู้วิจัย ชี้แจง บอกรวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ และประโยชน์ที่จะได้รับ

ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้ให้ข้อมูล ด้วยวาจาและขออนุญาตบันทึกเสียงในระหว่างการสัมภาษณ์ทั้งนี้จะรักษาข้อมูลเป็นความลับ โดยชื่อของผู้ให้ข้อมูลจะถูกกลบออก ไม่มีการเผยแพร่ และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะนำไปใช้เพื่อการศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพอันเป็นประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น

1.2 พุดคุยซักถามถึงเรื่องทั่วไป เพื่อการสร้างสัมพันธภาพ ก่อให้เกิดความคุ้นเคยระหว่างผู้ให้ข้อมูลกับผู้วิจัย

1.3 สอบถามถึงข้อมูลภูมิหลังของผู้ให้ข้อมูล

2. ชั้นเข้าสู่ประเด็นที่ต้องการศึกษา

ผู้วิจัยเข้าสู่ประเด็นคำถามที่เกี่ยวกับประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพ ทั้งนี้ ข้อคำถามต่างๆ ใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อมิให้หลุดออกจากขอบเขตการวิจัยในครั้งนี้นี้เท่านั้น โดยยังมีข้อคำถามในรายละเอียดปลีกย่อยอื่นอยู่อีกมาก ซึ่งผู้วิจัยจะทำการถามคำถามให้สอดคล้องกับการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล และเชื่อมโยงคำถามและคำตอบให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการปรับเปลี่ยนข้อคำถามให้เหมาะสมในแต่ละบริบทและแต่ละสถานการณ์ ประกอบด้วยคำถามเกริ่นนำ และคำถามหลัก ดังต่อไปนี้

2.1 คำถามเกริ่นนำ

ตัวอย่างคำถามเกริ่นนำ

2.1.1 ท่านเริ่มสนใจการเมืองตั้งแต่เมื่อไร

2.1.2 ท่านเริ่มต้นเข้ามาสู่การเป็นนักการเมืองได้อย่างไร

2.1.3 ท่านเตรียมตัวอย่างไรบ้าง เมื่อคิดที่จะเข้าสู่การเป็นนักการเมือง

2.2 คำถามหลัก

ตัวอย่างคำถาม

2.2.1 กรุณาเล่าประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของท่านว่าท่านได้ทำอะไรบ้าง

2.2.2 งานที่ท่านทำนั้น ทำให้เกิดความสำเร็จได้อย่างไร

2.2.3 วิชาชีพพยาบาลมีส่วนร่วมในการทำหน้าที่เป็นนักการเมืองของท่านอย่างไร
กรณายกตัวอย่าง

2.2.4 ในฐานะที่ท่านเป็นนักการเมือง ท่านได้มีส่วนผลักดันวิชาชีพพยาบาลอย่างไร

3. ขั้นตอนการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยจะเปิดโอกาสให้แก่ผู้ให้ข้อมูลในการซักถาม หรือกล่าวถึงสิ่งที่ตนต้องการให้ข้อมูลเพิ่มเติม โดยผู้วิจัยมีแนวของข้อคำถาม ดังต่อไปนี้

3.1 ท่านต้องการเล่าเพิ่มเติมถึงเรื่องประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพอีกไหมครับ

3.2 ท่านมีข้อซักถามที่ต้องการซักถามกระผม (ผู้วิจัย) เพิ่มเติมหรือไม่ครับ

เมื่อการเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลทำการซักถามผู้วิจัย หรือเล่าเพิ่มเติมถึงประสบการณ์การเป็นนักการเมืองของพยาบาลวิชาชีพเสร็จสิ้นลง ผู้วิจัยทำการกล่าวสรุปถึงประเด็นต่างๆที่ได้จากการสัมภาษณ์ในครั้งนี้ พร้อมทั้งทำการนัดหมายการสัมภาษณ์ในครั้งต่อไป

แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล

ข้อมูลภูมิหลังของผู้ให้ข้อมูล

(เอกสารลับ)

หมายเลขผู้ให้ข้อมูล.....

วันที่สัมภาษณ์.....ครั้งที่สัมภาษณ์.....

เริ่มสัมภาษณ์เวลา.....สิ้นสุดการสัมภาษณ์เวลา.....

ระยะเวลาที่ใช้สัมภาษณ์.....สถานที่สัมภาษณ์.....

เพศ.....อายุ.....ปี ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งทางการเมือง.....สมัย

ประสบการณ์การปฏิบัติงานในวิชาชีพพยาบาล.....

การศึกษา.....สถานภาพสมรส.....

อาชีพในปัจจุบัน.....

สถานที่ปฏิบัติงาน.....

ที่อยู่ปัจจุบัน.....

แบบบันทึกภาคสนาม (Field note)

หมายเลขผู้ให้ข้อมูล.....

วันที่สัมภาษณ์.....ครั้งที่สัมภาษณ์.....

เริ่มสัมภาษณ์เวลา.....สิ้นสุดการสัมภาษณ์เวลา.....

ระยะเวลาที่ใช้สัมภาษณ์.....สถานที่สัมภาษณ์.....

ความคิด ความรู้สึก เหตุการณ์ ปัญหา และการแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

บันทึกเมื่อ...../...../.....

เวลาที่บันทึก.....

แบบบันทึกการถอดความและการให้รหัสเบื้องต้น

หมายเลขผู้ให้ข้อมูล.....

สัมภาษณ์ครั้งที่.....วันที่...../...../.....เริ่มเวลา.....น. ถึงเวลา.....น.

สถานที่.....

บรรทัด	ข้อความ	การถอดรหัส
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
.		
.		
.		
.		

ภาคผนวก ค

ตารางแสดงปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล

ตารางการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ตารางการให้รหัสเบื้องต้นที่ได้จากการสัมภาษณ์

และตารางประเด็นหลัก และประเด็นย่อยที่ได้จากการสัมภาษณ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล

รายชื่อ	อายุ (ปี)	เพศ	ระดับ การศึกษา สูงสุด	ประสบการณ์การ ปฏิบัติงานในวิชาชีพ พยาบาล (ปี)	ตำแหน่งทาง การเมือง	ระยะเวลาการดำรง ตำแหน่งทาง การเมือง (สมัย)
1	54	หญิง	ปริญญาตรี	4	ส.ส.	4
2	63	หญิง	ปริญญาเอก	21	ส.ส.	3
3	51	หญิง	ปริญญาโท	11	ส.ส.	2
4	80	หญิง	ปริญญาตรี	27	ส.ส.	7
5	69	ชาย	ปริญญาตรี	1	ส.ส.	1
6	72	หญิง	ปริญญาตรี	2	ส.ส.	3
7	60	หญิง	ปริญญาโท	26	ส.ส.	3

ตารางที่ 2 การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการเก็บข้อมูลหลากหลายวิธี ทั้งจากการเก็บข้อมูลจากสื่อวีดิทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ นิตยสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึกพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การเป็นนักรณรงค์ จำนวน 7 คนๆ ละ 2-3 ครั้ง รวม ครั้ง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ID	ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	เวลา	รวมเวลา	การเก็บข้อมูล	สถานที่
1	1*	7 ต.ค. 2558	11.37-14.11 น.	154 นาที	สัมภาษณ์เชิงลึก	ที่ทำการพรรคฯ
	2*	4 เม.ย. 2559	14.15-16.15 น.	120 นาที	สัมภาษณ์เชิงลึก	ที่ทำการพรรคฯ
	3	10 ต.ค. 2559	N/A	5 หน้า	นิตยสาร	นิตยสาร
	4	15 ต.ค. 2559	N/A	27 นาที	สื่อวีดิทัศน์	YouTube
	5	17 พ.ย. 2559	16.30-18.00 น.	90 นาที	สัมภาษณ์เชิงลึก	ร้านอาหารแห่งหนึ่ง
2	1*	20 ต.ค. 2558	10.07-11.19 น.	72 นาที	สัมภาษณ์เชิงลึก	ห้องทำงาน
	2	22 ก.ย. 2559	20.09-20.59 น.	50 นาที	สัมภาษณ์เชิงลึก	โทรศัพท์
3	1*	11 ต.ค. 2558	17.30-18.00 น.	30 นาที	สัมภาษณ์เชิงลึก	โทรศัพท์
	2	29 ก.ย. 2559	18.00-18.53 น.	53 นาที	สื่อวีดิทัศน์	YouTube
	3	30 ก.ย. 2559	19.00-19.53 น.	53 นาที	สื่อวีดิทัศน์	YouTube
4	1	6 เม.ย. 2559	10.01-10.48 น.	47 นาที	สัมภาษณ์เชิงลึก	ที่ทำการพรรคฯ
	2	26 ก.ย. 2559	21.00-22.00 น.	60 นาที	สัมภาษณ์เชิงลึก	โทรศัพท์
5	1	6 เม.ย. 2559	11.24-12.25 น.	61 นาที	สัมภาษณ์เชิงลึก	ที่ทำการพรรคฯ
	2	1 ต.ค. 2559	19.00-19.45 น.	45 นาที	สัมภาษณ์เชิงลึก	โทรศัพท์
6	1	6 เม.ย. 2559	13.00-14.02 น.	62 นาที	สัมภาษณ์เชิงลึก	ที่ทำการพรรคฯ
	2	28 ก.ย. 2559	18.30-19.15 น.	45 นาที	สัมภาษณ์เชิงลึก	โทรศัพท์
7	1	10 พ.ย. 2559	15.30-16.05 น.	35 นาที	สัมภาษณ์เชิงลึก	โทรศัพท์
	2	18 พ.ย. 2559	13.40-15.40น.	120 นาที	สัมภาษณ์เชิงลึก	ห้องทำงาน

หมายเหตุ : * การสัมภาษณ์นักร้อง

ตารางที่ 3 การให้รหัสเบื้องต้นที่ได้จากการสัมภาษณ์

ลำดับ	Themes
1	พื้นฐานการเป็นนักการเมือง-เริ่มต้นที่สภาคณาจารย์ก่อน
2	สมัครเข้ามาทำงานการเมือง-ส.ว.
3	ส.ว. กลุ่มวิชาชีพ
4	แบ่งกลุ่มที่มาของนักการเมือง
5	ทำงานการเมืองเพื่ออุดมการณ์
6	ทำงานการเมือง สิ่งที่ไม่รู้ต้องเรียนรู้ เพื่อใช้ในการทำงาน
7	เรียนรู้ข้อมูลจาก Google
8	งานเกี่ยวกับพยาบาล-เสนอตัวทำงาน
9	แก้ปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ขาดแคลนพยาบาล
10	จุดยืนในการทำงานการเมือง
11	ขอตำแหน่งเพิ่มให้พยาบาล
12	พัฒนากรมหม่อนไหม
13	หน้าที่ ส.ว. -อธิบายการกลั่นกรอง
14	การแก้ปัญหาต้องไว ไม่วางแผนนาน
15	ช่วยเรื่องสมุนไพรมะ
16	ช่วยคลี่คลายปัญหาในสภา
17	คุณลักษณะนักการเมืองที่ดี -ซื่อสัตย์ ซื่อตรง-มองรอบด้าน
18	พิจารณากฎหมาย-มองว่าประชาชนได้ประโยชน์อย่างไร
19	การกลั่นกรองกฎหมาย
20	งาน ส.ส.-กรรมาธิการด้านสาธารณสุข-ผลักดัน พ.ร.บ. วิชาชีพ
21	งาน ส.ส.-กิจการสภา
22	คุณลักษณะนักการเมืองที่เป็นพยาบาล
23	การประชุมพรรค
24	รับเรื่องร้องเรียนของประชาชนเข้าสู่สภา ด้วยการตั้งกระทู้สด
25	รับเรื่องร้องเรียนของประชาชนเข้าสู่สภา ด้วยการตั้งกระทู้แจ้ง
26	กระทู้แจ้ง-วิชาชีพพยาบาล
27	การนำกฎหมายเข้าวาระการประชุม

ตารางที่ 3 การให้รหัสเบื้องต้นที่ได้จากการสัมภาษณ์ (ต่อ)

ลำดับ	Themes
28	ทำงาน ส.ส. ตลอดเวลา
29	การเลือกผู้ช่วย ส.ส.
30	การเลือกผู้ชำนาญการ
31	ตัวอย่างการผลักดันกฎหมาย
32	การเป็นกรรมาธิการ
33	การทำงานของกรรมาธิการ
34	เป็น ส.ส. ทำงานให้ท้องถิ่นได้มาก
35	การทำงานของ ส.ส. ขึ้นกับพรรคที่สังกัด
36	การทำงานของ ส.ส. และ ส.ว. ที่ ส.ส. แก้ปัญหาให้ประชาชนได้มากกว่า
37	ตอนเป็นสส.เหมือนเทวดาแต่พอตกมาเหมือนหมาตัวหนึ่ง
38	นิยามการเมือง-ใช้คำว่า ทำงานการเมือง ไม่ใช่เล่นการเมือง
39	เป็นปากเสียง สร้างความเข้าใจวิชาชีพพยาบาลให้กับนักการเมืองอื่น
40	ช่วยเหลือพยาบาล เรื่องการโยกย้าย
41	ออกพื้นที่บ่อย ทำให้รู้ปัญหาท้องถิ่น
42	สนับสนุนให้พยาบาลเข้ามาทำงานการเมือง
43	เริ่มต้นเข้าสู่การเมือง-ทำให้ได้ใจประชาชน
44	ช่วงพักทางการเมือง-ทำงานช่วยการศึกษา
45	กระทั่งสุด
46	พัฒนาด้านสาธารณสุข-พัฒนาสถานีนอนามัย
47	พัฒนางานสาธารณสุข-การคัดกรองผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูก-เต้านม
48	ดูแลสุขภาพประชาชน
49	การเป็นกรรมาธิการท่องเที่ยว
50	ใช้วิชาชีพพยาบาลช่วยทำงาน ส.ส.
51	การเป็นนักการเมือง ถือว่าเป็นความสำเร็จสูงสุดในชีวิต
52	การรักษาความเป็นนักการเมือง-ตั้งใจทำงานสุดความสามารถ
53	ช่วยวิชาชีพพยาบาล
54	การเมืองต้องมีฐานเสียง

ตารางที่ 3 การให้รหัสเบื้องต้นที่ได้จากการสัมภาษณ์ (ต่อ)

ลำดับ	Themes
55	ทำงานเทศบาลมาก่อนเป็นนักการเมืองระดับประเทศ
56	ความต่างในการทำงานของ ส.ส. กับ ส.ว.
57	ส.ส. เวลาเลือกตั้งสนุก มันคนละแบบ
58	เริ่มสนใจการเมือง ตอนเป็นนายกสโมสรนักศึกษา และเหตุการณ์ 14 ตุลา
59	ถูกนักการเมืองชักชวนลงการเมือง
60	ลงการเมือง โดยไม่คิดอะไร คนมาชวน ก็เลยลง
61	เจอความไม่ยุติธรรมในที่ทำงาน จึงต้องสู้
62	ผลักดันให้เกิด พ.ร.บ. วิชาชีพพยาบาล
63	เตรียมตัวทางการเมืองด้วยการอ่านเอง และอบรม
64	การได้รับความไม่ยุติธรรมในที่ทำงาน เป็นแรงผลักดันสู่การเมือง
65	พรรคดี หัวหน้าพรรคดี แต่ลาออกจากพรรค ลงอีกพรรคหนึ่ง
66	เพราะความเป็นพยาบาล เราจึงตั้งใจทำงาน
67	หยุดพักงานการเมืองชั่วคราว แล้วหันมาลงพรรคที่ตั้งขึ้นใหม่
68	หากมีโอกาส ก็จะมีโอกาสลงการเมืองอีก
69	ฐานเสียงจากพรรคเดิม และลูกศิษย์
70	ความเป็นพยาบาลที่นำมาใช้ คือ ความตรงต่อเวลา และความซื่อสัตย์
71	อยู่การเมือง คิดว่าไม่ได้ใช้ เลยไม่ต่ออายุใบประกอบ
72	มีนักการเมืองที่ตีบุคคลต้นแบบ
73	เป็นหลากหลายกรรมาธิการ เพราะความสนใจที่หลากหลาย
74	ไม่ได้คิดจะเอาผลประโยชน์อะไรเลย มาทำการเมืองเพราะอยากช่วยจริงๆ
75	ไปได้ดีในการเมือง เพราะพยาบาลโตขึ้นจากความซื่อสัตย์
76	พักงานทางการเมือง มาช่วยด้านการศึกษา
77	การเมืองหยุด กลับมาเปิดโรงเรียนอาชีวะเป็นของตนเองที่บ้าน
78	ฟังปราศรัย แล้วอยากเป็น ส.ส. ไปเป็นสส. จะช่วยประชาชนได้มากกว่านี้
79	ลาออกจากพยาบาล ลงสมัคร ส.ส. พรรคที่พ่อแม่และตัวเองชอบ
80	ไม่ได้เรียนการเมืองมาก่อน อาศัยฟังปราศรัย และติดตามลงพื้นที่
81	ดีใจมากได้รับเลือกตั้ง คะแนนเป็นที่ 1 ของจังหวัด

ตารางที่ 3 การให้รหัสเบื้องต้นที่ได้จากการสัมภาษณ์ (ต่อ)

ลำดับ	Themes
82	ช่วงรอลือเลือกตั้ง ช่วยธุรกิจสามี
83	ลงพื้นที่ให้มากที่สุด คือกลยุทธ์ในการหาเสียง
84	ลงพื้นที่ ใช้ความเป็นพยาบาล ได้เปรียบคนอื่น
85	ฐานเสียงส่วนใหญ่มาจากคนไข้ และผู้หญิง
86	เลือกอยู่กรรมการแรงงาน เพราะธุรกิจของสามี
87	จับพลัดจับผลูไปเป็น รมช.สาธารณสุข
88	ได้ทำหลายอย่างเกี่ยวกับพยาบาล หาสำนักงานให้สภาการพยาบาล ให้พยาบาลเป็นรอง ผอ.
89	ดูแลงานสถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข
90	ส.ส. ต้องเป็นกันทั้งบ้าน สามีชอบ ปรีกษาสามี สามีก็ผลักดัน
91	เป็นพยาบาล ชาวบ้านเจ็บไข้ ก็ดูแลได้
92	ความเป็นผู้หญิง อ่อนน้อม โอบอ้อมอารี คือ จุดเด่นของพยาบาล
93	นักการเมืองควรติดดิน และเป็นคนดี
94	เป็นปากเป็นเสียง ร้องทุกข์ให้ประชาชน เห็นชอบแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ.วิชาชีพ
95	ใช้ความเป็นพยาบาลหาเสียง คนในพื้นที่รู้จักเพราะเป็นพยาบาล
96	พักงานทางการเมือง มาเป็นที่ปรึกษาพรรค
97	ผูกพันกับหัวหน้าพรรค เพราะสอนงานทุกอย่าง สอนให้ชื่อสัตย์
98	หากทำงานการเมือง ต้องถามอุดมการณ์ก่อน
99	โชคดีที่สุด ที่ได้เป็น รมช.
100	ภูมิใจ ได้ทำอะไรเยอะมาก
101	พัฒนาสาธารณสุขเป็นเรื่องไม่ยาก ตรงกับวิชาชีพที่เราเรียนมา
102	อยู่แวดวงการเมืองมาตลอด ครอบครัวเป็นหัวคะแนน
103	ถูกชักชวนเข้าสู่การเมืองท้องถิ่น
104	ถูกนักการเมืองชักชวนเป็น ส.ส.
105	เป็นพยาบาลจึงได้เปรียบ เข้ากับคนได้ทุกระดับ ไม่รังเกียจ
106	อยู่กรรมการสาธารณสุขตลอด เริ่มพัฒนา อสม.
107	งานกลมกลืนกับวิชาชีพ สุขภาพประชาชนต้องมาก่อน จึงปรับตัวได้
108	เราเป็นพยาบาลจึงเป็นที่นับหน้าถือตา

ตารางที่ 3 การให้รหัสเบื้องต้นที่ได้จากการสัมภาษณ์ (ต่อ)

ลำดับ	Themes
109	ครอบครัวมีส่วนร่วมให้เป็นนักการเมือง พ่อเคยเป็นปลัดอำเภอ
110	นักการเมืองชวนลงการเมือง
111	ลงรอบแรกชนะด้วยการปราศรัย
112	ปราศรัยเองไม่ถนัด ถนัดทางวิชาชีพ และลงพื้นที่
113	เลือกตั้งชนะคู่ต่อสู้ ชนะเป็นที่ 1 ของประเทศมา 7 สมัย
114	สาธารณสุข คืองานหลักที่ทำ พัฒนา C9 และนโยบายสุขภาพ
115	สร้าง พ.ร.บ. วิชาชีพด้วยวิธีเชิงรุก
116	เรียกร้องเพื่อความก้าวหน้าวิชาชีพ เรื่องขาดแคลนกำลังคน
117	ต่อสู้เรื่องการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกด้วย VIA ช่วยชาวบ้านได้ทัน เป็นบุญกุศลแก่ตน
118	ใช้วิชาชีพช่วยเหลือตลอด มีผู้ช่วย ส.ส. คอยช่วยงาน
119	ชาวบ้านเชื่อถือ เลือกแล้วไม่ผิดหวัง เพราะดูแลเขาจริง
120	เป็น ส.ส. ไม่ได้รวย แต่ทำด้วยใจและทุ่มเท
121	ประกาศไว้ ใครอย่ารังแกประชาชน
122	ลงพื้นที่ พบเจอปัญหาเยอะ เรียกร้องขอสร้างสถานีอนามัยในเขตป่าสงวน
123	บุกเบิกโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพส่วนตำบล
124	มากกว่าครึ่งหนึ่งของความสำเร็จ มาจากวิชาชีพพยาบาล เพราะพยาบาลเหมือน “ยาตำ”
125	ดูแลและพัฒนาวิชาชีพพยาบาลหลากหลายเรื่อง ด้วยงานทางการเมือง
126	ผู้หญิงทำงานการเมือง จะจับอะไรไม่ปล่อยง่ายๆ
127	การเมืองเกี่ยวข้องกับทุกเรื่อง แม้แต่พยาบาล
128	พยาบาลซื่อสัตย์ วิสัยทัศน์ครอบคลุม เป็นนักการเมืองจะดี
129	หากไม่ได้เป็นพยาบาล คงไม่ได้เป็น ส.ส.
130	ไม่ได้เตรียมตัวก่อนมาการเมือง พรรคมีระบบสนับสนุน
131	เป็นนักต่อสู้เพื่อวิชาชีพตั้งแต่เป็นนักเรียนพยาบาล
132	ไม่มีการเตรียมข้อมูลที่จะต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิ อาศัยประสบการณ์จริง
133	เป็นคนหัวแข็ง เป็นนักต่อสู้
134	หากคนมี Power ช่วยเหลือในการต่อสู้
135	หากอยู่การเมืองจะช่วยให้ทั้งประเทศ จึงเริ่มต้นลงสมัครกรรมการสภาพยาบาล

ตารางที่ 3 การให้รหัสเบื้องต้นที่ได้จากการสัมภาษณ์ (ต่อ)

ลำดับ	Themes
136	หากเป็นนายก จะพูดเรื่องนโยบายพยาบาลขาดแคลน
137	บทบาทหลักคือออกกฎหมาย และเป็นปากเสียงให้ประชาชน
138	เสนอกฎหมายแก้ไขปัญหากักตบชวา
139	ต้องรู้กฎหมาย ดูกฎหมายที่สนใจ
140	เป็นปากเสียงให้กับประชาชนทั่วประเทศ
141	นำความเดือดร้อนของประชาชน เข้าสู่สภา และกระบวนการแก้ปัญหา
142	เป็นกรรมาธิการในเรื่องใหญ่
143	หากพยาบาลมีปัญหา นึกถึงสภาการพยาบาลก่อน และกรรมาธิการสาธารณสุข
144	พยาบาลมีจำนวนเยอะ แต่ไม่จับมือกัน
145	หากรู้การเมือง เวลาเดือดร้อนทำให้รู้ว่าต้องพึ่งใคร
146	ทางพรรคมีฝ่ายกฎหมาย ช่วยคัดกรองข้อร้องเรียน
147	กระทู้สดในเหตุการณ์ปัจจุบันทันด่วน
148	ยกกระทู้แห่งในเรื่องความเดือดร้อนในพื้นที่
149	ประโยชน์มหาศาลจากกระทู้แห่ง กระทู้สด
150	กระบวนการของการยกกระทู้สด
151	พรรคคอยรวบรวมและสรุปข่าวให้ประจำวัน
152	ชื่อสัถย์มาเป็นอันดับหนึ่ง และห้ามทำทุจริต
153	หากทำถูกต้อง ไม่ต้องกลัวใคร
154	เหตุการณ์นักการเมืองซีโกง เป็นจุดเปลี่ยนให้เข้าสู่การเมือง
155	ความกลัวแพ้เป็นแรงผลักดันเรา
156	บทบาทเห็นชอบด้านกฎหมายและ พ.ร.บ. ต่างๆ
157	อภิปรายไม่ไว้วางใจ เพื่อตรวจสอบรัฐบาล
158	อภิปรายไม่ไว้วางใจทุกครั้ง เป็นกรรมาธิการบริหารงบประมาณ คอยตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล
159	ตอนเรียนไม่ได้สอนเรื่องการเมือง มันต้องชิมซาบไปเรื่อยๆ
160	ชอบการเมืองตั้งแต่หนุ่ม
161	จบพยาบาล แต่ชอบการเมือง จึงหักเหเรียนนิติศาสตร์

ตารางที่ 3 การให้รหัสเบื้องต้นที่ได้จากการสัมภาษณ์ (ต่อ)

ลำดับ	Themes
162	เป็นทนายความช่วยเหลือสังคม ว่าความฟรี
163	ถูกชักชวนลงการเมือง
164	หาเสียงช่วงสั้นๆ แต่ได้เป็น ส.ส. เพราะเป็นพยาบาล
165	เป็นกรรมาธิการทหาร พิจารณาร่าง พ.ร.บ.
166	นำความเดือดร้อนของประชาชน ไปพูดในสภา
167	จัดสรรปันส่วนงบประมาณ ใครขอก่อน ก็ให้ก่อน
168	ไม่เกรงกลัวอิทธิพลอะไร เพราะทำตามหน้าที่
169	ไม่ได้ทำเรื่องของพยาบาลวิชาชีพตรงๆ
170	ช่วยเหลือพยาบาล เรื่องการขอโอนย้าย
171	เมื่อดำเนินการช่วยเหลือเขาแล้ว ก็จะแจ้งให้เขาทราบ
172	ฐานเสียงมาจากวิชาชีพ
173	เน้นงานทางด้านทหาร เพราะเอาวิชาชีพทนายและทหารมาเกี่ยวข้อง
174	ไม่มีงานการเมือง ก็ออกงานสังคม ลงพื้นที่ ไม่มีหยุดเสาร์อาทิตย์
175	เล่นการเมืองจนกว่าพรรคจะไม่เอา
176	ศึกษางานจากรุ่นพี่
177	ภรรยาสนับสนุน ร่วมลงพื้นที่ด้วย
178	คะแนนเสียงเลือกตั้ง มาจากมวลชน แพ้บ้าง ชนะบ้าง
179	ส.ส. ไม่ใช่เพื่อการดำรงชีวิต ควรมีอาชีพรองรับ
180	อย่าทิ้งประชาชน อย่าคอร์รัปชั่น
181	ไม่ทิ้งความรู้วิชาชีพ นำไปใช้ดูแลประชาชน
182	ความรู้กฎหมายรู้ไว้อย่างไรก็ได้เปรียบ
183	พยายามทำหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ
184	งานหลักคืองานการเมือง แต่ไม่ทิ้งเรื่องของวิชาชีพ อะไรที่เกี่ยวกับพยาบาลจะช่วยกัน
185	คนใช้คือผู้สนับสนุนเรา
186	ปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้ เพราะพยาบาลเป็นอะไรก็ได้ ทำให้งานการเมืองราบรื่น
187	สามปีเป็น ส.ส. อยู่ก่อน จึงได้เข้าไปช่วยงานทางการเมือง
188	เป็นนักการเมืองมีทั้งสุขและทุกข์

ตารางที่ 3 การให้รหัสเบื้องต้นที่ได้จากการสัมภาษณ์ (ต่อ)

ลำดับ	Themes
189	หาความรู้ ไม่อยู่กับที่ ด้วยการอบรม
190	เรียนรู้ด้วยตนเอง และอบรมเสริมความรู้
191	รู้จักชาวบ้าน คนไข้ และพยาบาลจึงสนับสนุน
192	เรียนปริญญาโททางรัฐศาสตร์
193	นำปัญหาของประชาชน เข้าไปคุยในสภา
194	ไม่นั่งนอนใจ ถ้าเรื่องเกี่ยวกับวิชาชีพเข้าไปในสภา ต้องช่วยกัน
195	ใบประกอบยังต่ออยู่ ไม่ทิ้งวิชาชีพ
196	คะแนนเลือกตั้งอันดับหนึ่งของจังหวัด เพราะลงพื้นที่
197	ปรับตัวจากคนไข้ สู่งูกฎหมาย
198	รู้สึกเบื่อ ไม่อยากจะลงการเมืองต่อ
199	ถ้าไม่เป็นพยาบาล ก็ไม่มีสิทธิ์ได้เป็น ส.ส.
200	ครอบครัวเป็นพื้นฐาน ให้ตัดสินใจเด็ดขาด มีระเบียบ และสู้ชีวิต
201	ถูกปลุกฝังเรื่องความซื่อสัตย์ โดยเฉพาะกับสถาบันฯ
202	ตอนใช้ทุนพยาบาล ทำงานเพื่อสังคมเยอะ จึงเป็นที่น่าเชื่อถือ
203	มีคนศรัทธา ด้วยงานพยาบาลที่ทำ
204	รู้เท่าทันคน ด้วยการลองเล่นพนัน เพราะเกิดเป็นคนต้องเป็นทุกอย่าง
205	เป็นแกนนำสร้างท่าเรือให้ชุมชน ขณะเป็นพยาบาล
206	แกนนำขอรับบริจาค ให้ชาวบ้านเดินทางมาโรงพยาบาลสะดวก
207	ขอบคุณวิชาชีพ ที่สอนให้ทำงานอย่างซื่อสัตย์ โปร่งใส ตรวจสอบได้
208	หลังจากจบพยาบาล มีพรรคการเมืองชวนลงการเมือง เพราะทำงานให้สังคมเยอะ แต่ปฏิเสธ
209	มาการเมือง เพราะประสบเหตุการณ์นักการเมืองคอร์รัปชัน
210	วิชาชีพสอนให้เป็นคนดีมีคุณธรรม แต่แม่เป็นคนสอนให้สู้
211	เลือกพรรคที่ชอบ
212	พูดจาภาษาบ้านเรา ชาวบ้านเข้าใจมากกว่าภาษากฎหมาย
213	เพื่อนบอกว่าเหมาะกับการเมือง พาไปบ้านหัวหน้าพรรค อยากล้มคนโกง จึงลงสมัครผู้แทน
214	ใช้รูปพยาบาลหาเสียง เป็นหนี้บุญคุณวิชาชีพ
215	ใช้รูปพยาบาลติดโปสเตอร์ เพราะคนจำได้ว่าเป็นพยาบาล

ตารางที่ 3 การให้รหัสเบื้องต้นที่ได้จากการสัมภาษณ์ (ต่อ)

ลำดับ	Themes
216	เป็นกรรมการสภา เริ่มให้พยาบาลต่อใบอนุญาต
217	มีคนร้องเรียน เรื่องอบรมต่อใบอนุญาต
218	ลงครั้งแรก แพ้เลือกตั้ง
219	แก้เกมส์กลโกงวันเลือกตั้ง
220	เรียนรู้งานการเมืองจากพรรค
221	บอกพี่น้องไว้ ห้ามใช้อิทธิพลกับคนอื่น
222	โครงสร้างพื้นฐานคือเรื่องที่ร้องเรียนมากที่สุด
223	รอดตายจากเหตุการณ์ลอบทำร้าย
224	มีเหตุการณ์ลอบทำร้ายมาเรื่อยๆ ตลอดๆ
225	ชาวบ้านเป็นกำลังใจ คอยห่วงใย เพราะเราจริงใจกับเขา
226	สมัยแรก เป็นกรรมาธิการสาธารณสุข
227	ช่วยเหลือพยาบาลที่มาร้องเรียน
228	ช่วยเหลือพยาบาลเรื่องความไม่เป็นธรรม บรรจุ แต่งตั้ง
229	เป็นปากเป็นเสียงให้เจ้าทุกข์
230	เป็นผู้แทนไม่มีพิธีรีตอง ชาวบ้านเจอได้ทุกเวลา
231	ภูมิใจในวิชาชีพเรื่องความสะอาด
232	ภูมิใจ ที่ได้ช่วยดูแลผู้ชุมนุม
233	ใช้วิชาชีพเป็นประโยชน์ในทุกเรื่อง
234	ชนะการเมืองโดยใช้วิชาชีพ เพราะวิชาชีพไม่มีผลประโยชน์มีแต่ให้
235	พยาบาลสอนให้เป็นคนซื่อสัตย์
236	เป็นคนตรงไปตรงมา ทำงานปราบทุจริต
237	อยู่ในแวดวงการเมือง และช่วยในเรื่องการเมืองของครอบครัวมาตลอด
238	ไม่หยุดนิ่ง เรียนรู้ได้ตลอดเรื่องกฎหมาย อบรม และเรียนปริญญาโทรัฐศาสตร์
239	ยังคงช่วยเหลือชาวบ้านและลงพื้นที่ทุกวัน แม้เว้นวรรคทางการเมือง
240	เป็นที่ปรึกษาทางกฎหมาย เมื่อเว้นว่างจากงานทางการเมือง
241	ยังทำงานลงพื้นที่ ไม่มีวันหยุด แก้ไขความเดือดร้อนให้ประชาชน
242	นัดทำสวนมะพร้าว น้ำหอม ทำสวนไว้ให้ชุมชนมีงานทำ

ตารางที่ 3 การให้รหัสเบื้องต้นที่ได้จากการสัมภาษณ์ (ต่อ)

ลำดับ	Themes
243	การเมืองคือเรื่องที่คุณบนโต๊ะอาหาร คนแรกในบ้านที่เป็นนักการเมืองคือพ่อ คนที่สองคือสามี
244	ขอคำวิชาชีพอพยาบาลเท่าเภสัชกร
245	ฐานเสียงมาจากสามีที่เป็นนักการเมือง และพรรคใหม่

ตารางที่ 4 ประเด็นหลัก และประเด็นย่อยที่ได้จากการสัมภาษณ์

ครั้งที่ 1 วันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2558

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
<p>1. พยาบาลวิชาชีพเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองด้วยสาเหตุที่ต่างกัน</p> <p>2. กลยุทธ์ในการเป็นนักการเมืองที่ดี</p> <p>3. การสนับสนุนส่งเสริมวิชาชีพการพยาบาลประกอบด้วย</p>	<p>1.1 เดิมโตมาในครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการเมือง</p> <p>1.2 อุทิศตนในการจัดคอร์สเรียน</p> <p>1.3 ตอบสนองความต้องการของครอบครัว</p> <p>1.4 ถูกชักชวนจากนักการเมืองในดวงใจ</p> <p>2.1 การเป็นสมาชิกผู้เปี่ยมไปด้วยความซื่อสัตย์ของพรรคการเมือง</p> <p>2.2 ใช้การดูแลแบบองค์รวมดูแลประชาชนทั้งทางด้านสุขภาพและเรื่องอื่นๆ</p> <p>2.3 การมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของนโยบายทางสุขภาพที่ดีขึ้น</p> <p>3.1 การผลักดันการตราพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528</p> <p>3.2 การเรียกร้องตำแหน่งของพยาบาลวิชาชีพให้เพียงพอในระบบสุขภาพ</p> <p>3.3 การให้ความช่วยเหลือแก่พยาบาลวิชาชีพที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการบริหารของผู้บังคับการพยาบาลหรือองค์การสุขภาพ</p>

ครั้งที่ 2 วันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2559

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
<p>1. พยาบาลวิชาชีพเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองด้วยสาเหตุที่แตกต่างกัน</p> <p>2. กลยุทธ์ในการเป็นนักการเมืองที่ดี</p> <p>3 การมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของนโยบายทางสุขภาพที่ดีขึ้น</p> <p>4. การสนับสนุนส่งเสริมวิชาชีพการพยาบาลประกอบด้วย</p>	<p>1.1 เติบโตมาในครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการเมือง</p> <p>1.2 อุทิศการณ์ในการขจัดคอร์รัปชั่น</p> <p>1.3 ตอบสนองความต้องการของครอบครัว</p> <p>1.4 ถูกชักชวนจากนักการเมืองในดวงใจ</p> <p>2.1 การเป็นสมาชิกผู้เปี่ยมไปด้วยความซื่อสัตย์ของพรรคการเมือง</p> <p>2.2 ใช้การดูแลแบบองค์รวมดูแลประชาชนทั้งทางด้านสุขภาพและเรื่องอื่นๆ</p> <p>4.1 การผลักดันการตราพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528</p> <p>4.2 การเรียกร้องตำแหน่งของพยาบาลวิชาชีพให้เพียงพอในระบบสุขภาพ</p> <p>4.3 การให้ความช่วยเหลือแก่พยาบาลวิชาชีพที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการบริหารของผู้นำองค์การพยาบาลหรือองค์การสุขภาพ</p>

ครั้งที่ 3 วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2559

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
1. เหตุผลหลากหลาย ที่กลายเป็นนักการเมือง	1.1 เกิดและเติบโตใหญ่ในครอบครัวนักการเมือง 1.2 ครอบครัวขอร้อง จึงต้องยอมเป็นนักการเมือง 1.3 นักการเมืองในดวงใจ ชักชวนให้เป็นนักการเมือง 1.4 อุทมการณ์อันแน่วแน่ จึงผันแปรเป็นนักการเมือง
2. หลากหลายวิธีการ เรียนรู้งานทางการเมือง	2.1 ด้วยใจที่ใฝ่รู้ จึงเรียนรู้ด้วยตนเอง 2.2 พรรคการเมืองจัดหลักสูตรให้เรียนรู้และพัฒนา 2.3 อบรม และศึกษาจากหน่วยงานทางการเมือง
3. ความรู้สึก ของการเป็นนักการเมือง งานที่ได้ทำ	
4. ใช้ความเป็นพยาบาล ในงานทางการเมือง	4.1 การเป็นสมาชิกผู้เปี่ยมไปด้วยความซื่อสัตย์ของพรรคการเมือง 4.2 ใช้การดูแลแบบองค์รวมดูแลประชาชนทั้งทางด้านสุขภาพและเรื่องอื่นๆ 4.3 การมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของนโยบายทางสุขภาพที่ดีขึ้น
5. ส่งเสริมและสนับสนุนวิชาชีพพยาบาล ด้วยการเป็นนักการเมือง	5.1 การผลักดันการตราพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ 5.2 การเรียกร้องตำแหน่งของพยาบาลวิชาชีพให้เพียงพอในระบบสุขภาพ 5.3 การให้ความช่วยเหลือแก่พยาบาลวิชาชีพที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม

ครั้งที่ 4 วันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2559

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
1. เหตุผลหลากหลาย ที่กลายเป็นนักการเมือง	1.1 เกิดและเติบโตใหญ่ในครอบครัวนักการเมือง
	1.2 ครอบครัวขอร้อง จึงต้องยอมเป็น
	นักการเมือง
	1.3 นักการเมืองในดวงใจ ชักชวนให้เป็น
	นักการเมือง
	1.4 อุทมการณ์อันแน่วแน่ จึงผันแปรเป็น
	นักการเมือง
	1.5 ความชอบส่วนตัว
	2.1 ด้วยใจที่ใฝ่รู้ จึงเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. หลากหลายวิธีการ เรียนรู้งานทางการเมือง	2.2 พรรคการเมืองจัดหลักสูตรให้เรียนรู้และ
	พัฒนา
3. ความรู้สึก ของการเป็นนักการเมือง งานที่ได้	
ทำ	
4. ใช้ความเป็นพยาบาล ในงานทางการเมือง	4.1 การเป็นสมาชิกผู้เปี่ยมไปด้วยความซื่อสัตย์
	ของพรรคการเมือง
	4.2 ใช้การดูแลแบบองค์รวมดูแลประชาชนทั้ง
	ทางด้านสุขภาพและเรื่องอื่นๆ
	4.3 การมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของ
	นโยบายทางสุขภาพที่ดีขึ้น
5. ส่งเสริมและสนับสนุนวิชาชีพพยาบาล ด้วย	5.1 การผลักดันการตราพระราชบัญญัติวิชาชีพ
การเป็นนักการเมือง	การพยาบาลและการผดุงครรภ์
	5.2 การเรียกร้องตำแหน่งของพยาบาลวิชาชีพ
	ให้เพียงพอในระบบสุขภาพ
	5.3 การให้ความช่วยเหลือแก่พยาบาลวิชาชีพ
	ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม

ครั้งที่ 4 วันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2559 (ต่อ)

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
<p>6. เป็นนักการเมืองได้ เพราะวิชาชีพพยาบาล</p> <p>7. งานตามบทบาทหน้าที่ ส.ส. และ ส.ว.</p> <p>8. งานที่ทำช่วงพักงานการเมือง</p> <p>9. นิยาม “นักการเมือง”</p>	<p>6.1 ฐานเสียงมาจากคนไข้และวิชาชีพ</p> <p>6.2 คุณลักษณะของพยาบาล ทำให้ได้เป็นนักการเมือง</p> <p>6.3 ผลงานทางการพยาบาล ช่วยเหลือสังคม ทำให้ได้เป็นนักการเมือง</p> <p>6.4 หาเสียง โดยใช้วิชาชีพพยาบาล</p> <p>7.1 งานทางการเมืองเมื่อตนเป็นฝ่ายรัฐบาล</p> <p>7.2 งานทางการเมืองเมื่อตนเป็นฝ่ายค้าน</p> <p>8.1 ช่วยเหลือธุรกิจสามี</p> <p>8.2 เปิดธุรกิจของตนเอง</p> <p>8.3 ที่ปรึกษางานด้านการเมืองและงานที่เชี่ยวชาญ</p> <p>8.4 ยังคงทำงานทางการเมือง ไม่หยุดพัก</p>

ครั้งที่ 5 วันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
1. การเข้ามาเป็นนักการเมืองของแต่ละคนมีเหตุผลที่ต่างกัน	1.1 ครอบครัวยุคแรกให้มารวมกันทำงาน 1.2 มีอุดมการณ์ทำงานเพื่อความถูกต้อง 1.3 ความชอบของตนจึงเริ่มต้นเข้ามาทำงาน 1.4 ได้รับการเชิญชวนให้มีส่วนร่วมงานทางการเมือง
2. สมัครเป็นผู้แทนนั้นต้องใช้ฐานเสียงจากหลายฝ่าย	2.1 ฐานเสียงจากชุมชนที่ตนให้การพยาบาล 2.2 ฐานเสียงจากหลายส่วนงานให้ความช่วยเหลือ
3. หลากหลายวิธีการเรียนรู้งานทางการเมือง	3.1 พัฒนาตนเองให้มีความรู้ด้านกฎหมายการเมืองและการปกครอง 3.2 พรรคเป็นแหล่งที่สองสนับสนุนการเรียนรู้และข้อมูลข่าวสาร
4. เบื้องหลังการทำหน้าที่ วิชาชีพมีส่วนช่วยเป็นพื้นฐาน	4.1 ใช้จรรยาบรรณพยาบาลทำงานในหน้าที่ 4.2 ประยุกต์ทฤษฎีการพยาบาลเข้าเยี่ยมบ้านประชาชน 4.3 บทบาทหน้าที่ตนเมื่อเป็นคนฝ่ายรัฐบาล 4.4 หน้าที่ของฝ่ายค้านทำได้ไม่บกพร่อง
5. ปัญหาของพยาบาลร่วมด้วยช่วยผลักดัน	5.1 กฎหมายวิชาชีพถูกรตราเป็นพระราชบัญญัติ 5.2 ข้อจำกัดตำแหน่งพยาบาลต้องสานต่อ 5.3 ไม่รังโรรับแก้ไขความไม่เป็นธรรม
6. แม้การเมืองจะหยุดชะงัก ส.ส. ไม่อาจหยุดพักต้องรู้จักทำงานเพื่อสังคม	5.4 ให้ความสำคัญรู้จักป้องกันแทนการรักษา 6.1 เยี่ยมชาวบ้านจัดการกับปัญหา 6.2 เป็นที่ปรึกษาให้หน่วยงานด้านต่างๆ 6.3 ประกอบสัมมาชีพไปพลางๆระหว่างว่างจากการเมือง

ครั้งที่ 6 วันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
1. การเข้ามาเป็นนักการเมืองของแต่ละคนมีเหตุผลที่ต่างกัน	1.1 ครอบครัวยุคแรกกันให้มาร่วมกันทำงาน 1.2 มีอุดมการณ์ทำงานเพื่อความถูกต้อง 1.3 ความชอบของตนจึงเริ่มต้นเข้ามาทำงาน 1.4 ได้รับการเชิญชวนให้มีส่วนร่วมงานทางการเมือง
2. สมัครเป็นผู้แทนนั้นต้องใช้ฐานเสียงจากหลายฝ่าย	2.1 ฐานเสียงจากชุมชนที่ตนให้การพยาบาล 2.2 ฐานเสียงจากหลายส่วนงานให้ความช่วยเหลือ
3. หลากหลายวิธีการเรียนรู้งานทางการเมือง	3.1 พัฒนาตนเองให้มีความรู้ด้านกฎหมายการเมืองและการปกครอง 3.2 พรรคเป็นแหล่งที่สองสนับสนุนการเรียนรู้และข้อมูลข่าวสาร
4. เบื้องหลังการทำหน้าที่ วิชาชีพอีมีส่วนช่วยเป็นพื้นฐาน	4.1 ใช้จรรยาบรรณพยาบาลทำงานในหน้าที่ 4.2 ประยุกต์ทฤษฎีการพยาบาลเข้าเยี่ยมบ้านประชาชน 4.3 ให้ความสนใจการป้องกันแทนการรักษา 4.4 ร่วมเป็นกรรมการด้านที่ตนให้ความสนใจ 4.5 ร่างพระราชบัญญัติให้มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย 4.6 ตั้งกระทู้สด-แห่งถามความสงสัย 4.7 อภิปรายไม่ไว้วางใจหากผลงานไม่บรรลุผล
5. ปัญหาของพยาบาลร่วมด้วยช่วยผลักดัน	5.1 กฎหมายวิชาชีพถูกตราเป็นพระราชบัญญัติ 5.2 ข้อจำกัดตำแหน่งพยาบาลต้องสานต่อ 5.3 ไม่รู้หรือรีบแก้ไขความไม่เป็นธรรม
6. แม้การเมืองจะหยุดชะงัก ส.ส. ไม่อาจหยุดพักต้องรู้จักทำงานเพื่อสังคม	6.1 เยี่ยมชาวบ้านจัดการกับปัญหา 6.2 เป็นที่ปรึกษาให้หน่วยงานด้านต่างๆ 6.3 ประกอบสัมมาชีพไปพลางๆระหว่างว่างจากการเมือง

ครั้งที่ 7 วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
1. การเข้ามาเป็นนักการเมืองของแต่ละคนมีเหตุผลที่ต่างกัน	1.1 ครอบครัพลักคั่นให้มาร่วมกันทำงาน 1.2 มีอุดมการณ์ทำงานเพื่อความถูกต้อง 1.3 ความชอบของตนจึงเริ่มต้นเข้ามาทำงาน 1.4 ได้รับการเชิญชวนให้มีส่วนร่วมงานทางการเมือง
2. สมัครเป็นผู้แทนนั้นต้องใช้ฐานเสียงจากหลายฝ่าย	2.1 ฐานเสียงจากชุมชนที่ตนให้การพยาบาล 2.2 ฐานเสียงจากหลายส่วนงานให้ความช่วยเหลือ
3. หลากหลายวิธีการเรียนรู้งานทางการเมือง	3.1 พัฒนาตนเองให้มีความรู้ด้านกฎหมายการเมืองและการปกครอง 3.2 พรรคเป็นแหล่งที่สองสนับสนุนการเรียนรู้และข้อมูลข่าวสาร
4. เบื้องหลังการทำหน้าที่ วิชาชีพมีส่วนช่วยเป็นพื้นฐาน	4.1 ใช้จรรยาบรรณพยาบาลทำงานในหน้าที่ 4.2 แนวคิดการพยาบาลที่มี ใช้ได้ดีกับชุมชน 4.3 ให้ความสนใจการป้องกันแทนการรักษา 4.4 ร่วมเป็นกรรมการด้านที่ตนให้ความสนใจ 4.5 ร่างพระราชบัญญัติให้มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย 4.6 ตั้งกระทู้สด-แห่งถามความสงสัย 4.7 อภิปรายไม่ไว้วางใจหากผลงานไม่บรรลุผล
5. ปัญหาของพยาบาลร่วมด้วยช่วยผลักดัน	5.1 กฎหมายวิชาชีพถูกตราเป็นพระราชบัญญัติ 5.2 ข้อยกจำกัดตำแหน่งพยาบาลต้องสานต่อ 5.3 ไม่รังริบแกล้งใจความไม่เป็นธรรม
6. แม้การเมืองจะหยุดชะงัก ส.ส. ไม่อาจหยุดพักต้องรู้จักทำงานเพื่อสังคม	6.1 เยี่ยมชาวบ้านจัดการกับปัญหา 6.2 เป็นที่ปรึกษาให้หน่วยงานด้านต่างๆ 6.3 สร้างอาชีพสำหรับตนและช่วยชุมชนมีงานทำ

ครั้งที่ 8 วันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2559

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
1. การเข้ามาเป็นนักการเมืองของแต่ละคนมีเหตุผลที่ต่างกัน	1.1 ครอบครัวยุคแรกกันให้มารวมกันทำงาน 1.2 มีอุดมการณ์ทำงานเพื่อความถูกต้อง 1.3 ความชอบของตนจึงเริ่มต้นเข้ามาทำงาน 1.4 ได้รับการเชิญชวนให้มีส่วนร่วมงานทางการเมือง
2. สมัครเป็นผู้แทนนั้นต้องใช้ฐานเสียงจากหลายฝ่าย	2.1 ฐานเสียงจากชุมชนที่ตนให้การพยาบาล 2.2 ฐานเสียงจากหลายส่วนงานให้ความช่วยเหลือ
3. หลากหลายวิธีการเรียนรู้งานทางการเมือง	3.1 พัฒนาตนเองให้มีความรู้ด้านกฎหมายการเมืองและการปกครอง 3.2 พรรคเป็นแหล่งที่สองสนับสนุนการเรียนรู้และข้อมูลข่าวสาร
4. เบื้องหลังการทำหน้าที่ วิชาชีพมีส่วนช่วยเป็นพื้นฐาน	4.1 ใช้จรรยาบรรณพยาบาลทำงานในหน้าที่ 4.2 แนวคิดการพยาบาลที่มี ใช้ได้ดีกับชุมชน 4.3 ให้ความสนใจการป้องกันแทนการรักษา 4.4 ร่วมเป็นกรรมการด้านที่ตนให้ความสนใจ 4.5 ร่างพระราชบัญญัติให้มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย 4.6 ตั้งกระทู้สด-แห่งถามความสงสัย 4.7 อภิปรายไม่ไว้วางใจหากผลงานไม่บรรลุผล
5. ปัญหาของพยาบาลร่วมด้วยช่วยผลักดัน	5.1 พระราชบัญญัติวิชาชีพถูกตราเป็นกฎหมาย 5.2 นโยบายอัตราากำลังคนร่วมด้วยช่วยประสาน 5.3 ตัดขาดการงานร้องเรียนมาหาทางช่วยเหลือ
6. แม้การเมืองจะหยุดชะงัก สมาชิกพรรคต้องรู้จักรักษาฐานเสียง	6.1 เยี่ยมชาวบ้านจัดการกับปัญหา 6.2 เป็นที่ปรึกษาให้หน่วยงานด้านต่างๆ 6.3 สร้างอาชีพสำหรับตนและช่วยชุมชนมีงานทำ

ภาคผนวก ง

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิการตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล
หนังสือเรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิการตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล

1. รองศาสตราจารย์ ดร. วราภรณ์ บุญเชียง	อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิวพร อึ้งวัฒนา	อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พลอย สืบวิเศษ	อาจารย์ประจำคณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ที่ ศธ 0512.11/ ๓๐๖๒

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาคารบรมราชชนนีศรีศศตพรรษ ชั้น 11
ถนนพระราม 1 แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน
กรุงเทพฯ 10330

๑๗ พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. โครงร่างวิทยานิพนธ์ 1 ชุด
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 1 ชุด

เนื่องด้วย นายพลลาธิป สารข้าวคำ นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังดำเนินการพัฒนาวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ประสบการณ์การเป็นนักร้องเมืองของพยาบาลวิชาชีพ” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อารีย์วรรณ อ่วมตานี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้ จึงขอเรียนเชิญบุคลากรในหน่วยงานของท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูลทีมนิสิตได้วิเคราะห์ข้อมูลมาเพื่อเป็นประโยชน์ทางวิชาการดังนี้

1. รองศาสตราจารย์ ดร. วราภรณ์ บุญเชียง อาจารย์ประจำสำนักวิชาการพยาบาลสาธารณสุข
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิวพร อึ้งวัฒนา อาจารย์ประจำสำนักวิชาการพยาบาลสาธารณสุข

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติให้บุคลากรข้างต้นเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูลดังกล่าว คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. จีราพร เกศพิชญวัฒนา)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ
อาจารย์ที่ปรึกษา
ชื่อนิสิต

โทร. 0-2218-1131 โทรสาร. 0-2218-1130
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อารีย์วรรณ อ่วมตานี โทร. 0-2218-1130
นายพลลาธิป สารข้าวคำ โทร. 09-4559-1565

ที่ ศธ 0512.11/3032

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาคารบรมราชชนนีศรีศดพรช ชั้น 11
ถนนพระราม 1 แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน
กรุงเทพฯ 10330

[7 พฤศจิกายน 2559]

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน คณบดีคณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. โครงร่างวิทยานิพนธ์ 1 ชุด
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 1 ชุด

เนื่องด้วย นายพลาธิป สารข้าวคำ นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังดำเนินการพัฒนาวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ประสบการณ์การเป็นนักรบเมืองของพยาบาลวิชาชีพ” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อารีวรรณ อ่วมตานี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้ จึงขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พลอย สืบวิเศษ อาจารย์ประจำ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูลที่นิสิตได้วิเคราะห์ข้อมูลมาเพื่อเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติให้บุคลากรข้างต้นเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูลดังกล่าว คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. จิราพร เกศพิชญวัฒนา)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

อาจารย์ที่ปรึกษา

ชื่อนิสิต

โทร. 0-2218-1131 โทรสาร. 0-2218-1130

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อารีวรรณ อ่วมตานี โทร. 0-2218-1130

นายพลาธิป สารข้าวคำ โทร. 09-4559-1565

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายพลาริป สารข้าวคำ เกิดวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2534 ณ จังหวัดเชียงใหม่ สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง) จากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เมื่อปี พ.ศ. 2556 โดยในขณะที่ศึกษาได้รับเกียรติบัตรเรียนดีในทุกปีการศึกษา และเมื่อปี พ.ศ. 2554 ได้รับการคัดเลือกให้เป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางการพยาบาลและวัฒนธรรม ณ Faculty of Medicine, University of the Ryukyus ประเทศญี่ปุ่น ต่อมาในปี พ.ศ. 2555 ได้รับคัดเลือกให้เป็นหนึ่งในตัวแทนนักศึกษาพยาบาลประเทศไทยเข้าร่วมการประชุมพันธมิตรของผู้นำนักศึกษาด้านสุขภาพระดับเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific Alliance of Health Leaders Forum: APAHL) ครั้งที่ 8 ณ Ewha Womans University สาธารณรัฐเกาหลีใต้ และได้รับเชิญเป็นสมาชิกสมาคมพยาบาลเกียรตินิยมแห่งประเทศไทย สภาการพยาบาลและในปี พ.ศ. 2556 ได้รับการตอบรับการเป็นสมาชิก Sigma Theta Tau International, Honor Society of Nursing Phi Omega-At-Large Chapter.

ภายหลังสำเร็จการศึกษาได้ปฏิบัติงานในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพประจำหน่วยดูแลผู้ป่วย ภายหลังได้รับการระงับความรู้สึก (PACU) และปฏิบัติหน้าที่เป็น Service Ambassador ประจำแผนกห้องผ่าตัด ศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพ โดยได้รับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ด้านการพยาบาล ผู้ป่วยหลังได้รับการระงับความรู้สึกจากฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลราชวิถี, การช่วยชีวิตเด็กขั้นสูง และการช่วยชีวิตขั้นสูง เป็นต้น และสำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตร Interprofessional Healthcare Informatics จาก School of Nursing, University of Minnesota, USA.(Online program) จากนั้นเข้ารับการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ แขนงวิชาการบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2557 โดยมีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรเท่ากับ 4.00 และในปี พ.ศ. 2559 ได้รับคัดเลือกให้เป็นตัวแทนนิสิตให้เข้าร่วมโครงการ "The graduate student activities to developed leadership capacity and strengthen student affairs" ในวันที่ 5-10 สิงหาคม พ.ศ. 2559 ณ ประเทศเวียดนาม และยังได้รับการตอบรับให้เข้าร่วมนำเสนอการวิจัยนำร่องแบบปากเปล่า (Oral presentation) ในหัวข้อ "Being A Politician: A New Challenge For Thai Professional Nurses" ระหว่างวันที่ 22-24 มิถุนายน พ.ศ. 2559 ในงานการประชุมวิชาการและการวิจัยนานาชาติ "Optimizing Healthcare Quality: Teamwork in Education, Research, and Practice" และได้รับรางวัล "Outstanding Oral Presentation Award" จากการเข้าร่วมนำเสนอการวิจัยนำร่องแบบปากเปล่าในครั้งนี้